

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (ΤΕΙ)
ΣΧΟΛΗ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΤΟΠΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ**

ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ : ΗΡΑΚΛΗ ΣΩΜΑΡΑΚΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ΦΑΣΗ Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.1: ΦΥΣΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	
Α.1.1 Θέση της περιοχής στον ευρύτερο χώρο	7
Α.1.2 Περιοχή	7
Α.1.3 Έδαφος	8
Α.1.4 Κλιματολογικές συνθήκες	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.2: ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	
Α.2.1 Οικισμοί – Πολεοδομικό καθεστώς	9
Α.2.2 Προβλήματα	10
Α.2.3 Πολιτικές και χρηματοδοτικό πλαίσιο	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.3: ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ	
Α.3.1 Φυσικογεωγραφική μορφολογία	18
Α.3.2 Έδαφική οργάνωση και χρήση γης	19
Α.3.3 Οικιστικό δίκτυο	20
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Πίνακες)	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.4: ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	
Α.4.1 Οδικό δίκτυο	23
Α.4.2 Ύδρευση	25
Α.4.3 Αποχέτευση	26
Α.4.4 Διαχείριση απορριμμάτων	28
Α.4.5 Πολιτικές και χρηματοδοτικό πλαίσιο	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Πίνακες)	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.5: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ	
Α.5.1 Διαχρονική εξέλιξη πληθυσμού	32
Α.5.2 Μετανάστευση και αστικοποίηση	33
Α.5.3 Ο πληθυσμός σήμερα – Πυραμίδα ηλικιών και μέγεθος νοικοκυ-	
ριών	34
Α.5.4 Δημογραφικές τάσεις – Οι ενδοδημοτικές διαφοροποιήσεις	36
Α.5.5 Επίπεδο εκπαίδευσης	38
Α.5.6 Απασχόλησης	40
Α.5.7 Συμπεράσματα	43
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Πίνακες)	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.6: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	
Α.6.1 Εκπαίδευση	
Α.6.1.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	47
Α.6.1.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	49
Α.6.1.3 Ιδιωτική εκπαίδευση	50
Α.6.1.4 Προβλήματα	51
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Πίνακες Α.6.1)	54
Α.6.2 Υγεία – Πρόνοια	
Α.6.2.1 Υγεία	55
Α.6.2.2 Πρόνοια	58
Α.6.3 Αθλητισμός	59

A.6.4 Πολιτισμός	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.7: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ – ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	
A.7.1 Γεωργία	
A.7.1.1 Εκτάσεις γεωργικών γαιών	65
A.7.1.2 Υποστήριξη του αγροτικού τομέα	68
A.7.2 Δευτερογενής τομέας	72
A.7.3 Γενικά όσον αφορά πρωτογενή και δευτερογενή τομέα	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.8: ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
A.8.1 Γενικά στοιχεία	75
A.8.2 Υφιστάμενη κατάσταση – Διαπιστώσεις	75
A.8.3 Θεσμικό χρηματοδοτικό πλαίσιο	80
A.8.3.1 ΠΕΠ Πελοποννήσου	81
A.8.3.2 Αναπτυξιακός Νόμος 2601/98	83
A.8.4 Λοιπές Κοινοτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα	85
A.8.5 Τα προγράμματα του αγροτο – τουρισμού	85
A.8.6 Συμβατή με το περιβάλλον τουριστική ανάπτυξη	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.9: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	
A.9.1 Δήμος Μεσσήνης υφιστάμενη κατάσταση	94
A.9.2 Εξωτερικό περιβάλλον	95
A.9.3 Τοπικό περιβάλλον	114
A.9.4 Εσωτερικό περιβάλλον	120
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Πίνακες)	131

ΦΑΣΗ Β

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	133
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
B.1.1 Ανθρώπινο δυναμικό	135
B.1.2 Γεωργία – κτηνοτροφία	135
B.1.3 Μεταποίηση – εμπόριο	138
B.1.4 Τουρισμός	140
B.1.5 Περιβάλλον	141
B.1.6 Τεχνικές – Κοινωνικές υποδομές	144
B.1.7 Λειτουργίες του Δήμου	149
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.2 ΣΤΟΧΟΙ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	
B.2.1 Ανθρώπινο δυναμικό	152
B.2.2 Γεωργία – κτηνοτροφία	153
B.2.3 Μεταποίηση – εμπόριο	161
B.2.4 Τουρισμός	162
B.2.5 Περιβάλλον	164
B.2.6 Τεχνικές – Κοινωνικές υποδομές	170
B.2.7 Λειτουργίες του Δήμου	175
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.3 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
B.3.1 Γενική παρουσίαση – Παρουσίαση προτάσεων	177

B.3.2 Πρόγραμμα 1: Πρόγραμμα Δήμου Μεσσήνης	183
B.3.2.1 Υποπρόγραμμα 1: Εκτέλεση Έργων	
Τομέας: Γεωργία – κτηνοτροφία	186
Τομέας: Τουρισμός	196
Τομέας: Περιβάλλον	222
Τομέας: Τεχνικές – Κοινωνικές υποδομές	232
B.3.2.2 Υποπρόγραμμα 2: Υποστήριξη της τοπικής οικονομία	
Τομέας: Ανθρώπινο δυναμικό	293
Τομέας: Γεωργία – κτηνοτροφία	298
Τομέας: Μεταποίηση – εμπόριο	309
Τομέας: Τουρισμός	315
Τομέας: Περιβάλλον	321
B.3.3 Πρόγραμμα 2: Ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας	
Τομέας: Γεωργία – κτηνοτροφία	326
Τομέας: Μεταποίηση – εμπόριο	338
Τομέας: Τουρισμός	344
B.3.4 Πρόγραμμα 3: Οργάνωση του Δήμου	349
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ – ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	371

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια των υποχρεώσεων μου ως σπουδαστή στη Σχολή Διοίκησης Οικονομίας (ΔΜΤΑ) του ΤΕΙ Καλαμάτας εκπονήθηκε η Παρούσα εργασία με την πολύτιμη βοήθεια των συμβούλων καθηγητών μου κ. κ. Σταύρο Χρήσιμο και Ιωάννη Αγγελίδη.

Η υπόψη μελέτη εκπονήθηκε σε δύο φάσεις στις οποίες:

- Στην Α΄ φάση γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, καταγράφονται τα βασικά χαρακτηριστικά, των κύριων οικονομικών και άλλων δραστηριοτήτων, επισημαίνονται τα βασικά προβλήματα και γίνεται μια πρώτη επιλογή των γενικών στόχων και αξόνων δράσης.
- Στη Β΄ φάση γίνεται αναγνώριση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων και ιεραρχούνται θεματικά και ειδικά οι προτεραιότητες. Επίσης περιλαμβάνονται οι διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Γίνονται έτσι πιο συγκεκριμένοι οι στόχοι του ΤΑΠ, γίνεται εξειδίκευση των κατευθύνσεων και των τομέων παρέμβασης και διατυπώνεται ένα πλαίσιο προτάσεων για έργα / παρεμβάσεις κατά τομέα παρέμβασης.

ΦΑΣΗ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.1: ΦΥΣΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Α.1.1 ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟ

Ο Δήμος Μεσσήνης εντάσσεται διοικητικά στο Νομό Μεσσηνίας και συνορεύει στα βόρεια με τους Δήμους Αριστομένη, Ανδρούσας και θούριας, στα ανατολικά με το Δήμο Καλαμάτας και στα δυτικά με το Δήμο Πεταλιδίου. Νότια βρέχεται από το Μεσσηνιακό κόλπο σε μια έκταση 8 περίπου χιλιομέτρων. Ο Δήμος Μεσσήνης έχει έκταση 84.600 στρέμματα και πληθυσμό 10.500 περίπου κατοίκους, με πυκνότητα 124 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Διοικητικά, περιλαμβάνει την έδρα Μεσσήνη και 13 Δημοτικά Διαμερίσματα: Αβραμιό, Ανάληψη, Βελίκα, Καρτερόλι, Λευκοχώρα, Λυκότραφο, Μάδενα, Μαυρομμάτι Παμίσου, Νεοχώριο Αριστομένου, Πιλαλίστρα, Πιπερίτσα, Σπιτάλιο και Τρίοδος.

Η συνολική έκταση του Δήμου Μεσσήνης είναι 84.602 στρέμματα, επικράνεια που αντιστοιχεί στο 2,83% της συνολικής έκτασης του Νομού Μεσσηνίας. Περίπου το 1/4(25,55%) της έκτασης καταλαμβάνει η έδρα του Δήμου, ενώ από τα Δημοτικά Διαμερίσματα ακολουθούν η Ανάληψη, ο Λυκότραφος και το Αβραμιό με ποσοστά κοντά στο 10%. Τα μικρότερα σε έκταση Δ.Δ. είναι η Πιπερίτσα και η Τρίοδος με αναλογία περίπου 2% στο σύνολο της έκτασης του Δήμου.

Α.1.2 ΠΕΡΙΟΧΗ

Το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής έχει τα χαρακτηριστικά μιας πεδινής περιοχής με έντονα στοιχεία αγροτικού τοπίου, που καταλήγει σε ένα εκτεταμένο μήκος ακτών. Στο δυτικό τμήμα τα διαρρέοντα την περιοχή από Βορρά προς Νότο ποτάμια, έχουν σχηματίσει βαθιές χαράδρες και κοιλάδες.

Η παραλία της περιοχής, η διαδρομή του Παμίσου προς τη θάλασσα, οι εδαφικές πτυχώσεις στις κοίτες των ποταμών με τις καταπράσινες κοιλάδες και εκβολές τους και το ολόφυτο ολόκληρης της περιοχής σε συνδυασμό με την ήρεμη θάλασσα του κόλπου, συνθέτουν ένα πάρα πολύ ελκυστικό και ενδιαφέρον σύνολο.

Επειδή ελιά και η συκιά αποτελούν δύο από τα πιο διαδεδομένα είδη που καλλιεργούνται σε σημαντική έκταση στην περιοχή, είναι φυσικό ότι επηρεάζουν την εικόνα του φυσικού τοπίου που παρουσιάζει, ποικιλία και πληρότητα. Η γεινίαση της περιοχής με τη θάλασσα και η παρουσία κοντά σ' αυτή λοφωδών εκτάσεων, ιδίως στην δυτική πλευρά της, πέραν της αρμονικής εναλλαγής του τοπίου, αποτελούν για τους επισκέπτες/ τουρίστες στοιχεία προσέλκυσης και αισθητικού ενδιαφέροντος σε χώρο με έντονη ηλιοφάνεια και, ζεστό καλοκαίρι.

Το ανάγλυφο της περιοχής περιλαμβάνει ένα αρκετά εκτεταμένο πεδινό επίπεδο υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας, κυρίως στην παραλιακή ζώνη και την κοιλάδα της Μεσσήνης. Τα παράλια είναι ομαλά και αμμώδη, ενώ υπερυψωμένες λοφώδεις εκτάσεις σχηματίζονται δυτικά, στα Δημοτικά Διαμερίσματα της Λευκοχώρας του Αβραμιού και του Νεοχωρίου, με κλίση προς τη θάλασσα. Οι εδαφικές πτυχώσεις που εμφανίζονται εκεί, ευνοούν τη δημιουργία υδροροών που καταλήγουν στην πεδινή ζώνη και έπειτα στο Μεσσηνιακό Κόλπο.

Η γενική διαπίστωση είναι ότι, το φυσικό τοπίο, από πλευράς αναγλύφου και φυσικής βλάστησης και η γεινίαση της περιοχής με τη θάλασσα, σε συνδυασμό με τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής, μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη αξιόλογου τουριστικού ρεύματος για μεγάλο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του έτους, στη παραλιακή ζώνη όσο και στις Κοινότητες με τη μορφή αγροτουρισμού

A.1.3 ΕΔΑΦΟΣ

Όσον αφορά τους γεωλογικούς σχηματισμούς αναφέρουμε συνοπτικά τα εξής:

Αλλουβιακές αποθέσεις αργιλοαμμώδων κυρίων υλικών με διάσπαρτες κροκαλολατύπες και φακούς αδρομερών υλικών, ελαφρώς συνδεδεμένων συναντώνται στην παραλιακή ζώνη και στις κοιλάδες που δημιουργούνται μεταξύ των λοφωδών εκτάσεων, όλα σχηματισμοί της Ολοκαίνου του Τεταρτογενούς.

Θαλάσσιες αποθέσεις της Πλειόκαινου του Τριτογενούς, αποτελούμενες από ψαμμίτες και ψαμμούχες μάργες με διάσπαρτες κροκαλολατύπες και παρεμβολές κροκαλοπαγών και κερατολιθικών κροκαλολατυποπαγών χαρακτηρίζουν το βόρειο και το δυτικό τμήμα της περιοχής.

Στο ανατολικό άκρο επικρατούν χερσαίες αναβαθμίδες της Πλειστοκαίνου, αποτελούμενες από ερυθρές αργίλους, αργιλούχες άμμους με διάσπαρτες λατύπες και παρεμβολές από κροκάλοπαγή, που επικρατούν στη βάση.

A.1.4 Κλιματολογικές Συνθήκες

Η περιοχή του Δήμου Μεσσήνης χαρακτηρίζεται από ήπιο χειμώνα και ιδιαίτερα θερμό καλοκαίρι. Η μέση ελάχιστη θερμοκρασία εμφανίζεται το μήνα Ιανουάριο (5,7 °C) ενώ η μέση μέγιστη, κατά τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο (26,5 °C). Η ιδιαίτερα ξηρή θερινή περίοδος δεν εμποδίζει τη μέση σχετική υγρασία να διατηρείται σε υψηλά επίπεδα σε ετήσια βάση.

Η συνολική ετήσια βροχόπτωση υπολείπεται των περιοχών της Δυτικής Ελλάδας και ανέρχεται στα 794 mm. Κατά την περίοδο Δεκεμβρίου-Φεβρουαρίου εμφανίζεται το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής ετήσιας βροχόπτωσης και ο μεγαλύτερος αριθμός ημερών βροχής. Από τα στοιχεία της μέσης μηνιαίας νέφωσης και την κατανομή της σε αριθμό ημερών παρατηρείται έντονη ηλιοφάνεια κατά τη θερινή περίοδο, ενώ και κατά τη χειμερινή περίοδο δεν υπάρχει πρόβλημα με 5 ημέρες ανά μήνα πλήρους ηλιοφάνειας και 17-19 ημέρες νέφωση από 1,6/8 έως 6,4/8.

Οι άνεμοι που κυρίως επικρατούν είναι ο βόρειος και ο νότιος, ενώ λιγότερο απ' όλους πνέει ο ανατολικός άνεμος. Όσον αφορά την ένταση, ήπιοι άνεμοι 1-4 μποφόρ πνέουν σε αναλογία 64% επί του συνόλου, ενώ η αναλογία των από 5 μποφόρ και πάνω ανέμων είναι μόλις 3%. Το υπόλοιπο 33% χαρακτηρίζεται ως νηνεμία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.2: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

Α.2.1: Οικισμοί – Πολεοδομικό καθεστώς

Η έδρα του Δήμου, ο πρώην Δήμος Μεσσήνης έχει εγκεκριμένο Γ.Π.Σ. με την απόφαση 60805/2600/13.4.1993 (ΦΕΚ 763Δ/9.7.1993) του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Η πολεοδομική οργάνωση του Δήμου έγινε με προγραμματικό πληθυσμιακό μέγεθος της τάξης των 7.000 κατοίκων και περιλαμβάνει:

- Την επέκταση του σχεδίου σε αραιοδομημένες και αδόμητες εκτάσεις με τη δημιουργία δύο πολεοδομικών ενοτήτων, της Μεσσήνης με μέση πυκνότητα 55 κατ/Ha και μέσο συντελεστή δόμησης 1.20 και της Μπούκας με μέση πυκνότητα 40 κατ/Ha και μέσο σ.δ. 0.40. Το βασικό κριτήριο για την επέκταση των ορίων της πόλης ήταν η σχέση του πληθυσμού προς την έκταση του πολεοδομημένου ιστού. Σε αυτό είχε προστεθεί και η πολιτική βούληση για ένταξη στο σχέδιο των περιοχών πυκνοδομημένων αυθαίρετων κατοικιών.

- Την οριοθέτηση Ζ.Ο.Ε που περιλαμβάνει :

τη ζώνη υψηλής γεωργικής απόδοσης, που αποβλέπει στο να εμποδίσει τη βαθμιαία αντικατάσταση των καλλιεργημένων εκτάσεων με κατοικίες και άλλα άσχετα κτίσματα και να εξασφαλίσει την προγραμματισμένη εξυπηρέτηση της πόλης.

τη ζώνη των υφιστάμενων και προβλεπόμενων βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, που αποβλέπει στη δημιουργία σωστά οργανωμένων χώρων για τις εγκαταστάσεις αυτές.

τη ζώνη για β' (παραθεριστική) κατοικία στην παραλιακή ζώνη της περιοχής «Μπούκα».

τη ζώνη ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, που αποβλέπει στον να προστατεύσει το περιβάλλον από μολύνσεις, ρυπάνσεις και αλλοιώσεις. Τέτοιο χαρακτήρα έχει η ζώνη κατά μήκος του Παμίσου, με προοπτική να χρησιμοποιηθεί πολύπλευρα από τους κατοίκους της πόλης.

τη ζώνη αναψυχής και τουρισμού που περιλαμβάνει τη παραλιακή έκταση από τα όρια του δήμου Καλαμάτας έως τη Μπούκα, η οποία με κατάλληλη αξιοποίηση μπορεί να συμβάλλει στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου.

προβλέπονται τέλος, μία ζώνη για κατασκευή κέντρου αθλητισμού στη Μπούκα, ζώνη ειδικών χρήσεων (βιολογικός καθαρισμός μαζί με την Καλαμάτα) και μία ζώνη διαφύλαξης αποδόμηση για μελλοντικές ανάγκες της πόλης που αναπτύσσεται σε απόσταση 500μ. περιμετρικά των ορίων του σχεδίου πόλης.

- τον προσδιορισμό των χρήσεων γης που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: τον καθορισμό χρήσεων γενικής κατοικίας, τη χωροθέτηση κεντρικών λειτουργιών στην κεντρική περιοχή της Μεσσήνης, τη δημιουργία τοπικού κέντρου στη Μπούκα, τη διατήρηση και ανάπτυξη του εμπορικού κέντρου στη σημερινή του θέση, τη δημιουργία πάρκου στο κέντρο της πόλης σε συνέχεια της κεντρικής πλατείας, τη δημιουργία χώρου πρασίνου σε τμήμα της δημοτικής αγοράς και την απομάκρυνση των αποθηκών λιπασμάτων από την περιοχή του Νέου Κόσμου.

Τέλος, οι προτάσεις του ΓΠΣ για τις υποδομές αφορούν τη μεταφορά της Εθνικής οδού Καλαμάτας-Πύλου νοτιότερα του εγκεκριμένου σχεδίου, τη δημιουργία κεντρικού δακτυλίου στην κεντρική περιοχή της Μεσσηνίας και περιμετρικά της παλιάς πόλης, τη δημιουργία χώρων στάθμευσης, την αντικατάσταση τμήματος του δικτύου ύδρευσης και την επέκταση του στις εντασσόμενες στο σχέδιο περιοχές και μέτρα για το δίκτυο αποχέτευσης, ενέργειας και τηλεπικοινωνιών.

Από τα Δημοτικά Διαμερίσματα, το Αβραμιό, η Ανάληψη, η Βελίκα, η Μάδενα, το Μαυρομμάτι Παμίσου και η Πιλαλίστρα έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. της 24-4-85 (ΦΕΚ181Δ/3-5-1985) για τον «καθορισμό ορίων για την πολεοδόμηση οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων). Για την εφαρμογή του διατάγματος αυτού, οι οικισμοί κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τη θέση τους, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, την κτιριακή και πληθυσμιακή τους διάρθρωση και τον πληθυσμό τους. Από την άποψη αυτή τα παραπάνω Δημοτικά Διαμερίσματα χαρακτηρίζονται μη περιαστικά, παραλιακά ή τουριστικά, αδιάφορα, συνεκτικά και στάσιμα. Όσον αφορά τον πληθυσμό, χαρακτηρίζονται μεσαίοι το Αβραμιό, η Ανάληψη, η Βελίκα και το Μαυρομμάτι Παμίσου, ενώ μικροί, η Πιλαλίστρα και η Μάδενα. (Η διάκριση και η κατάταξη των οικισμών στις πιο πάνω κατηγορίες, καθώς και η οριοθέτησή τους έχουν γίνει με απόφαση του Νομάρχη μετά από γνώμη του Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του νομού).

Οι όροι δόμησης καθορίζονται με το άρθρ.5 του Π.Δ. της 24-4-85 (ΦΕΚ 181 Δ/13-5-1985), όπως τροποποιήθηκε με τα από 14-2-1987 (ΦΕΚ 133Δ/23-2-1987) και 25-4-89 (ΦΕΚ293Δ/16-5-1989) Π.Δ/γματα. Οι γενικοί όροι περιλαμβάνουν αρτιότητα οικοπέδων που κυμαίνεται για τα υπόψη Δημοτικά Διαμερίσματα από 400 τ.μ. έως 800 τ.μ., ποσοστό κάλυψης 70% και κλιμακούμενο Σ.Δ. που κυμαίνεται από 1,60 έως 1,18. Το μέγιστο ύψος των κτιρίων καθορίζεται στα 7,50 μ. με υπέρβαση της τάξης των 2,00 μ. σε περίπτωση κάλυψης με στέγη, που εφαρμόζεται ούτως ή άλλως αφού επιβάλλεται η κατασκευή της από τους ειδικούς όρους δόμησης.

Για τα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα που είναι οριοθετημένα και βρίσκονται υπό το καθεστώς των προ της 16.8.1923 οικισμών ισχύουν οι όροι και οι περιορισμοί δόμησης του ίδιου Π.Δ. (ΦΕΚ181Δ/13-5-1985), όπως ορίζεται από το αρθρ.9 του διατάγματος αυτού.

A.2.2 Προβλήματα

Τα χωρικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δήμος είναι σημαντικά, επιδεινούμενα και αφορούν τον εντός, αλλά και τον εκτός των οικισμών χώρο. Τα προβλήματα αυτά έχουν ως συνέπεια τη γενικότερη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των οικισμών και την παρεμπόδιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των διαφόρων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μέσα σ' αυτούς. Παράλληλα και στον εκτός των οικισμών χώρο παρατηρούνται προβλήματα συγκρούσεων γης, κατασπατάλησης των πλουτοπαραγωγικών πηγών και έλλειψης αποτελεσματικής προστασίας και διαχείρισης των ευαίσθητων και αξιολογών περιβαλλοντικά περιοχών. Οι γενικές αδυναμίες και τα προβλήματα της περιοχής πηγάζουν από:

- την ανεπαρκή θεσμική κάλυψη της οικιστικής ανάπτυξης
- την έλλειψη πολεοδομικών σχεδίων

- την έλλειψη συστηματικών μηχανισμών παρακολούθησης των χωρικών εξελίξεων
- τη συρρίκνωση των φυσικών, οικολογικών και παραγωγικών πόρων
- την υπονόμηση των οικοσυστημάτων

Τα προβλήματα αυτά έχουν δημιουργήσει άλλα επιμέρους, που αφορούν το δομημένο περιβάλλον και που κυρίως ευθύνονται για την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

- Ασυμβίβαστες χρήσεις σε κτίρια αλλά και οικισμούς.
- Απρογραμμάτιστη ή/και αυθαίρετη δόμηση εντός και εκτός των οικισμών.
- Αισθητική υποβάθμιση, με αλλοίωση ή καταστροφή της ταυτότητας τους.
- Έλλειψη κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων.
- Αισθητική ρύπανση από ακαλαίσθητες μόνιμες και κινητές κατασκευές.
- Εξάντληση των δικτύων υποδομής, όπου αυτά υπήρχαν.

Χωροτακτικά, πλεονέκτημα της περιοχής είναι η άμεση γεινίαση της με την έδρα του Νομού:

Για τις θαλάσσιες αλλά και εναέριες μεταφορές έχει άμεση πρόσβαση στο λιμάνι και το αεροδρόμιο της Καλαμάτας, ενώ οδικά εξυπηρετείται άριστα από την εθνική οδό Καλαμάτας – Τριπόλεως – Κορίνθου - Αθηνών. Πλεονέκτημα είναι επίσης η δυνατότητα αξιοποίησης της γειτονικής αγοράς και των εξωτερικών οικονομιών που αυτή προσφέρει για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο γεωγραφικό χώρο του δήμου. Στον αντίποδα, η απορρόφηση κάθε οικονομικής δραστηριότητας στο δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα από την Καλαμάτα λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη της περιοχής.

Στο εσωτερικό του νέου δήμου, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις πλησιάζουν το 85% της συνολικής επιφάνειας του, αναλογία που είναι υψηλή (διπλάσια από την αντίστοιχη του νομού), ενώ αντίθετα η κτηνοτροφική και η δασική γη παρουσιάζουν αισθητά χαμηλότερες αναλογίες. Η υφιστάμενη κατάσταση χωρίς να είναι κατ' αρχήν προβληματική, αφού χαρακτηρίζει το δήμο, μπορεί να έχει σημαντικά περιθώρια βελτίωσης, κυρίως όσον αφορά:

- τον καθορισμό των χρήσεων γης εντός και εκτός των οικισμών κατά τέτοιο τρόπο ώστε η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων να καθίσταται ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη.
- τη μείωση των συγκρούσεων γης μεταξύ διαφορετικών δραστηριοτήτων.

Η αναδιάρθρωση των χρήσεων γης είναι πάντως στενά συνδεδεμένη με το μοντέλο ανάπτυξης που θα ακολουθήσει ο δήμος τα επόμενα χρόνια.

Ο πληθυσμός του δήμου είναι κατανομημένος κατά τα 3/5 στην έδρα Μεσσήνη

και τα 2/5 στα υπόλοιπα 13 Δημοτικά Διαμερίσματα, εκ των οποίων μόνο ένα (Αβραμιο) έχει πληθυσμό πάνω από 500 κατοίκους. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα μισά Δημοτικά Διαμερίσματα έχουν πληθυσμό κάτω των 300 κατοίκων. Η πυκνότητα οικησης είναι υψηλή σε σχέση με το νομό αλλά κατανέμεται ανισομερώς στην έδρα και τα Δημοτικά Διαμερίσματα. Η Μεσσήνη έχει πυκνότητα 3 κατ/Ha ενώ ο μέσος όρος των υπόλοιπων Δ.Δ. είναι σχεδόν υποτετραπλάσιος (0,7κατ/Ha), με μόνη την Τρίοδο (1,35 κατ/Ha) να ξεπερνά το Μ.Ο. του δήμου

ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΗΣΗΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ (κατ/ha)
ΑΒΡΑΜΙΟ	812	628	0,77
ΑΝΑΛΥΨΗ	870	413	0,47
ΒΕΛΙΚΑ	456	330	0,72
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙ	595	491	0,82
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ	730	295	0,40
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΣ	868	325	0,37
ΜΑΔΕΝΑ	277	175	0,63
ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ ΠΑΜΙΣΟΥ	462	356	0,77
ΜΕΣΣΗΝΗ (ΕΔΡΑ)	2.162	6.519	3,02
ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	360	255	0,71
ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑ	238	190	0,80
ΠΙΠΕΡΙΤΣΑ	165	133	0,81
ΣΠΙΤΑΛΙΟ	295	154	0,52
ΤΡΙΟΔΟΣ	170	229	1,35
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	8.460	10.493	1,24

Άλλα βασικά χαρακτηριστικά της διασποράς και της ανισομέρειας του οικιστικού δικτύου είναι:

- Η απομόνωση των μικρών οικισμών, κυρίως αυτών που βρίσκονται εκτός των οδών Μεσσήνης-Μελιγαλά και Μεσσήνης-Πύλου, καθώς και η έλλειψη ουσιαστικών σχέσεων και συνεργασίας μεταξύ τους.

- Η μονομερής εξάρτηση από την έδρα του δήμου.
- Η έλλειψη ιεράρχησης του δικτύου και ολοκλήρωσης του με συμπληρωματικές διοικητικές λειτουργικές σχέσεις.

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο στον τομέα της οικιστικής ανάπτυξης, όπως αυτό εκφράζεται με το ΠΔ/24-4-85 (ΦΕΚ 181Δ/3-5-85) και τις προσθήκες και αναθεωρήσεις των ΠΔ/14-2-87 (ΦΕΚ 133Α/23-2-87) και ΠΔ25/4/89 (ΦΕΚ 293Δ/16-5-89) κρίνεται μάλλον ανεπαρκές όταν μάλιστα εκτιμήσουμε τα αποτελέσματα της 15ετούς πλέον εφαρμογής του. Αναντίρρητα βελτίωσε την προϋφιστάμενη κατάσταση, δημιουργώντας ένα ελκυστικότερο περιβάλλον ανάπτυξης της οικιστικής δραστηριότητας, σίγουρα όμως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημαντικό εργαλείο στη γενικότερη αναπτυξιακή στρατηγική του δήμου. Τα κύρια προβλήματα που δημιουργεί και που μπορεί να σταθούν εμπόδιο στη δημιουργία περιβάλλοντος γενικής κατοικίας υψηλής ποιότητας, είναι:

- Υψηλή κάλυψη οικοπέδων στο όριο του 70%.
- Συντελεστές δόμησης που ξεκινούν από 1,60 για οικόπεδα 100τ.μ.
- Πρόβλεψη για τη δημιουργία των κοινόχρηστων στα όρια των τεσσάρων μόνο μέτρων μεταξύ των οικοδομικών γραμμών.

A .2.3 Πολιτικές και Χρηματοδοτικό πλαίσιο

Το ΥΠΕΧΩΔΕ μέσω του ρόλου του για την εφαρμογή του χωροταξικού σχεδιασμού και την προστασία του περιβάλλοντος έχει προχωρήσει από καιρό σε σημαντικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού για το σύνολο της επικράτειας. Στο θεσμικό επίπεδο μπορούμε εν συντομία να αναφέρουμε το Ν.360/76 «Περί Χωροταξίας & Περιβάλλοντος», τον οικιστικό νόμο 1337/83, τη μετατροπή του ΥΧΟΠ σε ΥΠΕΧΩΔΕ (1985), το Ν.2508/97 ο οποίος συμπληρώνει και διευρύνει το Ν. 1337/83, και μια σειρά χωροταξικών παρεμβάσεων μεταξύ των οποίων την Ε.Π.Α., την οριοθέτηση των οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων, την πρόταση περί οικιστικής αναδιάρθρωσης μέσα από τις «Ανοικτές πόλεις», μελέτες Γ.Π.Σ. και μελέτες εφαρμογής Πολεοδομικών Μελετών, την επεξεργασία χαρτογραφικών υποβάθρων με σύγχρονες μεθόδους (G.I.S.) κλπ.

Σημαντικός νεωτερισμός αποτελεί η θεσμοθέτηση (μέσω του Ν.2508/97) των διαδικασιών για την ανάπτυξη αστικών περιοχών πόλεων και το σχεδιασμό Γ.Π.Σ. για το σύνολο της περιοχής των Ο.Τ.Α. και Σχεδίων Χωροταξικής & Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων (ΣΧΟΟΑΠ) για οικιστικές ενότητες του μη αστικού χώρου με οικισμούς πληθυσμού μικρότερου των 2.000 κατοίκων. Σκοπός του νόμου αυτού είναι ο καθορισμός των κατευθυντήριων αρχών, των όρων, των διαδικασιών και των μορφών πολεοδομικού σχεδιασμού για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των πόλεων και των οικισμών της χώρας, που θα κατατείνει ειδικότερα:

- Στη σταδιακή ανάδειξη και οργάνωση στο μη αστικό χώρο των "ανοικτών πόλεων", στην ανάδειξη της συνοχής και στην ανασυγκρότηση του αστικού και περιαστικού χώρου.

- Στη διασφάλιση της οικιστικής οργάνωσης των πόλεων και οικισμών με τον επιθυμητό συσχετισμό των οικιστικών παραμέτρων, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανακοπή της άναρχης δόμησης, με τον καθορισμό κριτηρίων ανάπτυξης που συντείνουν στη μεγαλύτερη δυνατή οικονομία των οικιστικών επεκτάσεων.

- Στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και ιδίως των υποβαθμισμένων περιοχών, με την εξασφάλιση του αναγκαίου κοινωνικού εξοπλισμού, της τεχνικής υποδομής και τον έλεγχο χρήσεων σύμφωνα με πολεοδομικά σταθερότητα και κριτήρια καταλληλότητας.

- Στην προστασία, ανάδειξη και περιβαλλοντική αναβάθμιση των κέντρων πόλεων, των πολιτιστικών πόλων και των παραδοσιακών πυρήνων των οικισμών, των χώρων πρασίνου και λοιπών στοιχείων φυσικού, αρχαιολογικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των πόλεων, των οικισμών και του περιαστικού χώρου.

Με τις διατάξεις του νόμου, η οικιστική οργάνωση και ο πολεοδομικός σχεδιασμός εναρμονίζονται με τις αρχές και τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού προγραμματισμού και του χωροταξικού σχεδιασμού, που συγκεκριμενοποιούνται με χωροταξικά σχέδια των περιφερειών και των νομών, καθώς και με ειδικά χωροταξικά σχέδια και αντίστοιχου επιπέδου αναπτυξιακά προγράμματα. Οι επεμβάσεις πρέπει να είναι σύμφωνες με τους όρους προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και με τους γενικότερους αναπτυξιακούς στόχους μέσα στους οποίους περιλαμβάνεται και η διαφύλαξη της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Η οικιστική οργάνωση και ο πολεοδομικός σχεδιασμός που αφορούν τον ελλαδικό χώρο (πλην Αθηνών και Θεσσαλονίκης) πραγματοποιούνται σε δύο επίπεδα:

- στο πρώτο επίπεδο με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) για τον αστικό και περιαστικό χώρο και το Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης "Ανοικτής Πόλης" (ΣΧΟΟΑΠ) για το μη αστικό χώρο.

- στο δεύτερο επίπεδο, που αποτελεί την εξειδίκευση και εφαρμογή του πρώτου επιπέδου, με την πολεοδομική μελέτη και την πράξη εφαρμογής της, καθώς και τις πολεοδομικές μελέτες αναπλάσεων, παραγωγικών πάρκων ή άλλες ειδικές πολεοδομικές μελέτες.

Εκτός από τους προβλεπόμενους με την προϋπάρχουσα πολεοδομική νομοθεσία τρόπους πολεοδομικής επέμβασης (κανονιστικοί όροι δόμησης, ενεργός πολεοδομία, αστικός αναδασμός), η πολεοδομική επέμβαση σε συγκεκριμένες περιοχές που προβλέπονται για το σκοπό αυτό στα πλαίσια του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού μπορεί να γίνεται και με παροχή οικονομικών ή πολεοδομικών κινήτρων ή άλλων ρυθμίσεων σε περιοχές αναπλάσεων, ζώνες ειδικών κινήτρων (ΖΕΕ), ειδικές ζώνες υποδοχής συντελεστή (ΕΖΥΣ), ζώνες ειδικής ενίσχυσης (ΖΕΕ) και τέλος με ρυθμιζόμενη πολεοδομική δραστηριότητα των ιδιοκτητών γης, που αποτελεί μία από τις καινοτομίες του νόμου.

Για την οικειοποίηση των νέων δεδομένων που εισάγονται με το νόμο, επιδιώκεται η επιμόρφωση, εκπαίδευση και ενημέρωση σε θέματα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, του προσωπικού των υπηρεσιών του Δημοσίου, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των ΝΠΔΔ, καθώς και των αιρετών οργάνων και στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης. Για το σκοπό αυτό, το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων (ΕΤΕΡΠΣ) μπορεί να χρηματοδοτεί προγράμματα του Ινστιτού-

του Διαρκούς Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης, του ΥΠΕΧΩΔΕ ή άλλων αρμόδιων φορέων.

Για την ολοκλήρωση του νέου αυτού αναμορφωμένου εργαλείου καθολικού χωροταξικού και πολεοδομικού προγραμματισμού και σχεδιασμού, αναμένονται οι αποφάσεις του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, που μετά από τη γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, θα καθορίζουν τα πολεοδομικά σταθερότυπα (standards) στα οποία περιλαμβάνονται τα ανώτατα όρια πυκνοτήτων και κορεσμού που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των ΓΠΣ, ΣΧΟΟΑΠ και των πολεοδομικών μελετών. Τα σταθερότυπα αυτά μπορεί να διαφοροποιούνται μεταξύ τους, κυρίως ανάλογα με το μέγεθος και τη φυσιογνωμία της υπό σχεδιασμό περιοχής, τα ιστορικά, πολιτιστικά, μορφολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά και τις επιθυμητές παραμέτρους εξέλιξης. Με την ίδια διαδικασία αναμένεται και το είδος και οι προδιαγραφές εκπόνησης των μελετών, οι ειδικότητες των μελετητών και γενικά ότι αφορά την εκπόνηση, τον έλεγχο και της εφαρμογή τους.

Οι κατευθύνσεις που θέτει το ΥΠΕΧΩΔΕ σε σχέση με τις βασικές επιλογές στρατηγικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της ανάπτυξης της περιφέρειας αφορούν μεταξύ άλλων την αντιμετώπιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιφέρειας, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και τη χωρική εξειδίκευση. Ειδικότερα για το οικιστικό δίκτυο, η πολιτική περιλαμβάνει την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την παράλληλη ενίσχυση όλων των επιπέδων των οικισμών.

Όσον αφορά τις ευρωπαϊκές χωρικές πολιτικές, στο κείμενο «Ευρώπη 2000+» διαπιστώνεται η ανάγκη χωροταξικής οργάνωσης του ευρωπαϊκού χώρου, με αξιολόγηση των παραγόντων που επηρεάζουν αυτή την οργάνωση. Σημαντικό ρόλο καλούνται να παίξουν οι μικρές και μεσαίου μεγέθους πόλεις και η ενίσχυση δεσμών με γειτονικές πόλεις. Η πρωτοβουλία URBAN ενισχύει την προσπάθεια βελτίωσης του αστικού περιβάλλοντος, ενώ για την ύπαιθρο οι αναπτυξιακές στρατηγικές αφορούν στην εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων στις ζώνες υιοθέτησης και άσκησης της ΚΑΠ και στη διαχείριση του χώρου (LEADER I και II).

Κατά την εξέταση των συστημάτων χωροταξικού σχεδιασμού, την πολιτική και τις συνθήκες εφαρμογής του, προκύπτει η ανάγκη:

- οργάνωσης και καθιέρωσης νομοθετικού συστήματος χωροταξίας.
- δημιουργίας τοπικών συλλογικών φορέων σχεδιασμού.
- αποτελεσματικής διαχείρισης της γης εκτός αστικών κέντρων σταδιακής βελτίωσης/ ανανέωσης των κέντρων πόλεων και εν γένει του αστικού περιβάλλοντος ανάπτυξης σχέσεων με γειτονικές πόλεις και καθιέρωσης ολοκληρωμένων αστικών δικτύων.

Οι στόχοι πολιτικής και οι επιλογές στο χώρο της Ε.Ε. συνοψίζονται στις «δικτυώσεις» των πόλεων (εταιρική σχέση, ανταγωνιστικές/ ελκτικές πόλεις/ αειφόρος ανάπτυξη πόλεων), ισότητα στις υποδομές (τηλεματική, τηλεπικοινωνίες, νέες τεχνολογίες), ορθολογική διαχείριση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και τέλος ανάληψη δράσεων μέσω κοινοτικών πολιτικών για μια ολοκληρωμένη χωροταξική πολιτική.

Η Ευρωπαϊκή περιφερειακή-χωρική πολιτική (CEMAT/C.E. 1992) όπως αυτή προσδιορίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης θέτει τους θεμελιώδεις στόχους:

- ισόρροπης οικονομικής ανάπτυξης στις περιφέρειες.
- βελτίωσης της ποιότητας ζωής.
- υπεύθυνης διαχείρισης των φυσικών πόρων και προστασίας του περιβάλλοντος ορθολογικής χρήσης της γης.

Στο πλαίσιο της κατάρτισης του ΣΠΑ 2000-2006, τέθηκαν οι προτεραιότητες που πρέπει να διέπουν τον περιφερειακό σχεδιασμό, και το σχεδιασμό για το περιβάλλον όπου τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιφέρειας θα προσδιορίζουν τους επιμέρους στόχους. Μεταξύ άλλων προτείνονται παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών αποθεμάτων, μείωσης της απομόνωσης, πληθυσμιακή τόνωση και παραγωγικό εμπλουτισμό των παραμεθόριων περιοχών, έλεγχο τήρησης των πολεοδομικών σχεδίων και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006 για το Περιβάλλον, στον τομέα "Χωροταξία – Πολεοδομία - Αναπλάσεις" οριοθετεί τους γενικούς στόχους για την προσηχή περίοδο που μεταξύ άλλων είναι:

- Η αποκέντρωση του εφαρμοσμένου σχεδιασμού με παράλληλη αναβάθμιση του επιτελικού ρόλου του Κέντρου.
- Η προώθηση στρατηγικού χωρικού σχεδιασμού.
- Η ολοκλήρωση του πολεοδομικού σχεδιασμού στις νέες χωρικές ενότητες.
- Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού.
- Οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης της παράκτιας ζώνης σε τουριστικές περιοχές.
- Η υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας (εφαρμογή της Habitat Π Agenda).

Οι γενικοί αυτοί στόχοι ενσωματώνονται και υποστηρίζουν τους γενικούς στόχους του συνοπτικού ΣΠΑ 2000-2006 που έχουν τεθεί για τους τομείς του Περιβάλλοντος και της Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Στις πηγές χρηματοδότησης των πρωτοβουλιών και των δράσεων που μπορεί να αναπτυχθούν στον τομέα του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού και την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος περιλαμβάνονται προγράμματα που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους ή/και υποστηρίζονται από το Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης και είναι:

- ΠΔΕ: Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων αφορά δαπάνες που πραγματοποιούνται για έργα υποδομής και οικονομικής ανάπτυξης της χώρας σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού. Η ένταξη έργων στο ΠΔΕ γίνεται κατά ομάδες έργων,

βάσει έκδοσης ειδικών αποφάσεων, ενώ φορείς εκτέλεσης τους είναι τα υπουργεία, οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, ΝΠΔΔ, ΔΕΚΟ και ΟΤΑ.

- **ΕΤΕΡΠΣ** : Το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων, είναι ταμείο που χρηματοδοτεί έργα και μελέτες περιβαλλοντικής προστασίας (αναβάθμισης του περιβάλλοντος) και περιβαλλοντικού, πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Αφορά έργα/ενέργειες που χρηματοδοτούνται κατά 100% από εθνικά κονδύλια και υπάγεται στο ΥΠΕΧΩΔΕ.

- **ΠΕΠ Πελοποννήσου**: Μετά την οριοθέτηση των στόχων του για τη νέα προγραμματική περίοδο, το υποπρόγραμμα 2 που αναφέρεται στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, και ειδικότερα το μέτρο 2.3 που αφορά την ανασυγκρότηση και αναβάθμιση των αστικών, ημιαστικών και τουριστικών κέντρων. Το ΠΕΠ συγχρηματοδοτείται από τα τρία Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ/Κ) και το ΧΜΠΑ.

- **ΕΑΠΤΑ**: Το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι μέρος του ΣΠΑ που αφορά τη χρηματοδότηση έργων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων έργα πολεοδομικού σχεδιασμού και προστασίας περιβάλλοντος.

- **ΕΠΤΑ**: Το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταρτίζεται για την πραγματοποίηση των υποδομών και την υποστήριξη της λειτουργίας των δήμων και κοινοτήτων καθώς και για την πραγματοποίηση επενδύσεων τοπικής ανάπτυξης. Το ΕΠΤΑ έχει πενταετή χρονική διάρκεια (1998-2002), που μπορεί να παραταθεί σε επτά χρόνια με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Οι βασικοί πόροι του ΕΠΤΑ προέρχονται από κεντρικούς αυτοτελείς πόρους, από το Π.Δ.Ε. και από Εθνικά και Περιφερειακά Κοινοτικά Προγράμματα και Πρωτοβουλίες που διαχειρίζονται τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες και αφορούν σε έργα δήμων και κοινοτήτων. Το κεφάλαιο της χωροταξικής οργάνωσης καλύπτει το υποπρόγραμμα 3 για τις τεχνικές υποδομές, την προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής με τα μέτρα 7 και 8 για τον πολεοδομικό σχεδιασμό, τις αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων και τις λοιπές αισθητικές παρεμβάσεις.

- **ΕΠΠΕΡ**: Το Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον», εγκρίνεται στο πλαίσιο του ΚΠΣ, ανήκει στον άξονα «βελτίωση της ποιότητας ζωής» και μεταξύ άλλων περιλαμβάνει παρεμβάσεις για τη διαχείριση και προστασία του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος και το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.3: ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

Α.3.1 Φυσικογεωγραφική μορφολογία

Η συνολική έκταση του Δήμου Μεσσήνης είναι 84.602 στρέμματα, επιφάνεια που αντιστοιχεί στο 2,83% της συνολικής έκτασης του Νομού Μεσσηνίας. Περίπου το 1/4(25,55%) της έκτασης καταλαμβάνει η έδρα του Δήμου, ενώ από τα Δημοτικά Διαμερίσματα ακολουθούν η Ανάληψη, ο Λυκότραφος και το Αβραμίο με ποσοστά κοντά στο 10%. Τα μικρότερα σε έκταση Δ.Δ. είναι η Πιπερίτσα και η Τριάδος με αναλογία περίπου 2% στο σύνολο της έκτασης του Δήμου.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΔΗΜΟ

ΔΗΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΑΡΙΣ	22.497	0,75%
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ	42.137	1,41%
ΒΟΥΦΡΑΔΕΣ	42.360	1,42%
κοιν. ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	42.938	1,44%
ΑΝΔΡΟΥΣΑ	50.514	1,69%
ΑΙΠΕΙΑ	55.572	1,86%
ΟΙΧΑΛΙΑ	59.060	1,97%
κοιν. ΤΡΙΠΥΛΑΣ	69.696	2,33%
ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΑ	73.960	2,47%
ΘΟΥΡΙΑ	76.992	2,67%
ΜΕΛΙΓΑΛΑΣ	78.193	2,61%
ΜΕΣΣΗΝΗ	84.602	2,83%
ΕΙΡΑ	86.654	2,90%
ΑΡΦΑΡΑ	87.615	2,93%
ΑΝΔΑΝΙΑ	88.694	2,97%
ΙΘΩΜΗ	90.428	3,02%
ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ	90.678	3,03%
ΝΕΣΤΟΡΑΣ	91.902	3,07%
ΑΕΤΟΣ	94.850	3,17%
ΜΕΘΩΝΗ	97.202	3,25%
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	101.01	3,38%
ΔΩΡΙΟ	102.832	3,44%
ΠΕΤΑΛΙΑ	104.970	3,51%
ΚΟΡΩΝΗ	105.163	3,62%
ΑΥΛΩΝΑΣ	112.898	3,77%
ΦΙΛΙΑΤΡΑ	114.877	3,84%
ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ	122.680	4,10%
ΠΥΛΟΣ	143.911	4,81%
ΑΒΙΑ	179.828	6,01%
ΛΕΥΚΤΡΟ	222.981	7,46%
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	2.990.901	100,00%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΜΕΣΣΗΝΗ (έδρα)	21.615	25,55%
ΑΝΑΛΗΨΗ	8.698	10,28%
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΣ	8.677	10,26%
ΑΒΡΑΜΙΟ	8.123	9,60%
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ	7.302	8,63%
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙ	5.952	7,04%
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙ ΠΑΜΙΣΟΥ	4.624	5,47%
ΒΕΛΙΚΑ	4.561	5,39%
ΝΕΟΧΩΡΙΟ	3.601	4,26%
ΣΠΙΤΑΛΙΟ	2.960	3,49%
ΜΑΔΕΝΑ	2.772	3,28%
ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑ	2.377	2,81%
ΤΡΙΑΔΟΣ	1.700	2,01%
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	84.602	100,00%

Ο Δήμος Μεσσήνης εντάσσεται διοικητικά στο Νομό Μεσσηνίας και συνορεύει στα βόρεια με τους Δήμους Αριστομένη, Ανδρούσας και Θούριας, στα ανατολικά με το Δήμο Καλαμάτας και στα δυτικά με το Δήμο Πεταλιδίου. Νότια βρέχεται από το Μεσσηνιακό κόλπο σε μια έκταση 8 περίπου χιλιομέτρων. Ο Δήμος Μεσσήνης έχει έκταση 84.600 στρέμματα και πληθυσμό 10.500 περίπου κατοίκους, με πυκνότητα 124 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

Διοικητικά, περιλαμβάνει την έδρα Μεσσήνη και 13 Δημοτικά Διαμερίσματα:

Αβραμιό, Ανάληψη, Βελίκα, Καρτερόλι, Λευκοχώρα, Λυκότραφος, Μάδενα, Μαυρομμάτι Παμίσου, Νεοχώριο Αριστομένου, Πιλαίστρα, Πιπερίτσα, Σπιτάλιο και Τρίοδος .

Το ανάγλυφο της περιοχής περιλαμβάνει ένα αρκετά εκτεταμένο πεδινό επίπεδο υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας, κυρίως στην παραλιακή ζώνη και την κοιλάδα της Μεσσήνης. Τα παράλια είναι ομαλά και αμμώδη, ενώ υπερυψωμένες λοφώδεις εκτάσεις σχηματίζονται δυτικά, στα Δημοτικά Διαμερίσματα της Λευκοχώρας του Αβραμιού και του Νεοχωρίου, με κλίση προς τη θάλασσα. Οι εδαφικές πτυχώσεις που εμφανίζονται εκεί, ευνοούν τη δημιουργία υδρορροών που καταλήγουν στην πεδινή ζώνη και έπειτα στο Μεσσηνιακό Κόλπο.

Όσον αφορά τους γεωλογικούς σχηματισμούς αναφέρουμε συνοπτικά τα εξής:

Αλλουβιακές αποθέσεις αργιλοαμμώδων κυρίων υλικών με διάσπαρτες κροκαλολατύπες και φακούς αδρομερών υλικών, ελαφρώς συνδεδεμένων συναντώνται στην παραλιακή ζώνη και στις κοιλάδες που δημιουργούνται μεταξύ των λοφωδών εκτάσεων, όλα σχηματισμοί της Ολοκαίνου του Τεταρτογενούς.

Θαλάσσιες αποθέσεις της Πλειόκαινου του Τριτογενούς, αποτελούμενες από ψαμμίτες και ψαμμούχες μάργες με διάσπαρτες κροκαλολατύπες και παρεμβολές κροκαλοπαγών και κερατολιθικών κροκαλολατυποπαγών χαρακτηρίζουν το βόρειο και το δυτικό τμήμα της περιοχής.

Στο ανατολικό άκρο επικρατούν χερσαίες αναβαθμίδες της Πλειστοκαίνου, αποτελούμενες από ερυθρές αργίλους, αργιλούχες άμμους με διάσπαρτες λατύπες και παρεμβολές από κροκαλοπαγή, που επικρατούν στη βάση.

A.3.2 Εδαφική Οργάνωση και χρήσεις γης.

Σε αντίθεση με το Νομό Μεσσηνίας, του οποίου οι πεδινές εκτάσεις καταλαμβάνουν μόνο το 1/3 της συνολικής του επιφάνειας, ο Δήμος Μεσσήνης είναι πεδινός σχεδόν στο σύνολο του. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αναπτύσσονται στο 84,55% της επιφάνειας του Δήμου, ποσοστό σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο του Νομού Μεσσηνίας. Η κτηνοτροφική γη, τέσσερις φορές μικρότερη από του νομού καλύπτει το 5,90%, ενώ η δασική γη, σχεδόν ανύπαρκτη (ποσοστό 1,30%) είναι 18 φορές μικρότερη από την αντίστοιχη του νομού. Οι οικισμοί καλύπτουν το 5,54% του εδάφους του δήμου ποσοστό μεγαλύτερο από εκείνο του νομού.

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

	Καλλιεργούμενες Εκτάσεις	Κτηνοτροφική Γη	Δασοκάλυψη	Οικιστική Χρήση	Λοιπές
Δ. Μεσσήνης	84,55%	5,90%	1,30%	5,54%	2,71%
Ν. Μεσσηνίας	43,60%	25,99%	22,59%	3,49%	4,33%

Α.3.3 Οικιστικό Δίκτυο

Οι πρώτες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις, αποτέλεσμα των ιστορικών και τοπικών συνθηκών, οι οικονομικές δραστηριότητες, οι φυσικοί πόροι, η ζωτικότητα του πληθυσμού και οι γεωπολιτικές, ιστορικές και άλλες συνθήκες που επικράτησαν στη διαδρομή του χρόνου, οδήγησαν στη σημερινή μορφή του οικιστικού δικτύου.

Το σύστημα διοίκησης, υπερευκεντρωτικό στη δομή του, έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διάρθρωση του οικιστικού δικτύου, καθώς και στον εξοπλισμό των οικισμών με διοικητικές και κοινωνικές υπηρεσίες. Από το 1994 όταν ιδρύθηκε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση συγκροτούνται τα Συμβούλια Περιοχής τα οποία θα οδηγήσουν στη συνέχεια στη συνένωση των Νέων Δήμων με το Ν.2539/97. Σύμφωνα με αυτόν, ο Νέος Δήμος Μεσσήνης αποτελείται από 14 Δημοτικά Διαμερίσματα (13 πρώην κοινότητες και την έδρα του, τον πρώην Δήμο Μεσσήνης).

Η έδρα του Δήμου συγκεντρώνει τα 3/5 του πληθυσμού σύμφωνα με τη σημερινή πληθυσμιακή του διάρθρωση (στοιχεία απογραφής 1991). Οι υπόλοιποι Ο.Τ.Α. συμμετέχουν με ποσοστά κάτω του 6%, με μεγαλύτερα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Αβραμιού (5,98%) και του Καρτερολίου (4,68%). Τα μικρότερα Δ.Δ. είναι η Πιπερίτσα (1,27%) και το Σπιτάλιο (1,47%).

Η εξέλιξη της πληθυσμιακής συγκέντρωσης του Δήμου κατά την 20ετία 1971-1991 είναι χαρακτηριστική της ελληνικής υπαίθρου. Από τα Δημοτικά Διαμερίσματα τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει το Αβραμιό με ποσοστό 26,40% ενώ η Λευκοχώρα, ο Λυκότραφος, το Μαυρομάτι Παμίσου, η Μεσσήνη και η Πιλαλίστρα με ποσοστά περίπου 15% βρίσκονται πάνω από τον Μ.Ο. μείωσης της 20ετίας (10,62%). Σημαντική αύξηση του πληθυσμού της εμφανίζει η Βελίκα (10,70%), ενώ θετική εξέλιξη παρουσιάζει και το Νεοχώριο Αριστομένους. Συνολικά τέλος, ο Δήμος εμφανίζει τριπλάσια μείωση του πληθυσμού του από το Νομό(-10,60%, -3,53% αντίστοιχα).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πυκνότητα κατοίκησης (κάτοικοι/Ha) η οποία είναι εξαιρετικά υψηλή για το Δήμο Μεσσήνης (1,24), δεύτερη έπειτα από αυτή του Δήμου Καλαμάτας (2,00) και δύομισι φορές μεγαλύτερη από την πληθυσμιακή πυκνότητα του Νομού.

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ			
ΔΗΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ (Ha)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (1991)	Κατ/Ha
ΑΒΙΑ	17.983	2.908	0,16
ΑΕΤΟΣ	9.485	3.173	033
ΑΙΠΕΙΑ	5.557	2.483	0,45
ΑΝΔΑΝΙΑ	8869	3.425	039
ΑΝΔΡΟΥΣΑ	5.051	3.141	0,62
ΑΡΙΣ	2.250	2345	1,04
ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ	9.068	3.437	038
ΑΡΦΑΡΑ	8.762	3.081	0,35
ΑΥΛΩΝΑΣ	11.290	2.640	0,23
ΒΟΥΦΡΑΔΕΣ	4.236	1.911	0,45
ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ	12.268	7.609	0,62
ΔΩΡΙΟ	10.283	4.053	039
ΗΡΑ	8.665	1.241	0,14
ΘΟΥΡΙΑ	7.699	3.575	0,46
ΙΘΩΜΗ	9.043	2.880	032
ΚΑΛΑΜΑΤΑ	25321	50.693	2,00
κοιν.ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ	4.294	978	0,23
κοιν.ΤΡΙΠΥΛΑΣ	6.970	800	0,11
ΚΟΡΩΝΗ	10.516	5.423	0,52
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ	10.102	7.507	0,74
ΛΕΥΚΤΡΟ	22.298	5.908	0,26
ΜΕΘΩΝΗ	9.720	2.666	0,27
ΜΕΛΙΓΑΛΑΣ	7.819	4.408	0,56
ΜΕΣΣΗΝΗΣ	8.460	10.493	1,24
ΝΕΣΤΟΡΑΣ	9.190	5.022	0,55
ΟΙΧΑΛΙΑ	5.906	2.860	0,48
ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ	4.214	1.766	0,42
ΠΕΤΑΛΙΔΙ	10.497	3.906	037
ΠΥΛΟΣ	14.391	5.340	0,37
ΦΙΛΙΑΤΡΑ	11.488	7.753	0,67
ΧΙΛΙΟΥΧΩΡΙΑ	7.395	3.539	0,48
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	299.090	166.96	40,56

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦ. Α.3
(ΠΙΝΑΚΕΣ)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΓΑΙΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ (σε στρέμματα) στο Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
(Πηγή ΕΣΥΕ - Διεύθυνση ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος Καλλιέργειας	Αροτραίες καλλιέργειες	Γη Λαχανοκηπών * (όλα αρδευόμενα)	Δενδρώδεις καλλιέργειες	Άμπελοι σταφιδάμπελοι	Αγρονάπαυση	Σύνολο
Δημοτικό Διαμέρισμα						
Μεσσήνης	10450*/9600**	155/155 130/12/3/5/5	11948/3500	49/-	-/-	22602/13255
Λυκοτράφου	490/50	50/50 50	3114/300	1378/-	568/-	5600/400
Καρτερόλιου	1070/410	77/74 77	3223/30	265/-	115/-	4750/514
Αβράμιου	653/551	201/156 178/23	3940/260	1523/-	683/-	7000/967
Βελίκας	1426/1173	598/558 543/55	1390/450	112/-	74/-	3600/1008
Σπιταλίου	105/5	28/28 28	1515/5	408/-	672/-	2728/38
Πιλαλίστρας	146/26	45/39 42/3	1351/30	590/-	51/-	2183/95
Νεοχωρίου	120/95	17/17 17	2874/-	18/-	202/-	3281/112
Ανάληψης	1199/1030	320/285 320	4188/175	325/-	268/-	6300/1490
Λευκοχώρας	290/30	74/74 74	4448/58	620/-	18/-	5450/162
Μαυρομάτιου Παμίσου	1500/1100	200/200 200	3070/100	70/30	334/-	5174/1430
Τριάδου	654/270	5/5 5	323/50	58/-	35/-	1075/325
Μάδενας	110/90	28/28 25/3	2025/63	315/-	22/-	2550/231
Πιπερίτσας	450/430	47/47 43/2/2	363/213	4/-	576/-	1440/690
Σύνολο	18663/14860	1845/1716	43772/5234	5735/30	3618/-	73733/20717

* Κήποι/Φυτώρια/Θερμοκήπια, ** Σύνολο έκτασης, *** Αρδευόμενη έκταση

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΑΡΟΤΡΑΙΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (σε κιλά) στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΩΣ
 (Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος καλλιέργειας	Σιτάρι	Κριθάρι	Βρώμη	Καλαμπόκι	Αραχίδα	Για σανό	Μηδική	Κοφτο-λιβάδα	Γρασιδία*	Πεπόνι	Καρπούζι	Πατάτες άνοιξης	Πατάτες καλλιρινές	Πατάτες Φθιν/ρου Χειμώνα
Δημοτικό Διαμέρισμα														
Μεσσήνης	20000	37500	30000	800000	800000	-	2000000	1200000	-	-	-	5500000	1500000	1350000
Λυκοτράφου	-	-	-	12000	-	15000	-	18000	-	-	-	40000	30000	-
Καρτερόλιου	-	15000	-	140000	-	172000	-	-	112500	-	-	210000	30000	60000
Αβράμιου	25000	-	-	7500	-	3200	300000	1200	1600	6000	100000	630000	-	153000
Βελίκας	52000	-	750	7000	-	8700	450000	40500	-	9000	22000	-	250000	-
Σπιταλλίου	-	-	-	-	-	-	600	-	-	6000	-	-	-	-
Πιλαλιστρας	-	-	-	-	-	-	-	2500	-	-	30000	20000	-	10000
Νεοχωρίου	-	-	-	10000	-	-	33000	-	9000	-	-	65000	-	-
Ανάληψης	43000	-	7500	105000	22000	5500	70000	-	-	10000	7000	1400000	560000	300000
Λευκοχώρας	-	-	-	-	-	39000	15000	-	-	-	-	-	-	-
Μαυροματιού	-	-	-	480000	16000	-	150000	160000	-	-	-	750000	150000	-
Τριόδου	-	-	-	180000	-	-	88000	65000	1500	-	-	1200	-	1700
Πιπερίτσας	-	-	-	120000	-	-	210000	-	-	45000	6000	60000	60000	-
Μαδένας	-	-	-	-	-	-	30000	-	-	-	-	100000	35000	-
Σύνολο	140000	52500	38250	1861500	838000	243400	3346600	1487200	124600	76000	165000	8776200	2615000	1874700

*Γρασιδία : Κριθάρι, Βρώμη, Βίκος, Τεχνητοί Λειμώνες, Τριφύλλια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΛΑΧΑΝΟΚΟΜΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ (σε κιλά) στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
(Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος καλλιέργειας	Λάχανα	Κουνου-πίδια	Σπανάκι	Σέλινα	Αρα-κάς	Κουκιά	Μαρού-λια	Αντίδια Ραδίκια	Καρότα	Ντομάτες υπαίθριες	Ντομάτες θερμο-κηπίου	Ντομάτες Βιομη-χανικές	Φασο-λάκια	Μελι-τζάνες
Δημοτικό Διαμέρισμα														
Μεσσήνης	300000	125000	140000	20000	15000	12000	150000	350000	150000	1200000	20000		1600000	60000
Λυκοτράφου	3000	3000	800	200	-	-	2000	4000	200	16000	-		4000	500
Καρτερόλιου	2000	2000	1000	-	600	-	-	-	-	150000	70000		1800	-
Αβράμιου	10000	5000	3500	4500	7500	-	5500	6000	-	30000	60000	23600	7000	4500
Βελίκας	6000	5000	7000	2000	20000	5000	14000	20000	2000	40000	400000	-	350000	12000
Σπιταλίου	300	400	200	-	-	-	200	300	-	3000	-	-	500	500
Πιλαλιστρας	1500	600	650	-	-	-	500	800	-	20000	10000	-	600	500
Νεοχωρίου	1000	-	-	-	-	-	700	1000	-	7000	-	-	800	2000
Ανάληψης	5000	7500	-	-	12000	-	-	10000	-	105000	-	30000	150000	-
Λευκοχώρας	4000	4000	3000	-	2500	2000	4000	10000	1500	40000	-	-	3000	6000
Μαυροματίου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	160000	40000	-	176000	10000
Τριόδου	1700	-	-	-	-	-	-	-	-	4000	-	-	-	1200
Πιπερίτσας	10000	10000	-	3000	-	-	8000	6000	-	15000	5000	-	10000	10000
Μάδενας	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6000	7500	-	2000	4500
Σύνολο	344500	162500	156150	29700	57600	19000	184900	408100	153700	1796000	612500	53600	2305700	11700

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΔΕΝΔΡΩΔΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (σε κιλά) στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
(Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος καλλιέργειας	Λεμονιές	Πορτοκαλιές	Μανταρινιές	Γκρέιπ Φρουτ	Βερικοκιές	Ροδακινιές	Βρώσιμες ελιές	Ελιές ελαιοποίησης	Μεσπιλιές	Νωπά Σύκα	Ξερά Σύκα
Δημοτικό Διαμέρισμα											
Μεσσήνης	40000	180000	14000	2000	30000	12000	50000	6000000	6000	-	-
Λυκοτράφου	17000	140000	2000	-	15000	200	10000	1500000	2000	-	70000
Καρτερόλιου	12000	252000	28800	-	-	-	65000	865000	-	8800	34200
Αβράμιου	90000	150000	4000	100000	-	4000	75000	1950000	-	-	90000
Βελίκας	21000	300000	36000	150000	200000	200000	350000	1000000	1000	-	20000
Επιταλίου	5000	10000	150	-	500	-	10000	500000	200	300	12000
Παλιόστρας	10000	14000	800	-	2000	-	30000	600000	500	3500	10000
Νεοχωρίου	1000	2500	-	-	1200	1100	8000	1800000	-	-	190000
Ανάληψης	32000	63000	4000	15000	6900	-	4500	3250000	-	1500	10000
Λευκοχώρας	22000	95000	3000	-	6000	2000	21000	1450000	-	-	190000
Μαυροματίου	42000	138000	20000	-	-	-	24000	580000	-	-	8000
Τριόδου	3000	50000	10000	-	-	-	1800	140000	-	-	6000
Πιπερίτσας	20000	500000	25000	100000	-	-	9000	240000	-	-	3000
Μαδένας	800	60000	10000	1500	2000	800	4500	1000000	500	2500	2000
Σύνολο	315800	1954500	157750	368500	263600	220100	662800	20875000	10200	16600	645200

ΠΙΝΑΚΑΣ 5*

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΜΠΕΛΩΝ - ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΩΝ (σε κιλά) στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
(Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος καλλιέργειας	Άρπελοι για Οινοπαραγωγή	Άρπελοι για επιτραπέζια σταφύλια	Σταφίδα Κορινθιακή
Δημοτικό Διαμέρισμα			
Μεσσήνης	5000*/60000**	10000/-	800
Λυκοτράφου	-/210000	5000/-	80000
Καρτερόβλιου	-/190000	-/-	47600
Αβράμιου	-/20000	35000/-	300000
Βελίκας	-/40000	3000/-	30000
Σπιταλίου	-/70000	3000/-	80000
Πιλαλίστρας	-/40000	10000/-	53000
Νεοχωρίου	-/5600	-/-	3000
Ανάληψης	-/-	-/-	65000
Λευκοχώρας	-/107000	6000/-	112000
Μαυροματίου	-/15000	5000/-	9000
Τριόδου	1000/20000	2000/4000	9500
Πιπερίτσας	-/4000	-/-	-
Μάδενας	-/3000	-/-	40000
Σύνολο	6000/784600	79000/4000	820400

* κατανολήθηκαν ως επιτραπέζια

** γλευκοποιήθηκαν

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑΣ στα Δ.Α. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
(Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος Ζώου	Ίπποι	Ήλινοι Γίντοι	Όνοι	Βοοειδή εγχωρίων φυλών	Βοοειδή ξενικών φυλών	Χοίροι	Πρόβατα	Αίγες	Κουνέλια	Όρνιθες	Χήνες	Ινδιάνοι	Περιστέρια	Μέλισσες
Δημοτικό Διαμέρισμα														
Μεσσήνης	7 ¹ /5 ²	1	5 ¹ /30 ²	20 ¹ /30 ²	18 ¹ /. ²	21 ³ 3450 ⁴	480 ³ /5300 ⁴ /. ⁷	313 ⁴ /350 ⁴ /. ⁷	500	5000	30	100	300	160 ⁴ /750 ⁴
Λυκοτράφου	-/-	-	9/1	-/-	-/-	-/-	16/663/-	35/-/-	75	430	-	-	20	-/162
Καρτερόλιου	5/2	-	2/6	10/5	-/-	6/-	100/1000/-	-/50/-	30	600	-	-	-	-/-
Αβράμιου	-/-	-	6/2	-/-	-/-	-/5	67/358/-	275/-/-	-	250	-	-	-	-/-
Βελίκας	1/-	-	4/4	-/-	-/-	9/13	21/42/-	46/-/-	5	650	-	-	-	-/-
Σπιταλίου	1/2	-	-/-	-/-	-/-	1/-	30/400/-	30/-/-	25	400	-	-	-	5/10
Παλαίστρας	-/-	-	2/3	-/-	-/-	-/-	15/400/-	12/-/-	3	350	-	-	20	-/-
Νεοχωρίου	-/-	-	5/5	-/-	-/-	-/-	5/-/-	130/-/-	50	800	-	-	500	-/180
Ανάληψης	4/3	-	5/5	65/-	-/-	20/100	50/455/-	62/-/-	-	350	-	30	-	-/-
Λευκοχώρας	3/1	-	21/11	-/4	-/-	-/5	20/240/-	90/-/-	125	480	-	-	-	-/25
Μαυροματίου	3/3	-	4/4	30/10	-/-	50/400	30/800/-	150/-/-	-	5000	-	-	-	-
Τριόδου	-/-	-	-/2	-/-	-/-	-/2	3/603/-	14/-/-	-	455	-	-	-	-
Πιπερίτσας	-/-	-	-/-	-/-	-/-	-/-	20/220/-	15/-/-	-	300	-	-	-	-
Μάδενας	-/-	-	1/7	-/-	-/-	-/-	10/-/-	60/-/-	80	500	-	-	130	-/200
Σύνολο	24/16	1	64/80	125/49	18/-	107/975	867/10481/-	1232/400/-	893	15565	30	130	970	165/1327

¹Άρρενα.

²Θήλεα.

³Αναπαραγωγής.

⁴Κρεοπαραγωγής.

⁵Οικόσιτα.

⁶Κοπαδιάρικα.

⁷Νομαδικά.

⁸Εγχώριες κυψέλες.

⁹Ευρωπαϊκές κυψέλες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (Γάλα ή Κρέας σε κιλά) στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
 (Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος προϊόντος	Αγελάδες (Γάλα)	Πρόβατα (Γάλα)	Αιγες (Γάλα)	Αρνιά κάτω του έτους	Κατσίκια κάτω του έτους	Μοσχάρια κάτω του έτους	Μοσχάρια 1-2 ετών	Χοιρδία	Ζυγούρια - πρόβατα	Βιτούλια & αιγες	Χοίροι άνω 20 κιλών	Κουνέλια	Πουλερικά
Δημοτικό Διαμέρισμα													
Μεσσήνης	-	383600	96000	552500	4820	2500	6500	11700	29000	300	37500	12200	15000
Λυκοτράφου	-	56920	6900	65600	650	-	-	-	1000	-	-	400	700
Καρτερόλιου	-	100400	5200	1700	10800	-	-	-	360	200	-	105	680
Αβράμιου	-	48008	48000	9504	5170	-	-	-	-	-	3600	-	2850
Βελίκας	-	7300	6900	730	860	-	-	-	-	-	800	-	800
Επιταλίου	-	43900	6000	5600	600	-	-	-	-	-	800	190	1400
Πιλαλίστρας	-	49800	3600	4600	250	-	-	-	-	-	1200	60	1600
Νεοχωρίου	-	600	30000	70	2100	-	-	-	-	600	1300	200	1400
Ανάληψης	-	52200	80000	7050	9100	-	40500	200	-	-	8000	-	5600
Λευκοώρας	-	29200	22500	4000	2220	600	-	-	-	-	5600	1300	1800
Μαυροματίου	3000	11100	45000	13500	3200	-	12000	-	800	-	71700	-	25000
Τριόδου	-	53360	4200	3600	350	-	-	-	200	-	630	-	3020
Πιπερίτσας	-	36000	3900	3300	300	-	-	-	-	-	-	-	200
Μάδενας	-	1350	15000	160	1100	-	-	-	-	-	-	250	1050
Σύνολο	3000	873738	373200	671914	41520	3100	59000	11900	31360	1100	131130	14705	61100

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (σε κιλά ή τεμάχια) στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
 (Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος προϊόντος	Τυρί μαλακό	Μυζήθρα	Βούτυρο νοπό	Βούτυρο λειωμένο	Μαλλιά προβάτων	Μέλι	Κερί	Δέρματα μικρών ζώων	Δέρματα μεγάλων ζώων	Αυγά	Αίπος Χοιρινό	Τρίχες αίγων
Δημοτικό Διαμέρισμα												
Μεσσήνης	8500	1200	300	150	8000	2500	100	6610	30	700000		
Λυκοτράφου	1000	300	-	-	500	2000	-	1200	-	40000		
Καρτερόλιου	30000	3000	-	-	800	-	-	770	-	30000		
Αβράμιου	7744	774	-	-	425	-	-	1262	-	14000	120	275
Βελίκας	2500	250	10	-	105	-	-	93	-	70000	-	125
Επιταλίου	4000	400	-	50	400	30	4	70	-	24000	15	-
Πιλαίστρας	4000	400	60	-	300	-	-	495	-	22500	15	-
Νεοχωριού	6000	600	-	-	-	7500	-	242	-	40000	-	-
Ανάληψης	4000	250	-	-	400	-	-	800	-	180000	-	-
Λευκοχώρας	10500	1000	-	-	250	200	-	620	3	26000	200	-
Μαυροματίου	30000	3000	-	-	800	-	-	1200	-	200000	-	-
Τριόδου	1000	100	-	-	600	-	-	95	-	28600	-	-
Πιπερίτσας	500	100	-	-	240	-	-	50	-	15000	-	-
Μάδενας	4000	400	-	-	10	4000	-	126	-	40000	-	-
Σύνολο	113744	11774	370	200	12830	16230	104	13633	33	1430100	350	400

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ στα Δ.Δ. του ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
(Πηγή ΕΣΥΕ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, 1998)

Είδος μηχανήματος	Τρακτέρ	Μον/κοι ελκίρες	Κομπίνες	Θερμικές μηχανές	Αλωνιστικές μηχανές	Χορμικές μηχανές	Τετλο-εξαγωγείς	Κλαδ/κά μηχαν/τα	Αρμ/κές μηχαν/ές	Αντλία αδρεύσεων	Συγκ/τα τεχνητής βροχή	Κανονάκι	Συγκ/μα αδρεύσης με σταγόνες	Σπартικές μηχανές	Μηχ/τοι ψεκ/ρες υψηλής πίεσης	Μηχ/τοι ψεκ/ρες επινώτιοι	Μηχ/τοι ψεκ/ρες γραμμ/κών	Μηχ/τοι θειτ/ρες
Δημοτικό Διαμέρισμα																		
Μεσσήνης	150	10	1	5	8	10	50	200	1	1375	1500	3	25	7	70	12	15	7
Λυκότραφου	-	60	-	-	-	-	-	60	-	60	10	-	-	-	57	-	-	-
Καρτερόλιου	22	25	-	-	-	2	-	130	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-
Αβράμμου	30	270	-	-	-	-	-	110	-	205	-	-	-	-	150	-	-	-
Βελίκας	32	15	-	-	2	-	-	45	-	34	-	-	-	5	15	10	-	-
Σπιταλίου	7	20	-	-	-	1	-	80	-	14	-	-	-	-	25	15	2	1
Πιλαλιστρας	10	20	-	-	-	-	-	30	-	10	-	-	-	-	20	5	5	18
Νεοχωρίου	3	20	-	-	-	-	-	35	-	7	1	-	-	-	12	-	-	-
Ανάληψης	11	15	-	-	-	3	-	55	-	43	25	7	4	-	6	-	-	-
Λευκοχώρας	42	25	-	-	-	-	-	45	-	34	-	-	2	-	47	-	-	-
Παμίσου	18	2	-	-	1	1	-	80	-	6	-	-	80	3	-	-	2	-
Τριόβου	6	10	-	-	-	1	-	20	-	20	-	-	-	1	12	-	-	-
Πιπερίτσας	8	5	-	-	-	-	-	10	-	45	6	-	1	-	3	-	-	-
Μαδένας	12	19	-	-	-	-	-	45	-	39	9	-	12	-	-	15	-	-
Σύνολο	351	516	1	5	11	18	50	945	1	1907	1551	10	124	16	417	57	24	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α. 4 ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Α.4.1 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Το κύριο οδικό δίκτυο του Δήμου (δίκτυο που συνδέει τα Δημοτικά Διαμερίσματα μεταξύ τους και με την έδρα Μεσσήνη) καλύπτει μήκος 70 χλμ. και περιλαμβάνει 10 χλμ. εθνικής οδού, 23 χλμ. επαρχιακών οδών και 37 χλμ. κοινοτικών οδών.

Το δευτερεύον οδικό δίκτυο (καλύπτει τις αποστάσεις μεταξύ των Δημοτικών Διαμερισμάτων και των οικισμών τους) έχει μήκος 11 χλμ., ενώ τέλος 200 περίπου χλμ. καταλαμβάνει η αγροτική οδοποιία.

Η κατάσταση του κύριου οδικού δικτύου μπορεί να χαρακτηριστεί στο μεγαλύτερο της ποσοστό από μέτρια έως κακή. Πιο συγκεκριμένα, μόνο η οδική σύνδεση των Δ.Δ. της Τριόδου και της Ανάληψης με τη Μεσσήνη μπορεί να χαρακτηριστεί καλή, ενώ απαιτείται διαπλάτυνση ή/και διορθωτικές παρεμβάσεις μικρής κλίμακας σε όλο το μήκος του υπόλοιπου δικτύου σύνδεσης μεταξύ των Δ.Δ. Επιπλέον, σοβαρές ατέλειες παρουσιάζει το κύριο οδικό δίκτυο που συνδέει το Νεοχώριο Αριστομένους με τη Μεσσήνη, όπου απαιτούνται εκτεταμένες επισκευές και άλλες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να εξυπηρετηθούν τις μετακινήσεις μέσω αυτού. Συμπερασματικά, από τα 70 χλμ. του κύριου οδικού δικτύου, 3 χλμ. απαιτούν εργασίες τοποθέτησης ασφαλοτάπητα, ενώ από τα υπόλοιπα ασφαλτοστρωμένα 67 χλμ., χρειάζονται επισκευές τα 35 χλμ. (15 χλμ. επαρχιακών οδών και 20 χλμ. κοινοτικών οδών).

Όσον αφορά τη συγκοινωνία, αυτή πραγματοποιείται από το ΚΤΕΛ, μέσω προγραμματισμένων δρομολογίων που καλύπτουν το σύνολο του γεωγραφικού χώρου του Δήμου. Σιδηροδρομική σύνδεση δεν υπάρχει, ενώ για τις αεροπορικές μεταφορές, το Αεροδρόμιο Καλαμάτας βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη του 1 χλμ. από τα όρια του Δήμου.

Προβλήματα

Το υφιστάμενο οδικό δίκτυο του Δήμου Μεσσήνης κρίνεται ανεπαρκές όσον αφορά την κατάσταση, αλλά και τη δομή του. Τα κύρια προβλήματα που παρουσιάζει μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- ανεπαρκής και αναποτελεσματική σύνδεση της πλειοψηφίας των Δ.Δ. με την έδρα Μεσσήνη και μεταξύ τους
- Ελλιπής γεωμετρία και μέτρια έως κακή κατάσταση ασφαλοτάπητα στο μισό μήκος του κύριου και σε όλο το μήκος του δευτερεύοντος οδικού δικτύου.
- Κακή κατάσταση αγροτικού οδικού δικτύου.

Στον τομέα των συγκοινωνιών, πρόβλημα υφίσταται σε σχέση με την πυκνότητα των δρομολογίων του ΚΤΕΛ. Ο Δήμος Μεσσήνης προτίθεται να δημιουργήσει δίκτυο αστικής συγκοινωνίας, αμέσως μόλις δημιουργηθεί το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, το

οποίο καθυστερεί ήδη τρία χρόνια

Εκτελούμενα έργα

Στο Δήμο Μεσσήνης βρίσκονται σε εξέλιξη, στην παρούσα φάση, έργα αγροτικής οδοποιίας συνολικού προϋπολογισμού 65 εκ. δρχ. Το έργο χρηματοδοτείται από τη ΣΑΤΑ 99 με πίστωση για το έτος 1999,30 εκ. δρχ. Οι εργασίες που προβλέπονται είναι:

1. Ισοπέδωση αγροτικών δρόμων δια διαμορφωτήρος με σκοπό να αποκτήσουν ενιαία επιφάνεια. Το πλάτος τους κυμαίνεται από 3,0 μ. έως 4,0 μ.
2. Τσιμεντόστρωση μήκους 1.000μ. αγροτικών οδών.
3. Κατασκευή ασφαλτοτάπητα Α245 με μία στρώση υπόβασης από 3Α, μήκους 2.000 μ.
4. Κατασκευή οδοστρώματος αγροτικών οδών εξ αμμοχάλικου (στουρνάρι) πάχους 10εκ. άνευ συμπίεσως, μήκους 15.000 μ.

Τα έργα οδοποιίας που εκτελούνται και που έχουν ενταχθεί στο ΕΑΠΤΑ είναι:

1. Ο περιφερειακός δρόμος Μεσσήνης (και οι επιμέρους εργολαβίες), συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού 157 εκατ. δρχ.
2. Δημοτική οδοποιία στις περιοχές επεκτάσεων του σχεδίου πόλης, προϋπολογισμού 35 εκατ. δρχ.
3. Διακοινοτική οδοποιία τέως Συνδέσμου 5^{ης} Ε.Π., με προϋπολογισμό 32 εκατ. δρχ.

Προταθέντα έργα

Στα πλαίσια της κατάρτισης του ΕΠΤΑ ο Δήμος Μεσσήνης έχει προτείνει να συμπεριληφθούν τα παρακάτω έργα ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας:

1. Έργα οδοποιίας ΕΠΤΑ με προϋπολογισμό 100 εκατ. δρχ. και χρονικό ορίζοντα το τέλος του 2000.

2. Βελτίωση οδού «Βελίκα-Νεοχώρι», μέχρι «Αβραμιού-Αριστομένης», προϋπολογισμού 60 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το β' εξάμηνο του 2001 έως το τέλος του 2002.

3. Βελτίωση οδού «Μεσσήνη-Σπιτάλι», σύνδεση με «Αριστομένη-Πιλαλίστρα», προϋπολογισμού 100 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το β' εξάμηνο του 2001 έως το τέλος του 2002.

4. Διάνοξη Οδού «Λευκοχώρα-Αβραμιού-Ε.Ο. Μεσσήνης-Πύλου», με προϋπο-

λογισμό 70 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το 2002 έως β' εξάμηνο του 2003.

5. Βελτίωση οδικού άξονα «Μεσσήνης-Αβραμιού», με προϋπολογισμό 80 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το β' εξάμηνο του 2001 έως το β' εξάμηνο του 2002.

6. Βελτίωση οδού «Αβραμιού-Δρακονέρι-Ε.Ο. Μεσσήνης-Πύλου» προϋπολογισμού 40 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το β' εξάμηνο του 2001 έως το τέλος του 2002.

7. Βελτίωση οδού «Λουκάντα-Μυρτοποταμιά», προϋπολογισμού 70 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το 2002 έως το β' εξάμηνο του 2003.

8. Κατασκευή οδού «Μαυρομάτι-Μοσχοχώρι-Καρτερόλι» με προϋπολογισμό 40 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το 2002 έως το β' εξάμηνο του 2003.

9. Διάνοιξη οδού «Σπιτάλι-Μυρτοποταμιά-Λευκοχώρα» με προϋπολογισμό 80 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το 2002 έως το β' εξάμηνο του 2003.

10. Βελτίωση εσωτερικής οδοποιίας Μεσσήνης με προϋπολογισμό 150 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το β' εξάμηνο του 1999 έως το β' εξάμηνο του 2001.

A 4.2 Ύδρευση

Υφιστάμενη Κατάσταση

Το δίκτυο ύδρευσης του Δήμου Μεσσήνης καλύπτει μήκος 137,1 χλμ. Η μέση ηλικία του στην έδρα Μεσσήνη, καθώς και στα Δημοτικά Διαμερίσματα Ανάληψης, Καρτερολίου, Μαδένης, Π Νεοχωρίου Αριστομένους και Σπιταλίου είναι 8 χρόνια, ενώ στα υπόλοιπα Δ.Δ. είναι 35 χρόνια και θεωρείται απαρχαιωμένο.

Από το συνολικό του μήκος, το 28% (38,9 χλμ.) είναι κατασκευασμένο από αμιαντοσιμέντο, υλικό που έχει αποδειχθεί επιβλαβές για τη δημόσια υγεία και χρίζει αντικατάστασης, ενώ το υπόλοιπο 72% (98,2 χλμ.) είναι κατασκευασμένο από πλαστικό.

Η κάλυψη του δικτύου είναι απόλυτη στα Δ.Δ. Αβραμιού, Βελίκας, Καρτερολίου και Σπιταλίου, ενώ κυμαίνεται από 70% (Δ.Δ. Αναλήψεως και Νεοχωρίου Αριστομένους) έως 90% στα υπόλοιπα Δ.Δ. Οι απώλειες του κυμαίνονται από 5% (Μεσσήνη, Σπιτάλιο) έως και 40% (Πιπερίτσα), ενώ μόνο στη Βελίκα παρουσιάζονται μηδενικές. Κύριος λόγος των απωλειών είναι η παλαιότητα του δικτύου και η κακή συντήρηση των σωληνώσεων του.

Η υδροληψία γίνεται κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις. Εννέα από τα Δ.Δ. υδρεύονται από τις πηγές Αγ. Παύλου, ενώ υπάρχουν και Ο.Τ.Α. που διαθέτουν κοινό

δίκτυο με τη μορφή εξωτερικού αγωγού μεταφοράς. Το μήκος του εξωτερικού δικτύου είναι 50 χλμ. και είναι κατασκευασμένο από αμιαντοτσιμέντο. Η αντικατάσταση των σωληνώσεων του εσωτερικού δικτύου έχει προχωρήσει και μάλιστα έχει ολοκληρωθεί στα Δ.Δ. της Ανάληψης, της Μάδενας, της Πιλαλίστρας, του Νεοχωρίου, ενώ απαιτείται η έναρξη ή ολοκλήρωση των εργασιών στα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα.

Προβλήματα

Τα προβλήματα των υποδομών ύδρευσης του Δήμου Μεσσήνης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Απαρχαιωμένο δίκτυο στα Δ.Δ. Αβραμιού, Βελίκας, Λευκοχώρας, Λυκοτράφου, Μαυρομματίου Παμίσου, Πιλαλίστρας, Πιπερίτσας και Τριόδου. Μη πλήρης κάλυψη (70%) στο δίκτυο των Δ.Δ. Αναλήψεως και Νεοχωρίου Αριστομένους.
- Απώλειες από 5% έως 40% σε όλα τα Δ.Δ. πλην της Βελίκας.
- Χρησιμοποίηση σε μεγάλο μήκος του εσωτερικού και σε όλο το μήκος του εξωτερικού δικτύου σωλήνων από αμιαντοτσιμέντο, υλικού επιβλαβούς για τη δημόσια υγεία.

Εκτελούμενα έργα

Έργα αντικατάστασης των σωλήνων αμιαντοτσιμέντου πραγματοποιούνται στην έδρα Μεσσήνη και στα Δημοτικά Διαμερίσματα.

Προταθέντα Έργα

Τα έργα που αφορούν το δίκτυο ύδρευσης και έχει προτείνει ο Δήμος Μεσσήνης στα πλαίσια του ΕΠΤΑ είναι:

1. Μελέτη διαχείρισης υδάτινου δυναμικού με προϋπολογισμό 40 εκατ. δρχ.
2. Συντήρηση και αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Δημοτικών Διαμερισμάτων, προϋπολογισμού 100 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα αποπεράτωσης το τέλος του 2000.

A 4.3 Αποχέτευση

Υφιστάμενη Κατάσταση

Σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα, πλην της έδρας Μεσσήνης, η κάλυψη των υποδομών αποχέτευσης ακαθάρτων πραγματοποιείται με στεγανείς δεξαμενές σε ποσοστό 100%. Η Μεσσήνη βρίσκεται στη φάση της ολοκλήρωσης του εσωτερικού δικτύου αποχέτευσης της. Στην παρούσα φάση το δίκτυο καλύπτει μήκος 17 χλμ. (αναλογία 20% επί του συνόλου), έχει ηλικία 4 ετών και είναι παντοροϊκό. Επιπλέον

έχει ήδη κατασκευαστεί ο εξωτερικός αγωγός, ο οποίος μεταφέρει τα λύματα στις εγκαταστάσεις Βιολογικού Καθαρισμού της Καλαμάτας.

Σε ότι αφορά το δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων, στην έδρα Μεσσήνη έχει κατασκευαστεί τμήμα του δικτύου, μήκους 20 χλμ., που καλύπτει το % του συνόλου, με αποδέκτη την ανοιχτή θάλασσα. Η κάλυψη του δικτύου ομβρίων στα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα είναι 80% στο Αβραμιό, 40% στο Νεοχώρι Αριστομένους και από 10% στη Βελίκα και το Μαυρομμάτι Παμίσου. Η διάθεση τους είναι είτε επιφανειακή είτε διοχετεύονται δια μέσου ποταμών ή χειμάρρων. Στα υπόλοιπα Δ.Δ. δεν υπάρχει δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων, και διατίθενται όπως παραπάνω (ελεύθερα επιφανειακά ή μέσω ποταμών/χειμάρρων).

Προβλήματα

Τα βασικά προβλήματα της αποχετευτικής υποδομής του Δήμου Μεσσήνης είναι:

- Έλλειψη δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα, πλην της Μεσσήνης.
- Έλλειψη δικτύου αποχέτευσης ομβρίων υδάτων στα Δ.Δ. Ανάληψης, Κατερολίου, Λευκοχώρας, Λυκοτράφου, Μαδένης, Πιλαλίστρας, Πιπερίτσας, Σπιταλίου και Τριόδου
- Ανεπαρκής κάλυψη δικτύου ομβρίων υδάτων στα Δ.Δ. Αβραμιού, Βελίκας, Μαυρομματίου Παμίσου και Νεοχωρίου Αριστομένους.

Εκτελούμενα έργα

Το έργο που εκτελείται αφορά την ολοκλήρωση του δευτερεύοντος δικτύου αστικών λυμάτων του Δήμου Μεσσήνης στα τρία τμήματα του. Το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής, αφορά την κατασκευή του εσωτερικού δικτύου του αγωγού αποχέτευσης από P.V.C. (Φ200) και τις συνδέσεις του με τις οικίες και έχει φορέα χρηματοδότησης το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και φορέα υλοποίησης το Δήμο Μεσσήνης. Ο συνολικός προϋπολογισμός και των τριών τμημάτων του έργου πλησιάζει τα 850 εκατ. δρχ.

Προταθέντα έργα

Στα πλαίσια κατάρτισης του ΕΠΤΑ, ο δήμος Μεσσήνης προτείνει τα παρακάτω έργα που αφορούν το δίκτυο αποχέτευσης :

1. Μελέτη διαχείρισης οικιακών λυμάτων Δημοτικών Διαμερισμάτων, με προϋπολογισμό 30εκατ. δρχ.
2. Αποχέτευση ομβρίων οικισμών, με προϋπολογισμό 50 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης από το β' εξάμηνο του 2000 έως το τέλος του 2001.
3. Ολοκλήρωση και συντήρηση αποχέτευσης ομβρίων Μεσσήνης, προϋπολογισ-

σμού 770 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης το 2000 και το α' μισό του 2001.

4. Μελέτη συστήματος αποχέτευσης ακαθάρτων οικισμών δήμου Μεσσήνης, με προϋπολογισμό 23 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης το 2000.

A 4.4 Διαχείριση Απορριμμάτων

Υφιστάμενη Κατάσταση

Η διαχείριση των απορριμμάτων εκτελείται από το Δήμο Μεσσήνης, και για την αποθήκευση τους χρησιμοποιούνται γενικά κάδοι με εξαίρεση τα Δημοτικά Διαμερίσματα Ανάληψης, Βελίκας, Λυκότραφου, Πιλαλίστρας και Πιπερίτσας, όπου για την προσωρινή αποθήκευση χρησιμοποιούνται σακούλες και την έδρα Μεσσήνη, όπου χρησιμοποιούνται και οι δύο τρόποι.

Η αποκομιδή των απορριμμάτων εκτελείται με τη χρήση απορριματοφόρων από οργανωμένη υπηρεσία του Δήμου για όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα. Η τακτικότητα της αποκομιδής είναι 5 φορές την εβδομάδα για την έδρα Μεσσήνη και 1 έως δύο φορές την εβδομάδα για τα υπόλοιπα Δ.Δ.

Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται σε ημιελεγχόμενο χώρο δυναμικότητας 5500 tn/χρόνο και έκτασης 220 στρεμμάτων, με μόνες υποδομές την περίφραξη και την αντιπυρική ζώνη.

Επιπλέον, δεν διαθέτει εγκεκριμένη άδεια χωροθέτησης, ενώ λόγω της υποδομής και της σύστασης του εδάφους (περατό), προκαλεί ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, της ατμόσφαιρας, αισθητική ρύπανση και υποβάθμιση του οικοσυστήματος. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν εφαρμόζεται σε κανένα Δ.Δ. πρόγραμμα ανακύκλωσης απορριμμάτων.

Προβλήματα

Προβλήματα δεν παρουσιάζονται τόσο στη διαδικασία προσωρινής αποθήκευσης και συλλογής των απορριμμάτων, αν και υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης των υπηρεσιών, όσο στην τελική απόρριψη και στη θέση που αυτή πραγματοποιείται. Ο χώρος «Λιμενικά» δεν είναι κατάλληλος να υποδεχθεί τα απορρίμματα του δήμου, ενώ οι επιπτώσεις από τη μακροχρόνια χρήση του πρέπει να αντιμετωπιστούν με ειδικά έργα περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Ο Δήμος, προσβλέποντας στην οριστική διευθέτηση του θέματος των απορριμμάτων έχει προχωρήσει στις διαδικασίες δημιουργίας Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων, που αποτελεί έργο διαδημοτικής συνεργασίας και αναμένει την τελική απόφαση για τη χωροθέτηση του (η πιο πιθανή είναι η θέση «Βαλτί» ανάμεσα στο Σπιτάλι και την Τρίοδο).

Στα πλαίσια της κατάρτισης του Ε.Π.Τ.Α., ο Δήμος έχει προτείνει να ενισχυθούν δύο έργα:

1. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Χ.Υ.Τ.Α., με προϋπολογισμό 10εκατ.δρχ.
2. Αποκατάσταση Χωματερής, προϋπολογισμού 50 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης το β' εξάμηνο του 2002.

A 4.5 Πολιτικές και Χρηματοδοτικό Πλαίσιο

Στους ειδικούς στόχους πολιτικής που αναφέρονται στις χωροταξικές προτεραιότητες του Γ ΚΠΣ, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, η ένταξη της ανάπτυξης των χερσαίων και ιδιαίτερα των οδικών δικτύων μεταφορών σε ένα πλαίσιο χωροταξικών προτεραιοτήτων και η ολοκλήρωση των συστημάτων περιβαλλοντικής υποδομής. Στους γενικούς στόχους που τίθενται για κάθε περιβαλλοντικό μέσο στο ΣΠΑ «Περιβάλλον 2000-2006», αναφέρεται ότι για την ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη συλλογή, μεταφορά, υποδοχή, επεξεργασία, διαχείριση και διάθεση των στερεών απορριμμάτων και τη απορρύπανση και αποκατάσταση των ρυπασμένων περιοχών, οι ειδικοί στόχοι που απαιτούνται η μείωση της παραγωγής οικιακών απορριμμάτων με προγράμματα διαχωρισμού, ανακύκλωσης, ανάκτησης και επανάχρησής τους καθώς και επέκταση και εκσυγχρονισμός του δικτύου συλλογής και μεταφοράς τους.

Οι κατευθύνσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ στα πλαίσια των στόχων της ολοκληρωμένης περιφερειακής πολιτικής περιλαμβάνουν την ενίσχυση των δικτύων των οικισμών με τις έδρες των νέων δήμων και τη βελτίωση των υποδομών που αφορούν την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Στην Εθνική οδηγία για τον αγροτικό χώρο, αυτός ορίζεται ως χώρος άσκησης πολλαπλών παραγωγικών δραστηριοτήτων και ζωτικών για το σύνολο περιβαλλοντικών και κοινωνικών λειτουργιών, ενώ στις ειδικές της κατευθύνσεις εξειδικεύονται οι στόχοι και διατυπώνονται τα προτεινόμενα αναπτυξιακά και άλλα έργα, ανάλογα με τις κατηγορίες και τα επιμέρους προβλήματα του αγροτικού χώρου. Στο χωροταξικό σχέδιο της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παράμετρος αποφασιστικής σημασίας για τη χωροταξική αναδιάρθρωση της περιφέρειας, αποτελεί η βελτίωση των υφιστάμενων και εισαγωγή νέων υποδομών για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής του πληθυσμού, ενώ στο εναλλακτικό σενάριο που αφορά την προώθηση της ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης (στα πλαίσια των προτάσεων της Περιφέρειας για το Γ ΚΠΣ και του Συνοπτικού ΣΠΑ του ΥΠΕΘΟ), οι στρατηγικές ενέργειες αφορούν, μεταξύ άλλων την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, τη στήριξη των επιμέρους τοπικών οικονομιών και την ενίσχυση των μεταφορικών υποδομών.

Με βάση τους κύριους στρατηγικούς αναπτυξιακούς στόχους της περιφέρειας Πελοποννήσου, σχεδιάστηκαν οι βασικοί άξονες και οι προτεραιότητες του νέου Π.Ε.Π. Πελοποννήσου όπου μεταξύ άλλων προγραμματίζονται: η ενίσχυση και η βελτίωση των βασικών μεταφορικών υποδομών, όπου περιλαμβάνονται και παρεμβάσεις για τη βελτίωση του επαρχιακού οδικού δικτύου και η βελτίωση της ποιότητας

τητας ζωή των κατοίκων, όπου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων δράσεις για την ορθολογική διαχείριση των αστικών και παραγωγικών απορριμμάτων με τη δημιουργία και λειτουργία ορθολογικά χωροθετημένων και οργανωμένων Χ.Υ.Τ.Α, στο πλαίσιο της οργάνωσης των νέων Ο.Τ.Α.. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μέτρου περιλαμβάνονται ενέργειες ορθολογικής και αποτελεσματικής διαχείρισης των υγρών αστικών και παραγωγικών αποβλήτων με δίκτυα αποχετεύσεων και βιολογικών καθαρισμών, οι οποίες είχαν αρχίσει στο Α' και το Β' ΚΠΣ.

Στα χρηματοδοτικά μέσα για την υλοποίηση των έργων στον τομέα των υποδομών περιλαμβάνονται κοινοτικά και εθνικά προγράμματα και πρωτοβουλίες :

Ταμείο Συνοχής : Στην περίπτωση του δήμου, μπορεί να χρηματοδοτήσει έργα περιβάλλοντος, που εντάσσονται στις προτεραιότητες της κοινοτικής πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος (ένα τέτοιο έργο είναι ο Χ.Υ.Τ.Α.).

Π.Ε.Π. Πελοποννήσου : Το υποπρόγραμμα 1 αφορά την ενίσχυση και βελτίωση των βασικών μεταφορικών υποδομών, ειδικότερα το μέτρο 1.1, τις υποδομές οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών.

ΕΠΤΑ : Με την παρούσα κατηγοριοποίηση των υποπρογραμμάτων και μέτρων του, το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν τις τεχνικές υποδομές, την προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής (υπ/μα 3) με τη βελτίωση και ανάπτυξη των δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης, Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α.) και σταθμών βιολογικής επεξεργασίας λυμάτων καθώς και του οδικού δικτύου (υπ/μα 3, μέτρα 1-2-3-4-5).

ΕΠΠΕΡ: Αφορά έργα και δράσεις για υδρεύσεις, αποχετεύσεις, βιολογικούς καθαρισμούς - και διαχείριση απορριμμάτων.

Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΣΑΤΑ): Πρόκειται για το 1/3 του 20% φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων που εγγράφεται στο Π.Δ.Ε και αποδίδεται στους ΟΤΑ για επενδυτικές δραστηριότητες (Ν. 1828/89) με κοινή Απόφαση των υπουργών ΕΘ.Ο., Οικονομικών και ΕΣ.Δ.Δ.Α., που καθορίζει κάθε χρόνο τα κριτήρια και τη διαδικασία κατανομής της ΣΑΤΑ.

Κ.Α.Π.: Οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι προβλέπονται από το άρθρο 25 του Ν. 1828/1989, αποτελούν ποσοστά φόρων του δημοσίου, κατανέμονται κάθε μήνα σε όλους τους Ο.Τ.Α. με απόφαση του υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. και με κριτήρια που καθορίζονται με κοινή απόφαση του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. και Οικονομικών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦ. Α.4
(ΠΙΝΑΚΕΣ)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΠΤΑ - ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΕΡΓΩΝ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΥΠΟΠ/ ΜΕΤΡΟ	Π/Υ (Εκατ. δρχ.)	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ					ΕΚΤΙΜ. ΗΜ/ΝΑΙ ΔΗΜΟΠ.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ					
				ΠΧ	ΜΠΕ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΡ.	ΤΜ	ΤΔ		1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	ΕΡΓΩΝ ΟΔΟΠΟΙΑΣ Ε.Π.Τ.Α	3-3.01	100	--	--	--	X	X	Μαρ-99						
2	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ "ΒΕΛΙΚΑ-ΝΕΟΧΩΡΙ" ΜΕΧΡΙ "ΑΒΡΑΜΙΟΥ-ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ"	3-3.02	60	--	--	--	X	X	Μαρ-01						
3	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ "ΜΕΣΣΗΝΗ-ΣΠΙΤΑΛΙ" ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ "ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗ-ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑ"	3-3.02	100	--	--	X	X	X	Μαρ-01						
4	ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΟΔΟΥ "ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ-ΑΒΡΑΜΙΟΥ-Ε.Ο. ΜΕΣΣΗΝΗΣ-ΠΥΛΟΥ"	3-3.02	70	X	X	X	X	X	Ιαν-02						
5	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΛΕΩΝΑ "ΜΕΣΣΗΝΗΣ-ΑΒΡΑΜΙΟΥ"	3-3.02	80	--	--	X	X	X	Απρ-00						
6	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ "ΑΒΡΑΜΙΟΥ-ΔΡΑΚΟΝΕΡΙ-Ε.Ο. ΜΕΣΣΗΝΗΣ-ΠΥΛΟΥ"	3-3.02	40	--	--	X	X	X	Μαρ-01						
7	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ "ΛΟΥΚΑΝΤΑ-ΜΥΡΤΟΠΟΤΑΜΙΑ"	3-3.02	70	X	X	X	X	X	Ιαν-02						
8	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΟΥ "ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ-ΜΟΣΧΟΧΩΡΙ-ΚΑΡΤΕΡΟΛΙ"	3-3.02	40	X	X	X	X	X	Ιαν-02						
9	ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΟΔΟΥ "ΣΠΙΤΑΛΙ-ΜΥΡΤΟΠΟΤΑΜΙΑ-ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ"	3-3.02	80	X	X	X	X	X	Ιαν-02						
10	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	3-3.02	150	--	--	--	--	X	Μαρ-99						

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΠΤΑ - ΔΙΚΤΥΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΕΡΓΩΝ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΥΠΟΠ/ ΜΕΤΡΟ	Π/Υ (Εκατ. δρχ.)	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ					ΕΚΤΙΜ. ΗΜ/ΝΑΙ ΔΗΜΟΠ.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ					
				ΠΧ	ΜΠΕ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΡ.	ΤΜ	ΤΔ		1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	3-3.01	40	-	-	-	Χ	Χ	Ιαν-99						
2	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	3-3.03	100	-	-	-	Χ	Χ	Μαρ-99						

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΠΤΑ - ΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΕΡΓΩΝ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΥΠΟΠ/ ΜΕΤΡΟ	Π/Υ (Εκατ. δρχ.)	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ					ΕΚΤΙΜ. ΗΜ/ΝΑΙ ΔΗΜΟΠ.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ					
				ΠΧ	ΜΠΕ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΡ.	ΤΜ	ΤΔ		1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ ΟΙΚΙΑΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.Δ	3-3.01	30	-	-	-	Χ	Χ	Ιουλ-98						
2	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΟΜΒΡΙΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	3-3.04	50	-	-	-	Χ	Χ	Φεβ-00						
3	ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΟΜΒΡΙΩΝ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	3-3.04	770	-	Χ	Χ	Χ	Χ	Απρ-99						
4	ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ, ΟΙΚΙΣΜΩΝ Δ. ΜΕΣΣΗΝΗΣ	3-3.04	2300	-	Χ	Χ	Χ	Χ	Απρ-99						

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΕΠΤΑ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΙΕΡΑΡΧΙΗ ΕΡΓΩΝ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΥΠΟΠ/ ΜΕΤΡΟ	Π/Υ (Εκατ. δρχ.)	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ					ΕΚΤΙΜ. ΗΜ/ΝΑΙ ΔΗΜΟΠ.	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ					
				ΠΧ	ΜΠΕ	ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΡ.	ΤΜ	ΤΑ		1999	2000	2001	2002	2003	2004
1	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ Χ.Υ.Τ.Α	3-3.01	10	Χ	Χ	Χ	-	Χ	Φεβ-99						
2	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΩΜΑΤΕΡΗΣ	3-3.05	50	-	-	-	Χ	Χ	Φεβ-02						

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΣΠΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	Π/Υ (Εκατ. δρχ.)	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΑΛΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΧΕΙ ΠΡΟΤΑΘΕΙ ΤΟ ΕΡΓΟ
1	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	440	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	Ε.Π.Τ.Α
2	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	770	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	Ε.Π.Τ.Α
3	ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ Δ. ΜΕΣΣΗΝΗΣ	2.300	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	Ε.Π.Τ.Α
4	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ Δ.ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	320			-

ΕΡΓΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΕΡΓΟ	ΕΝΑΡΞΗ	ΛΗΞΗ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΥΨΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ (εκ. δρχ.)	ΚΑΛΥΨΗ ΑΝΑΓΚΗΣ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΤΜΗΜΑ Ι	24/3/1998	23/9/1999	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ Ρ.Υ.Σ Φ200 & ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ	300.000.000 Δρχ	90%	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΥΠ.ΕΘ.Ο	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΤΜΗΜΑ ΙΙ	13/5/1998	31/12/1999	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ Ρ.Υ.Σ Φ200 & ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ	219.716.000 Δρχ	99%	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΥΠ.ΕΘ.Ο	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΥΜΑΤΩΝ Δ.ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ	1/7/1998	13/9/1999	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΓΩΓΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ Ρ.Υ.Σ Φ200 & ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ	328.512.000 Δρχ	100%	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΥΠ.ΕΘ.Ο	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΕΡΓΑ ΕΛΠΤΑ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟ**ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΟΥ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ**

Α/Α	ΦΟΡΕΑΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	157.000.000
2	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΜΠΟΥΚΑΣ	80.000.000
3	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΣΧΕΔΙΩΝ ΜΕΣΣΗΝΗΣ & ΜΠΟΥΚΑΣ	50.000.000
5	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΣΤΙΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΗΣ	35.000.000
6	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ "ΛΙΜΕΝΙΚΑ" ΕΚΒΟΛΩΝ ΠΑΜΙΣΟΥ	20.000.000
7	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΔΙΑΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΤΕΩΣ ΣΥΝΔ. 5ΗΣ Ε.Π.	90.000.000
8	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΒΕΛΙΚΑΣ-ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΤΕΩΣ ΣΥΝΔ. 5ΗΣ Ε.Π.	32.000.000

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΕΠΤΑ (ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ)

Α/Α	ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΚΩ	ΕΡΓΟ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΤΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΕΓΚΕΚΡ. ΠΙΣΤΩΣΗ (ΕΠΤΑ)	ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΕΓΚΕΚΡ. ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗ (ΤΕΠ)	ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΘΕΝ ΠΟΣΟ	ΗΜ/ΜΗΝΙΑ ΔΗΜΟΠΡΑΤΗΣΗΣ	ΠΟΣΟ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ	ΗΜ/ΜΗΝΙΑ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ	ΑΝΑΔΟΧΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΙΝΗΣ												
1	4η ΤΕΠ	Αντικατάσταση τμημάτων Δικτύου Υδρευσης Δημοτικών Διαμερισμάτων		200.000.000	120.000.000	200.000.000	120.000.000	169.491.525	17/4/2000	121.895.437	23/5/2000	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
2	4η ΤΕΠ	Αποπεράτωση Οικοδομικών εργασιών Δημοτικού Καταστήματος		800.000.000	300.000.000	600.000.000	300.000.000	508.474.576	28/2/2000	357.075.141	14/4/2000	ΠΑΤΙΔΗΣ
3	2η ΤΕΠ	Μελέτες Προετοιμασίας Έργων ΕΠΤΑ (Μελέτη Οδοποιίας)		80.000.000	40.000.000	20.000.000	20.000.000	50.847.458	22/12/2000	20.000.000	22/12/2000	ΡΟΙΚΟΣ-ΗΛΙΔΑ
4	2η ΤΕΠ	Μελέτη Αποχέτευσης οικιακών λυμάτων			15.000.000	15.000.000	15.000.000			45.000.000	2/9/1998	ΡΟΙΚΟΣ-ΖΑΧΑΡΙΑΣ
5	2η ΤΕΠ	Μελέτη Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης		18.000.000	15.000.000	15.000.000	15.000.000			18.000.000	8/10/1999	ΤΑΣΣΙΟΠΟΥΛΟΣ
6	2η ΤΕΠ	Μελέτη υδρογεωλογικής έρευνας περιοχής			20.000.000	20.000.000	20.000.000			70.800.000	5/4/1999	ΓΟΥΛΙΑΜΟΣ-ΒΑΙΝΑΛΗΣ
7	2η ΤΕΠ	Οικιστική Μελέτη			15.000.000	15.000.000	15.000.000			23.600.000	27/9/2000	ΝΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΙΝΗΣ			505.000.000	1.078.000.000	525.000.000	885.000.000	505.000.000			666.370.578		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.5 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ

Α.5.1 Η Διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού

Η διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού του Δήμου Μεσσήνης παρουσιάζεται στους Πίνακες του παραρτήματος, οι οποίοι προκύπτουν από τα στοιχεία των απογραφών του πληθυσμού της ΕΣΥΕ.

Φυσικά, τα στοιχεία αυτά δεν είναι απολύτως αληθή. Είναι γνωστό ότι στις απογραφές, ο πληθυσμός εμφανίζεται μεγαλύτερος από τον πραγματικό, καθώς υπάρχει η πρακτική της φυσικής παρουσίας στις κοινότητες, ατόμων που κατοικούν στην ευρύτερη περιοχή και ιδιαίτερα στο αστικό κέντρο του νομού. Τα κυριότερα συμπεράσματα που αφορούν στο μέγεθος και τη διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού του Δήμου Μεσσήνης είναι τα ακόλουθα:

- Ο πληθυσμός, μειώθηκε με αρκετά υψηλό ρυθμό και συνεχώς ανάμεσα στα έτη 1961- 1991. Επιπλέον ο ρυθμός μείωσης του πληθυσμού ήταν εμφανώς μεγαλύτερος απ' αυτόν του νομού, για την ίδια περίοδο.

- Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου Μεσσήνης με βάση την απογραφή του 1991 είναι 10.493 άτομα και συγκρινόμενος με τα αποτελέσματα της απογραφής του '81 (11.176 άτομα), υποδηλώνει την μείωση του πληθυσμού κατά περίπου 6%. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νομός Μεσσηνίας παρουσίασε αύξηση πληθυσμού την δεκαετία αυτή κατά 4,7%.

- Ο σημερινός (2001) πληθυσμός εκτιμάται κατά τι αυξημένος σε σχέση με το 1991 (4-5%). Από τις αναφορές των τοπικών συμβουλίων εκτιμάται ότι ο πραγματικός αριθμός μόνιμων κατοίκων στις κοινότητες τους είναι κατά περίπου 10% μικρότερος από αυτόν της απογραφής του 1991. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντικό ρόλο στην παραπάνω αύξηση την τελευταία δεκαετία έχει παίξει η εγκατάσταση στην Μεσσήνη αλλοδαπών εργατών που απασχολούνται σχεδόν αποκλειστικά στις γεωργικές εργασίες που έχει δράσει εξισορροπητικά στο φαινόμενο μείωσης των πληθυσμών στην περιοχή την προηγούμενη δεκαετία. Οι αλλοδαποί αυτοί είναι κυρίως Αλβανοί και δευτερευόντως Βούλγαροι. Ο συνολικός μόνιμα εγκατεστημένος πληθυσμός τους εκτιμάται σε 10- 15% του αυτόχθονα πληθυσμού (περίπου 1500 άτομα). Ο πληθυσμός αυτός υπερδιπλασιάζεται στις περιόδους αιχμής των γεωργικών εργασιών, λόγω προσέλευσης επιπρόσθετου αριθμού ατόμων από άλλες περιοχές του Νομού και της Πελοποννήσου.

- Ισχύει και στην περιοχή του δήμου Μεσσήνης και ιδιαίτερα στις κοινότητες το φαινόμενο της εποχιακής αύξησης του πληθυσμού από τους εσωτερικούς και εξωτερικούς μετανάστες σε περιόδους διακοπών, γιορτών και τοπικών πανηγυριών, η αύξηση αυτή κυμαίνεται από 50 - 100%.

- Τα αίτια της μείωσης του πληθυσμού σε κάθε δεκαετία είναι φυσικό να διαφέρουν. Την δεκαετία του '60 κυρίαρχη ήταν η τάση της εξωτερικής μετανάστευσης και της μετανάστευσης προς την Αθήνα. Την δεκαετία του ' 70 είναι πολύ πιθανόν, η μείωση του πληθυσμού να συνδέθηκε επιπλέον και με την τοπική μετανάστευση προς την Καλαμάτα. Τέλος την δεκαετία του '80 η μείωση του πληθυσμού μπορεί πρωταρχικά να εκφράζει την φυσική φθορά του σαν αποτέλεσμα της δυσμενούς

δημογραφικής εικόνας που διαμορφώθηκε στις προηγούμενες δύο δεκαετίες.

Η συρρίκνωση του πληθυσμού είναι το κυρίαρχο φαινόμενο των 30 τελευταίων ετών σε όλα τα επίπεδα (χώρα, περιφέρειες, νομοί, δήμοι). Οι αιτίες που το δημιούργησαν και το συντηρούν ως ένα από τα σημαντικότερα “εθνικά” προβλήματα είναι τρεις:

1. η υπογεννητικότητα
2. η εξωτερική μετανάστευση και
3. η αστικοποίηση

Από τους παραπάνω λόγους, η μετανάστευση και η αστικοποίηση, που αποτέλεσαν κυρίαρχες τάσεις στην ελληνική ύπαιθρο τις δεκαετίες του '70 και του '80, υπήρξαν εξίσου έντονες και εδώ.

Σε ότι όμως αφορά στην υπογεννητικότητα είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι συνολικά ο νομός Μεσσηνίας είχε το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό φυσικής μείωσης του πληθυσμού απ' όλους τους νομούς της χώρας (-4,2 άτομα / 1000 κατοίκους). Παρ' όλα αυτά για το Δήμο Μεσσήνης και ιδιαίτερα για την ίδια την πόλη φαίνεται ότι αυτό δεν ισχύει. Αυτό γίνεται κατανοητό στην ανάλυση που ακολουθεί για την πυραμίδα των ηλικιών.

Στα πλαίσια της παρούσας έρευνας έγινε προσπάθεια να επικεντρωθεί η διερεύνηση στους δημογραφικούς παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα την σημερινή δημογραφική δομή και τις προοπτικές της περιοχής. Με αυτή την έννοια διερευνήθηκαν οι ποιοτικές κυρίως παράμετροι της μετανάστευσης, εξετάσθηκε η σημερινή δομή του πληθυσμού ανά ηλικία και φύλο, και αναλύθηκε φυσικά η απασχόληση.

A.5.2 Μετανάστευση και αστικοποίηση

Τόσο από τις επίσημες στατιστικές όσο και από τις συζητήσεις με τους τοπικούς και δημοτικούς παράγοντες προκύπτουν ορισμένες διαπιστώσεις για τις μεταναστευτικές τάσεις στην σημερινή περίοδο.

Οι πιο σημαντικές διαπιστώσεις αφορούν στη διαφορετική συμπεριφορά των δύο φύλων απέναντι στη μετανάστευση και στη διαφορετική συμπεριφορά των ανύπαντρων ή παντρεμένων χωρίς παιδιά και των παντρεμένων με παιδιά.. Πιο συγκεκριμένα σήμερα παρατηρούμε ότι:

- Η εξωτερική μετανάστευση έχει σχεδόν εκλείψει.
- Είναι εμφανής η μείωση της μεταναστευτικής ροής προς την Αθήνα.
- Σε σχέση με τον προορισμό της εσωτερικής μετανάστευσης έχει ενισχυθεί ο ρόλος της πόλης της Καλαμάτας και λιγότερο της Μεσσήνης.
- Η μετανάστευση, ως αποτέλεσμα της γαμήλιας στρατηγικής κυρίως για τις

γυναίκες, αναδεικνύεται σε πολύ ισχυρό παράγοντα. Το ποσοστό των άγαμων γυναικών είναι μόλις 27% στις κοινότητες ενώ ανέρχεται σε 37% στην πόλη της Μεσσήνης. Για τους άνδρες τα ποσοστά είναι αντίστοιχα 39 % και 47% (πίνακας 2 -πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση).

- Υπάρχει πολύ μικρό ποσοστό παλιννόστησης προς τις πρώην κοινότητες (σημερινά δημοτικά διαμερίσματα). Αντίθετα υπάρχουν άτομα που επανακάμπτουν μετά την σύνταξη τους ή χτίζουν και ανακαινίζουν κατοικίες για τις διακοπές τους.

- Οι προοπτικές συγκράτησης του πληθυσμού νεαρής ηλικίας (15-29 χρόνων) είναι μειωμένες, ειδικότερα στις πρώην κοινότητες, και είναι άμεσα συνδεδεμένες με την προοπτική εξεύρεσης απασχόλησης και την δυνατότητα παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης, αναψυχής και άθλησης των παιδιών τους και των ίδιων.

Είναι σαφές ότι βασική προτεραιότητα των νέων σήμερα είναι η εξεύρεση απασχόλησης. Σημαντικό όμως ρόλο στις επιλογές τους διαδραματίζει η παράμετρος που αναφέρεται στην δυνατότητα εξεύρεσης και άλλων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών κυρίως όπως διασκέδαση, αθλητισμός, πολιτιστικές εκδηλώσεις (θέατρο, σινεμά, ζωγραφική κλπ.) καθώς και γενικότερη εξωσχολική και εξωεργασιακή εκπαίδευση.

Η δυνατότητα για συγκράτηση της παραπάνω ομάδας πληθυσμού στην Μεσσήνη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του όποιου αναπτυξιακού Σχεδίου για την περιοχή.

A.5.3 Ο Πληθυσμός σήμερα – Πυραμίδα ηλικιών και μέγεθος νοικοκυριών.

Η σημερινή κατάσταση στο Δήμο Μεσσήνης (τόσο στην έδρα του Δήμου όσο και στις πρώην κοινότητες) παρουσιάζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί στο Παράρτημα. Τα στοιχεία είναι από την τελευταία απογραφή της ΕΣΥΕ (1991). Οι σημαντικότερες διαπιστώσεις που προκύπτουν είναι οι ακόλουθες:

- Η κατανομή του πληθυσμού ανάμεσα στις ομάδες ηλικιών είναι περίπου ισομερής (αντίθετα με ότι συμβαίνει σε επίπεδο νομού). Η γενική εικόνα της πυραμίδας ηλικιών πληθυσμού είναι ικανοποιητική ιδιαίτερα για τους άνδρες και για την πόλη της Μεσσήνης.

- Τη σημαντικότερη εκπροσώπηση απ' όλες τις ομάδες ηλικιών για το σύνολο του δήμου και για τις κοινότητες έχουν τα άτομα 45-64 ετών.

- Η μεγαλύτερη ομάδα στην πόλη της Μεσσήνης είναι αυτή των 0-14 ετών (ιδιαίτερα στις γυναίκες). Το γεγονός είναι ιδιαίτερα σημαντικό και θετικό για την πόλη διότι αυτή η ομάδα πληθυσμού είναι η αμέσως επόμενη γενιά μητέρων (σε 5 -15 χρόνια) η οποία εάν κατορθωθεί να παραμείνει στην περιοχή μπορεί να σηματοδοτήσει την πληθυσμιακή ανάκαμψη της περιοχής.

- Ικανοποιητική εμφανίζεται η εικόνα στα νέα άτομα ηλικίας 15-29 ετών προ-

φανώς σαν αποτέλεσμα του γεγονότος ότι οι ρυθμοί εξόδου από την περιοχή επιβραδύνθηκαν την τελευταία 10ετία. Λιγότερο ικανοποιητική είναι η κατάσταση για τις πρώην κοινότητες.

- Το 61 % του πληθυσμού είναι 0-44 ετών (έναντι 50 % στο νομό).
- Τα άτομα άνω των 65 ετών είναι μόλις το 17% του συνολικού πληθυσμού και είναι κυρίως γυναίκες (24% στο νομό). Το ποσοστό αυτό γίνεται 23% στις πρώην κοινότητες.
- Οι περισσότεροι ηλικιωμένοι που είναι κυρίως γυναίκες κατοικούν στις κοινότητες.
- Ο δείκτης γήρανσης είναι ικανοποιητικός και συμβαδίζει με την γενική εικόνα της πυραμίδας ηλικιών. Συγκεκριμένα η τιμή του είναι 0,83 για το σύνολο του πληθυσμού και αυτό οφείλεται κυρίως στους άνδρες (δείκτης 0,74 έναντι 0,92 για τις γυναίκες) και στην πόλη της Μεσσήνης (δείκτης 0,58 έναντι 1,44 για τις Κοινότητες).
- Όπως φαίνεται από τα άτομα ηλικίας 15-29 ετών καθώς και σ' αυτά των 30-44, ο γυναικείος πληθυσμός είναι εμφανώς μικρότερος από τον ανδρικό, ενώ αντίστοιχη σχέση αλλά οριακή υπάρχει και στις ηλικίες 45-64, ως αποτέλεσμα προφανώς της γαμήλιας μετανάστευσης των προηγούμενων δεκαετιών. Αντίθετα στις μικρές ηλικίες η σχέση ανδρικού-γυναικείου πληθυσμού είναι απόλυτα ισορροπημένη.
- Όπως φαίνεται και στο σχετικό πίνακα το κυρίαρχο οικογενειακό πρότυπο και στον αγροτικό χώρο, τείνει να γενικευτεί, ως αυτό της τετραμελούς οικογένειας (κατανομή των νοικοκυριών σύμφωνα με το μέγεθος τους -Πίνακας 5). Ένα μεγάλο ποσοστό των νοικοκυριών (60%) είναι μονομελή έως τριμελή, και στην συντριπτική τους πλειοψηφία συνιστούν νοικοκυριά σε μη παραγωγική ηλικία. Τα τετραμελή και άνω νοικοκυριά καλύπτουν το υπόλοιπο 40% των νοικοκυριών.
- Απ' αυτά η μεγάλη πλειοψηφία είναι τα τετραμελή νοικοκυριά, ενώ τα πολυπληθέστερα νοικοκυριά παραμένουν και αυτά αρκετά. Η εικόνα των αντίστοιχων ποσοστών είναι και εδώ χειρότερη στις πρώην κοινότητες απ' ότι στην πόλη της Μεσσήνης. Ενδεχομένως η εικόνα που εμφανίζουν οι επίσημες στατιστικές να οφείλεται στην ύπαρξη σημαντικού αριθμού τσιγγάνων στην περιοχή οι οποίοι ως γνωστόν συντηρούν ακόμη το πρότυπο της πολυμελούς οικογένειας.

Γίνεται κατά συνέπεια φανερό, ότι εδώ τα οικογενειακά πρότυπα προσομοιάζουν με αργότερους ρυθμούς με τα αντίστοιχα του αστικού χώρου όπου η κυριαρχία της τετραμελούς οικογένειας συνιστά παράμετρο με σημαντικές επιπτώσεις στην μελλοντική διαμόρφωση της δομής της παραγωγής και της απασχόλησης σε συνδυασμό με την υπογεννητικότητα. Ορισμένες από τις αλλαγές αυτές παρουσιάζονται στο κεφάλαιο για την απασχόληση.

Συμπερασματικά θεωρούμε ότι η εικόνα της δομής του πληθυσμού είναι ικανοποιητική στο Δήμο Μεσσήνης. Η ηλικιακή κατανομή είναι σχετικά ισορροπημένη και ο πληθυσμός δεν εμφανίζεται ιδιαίτερα γερασμένος. Είναι πολύ σημαντικό να σημειώσουμε εδώ ότι αυτή η εικόνα του πληθυσμού του δήμου Μεσσήνης οφείλεται εν πολλοίς στην σημαντική παρουσία των τσιγγάνων, το οικογενειακό πρότυπο των οποίων (πολλά παιδιά) επιδρά σημαντικά στην δημογραφική εικόνα (σχετικά αυξημένος αριθμός νέων ατόμων και σχετικά πολυμελείς οικογένειες). Αναδεικνύεται έτσι ο σημαντικός ρόλος των τσιγγάνων στην περιοχή και η αναγκαιότητα σχεδιασμού και ανάληψης δράσεων με στόχο την ειδική αυτή ομάδα πληθυσμού.

Τελικά, η γήρανση του πληθυσμού, η μετανάστευση λόγω γάμου, η διατήρηση άλλων μορφών επιλεκτικής μετανάστευσης και η κυριαρχία των ολιγομελών οικογενειακών προτύπων αποτελούν τις παραμέτρους που θα επηρεάσουν καθοριστικά την

εξέλιξη του πληθυσμού στην τρέχουσα και στην επόμενη δεκαετία. Ο πληθυσμός θα επιβραδύνει αλλά θα διατηρήσει την πτωτική του τάση, ενώ η πυραμίδα ηλικιών θα αποτυπώσει μια λιγότερο ισόρροπη κατανομή σε βάρος των μικρότερων ηλικιών.

Το στοίχημα βέβαια είναι η προοπτική των νεώτερων ηλικιών και το κατά πόσο θα ενταχθούν στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιοχής ή θα απομακρυνθούν από το δήμο Μεσσήνης. Επιπλέον καθίσταται σημαντικό το να μπορέσει ο δήμος Μεσσήνης να αντισταθεί στην σημαντική έλξη που ασκεί η Καλαμάτα στην ευρύτερη περιοχή. Η εγγύτητα της Μεσσήνης με την πρωτεύουσα του νομού έχει δύο όψεις. Από τις συναντήσεις με τους τοπικούς παράγοντες διαπιστώθηκε ότι η εγγύτητα αυτή λειτουργεί σχεδόν θετικά για την πόλη της Μεσσήνης αλλά σχεδόν αρνητικά για τα υπόλοιπα δημοτικά διαμερίσματα. Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στο να αφιερώσουμε μέρος της ανάλυσης για τις ενδοδημοτικές διαφοροποιήσεις.

A.5.4 Δημογραφικές τάσεις - Οι ενδοδημοτικές διαφοροποιήσεις

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των απογραφών του 1981 και 1991 οι μεταβολές του πληθυσμού κατά δημοτικό διαμέρισμα εμφανίζουν σημαντικές αποκλίσεις. Οι πιο σημαντικές τάσεις είναι οι εξής:

- Η μέση μείωση του πληθυσμού συνολικά ήταν της τάξης του 5.5%.
- Ο πληθυσμός μειώθηκε με ρυθμούς κοντά στο μέσο όρο ή μεγαλύτερο, στην περίπτωση 6 διαμερισμάτων. Είναι οι πρώην κοινότητες: Αβραμιού, Ανάληψης, Λυκοτράφου, Μαυρομματίου, Πιπερίτσας, Σπιταλίου.
- Ο πληθυσμός μειώθηκε με χαμηλότερο ρυθμό από τον μέσο ή έμεινε περίπου σταθερός στην έδρα του Δήμου και στις πρώην κοινότητες Βελίκας, Λευκοχώρας, Νεοχωρίου, Πιλαλίστρας, Τριόδου.
- Ο πληθυσμός αυξήθηκε στις περιπτώσεις των πρώην κοινοτήτων Καρτερολίου και Μάδενας.

Η μείωση του πληθυσμού στις κοινότητες δεν συνοδεύτηκε από ανακατατάξεις στην ιεραρχία των κοινοτήτων και αλλαγές στο μέσο πληθυσμιακό τους μέγεθος. Επιπλέον είναι φανερό ότι κατά τεκμήριο οι θετικές πληθυσμιακές εξελίξεις και οι θετικοί αντίστοιχοι δείκτες εμφανίστηκαν στα δημοτικά διαμερίσματα που βρίσκονται στον παραλιακό άξονα και στον άξονα που συνδέει την πόλη της Μεσσήνης με τον Μελιγαλά και την Τρίπολη. Η σημασία των οδικών υποδομών και των συγκοινωνιών ήταν αναμενόμενη και επιβεβαιώνεται και στην συγκεκριμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, τις σχετικά ομοιογενείς τάσεις της περιόδου 1961-81,

ακολούθησαν σχετικές διαφοροποιήσεις στην δεκαετία '81-'91. Είναι δύσκολο να εκτιμηθούν τόσο τα αίτια της διαφοροποίησης στην πληθυσμιακή μεταβολή όσο και οι προοπτικές για την επόμενη δεκαετία. Ίσως χρήσιμη από αυτή την άποψη είναι και η εικόνα που προκύπτει από την δομή του πληθυσμού κατά ηλικία και από την σύνθεση των νοικοκυριών των κοινοτήτων.

Παρ' όλο που ορισμένα δημοτικά διαμερίσματα εμφανίζουν σταθεροποίηση ή και αύξηση πληθυσμού η κατανομή κατά φύλο και ηλικία του πληθυσμού τους (σχετικός πίνακας στο Παράρτημα) δείχνει ότι και αυτές έχουν την ίδια ιδιαίτερα δυσμενή δημογραφική δομή με τις υπόλοιπες. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τους δείκτες του μέσου μεγέθους του νοικοκυριού και του ποσοστού των μονομελών-τριμελών νοικοκυριών στο σύνολο των νοικοκυριών (σχετικός πίνακας στο Παράρτημα).

Οι μόνες ενδείξεις που επιτρέπουν την κατηγοριοποίηση των κοινοτήτων αφορούν στην γειννίαση τους με σημαντικούς συγκοινωνιακούς άξονες. Και φυσικά η μεγάλη διαφοροποίηση ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις προοπτικές του πληθυσμού (λόγω δημογραφικών δεικτών και όχι λόγω μεγέθους) παρατηρείται ανάμεσα στις πρώην κοινότητες ως ομάδα και στην πόλη της Μεσσήνης.

Δυστυχώς δεν υπάρχουν κοινότητες που να χαρακτηρίζονται από δυναμική δομή ηλικιών. Η υπόθεση για την συνέχιση της δημογραφικής σταθερότητας σε ορισμένες μπορεί να γίνει αποδεκτή με πολλές επιφυλάξεις που στηρίζονται κυρίως στο χαμηλό συνολικό τους πληθυσμό (μέγεθος). Η δημογραφική σταθεροποίηση των κοινοτήτων είναι ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για την συγκράτηση του δημογραφικού ιστού της περιοχής.

Συμπερασματικά και με βάση τα προηγούμενα, τα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Μεσσήνης κατανέμονται ανάλογα με τις δημογραφικές τάσεις σε δυναμικά, στάσιμα και φθίνοντα ως εξής:

Δυναμικά Δ.Δ.: Μεσσήνη (λόγω απόλυτου αριθμού κατοίκων).

Στάσιμα Δ.Δ.: Βελίκα, Αβραμιό, Καρτερόλι, Μάδενα, Νεοχώρι, Μαυρομμάτι.

Φθίνοντα Δ.Δ.: Λευκοχώρα, Ανάληψη, Λυκότραφο, Πιλαλίστρα, Πιπερίτσα, Σπιτάλι, Τρίοδος.

Με βάση την προηγούμενη κατηγοριοποίηση, και εάν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα γίνεται φανερό ότι οι δημογραφικές τάσεις την επόμενη δεκαετία θα διαφοροποιήσουν ακόμα περισσότερο την ενδοδημοτική δομή του πληθυσμού. Για ορισμένες κοινότητες με λίγους κατοίκους και σχετικά δυσχερή συγκοινωνιακή υποδομή ίσως η κατάσταση να είναι μη αναστρέψιμη.

Στην προκειμένη περίπτωση βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα κλασσικό φαινόμενο της περιφερειακής ανάπτυξης που εκ πρώτης όψεως συνιστά «άλυτο» πρόβλημα. Κινδυνεύουν δηλαδή εξίσου όσοι βρίσκονται είτε κοντά είτε μακριά από ένα σημαντικό κέντρο (κατοικίας, υπηρεσιών και οικονομικό) άσχετα με το μέγεθος τους και για διαφορετικούς λόγους ο καθένας.

Η «απάντηση» βρίσκεται στην ανάπτυξη των πάσης φύσεως υποδομών, στην διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών και στην ενδυνάμωση της ενδοδημοτικής συνοχής (οικιστικής, οικονομικής και κοινωνικής). Αν παγιωθούν οι παραπάνω δημογραφικές τάσεις τότε γίνεται φανερό ότι περιορίζονται καθοριστικά οι δυνατότητες αυτόνομης λειτουργίας των κοινοτήτων είτε στο επίπεδο των βασικών μορφών υπηρεσιών (κοινωνικών και μη) είτε στο επίπεδο της γενικότερης κοινωνικό-οικονομικής υποδομής. Οι τάσεις αυτές θέτουν κατά συνέπεια κρίσιμα θέματα στον σχεδιασμό του Αναπτυξιακού Σχεδίου καθώς συνιστούν παραμέτρους με σημαντικές επιπτώσεις στην παραγωγική βάση της περιοχής, στην διαδικασία και τις μορφές παροχής των κοινωνικών υπηρεσιών, στον σχεδιασμό της υποδομής και τελικά στους ίδιους τους τοπικούς θεσμούς που πρέπει να ενισχύσουν την συνοχή της περιοχής.

Οι προοπτικές συγκράτησης του πληθυσμού και αύξησής του, πρέπει συνεπώς να βασιστούν στα παρακάτω σημεία:

- ιδιαίτερη έμφαση στους νέους στις γυναίκες, στους οικονομικούς μετανάστες και στις ειδικές ομάδες πληθυσμού (τσιγγάνοι).
- συνδυασμός και χωροταξική κατανομή ιδιαίτερα των σχολικών και συγκοινωνιακών υποδομών.
- βελτίωση της επισκεψιμότητας στο Δήμο (έδρα και κοινότητες) έστω και με λίγους αρχικά εποχιακούς επισκέπτες.
- βελτίωση των υποδομών άθλησης αναψυχής (με κριτήριο διασποράς στο χώρο).
- ανάπτυξη των ενδοδημοτικών μετακινήσεων και επαφών.
- επέκταση σχεδίου πόλης με στόχο τη συνένωση οικισμών και δημιουργία ενιαίου οικονομικού χώρου και σχέδιο χρήσεων γης (εξειδίκευση κοινοτήτων).

A.5.5 Επίπεδο εκπαίδευσης

Τα στοιχεία της ΕΣΥΕ που αφορούν το επίπεδο εκπαίδευσης των κατοίκων του Δήμου, δίνουν μια εικόνα προβληματική, σχεδόν ταυτόσημη μ' αυτήν που παρουσιάζει το σύνολο της Ελληνικής υπαίθρου. Πιο συγκεκριμένα και με βάση τους σχετικούς πίνακες του παραρτήματος, προσδιορίστηκαν τα εξής αξιοπρόσεκτα σημεία:

Επίπεδο εκπαίδευσης

- Το 15% του πληθυσμού άνω των 10 ετών είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης.
- Το 25% του πληθυσμού άνω των 10 ετών είναι αγράμματοι ή δεν τελείωσαν το Δημοτικό (μισοί - μισοί).
- Το 45% έχουν τελειώσει το Δημοτικό.

- Το 4% έχουν ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση

Ενδοδημοτικές διαφοροποιήσεις

Ίδια με την παραπάνω κατανομή που αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης, παρατηρείται τόσο στην έδρα του Δήμου όσο και στα υπόλοιπα Δ.Δ.. Η διαφοροποίηση έγκειται στο ότι η εικόνα της έδρας του Δήμου είναι ελαφρώς καλύτερη απ' αυτήν των Δ.Δ..

- Οι απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης είναι το 16% του πληθυσμού στην έδρα του Δήμου έναντι 13% στα Δ.Δ.
- Οι αγράμματοι και αυτοί που δεν τελείωσαν το Δημοτικό αντιπροσωπεύουν το 24% στη Μεσσήνη και το 26% στα χωριά.
- Οι απόφοιτοι Δημοτικού είναι αντίστοιχα 44% και 47%.
- Αυτοί που έχουν ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση αποτελούν το 5% στη Μεσσήνη και το 3% στις πρώην κοινότητες

Διαφοροποίηση κατά φύλο

Σε ότι αφορά στις διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης παρατηρούμε τα εξής:

- Οι απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης είναι το 16% του πληθυσμού στους άνδρες έναντι 14% στις γυναίκες.
- Οι αγράμματοι και αυτοί που δεν τελείωσαν το Δημοτικό αντιπροσωπεύουν το 17% στους άνδρες και το 33% στις γυναίκες.
- Οι απόφοιτοι Δημοτικού είναι αντίστοιχα 49% και 41%.
- Αυτοί που έχουν ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση αποτελούν το 5% στους άνδρες και το 3% στις γυναίκες.

Συμπέρασμα.

Η κατανομή του πληθυσμού είναι περίπου η ίδια τόσο μεταξύ Δ.Δ. όσο και κατά φύλο όταν αναφερόμαστε στο μεσαίο επίπεδο εκπαίδευσης. Οι διαφορές εντείνονται σε βάρος των περιφερειακών Δ.Δ. και των γυναικών σε ότι αφορά στο ανώτερο - ανώτατο επίπεδο εκπαίδευσης (μικρότερα ποσοστά) και στους αγράμματους-στοιχειώδους εκπαίδευσης (μεγαλύτερα ποσοστά). Είναι προφανές ότι η ύπαρξη σημαντικού αριθμού τσιγγάνων στην περιοχή στρεβλώνει την εικόνα του δήμου μιας και είναι γνωστή η ηθελημένη ή άθελη αποχή των τσιγγανόπουλων από το σχολείο.

A.5.6 Απασχόληση

Τα στοιχεία των επίσημων απογραφών της ΕΣΥΕ δίνουν μια πολύ γενική εικόνα των αλλαγών στην απασχόληση στις δεκαετίες που πέρασαν. Οι απογραφές του 1971 και 1981 ακολούθησαν διαφορετική μεθοδολογία τόσο μεταξύ τους όσο και με την απογραφή του '91, και κατά συνέπεια, τα στοιχεία τους δεν είναι συγκρίσιμα. Με βάση τα στοιχεία των απογραφών δεν μπορούν να γίνουν παρατηρήσεις αναλυτικού χαρακτήρα. Οι κατηγορίες των απογραφών είναι πολύ γενικές και αρκετά ασαφείς. Γι' αυτό κρίθηκε αναγκαίο να γίνει προσπάθεια να απογραφούν τα σημερινά δεδομένα με κάποια ακρίβεια.

Για την διαπίστωση της σημερινής δομής της απασχόλησης έγινε προσπάθεια για συγκέντρωση πρωτογενών στοιχείων πάνω στην κοινωνικοεπαγγελματική σύνθεση του πληθυσμού των κοινοτήτων. Τα στοιχεία αυτά συγκεντρώθηκαν στην διάρκεια των επί τόπου επισκέψεων και στηρίζονται στις πληροφορίες των τοπικών δημοτικών παραγόντων. Στο βαθμό που η συλλογή των στοιχείων έγινε έτσι, μπορεί να θεωρηθεί ότι η αποτύπωση της απασχόλησης προσεγγίζει αρκετά πιστά την πραγματικότητα κυρίως σε ότι αφορά στα ποιοτικά στοιχεία και στις αντίστοιχες εκτιμήσεις-συμπεράσματα.

Από τα δεδομένα της απογραφής του 1991 προέκυψε η παρακάτω εικόνα της δομής του οικονομικά ενεργού πληθυσμού:

- Οι οικονομικώς ενεργοί είναι λιγότεροι από τους μη ενεργούς εικόνα που αναπαράγει το πρότυπο του νομού. Το σύνολο των απασχολούμενων ανέρχεται σε 4069 άτομα (40% του πληθυσμού) το 60% των οποίων κατοικεί στην έδρα του δήμου.
- Οι απασχολούμενοι είναι το 90% των οικονομικώς ενεργών συνολικά (94% στις κοινότητες).
- Στους άνεργους ποσοστό 35% είναι νέοι και κατοικούν κυρίως στην πόλη της Μεσσήνης.
- Το 40% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα (το 22% στην πόλη όπως είναι φυσικό και το 65% στις κοινότητες).
- Το 17% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον δευτερογενή τομέα (μεταποίηση και κατασκευές).
- Το 33% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον τριτογενή τομέα.
- Οι 7 στους 10 του πρωτογενούς τομέα είναι αυτοαπασχολούμενοι και οι υπόλοιποι είναι συμβοηθούντα μέλη (νοικοκυρές, παιδιά-μαθητές, συνταξιούχοι, υποαπασχολούμενοι, άνεργοι).
- Το 14% του πληθυσμού απασχολούνται στο εμπόριο τις επισκευές και σε ξενοδοχεία - εστιατόρια . Σχεδόν όλοι κατοικούν στην πόλη και είναι κυρίως αυτοαπασχολούμενοι.

- Το 8% του πληθυσμού απασχολούνται στο δευτερογενή τομέα (μεταποιητικές βιομηχανίες). Πρακτικά όλοι κατοικούν στην πόλη και είναι αυτοαπασχολούμενοι κατά 40%, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό.

- Το 13% του πληθυσμού απασχολούνται στις λοιπές υπηρεσίες (Δημόσιο, ελεύθεροι επαγγελματίες κλπ). Το 72% κατοικεί στην πόλη και είναι κυρίως μισθωτοί (αντιπροσωπεύουν το 40% των μισθωτών του Δήμου).

- Το 8% των κατοίκων ασχολούνται με τις κατασκευές, σχεδόν όλοι μένουν στην έδρα του Δήμου και αυτοαπασχολούνται οι μισοί απ' αυτούς.

Συνοπτικά, οι κάτοικοι της Μεσσήνης είναι κυρίως γεωργοί, έμποροι, Δημόσιοι υπάλληλοι, ελεύθεροι επαγγελματίες και οι περισσότεροι απ' αυτούς αυτοαπασχολούνται.

Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι από τους κατοίκους της πόλης της Μεσσήνης που ασκούν κάποια δραστηριότητα εκτός γεωργίας και δεδομένου ότι κρατούν την αγροτική ιδιοκτησία τους, ασχολούνται συμπληρωματικά με τη γεωργία. Όπως μας δήλωσαν οι τοπικοί παράγοντες αρκετοί είναι επίσης και οι συνταξιούχοι που ασχολούνται συμπληρωματικά με τη γεωργία.

Από τους τοπικούς παράγοντες πληροφορηθήκαμε επίσης ότι στην πραγματικότητα και σε αντίθεση με αυτό που εμφανίζουν οι στατιστικές για τους λόγους που εξηγήσαμε πιο πάνω, πρακτικά το 100% των κατοίκων των κοινοτήτων απασχολούνται με τη γεωργία. Ελάχιστοι είναι οι κάτοικοι των κοινοτήτων που δευτερευόντως ασκούν συμπληρωματικά κάποιο επάγγελμα (ξυλουργός, κτίστης, βενζίνας, καφετζής, ταβερνιάρης, παντοπώλης κλπ.) Εξ' άλλου τα περισσότερα από τα χωριά του Δήμου Μεσσήνης στερούνται τέτοιων καταστημάτων.

Το παραπάνω φαινόμενο παρ' όλα αυτά δεν μπορεί να εννοηθεί ως τυπικό μοντέλο πολυαπασχόλησης όπως αυτό εμφανίζεται σε άλλες περιοχές της χώρας. Και τούτο διότι εάν η πολυαπασχόληση ήταν εμποδωμένη στην περιοχή σαν φαινόμενο θα οδηγούσε εξίσου και σε πολυκαλλιέργειες, αναδιάρθρωσεις καλλιεργειών, και λοιπές ανάλογες δράσεις στον τομέα της γεωργίας ή στην ενασχόληση με τον τουρισμό κλπ.

Ένα σημαντικό λοιπόν στοιχείο είναι ότι ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων της πόλης της Μεσσήνης απασχολείται συμπληρωματικά στην γεωργία. Η οικονομική τους όμως συμπεριφορά υπακούει σε διαφορετικά κριτήρια από ότι ενός τυπικού αγροτικού νοικοκυριού. Η γεωργία στην περίπτωση αυτή αποτελεί μία πηγή εισοδήματος που ειδικότερα στην περίπτωση των συνταξιούχων σε συνδυασμό με την σύνταξη εξασφαλίζει την αναπαραγωγή του μονομελούς ή διμελούς νοικοκυριού. Κατά συνέπεια, ευνοείται η ενασχόληση και η διατήρηση των παραδοσιακών και λιγότερο απαιτητικών καλλιεργειών, που στην περιοχή μελέτης συνιστά φυσικά η ελαιοκαλλιέργεια.

Τελικά πάντως, με βάση την παραπάνω διαπιστωμένη κινητικότητα, το πλήθος των απασχολούμενων κατά τομείς της οικονομίας δεν είναι τόσο σταθερό όσο δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ.

Από την παρουσίαση της σύνθεσης του πληθυσμού κατά επάγγελμα και φύλο (α-

ντίστοιχος Πίνακας στο Παράρτημα) προκύπτουν οι εξής διαπιστώσεις:

- Η πλειοψηφία του ενεργού πληθυσμού είναι άνδρες (70%).
- Οι άνδρες στο σύνολο του Δήμου και στην πόλη της Μεσσήνης απασχολούνται κυρίως ως εργάτες τεχνίτες κλπ και δευτερευόντως ως γεωργοί. Το αντίστροφο συμβαίνει στις κοινότητες.
- Οι γυναίκες απασχολούνται κυρίως στη γεωργία τόσο στο σύνολο του δήμου όσο και στις κοινότητες (εδώ σχεδόν αποκλειστικά). Παρουσιάζουν πάντως συνολικά σχεδόν ισομερή κατανομή στα υπόλοιπα επαγγέλματα (υπάλληλοι, έμποροι, ελεύθεροι επαγγελματίες κλπ.) ενώ δεν εμφανίζονται καθόλου ως Διευθυντές ή ανώτερα στελέχη.
- Η ανεργία «χτυπάει» συντριπτικά περισσότερο τις γυναίκες τόσο στο σύνολο του δήμου (16,4% έναντι 7,7% των ανδρών) όσο και στις κοινότητες (9.5% έναντι 6%), ιδιαίτερα όμως στην πόλη της Μεσσήνης (21,4% έναντι 8,7%). Τα παραπάνω επίπεδα ανεργίας είναι εξαιρετικά υψηλά, και καθιστούν την ανεργία συνολικά ως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του δήμου παρ' ότι το μέσο ποσοστό ανεργίας (10,1% στα επίπεδα του μέσου όρου της χώρας) φαντάζει χαμηλό και σε κάθε περίπτωση χαμηλότερο απ' αυτό του νομού (16%, από την έκδοση «Οι Νομοί της Ελλάδος» Δεκέμβριος 1998).

Σημαντικό εμφανίζεται και το πρόβλημα των νέων ανέργων (περίπου οι μισοί) και στα δύο φύλα αλλά σχετικά εντονότερο στις κοινότητες απ' ότι στην πόλη.

Η σοβαρότητα του προβλήματος της ανεργίας και οι διαλυτικές επιδράσεις της στην συνοχή του κοινωνικού ιστού, επιβάλλουν εκτός των άλλων, να αναλύσουμε επισημαμένα το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού. Από τον σχετικό προκύπτουν οι ακόλουθες βασικές διαπιστώσεις για το ανθρώπινο δυναμικό του δήμου (ηλικίας 10 ετών και άνω).

- Το 15% του πληθυσμού άνω των 10 ετών είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης.
- Το 25% του πληθυσμού άνω των 10 ετών είναι αγράμματοι ή δεν τελείωσαν το Δημοτικό (μισοί - μισοί).
- Το 45% έχουν τελειώσει το Δημοτικό.
- Το 4% έχουν ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση.

Είναι προφανές ότι η ύπαρξη σημαντικού αριθμού τσιγγάνων στην περιοχή στρεβλώνει την εικόνα του δήμου μιας και είναι γνωστή η ηθελημένη ή άθελη αποχή των τσιγγανόπουλων από το σχολείο. Δεν παύει όμως αυτό να αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα που συνδέεται άμεσα με την καταπολέμηση της ανεργίας και την εν γένει προοπτική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης του δήμου.

Η μεγάλη σπουδαιότητα του ανθρώπινου δυναμικού (επίπεδο σπουδών, δεξιότητες, επιχειρηματικότητα, κλπ.) καταδεικνύει την ανάγκη να ξεφύγουμε από το πρότυπο

της απασχόλησης και να μεταπηδήσουμε σε αυτό της απασχολησιμότητας. Τούτο με τη σειρά του μας οδηγεί στην ανάγκη της συνεχούς επιμόρφωσης, της κατάρτισης και της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού.

A.5.7 Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

1. Η δημογραφική δομή στην περιοχή μελέτης είναι γενικά ικανοποιητική παρ' όλο που σ' αυτήν αποτυπώνονται οι αρνητικές συνέπειες από την μαζική μετανάστευση των προηγούμενων δεκαετιών και ο πληθυσμός μειώνεται, έστω και με αργούς ρυθμούς πλέον. Ενδεικτικά, η σύγκριση της ηλικιακής σύνθεσης του πληθυσμού με τον αντίστοιχο εθνικό δείκτη, δείχνει σχεδόν απόλυτη ταύτιση (οι εθνικοί δείκτες για τις ηλικίες <15, 15-65, >65 είναι 23,4 - 63,8 - 12,8 αντίστοιχα και οι τοπικοί 20,7 - 62,0 - 17,3). Αυτοί της πόλης της Μεσσήνης είναι κατά πολύ καλύτεροι. Αυτό δεν σημαίνει ότι το μέλλον είναι ευοίωνο από αυτήν την άποψη.

2. Στην δεκαετία του '80 συγκρατούνται οι ρυθμοί μείωσης του πληθυσμού, καθώς η εξωτερική και η εσωτερική μετανάστευση σχεδόν εκλείπουν. Παραμένουν όμως οι μορφές επιλεκτικής μετανάστευσης που συνδέονται με την γαμήλια στρατηγική των νοικοκυριών, την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ένταξη στην αγορά εργασίας της πόλης της Καλαμάτας.

3. Νέα πρότυπα εμφανίζονται στην δημογραφική δομή. Συγκεκριμένα, γενικεύεται το ολιγομελές νοικοκυριό (4μελές ή 5μελές) ως κυρίαρχο πρότυπο οικογενειακής δομής.

4. Οι σχετικοί δείκτες ανά κοινότητα υποδηλώνουν την ύπαρξη σημαντικών αποκλίσεων και διαφοροποιήσεων σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Κατ' αρχήν ξεχωρίζει μια ομάδα κοινοτήτων με ιδιαίτερα δυσμενείς δημογραφικούς δείκτες, που σε συνδυασμό με την γενική τάση μείωσης του μέσου πληθυσμιακού μεγέθους των κοινοτήτων, τις οδηγεί, στην τρέχουσα δεκαετία, σε κρίσιμα οριακά μεγέθη. Αντίστροφα, είναι εμφανής η σταθερή πορεία των δεικτών ορισμένων κοινοτήτων και της έδρας του δήμου (ουσιαστικά πρόκειται για επιβράδυνση της μείωσης) καθώς και η σχετική ανάκαμψη, στην τελευταία δεκαετία 2 μικρών κοινοτήτων που δεν είναι όμως από μόνη της εφησυχαστική.

5. Η στρατηγική βελτίωσης των υποδομών (κοινωνικών και άλλων) και η ενίσχυση της οικιστικής και οικονομικής συνοχής του δήμου καθώς επίσης και η διαφοροποίηση- εξειδίκευση του παραγωγικού και οικονομικού ιστού του, παραμένουν βασικές παράμετροι στην πορεία των δημογραφικών δεικτών, διότι κάνουν πιο ελκυστική και ενδιαφέρουσα την παραμονή και εργασία στην περιοχή και επομένως συντελούν στην διατήρηση και αύξηση του πληθυσμού της.

6. Από την ανάλυση της απασχόλησης, επιβεβαιώνεται ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης των μεταποιητικών δραστηριοτήτων καθώς και ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης του τομέα των υπηρεσιών (οι περισσότεροι σχεδόν αυτοαπασχολούνται). Παράλληλα σχεδόν σε όλους τους τομείς εμφανίζονται τάσεις συγκέντρωσης στο χώ-

ρο (πόλη Μεσσήνης).

7. Σημαντικότερο είναι το πρόβλημα της ανεργίας ειδικότερα στις γυναίκες, και τους νέους και συνδέεται άμεσα με το επίπεδο εκπαίδευσης του ντόπιου πληθυσμού. Εδώ καταδεικνύεται και η ανάγκη λήψης μέτρων για την ενσωμάτωση ομάδων πληθυσμού με ειδικά προβλήματα (τσιγγάνοι, οικονομικοί μετανάστες) στο κοινωνικό ιστό του Δήμου Μεσσήνης.

8. Η ύπαρξη μεγάλου ποσοστού αυτοαπασχολούμενων, εργοδοτών και συμβοηθούντων μελών, σε συνδυασμό με την εποχικότητα ορισμένων επαγγελματιών, δημιουργεί συνθήκες υποαπασχόλησης και αλλοιώνει την εικόνα που δίνουν οι επίσημες στατιστικές οι οποίες δεν λαμβάνουν υπ' όψιν τους αυτό το φαινόμενο.

Από τις παραπάνω συμπερασματικές παρατηρήσεις προκύπτουν ορισμένα γενικότερα σχόλια που αφορούν την σχέση των δημογραφικών παραμέτρων με την συνολική πορεία της τοπικής οικονομίας. Συγκεκριμένα:

1. Η μεμονωμένη κοινότητα δεν συνιστά πλέον χώρο, όπου εξασφαλίζονται οι όροι της οικονομικής και κοινωνικής αναπαραγωγής του πληθυσμού της. Μια σειρά από παράγοντες εντείνουν τις τάσεις τοπικής ολοκλήρωσης στο οικονομικό και κοινωνικό πεδίο. Στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών (παιδεία, υγεία, κρατικές υπηρεσίες), η προσφορά σύγχρονων υπηρεσιών προϋποθέτει ευρύτερες πληθυσμιακές ενότητες, με αποτέλεσμα να αντικαθίσταται όπου υπάρχει το παραδοσιακό πρότυπο της προσφοράς τους σε κοινοτικό επίπεδο. Παρόμοιες τάσεις εμφανίζονται και στην σφαίρα του εμπορίου, των υπηρεσιών ψυχαγωγίας και άλλων υπηρεσιών. Σε σχέση με την επέκταση της εξωγεωργικής απασχόλησης, αναπτύσσονται δραστηριότητες σε συγκεκριμένα χωρικά σημεία που απασχολούν όμως δυναμικό από το σύνολο ή μέρος των κοινοτήτων της περιοχής. Αποσυνδέονται κατά συνέπεια οι χώροι της απασχόλησης και της κατοικίας. Οι τάσεις αυτές διευκολύνονται από την βελτίωση του οδικού δικτύου της περιοχής και την διάδοση των ιδιωτικών μεταφορικών μέσων. Η ενδυνάμωση των διαδικασιών της τοπικής ολοκλήρωσης υποδηλώνει ότι η αναπαραγωγή των δημογραφικών δομών κάθε κοινότητας θα εξαρτάται όλο και περισσότερο από την πορεία της ευρύτερης οικονομίας της περιοχής. Ταυτόχρονα, όμως οι όποιες σχεδιασμένες παρεμβάσεις στους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής υποδομής, θα πρέπει να παίρνουν υπόψη τους την ανάγκη ενίσχυσης των κοινοτήτων που αντιμετωπίζουν κρίσιμα δημογραφικά προβλήματα.

2. Η ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας παραμένει κρίσιμη παράμετρος για την διατήρηση της σχετικής δημογραφικής σταθερότητας. Η επιδείνωση των δημογραφικών τάσεων επηρεάζει άμεσα την παραγωγικότητα του αγροτικού τομέα και ταυτόχρονα κάνει αναγκαία την επέκταση των κοινωνικών πόρων για την συντήρηση του αγροτικού πληθυσμού. Στον βαθμό που οι παραγωγικές ηλικίες είναι αδύναμες στην δημογραφική πυραμίδα, τα παραγωγικά πρότυπα του αγροτικού τομέα παραμένουν στάσιμα. Η επέκταση της πολυαπασχόλησης έχει ανάλογα αποτελέσματα. Η ενδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής, μέσω της σχεδιασμένης επέκτασης της οικονομικής υποδομής και της εφαρμογής μέτρων ενίσχυσης των διαδικασιών αναδιάρθρωσης για να είναι αποτελεσματική πρέπει να βρίσκεται σε αντιστοιχία με τα δημογραφικά δεδομένα κάθε κοινότητας.

3. Αν και τα δημογραφικά πρότυπα εμφάνισαν τάσεις σχετικής σταθεροποίησης στην δεκαετία του '80, οι προοπτικές για την συγκράτηση των νεώτερων ηλικιών στην δεκαετία του '90 παραμένουν απροσδιόριστες.

Ουσιαστικά η δεκαετία του '80 αποτέλεσε μεταβατική περίοδο. Ο πληθυσμός που τις περιόδους της μαζικής μετανάστευσης παρέμεινε στον αγροτικό χώρο, αποτελεί τον κορμό των παραγωγικών ηλικιών και συγκρότησε τα νοικοκυριά με την 4μελή ή 5μελή μορφή. Η δεύτερη γενιά των νοικοκυριών αυτών που βρίσκεται σε ηλικία 10-18 είναι ασαφές αν θα βρει τους όρους ενσωμάτωσης της στην τοπική οικονομία ή θα προσανατολιστεί προς την αγορά εργασίας της πόλης της Καλαμάτας.

Πίνακας 1. Πληθυσμός κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών

Απογραφή Πληθυσμού 17/3/91

Αμφοτέρων των φύλλων

	0-14	15-29	30-44	45-65	65+	Σύνολο
Νομός Μεσσηνίας	25915	27515	26902	46019	40614	166.964
Επαρχία Μεσσήνης	5372	5249	5003	8329	7422	31375
Δήμος Μεσσήνης	2177	2040	1892	2570	1814	10493
ΜΕΣΣΗΝΗ	1546	1369	1237	1466	901	6519

Άρρενες

	0-14	15-29	30-44	45-65	65+	Σύνολο
Νομός Μεσσηνίας	13482	14433	14587	23427	18327	84255
Επαρχία Μεσσήνης	2777	2773	2761	4263	3304	15878
Δήμος Μεσσήνης	1080	1069	1011	1313	801	5274
ΜΕΣΣΗΝΗ	752	709	654	761	386	3262

Θήλεις

	0-14	15-29	30-44	45-65	65+	Σύνολο
Νομός Μεσσηνίας	12434	13081	12315	22592	22287	82709
Επαρχία Μεσσήνης	2595	2476	2242	4066	4118	15497
Δήμος Μεσσήνης	1097	971	881	1257	1013	5219
ΜΕΣΣΗΝΗ	794	660	583	705	515	3257

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦ. Α.5
(ΠΙΝΑΚΕΣ)

Πίνακας 1. Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών
Απογραφή Πληθυσμού 17/3/91

Δήμοι - Κοινότητες	Αμφότερων των φύλων						Άρρενες						Θήλειες					
	Σύνολο	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	0-14	15-29	30-44	45-64	65+
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ																		
ΣΥΝΟΛΟ	166.964	25915	27515	26902	46019	40614	84.255	13482	14433	14587	23427	18327	82.709	12434	13081	12315	22592	22287
Αγροτικές περιοχές	92.618	14.381	15.270	14.936	25.530	22.501	47.284	7.566	8.100	8.186	13.147	10.285	45.334	6.815	7.170	6.750	12.383	12.216
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ																		
ΣΥΝΟΛΟ	31375	5372	5249	5003	8329	7422	15878	2777	2773	2761	4263	3304	15497	2595	2476	2242	4066	4118
Αγροτικές περιοχές	24.856	3.826	3.880	3.766	6.863	6.521	12.616	2.025	2.064	2.107	3.502	2.918	12.240	1.801	1.816	1.659	3.361	3.603
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ																		
ΣΥΝΟΛΟ	10.493	2177	2040	1892	2570	1814	5.274	1.080	1.069	1.011	1.313	801	5.219	1.097	971	881	1.257	1.013
ΜΕΣΣΗΝΗ	6.519	1546	1369	1237	1466	901	3.262	752	709	654	761	386	3.257	794	660	583	705	515
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	3974	631	671	655	1104	913	2012	328	360	357	552	415	1962	303	311	298	552	498
ΑΒΡΑΜΙΟΥ	628	88	106	104	194	136	322	52	61	58	90	61	306	36	45	46	104	75
ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ	413	86	75	67	104	81	209	45	40	32	58	34	204	41	35	35	46	47
ΒΕΛΙΚΑΣ	330	57	53	66	87	67	158	25	23	33	43	34	172	32	30	33	44	33
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ	491	74	80	78	131	128	249	38	43	41	72	55	242	36	37	37	59	73
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	295	41	48	43	73	90	155	24	31	25	34	41	140	17	17	18	39	49
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΥ	325	40	50	38	112	85	169	24	29	21	51	44	156	16	21	17	61	41
ΜΑΔΕΝΗΣ	175	25	30	31	43	46	89	11	17	20	20	21	86	14	13	11	23	25
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ	356	49	68	64	105	70	185	25	38	34	53	35	171	24	30	30	52	35
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	255	44	43	51	75	42	125	22	21	24	41	17	130	22	22	27	34	25
ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑΣ	190	38	32	23	55	42	94	17	16	17	27	17	96	21	16	6	28	25
ΠΙΠΕΡΙΤΣΗΣ	133	10	18	19	38	48	67	6	12	10	17	22	66	4	6	9	21	26
ΣΠΙΤΑΛΙΟΥ	154	33	21	26	41	33	78	12	10	17	24	15	76	21	11	9	17	18
ΤΡΙΟΔΟΥ	229	46	47	45	46	45	112	27	19	25	22	19	117	19	28	20	24	26

Πίνακας 2. Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών
Απογραφή Πληθυσμού 17/3/91

Δήμοι - Κοινότητες	Αμφότερων των φύλων						Άρρενες						Θήλειες					
	Σύνολο	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο	0-14	15-29	30-44	45-64	65+
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ																		
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	15,5%	16,5%	16,1%	27,6%	24,3%	100,0%	16,0%	17,1%	17,3%	27,8%	21,8%	100,0%	15,0%	15,8%	14,9%	27,3%	26,9%
γροτικές περιοχές	100,0%	15,5%	16,5%	16,1%	27,6%	24,3%	100,0%	16,0%	17,1%	17,3%	27,8%	21,8%	100,0%	15,0%	15,8%	14,9%	27,3%	26,9%
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ																		
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	17,1%	16,7%	15,9%	26,5%	23,7%	100,0%	17,5%	17,5%	17,4%	26,8%	20,8%	100,0%	16,7%	16,0%	14,5%	26,2%	26,6%
γροτικές περιοχές	100,0%	15,4%	15,6%	15,2%	27,6%	26,2%	100,0%	16,1%	16,4%	16,7%	27,8%	23,1%	100,0%	14,7%	14,8%	13,6%	27,5%	29,4%
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ																		
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	20,7%	19,4%	18,0%	24,5%	17,3%	100,0%	20,5%	20,3%	19,2%	24,9%	15,2%	100,0%	21,0%	18,6%	16,9%	24,1%	19,4%
ΓΕΣΣΗΝΗ	100,0%	23,7%	21,0%	19,0%	22,5%	13,8%	100,0%	23,1%	21,7%	20,0%	23,3%	11,8%	100,0%	24,4%	20,3%	17,9%	21,6%	15,8%
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	100,0%	15,9%	16,9%	16,5%	27,8%	23,0%	100,0%	16,3%	17,9%	17,7%	27,4%	20,6%	100,0%	15,4%	15,9%	15,2%	28,1%	25,4%
ΒΡΑΜΙΟΥ	100,0%	14,0%	16,9%	16,6%	30,9%	21,7%	100,0%	16,1%	18,9%	18,0%	28,0%	18,9%	100,0%	11,8%	14,7%	15,0%	34,0%	24,5%
ΝΑΛΗΨΕΩ	100,0%	20,8%	18,2%	16,2%	25,2%	19,6%	100,0%	21,5%	19,1%	15,3%	27,8%	16,3%	100,0%	20,1%	17,2%	17,2%	22,5%	23,0%
ΒΑΙΚΑΣ	100,0%	17,3%	16,1%	20,0%	26,4%	20,3%	100,0%	15,8%	14,6%	20,9%	27,2%	21,5%	100,0%	18,6%	17,4%	19,2%	25,6%	19,2%
ΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ	100,0%	15,1%	16,3%	15,9%	26,7%	26,1%	100,0%	15,3%	17,3%	16,5%	28,9%	22,1%	100,0%	14,9%	15,3%	15,3%	24,4%	30,2%
ΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	100,0%	13,9%	16,3%	14,6%	24,7%	30,5%	100,0%	15,5%	20,0%	16,1%	21,9%	26,5%	100,0%	12,1%	12,1%	12,9%	27,9%	35,0%
ΥΚΟΤΡΑΦΟΥ	100,0%	12,3%	15,4%	11,7%	34,5%	26,2%	100,0%	14,2%	17,2%	12,4%	30,2%	26,0%	100,0%	10,3%	13,5%	10,9%	39,1%	26,3%
ΛΑΔΕΝΗΣ	100,0%	14,3%	17,1%	17,7%	24,6%	26,3%	100,0%	12,4%	19,1%	22,5%	22,5%	23,6%	100,0%	16,3%	15,1%	12,8%	26,7%	29,1%
ΛΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ	100,0%	13,8%	19,1%	18,0%	29,5%	19,7%	100,0%	13,5%	20,5%	18,4%	28,6%	18,9%	100,0%	14,0%	17,5%	17,5%	30,4%	20,5%
ΕΟΧΩΡΙΟΥ	100,0%	17,3%	16,9%	20,0%	29,4%	16,5%	100,0%	17,6%	16,8%	19,2%	32,8%	13,6%	100,0%	16,9%	16,9%	20,8%	26,2%	19,2%
ΙΔΑΛΙΣΤΡΑΣ	100,0%	20,0%	16,8%	12,1%	28,9%	22,1%	100,0%	18,1%	17,0%	18,1%	28,7%	18,1%	100,0%	21,9%	16,7%	6,3%	29,2%	26,0%
ΠΕΡΙΤΣΗΣ	100,0%	7,5%	13,5%	14,3%	28,6%	36,1%	100,0%	9,0%	17,9%	14,9%	25,4%	32,8%	100,0%	6,1%	9,1%	13,6%	31,8%	39,4%
ΠΙΤΑΛΙΟΥ	100,0%	21,4%	13,6%	16,9%	26,6%	21,4%	100,0%	15,4%	12,8%	21,8%	30,8%	19,2%	100,0%	27,6%	14,5%	11,8%	22,4%	23,7%
ΡΙΟΔΟΥ	100,0%	20,1%	20,5%	19,7%	20,1%	19,7%	100,0%	24,1%	17,0%	22,3%	19,6%	17,0%	100,0%	16,2%	23,9%	17,1%	20,5%	22,2%

Πίνακας 3. Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών
Απογραφή Πληθυσμού 17/3/91

Αμφοτέρων των φύλων

	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο
Νομός Μεσσηνίας	25915	27515	26902	46019	40614	166.964
Επαρχία Μεσσήνης	5372	5249	5003	8329	7422	31375
Δήμος Μεσσήνης	2177	2040	1892	2570	1814	10.493
ΜΕΣΣΗΝΗ	1546	1369	1237	1466	901	6.519

Αρρενες

	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο
Νομός Μεσσηνίας	13482	14433	14587	23427	18327	84.255
Επαρχία Μεσσήνης	2777	2773	2761	4263	3304	15878
Δήμος Μεσσήνης	1.080	1.069	1.011	1.313	801	5.274
ΜΕΣΣΗΝΗ	752	709	654	761	386	3.262

Θήλειες

	0-14	15-29	30-44	45-64	65+	Σύνολο
Νομός Μεσσηνίας	12434	13081	12315	22592	22287	82.709
Επαρχία Μεσσήνης	2595	2476	2242	4066	4118	15497
Δήμος Μεσσήνης	1.097	971	881	1.257	1.013	5.219
ΜΕΣΣΗΝΗ	794	660	583	705	515	3.257

**Πίνακας 4 Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση
Απογραφή 17/3/1991**

Δήμοι-Κοινότητες	Αμφότερων των φύλων					Άρρενες					Θήλειες				
	Σύνολο	Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Σύνολο	Άγαμοι	Έγγαμοι	Χήροι	Διαζ/νοι	Σύνολο	Άγαμες	Έγγαμες	Χήρες	Διαζ/νες
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ															
ΣΥΝΟΛΟ	166.964	61.638	91.151	12.837	1.338	84.255	35.036	46.013	2.588	618	82.709	26.602	45.138	10.249	720
Αγροτικές Περιοχές	92.618	30.825	53.210	8.006	577	47.284	17.975	27.185	1.813	311	45.334	12.850	26.025	6.193	266
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ															
ΣΥΝΟΛΟ	31.375	10.965	17.336	2.863	211	15.878	6.306	8.808	656	108	15.497	4.659	8.528	2.207	103
Αγροτικές Περιοχές	24.856	8.226	14.034	2.435	161	12.616	4.777	7.165	587	87	12.240	3.449	6.869	1.848	74
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ															
ΣΥΝΟΛΟ	10.493	4.062	5.517	834	80	5.274	2.314	2.760	161	39	5.219	1.748	2.757	673	41
ΜΕΣΣΗΝΗ	6.519	2.739	3.302	428	50	3.262	1.529	1.643	69	21	3.257	1.210	1.659	359	29
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	3974	1323	2215	406	30	2012	785	1117	92	18	1962	538	1098	314	12
ΑΒΡΑΜΙΟΥ	628	194	363	68	3	322	124	183	13	2	306	70	180	55	1
ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ	413	157	224	31	1	209	93	112	3	1	204	64	112	28	0
ΒΕΛΙΚΑΣ	330	107	193	27	3	158	54	97	5	2	172	53	96	22	1
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ	491	173	267	50	1	249	104	133	11	1	242	69	134	39	0
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	295	82	183	30	0	155	59	90	6	0	140	23	93	24	0
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΥ	325	96	195	29	5	169	62	98	6	3	156	34	97	23	2
ΜΑΔΕΝΗΣ	175	59	98	15	3	89	32	52	3	2	86	27	46	12	1
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ	356	128	190	35	3	185	75	96	13	1	171	53	94	22	2
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	255	85	137	31	2	125	46	67	11	1	130	39	70	20	1
ΠΛΑΛΙΣΤΡΑΣ	190	66	101	23	0	94	36	53	5	0	96	30	48	18	0
ΠΗΠΕΡΙΤΕΝΗΣ	133	30	82	20	1	67	22	42	3	0	66	8	40	17	1
ΕΠΙΤΑΛΙΟΥ	154	56	78	18	2	78	28	41	8	1	76	28	37	10	1
ΤΡΙΟΔΟΥ	229	90	104	29	6	112	50	53	5	4	117	40	51	24	2

Πίνακας 5. Οικονομικώς ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός κατά φύλο
Απογραφή 17/3/91

	Αμφότερον των φύλων					Αρρένες					Θήλειες				
	Οικονομικώς Ενεργοί				Οικονομικώς μη ενεργοί	Οικονομικώς Ενεργοί				Οικονομικώς μη ενεργοί	Οικονομικώς Ενεργοί				Οικονομικώς μη ενεργοί
	Απασχολούμενοι	Ανεργοί		Σύνολο		Απασχολούμενοι	Ανεργοί		Σύνολο		Απασχολούμενοι	Ανεργοί		Σύνολο	
Σύνολο	Σύνολο	Απ'αυτούς νέοι	Σύνολο		Σύνολο	Σύνολο	Απ'αυτούς νέοι	Σύνολο		Σύνολο	Απ'αυτούς νέοι	Σύνολο	Σύνολο		Απ'αυτούς νέοι
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ															
ΣΥΝΟΛΟ	63.817	59.072	4.745	2.637	83.277	45476	42561	2915	1453	29400	18341	16511	1830	1184	53877
Αγροτικές περιοχές	35.742	33.512	2230	1.339	47.692	25.470	24.145	1325	738	16.837	10.272	9.367	905	601	30.855
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ															
ΣΥΝΟΛΟ	11.672	10.670	1002	529	16.274	8.564	7.976	588	283	5.500	3.108	2.694	414	246	10.774
Αγροτικές περιοχές	9.218	8.525	693	408	13.224	6.768	6.340	428	226	4.535	2.450	2.185	265	182	8.689
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ															
ΣΥΝΟΛΟ	4.069	3.659	410	179	4.997	2.937	2.720	217	84	1.614	1.132	939	193	95	3.383
ΜΕΣΣΗΝΗ	2.454	2.145	309	121	3.050	1.796	1.636	160	57	965	658	509	149	64	2.085
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	1.615	1.514	101	58	1.947	1.141	1.084	57	27	649	474	430	44	31	1.298
ΑΒΡΑΜΙΟΥ	282	253	29	7	292	198	178	20	4	92	84	75	9	3	200
ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ	156	151	5	2	208	112	110	2	1	72	44	41	3	1	136
ΒΕΛΙΚΑΣ	114	99	15	15	175	82	77	5	5	56	32	22	10	10	119
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ	158	141	17	12	274	133	123	10	6	84	25	18	7	6	190
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	146	143	3	2	117	94	93	1	1	39	52	50	2	1	78
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΥ	146	144	2	2	152	89	89	0	0	64	57	55	2	2	88
ΜΑΔΕΝΗΣ	89	89	0	0	71	61	61	0	0	23	28	28	0	0	48
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ	130	112	18	14	197	102	92	10	7	67	28	20	8	7	130
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	124	120	4	1	110	74	71	3	1	41	50	49	1	0	69
ΠΛΑΛΙΣΤΡΑΣ	90	89	1	0	74	59	58	1	0	22	31	31	0	0	52
ΠΙΠΕΡΙΤΣΗΣ	39	34	5	3	86	32	28	4	2	30	7	6	1	1	56
ΣΠΙΤΑΛΙΟΥ	65	64	1	0	65	48	48	0	0	22	17	16	1	0	43
ΤΡΙΟΔΟΥ	76	75	1	0	126	57	56	1	0	37	19	19	0	0	89

Πίνακας 6. Οικονομικός ενεργός πληθυσμός κατά θέση στο επάγγελμα και ομάδες ατομικών επαγγελματιών
Απογραφή 17/3/91

σελ. 1

Κωδικός Αριθμός →	Ομάδες ατομικών επαγγελματιών										
	Σύνολο	Ασκούντες επιστημονικά & ελεύθερα επαγγέλματα	Διευθ/ντες & ανώτεροι διοικητικά στελέχη	Υπάλληλοι γραφείου κλπ.	Εμποροι & πωλητές	Απασχο- λούμενοι στην παραγωγή Υπηρεσιών	Γεωργοί, κτηνοτρόφοι υλοτόμοι, αλιείς κλπ.	Τεχνίτες, εργάτες και χειριστές μεταφ. μέσων	Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς τα επαγγ/μα	Νέοι άνεργοι	Δεν δήλωσαν επάγγελμα
	0/1	2	3	4	5	6	7/8/9	X2	X1	X3	
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	63.817	4260	436	4337	3310	3578	31671	10700	370	2391	2764
Αυτοαπασχολούμενοι (1)	28.599	836	157	63	1912	942	20652	3884	22	0	130
Μισθωτοί	23.444	4258	338	5467	1144	3077	492	7929	395	0	342
Συμβοηθούντα μέλη (2)	11.774	35	0	38	254	130	7048	218	33	2024	1994
Αγροτικές περιοχές	35.742	2.386	244	2.429	1.854	2.004	17.738	5.993	207	1.339	1.548
Αυτοαπασχολούμενοι	17.813	521	98	39	1.191	587	12.863	2.419	14	0	81
Μισθωτοί	10.141	1.842	146	2.365	495	1.331	213	3.430	171	0	148
Συμβοηθούντα μέλη	7.788	23	0	25	168	86	4.662	144	22	1.339	1.319
ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	11.672	734	88	794	722	708	5.153	2.371	529	46	527
Αυτοαπασχολούμενοι	5.838	186	38	12	541	242	3.792	1015	0	4	8
Μισθωτοί	3.364	542	50	774	104	441	116	1.278	0	39	20
Συμβοηθούντα μέλη	2.470	6	0	8	77	25	1245	78	529	3	499
Αγροτικές περιοχές	9.218	547	70	634	417	502	4.643	1.606	41	408	350
Αυτοαπασχολούμενοι	4.693	120	28	7	302	152	3.419	656	2	0	7
Μισθωτοί	2.505	422	42	624	74	335	55	904	36	0	13
Συμβοηθούντα μέλη	2.020	5	0	3	41	15	1.169	46	3	408	330
ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	4.069	246	24	230	348	277	1.563	964	122	63	232
Αυτοαπασχολούμενοι	1.995	79	13	5	271	109	1.097	418	0	2	1
Μισθωτοί	1.190	166	11	220	38	157	74	511	1	3	9
Συμβοηθούντα μέλη	884	1	0	5	39	11	392	35	121	58	222
ΜΕΣΣΗΝΗ	2.454	187	18	160	305	206	510	765	121	5	177
Αυτοαπασχολούμενοι	1145	66	10	5	239	90	373	359	0	2	1
Μισθωτοί	859	120	8	150	30	106	61	374	0	3	7
Συμβοηθούντα μέλη	450	1	0	5	36	10	76	32	121	0	169
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	1615	59	6	70	43	71	1053	199	1	58	55
Αυτοαπασχολούμενοι	850	13	3	0	32	19	724	59	0	0	0
Μισθωτοί	331	46	3	70	8	51	13	137	1	0	2
Συμβοηθούντα μέλη	434	0	0	0	3	1	316	3	0	58	53

Μητρώο 6. Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός κατά θέση στο επάγγελμα και ομάδες ατομικών επαγγελμάτων
Απογραφή 17/3/91

σελ. 2

Κωδικός Αριθμός —>	Ομάδες ατομικών επαγγελμάτων										
	Άσκούντες επιστημονικά & ελεύθερα επάγγελα	Διευθ/ντες & ανώτερα διοικητικά στελέχη	Υπάλληλοι γραφείου κλπ.	Εμποροι & πωλητές	Άπασχο- λούμενοι στην παροχή Υπηρεσιών	Γεωργοί, κτηνοτρόφοι υλοτόμοι, αλιείς κλπ.	Τεχνίτες, εργάτες και χειριστές μεταφ. μέσων	Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγ/μα	Νέοι άνεργοι	Δεν δήλωσαν επάγγελμα	
	0/1	2	3	4	5	6	7/8/9	X2	X1	X3	
ΑΒΡΑΜΙΟΥ	282	12	0	8	2	5	213	7	0	7	28
Αυτοαπασχολούμενοι	159	5	0	0	2	2	149	1	0	0	0
Μισθωτοί	25	7	0	8	0	3	1	6	0	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	98	0	0	0	0	0	63	0	0	7	28
ΑΝΔΛΗΓΓΕΩΣ	156	4	3	7	4	8	106	22	0	2	0
Αυτοαπασχολούμενοι	86	2	1	0	3	4	69	7	0	0	0
Μισθωτοί	30	2	2	7	0	4	0	15	0	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	40	0	0	0	1	0	37	0	0	2	0
ΒΕΛΙΚΑΣ	114	5	0	4	4	4	70	12	0	15	0
Αυτοαπασχολούμενοι	69	1	0	0	4	2	55	7	0	0	0
Μισθωτοί	18	4	0	4	0	2	4	4	0	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	27	0	0	0	0	0	11	1	0	15	0
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ	158	3	0	14	3	4	77	37	0	12	8
Αυτοαπασχολούμενοι	88	0	0	0	3	1	73	11	0	0	0
Μισθωτοί	46	3	0	14	0	3	0	25	0	0	1
Συμβοηθούντα μέλη	24	0	0	0	0	0	4	1	0	12	7
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑΣ	146	2	1	3	2	4	120	11	0	2	1
Αυτοαπασχολούμενοι	72	0	0	0	1	3	64	4	0	0	0
Μισθωτοί	15	2	1	3	1	1	1	6	0	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	59	0	0	0	0	0	55	1	0	2	1
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΥ	146	4	0	2	6	2	117	13	0	2	0
Αυτοαπασχολούμενοι	80	2	0	0	4	0	69	5	0	0	0
Μισθωτοί	16	2	0	2	2	2	0	8	0	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	50	0	0	0	0	0	48	0	0	2	0
ΜΑΔΕΝΗΣ	89	3	1	2	5	9	55	13	1	0	0
Αυτοαπασχολούμενοι	35	0	1	0	3	0	31	0	0	0	0
Μισθωτοί	29	3	0	2	1	9	0	13	1	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	25	0	0	0	1	0	24	0	0	0	0
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ	130	3	1	9	6	8	50	32	0	14	7
Αυτοαπασχολούμενοι	57	0	1	0	4	3	43	6	0	0	0
Μισθωτοί	45	3	0	9	1	5	0	26	0	0	1
Συμβοηθούντα μέλη	28	0	0	0	1	0	7	0	0	14	6
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	124	5	0	5	2	11	81	14	0	1	5
Αυτοαπασχολούμενοι	64	1	0	0	2	2	52	7	0	0	0
Μισθωτοί	24	4	0	5	0	8	0	7	0	0	0
Συμβοηθούντα μέλη	36	0	0	0	0	1	29	0	0	1	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Α.6.1 Εκπαίδευση

Α.6.1.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση του Δήμου Μεσσήνης υπάγεται στο Δεύτερο Γραφείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Μεσσηνίας. Το βασικό χαρακτηριστικό είναι η συγκέντρωση της στην πόλη της Μεσσήνης. Κατά την τελευταία δεκαετία παρατηρείται σαφής μείωση του αριθμού των δημοτικών σχολείων στα Δημοτικά Διαμερίσματα, καθώς και μείωση του αριθμού των μαθητών του δημοτικού στο σύνολο του Δήμου.

Νηπιαγωγεία

Από τα 6 νηπιαγωγεία που αριθμεί συνολικά ο Δήμος, τα 5 βρίσκονται στην πόλη της Μεσσήνης και το ένα στο Δημοτικό Διαμέρισμα του Αβραμιού. Κατά το χρονικό διάστημα 1990-2000, ο αριθμός των νηπιαγωγείων παραμένει σταθερός, ενώ ο αριθμός των νηπίων αυξάνεται κατά 15,32% (ΠΙΝ.1). Αντίστοιχα, ο αριθμός των νηπιαγωγών ακολουθεί την αύξηση των νηπίων - μαθητών (12,50%). Αυξητική τάση παρουσιάζει και ο δείκτης νήπια /νηπιαγωγοί. Τη σχολική περίοδο 1999-2000 αντιστοιχούν 14 περίπου νήπια ανά νηπιαγωγό.

Θα πρέπει όμως να γίνει διάκριση ανάμεσα στα νηπιαγωγεία της έδρας και σε εκείνο του Αβραμιού. Τόσο ο αριθμός των νηπίων όσο και ο αριθμός των νηπιαγωγών του νηπιαγωγείου του Αβραμιού, υστερεί σημαντικά από τα αντίστοιχα της έδρας (ΠΙΝ.2). Είναι φανερό ότι το νηπιαγωγείο του Αβραμιού εξυπηρετεί μόνο το συγκεκριμένο Δημοτικό Διαμέρισμα, ενώ τα νήπια των υπολοίπων Διαμερισμάτων μετακινούνται στα νηπιαγωγεία της έδρας.

Όλα τα νηπιαγωγεία της Μεσσήνης στεγάζονται σε αυτόνομα κτίρια. Το νηπιαγωγείο του Αβραμιού στεγάζεται στο Δημοτικό σχολείο. Η κατάσταση τους είναι γενικά καλή, ενώ ο εξοπλισμός τους είναι επαρκής αφού εξυπηρετεί τις διδακτικές ανάγκες. Η μεταφορά των νηπίων στα σχολεία γίνεται αποκλειστικά από τις οικογένειες τους.

Δημοτικά σχολεία

Όσον αφορά τα δημοτικά σχολεία του Δήμου, τα στοιχεία δείχνουν σαφή μείωση τόσο του αριθμού των σχολείων στα Δημοτικά Διαμερίσματα (εκτός της έδρας), όσο και του αριθμού των μαθητών και των δασκάλων στο σύνολο του Δήμου (Πίνακες 3-4-5-6).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, δημοτικά σχολεία υπήρχαν στα 11 από τα 14 συνολικά Δ.Δ. του Δήμου Μεσσήνης. Η μείωση όμως του αριθμού των μαθητών, και η προτίμηση των κατοίκων των Δημοτικών Διαμερισμάτων στα δημοτικά σχολεία της έδρας, οδήγησε στην αναστολή της λειτουργίας των περισσοτέρων από αυτά.

Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 1990-2000 ανεστάλη η λειτουργία των δημοτικών σχολείων του Λυκότραφου, του Νεοχωρίου Αριστομένη, της Πιλαλίστρας, της Τριόδου και του Σπιταλίου. Μεγάλη μείωση του αριθμού των μαθητών τους αντιμετώπισαν τα σχολεία της Ανάληψης και του Καρτερολίου. Πολύ λιγότερο μειώθηκαν οι

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (Α.Π.Α.) ΝΑΡΚΗ
ΗΤΥΠΟ ΟΟΟΕ-ΟΕΕΠ ΣΕΒΑΣΤΗ ΓΕΛΟΧΩ

μαθητές των σχολείων Λευκοχώρας, Μεσσήνης και Βελίκας, ενώ το σχολείο του Αβραμιού παρέμεινε ουσιαστικά καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου στα ίδια επίπεδα. Συνολικά ο αριθμός των μαθητών μειώθηκε κατά 25,67%. Μείωση υπέστη και ο αριθμός των δασκάλων στα σχολεία τα εκτός της έδρας (με εξαίρεση το σχολείο της Βελίκας), αύξηση του στα σχολεία της Μεσσήνης, καθώς και μείωση του δείκτη 'Μαθητές / Δάσκαλο στο σύνολο του Δήμου.

Σήμερα (σχολική περίοδος 2000 - 2001), ο Δήμος αριθμεί 9 συνολικά δημοτικά σχολεία. Τα 4 βρίσκονται στην πόλη της Μεσσήνης (1ο, 2ο, 3ο και 4ο Δημοτικό Σχολείο Μεσσήνης) ενώ από ένα λειτουργεί στα Δημοτικά Διαμερίσματα Αβραμιού, Αναλήψεως, Βελίκας, Καρτερολίου και Λευκοχώρας.

Τα σχολεία αυτά ταξινομούνται σύμφωνα προς την οργανικότητά τους ως εξής :

- Μονοθέσια: Αναλήψεως, Καρτερολίου και Λευκοχώρας.
- Διθέσια: Αβραμιού και Βελίκας.
- Εξαθέσιο: 2ο και 4ο Δημοτικό Μεσσήνης.
- Επταθέσια: 1ο Δημοτικό Μεσσήνης.
- Δωδεκαθέσιο: 3ο Δημοτικό Μεσσήνης

Αξίζει επιπλέον να σημειωθεί, ότι το δημοτικό σχολείο του Αβραμιού αν και διθέσιο, τη φετινή σχολική περίοδο (2000 - 2001) λειτουργεί ως μονοθέσιο.

Ο αριθμός των αιθουσών που έχει κάθε ένα από τα παραπάνω σχολεία, καθώς και οι τάξεις / τμήματα που λειτουργούν σε αυτά κατά τη σχολική περίοδο 2000-2001 διαμορφώνεται ως εξής (Πίνακας 7):

- Το Δημοτικό σχολείου του Αβραμιού έχει τρεις αίθουσες, μία εκ των οποίων χρησιμοποιεί το νηπιαγωγείο. Λειτουργούν και οι 6 τάξεις.
- Το Δημοτικό σχολείο της Αναλήψεως έχει 2 αίθουσες, χρησιμοποιείται η μία, ενώ λειτουργούν μόνο οι πέντε τάξεις (όχι η 4η δημοτικού).
- Το Δημοτικό σχολείο της Βελίκας έχει 2 αίθουσες και πέντε τάξεις (όχι την 6η δημοτικού).
- Το Δημοτικό σχολείο του Καρτερολίου έχει τέσσερις αίθουσες εκ των οποίων χρησιμοποιείται μόνο η μία, ενώ δεν έχει την 1η και την 6η τάξη του δημοτικού.
- Το Δημοτικό σχολείο της Λευκοχώρας έχει 2 αίθουσες, χρησιμοποιείται μόνο η μια, ενώ δεν έχει την 4η δημοτικού.
- Τα 1ο Δημοτικό σχολείο Μεσσήνης έχει 6 αίθουσες διδασκαλίας, 1 πολλαπλών χρήσεων , 1 αίθουσα για πειράματα Φυσικής - Χημείας και 2 βιβλιοθήκες. Λειτουργούν 8 τάξεις.
- Το 2ο και 4ο δημοτικό συστεγάζονται στο ίδιο κτίριο και έχουν συνολικά 18

αίθουσες διδασκαλίας, εκ των οποίων οι 2 είναι εκτός λειτουργίας λόγω έλλειψης φωτισμού και θέρμανσης, 1 αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, 1 αίθουσα όπου φυλάσσονται τα όργανα Φυσικής - Χημείας και 1 ακόμα όπου πραγματοποιούνται τα πειράματα. Το 2ο έχει 6 τάξεις και άλλες έξι το 4^ο. Να σημειωθεί ότι στο σχολείο αυτό λειτουργεί και μια τάξη για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.

- Το 3ο δημοτικό σχολείο έχει 11 αίθουσες (η μια αίθουσα έχει χωριστεί στα δύο για τις ανάγκες του σχολείου). Λειτουργούν 12 τμήματα.

Όλα τα παραπάνω σχολεία διαθέτουν και τα απαραίτητα γραφεία των δασκάλων.

Η κατάσταση των κτιρίων στα οποία στεγάζονται τα δημοτικά σχολεία του Δήμου κρίνεται από άριστη έως μέτρια. Αναλυτικότερα (Πίνακας 8) : Παλιά πέτρινα κτίρια στεγάζουν τα δημοτικά σχολεία του Αβραμιού και της Βελίκας, με το πρώτο να είναι σε καλή κατάσταση και το δεύτερο σε άριστη. Ανάλογο είναι και το κτίριο του δημοτικού σχολείου του Καρτερολίου του οποίου η κατάσταση είναι πολύ καλή, μετά από τις εργασίες συντήρησης που έγιναν το 1990. Μέτρια είναι η κατάσταση του παλιού σχολείου στην Ανάληψη, ενώ από πολύ καλή έως άριστη είναι η κατάσταση των κτιρίων που στεγάζουν τα δημοτικά σχολεία της έδρας Μεσσήνης.

Όσον αφορά τον εξοπλισμό, τα εκτός της έδρας δημοτικά σχολεία διαθέτουν μόνο τα βασικά για την διδασκαλία μέσα (βιβλία, πίνακες, χάρτες). Δεν υπάρχουν αλλά εκπαιδευτικά εργαλεία όπως όργανα Φυσικής-Χημείας, μουσικά όργανα κ.λ.π. καθώς η ύπαρξη τους θεωρείται περιττή με την αιτιολογία ότι ο ένας και μοναδικός δάσκαλος που υπάρχει (με εξαίρεση τη Βελίκα) και εξυπηρετεί όλες τις τάξεις, δεν έχει τον απαιτούμενο χρόνο για τη διεύρυνση της εκπαιδευτικής ενασχόλησης πέραν των απολύτως απαραίτητων. Αντίθετα, τα δημοτικά σχολεία της Μεσσήνης είναι πολύ καλύτερα οργανωμένα και εξοπλισμένα. Διαθέτουν αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, όργανα για πειράματα, φωτοτυπικό μηχάνημα. Το 2ο και 4ο δημοτικό διαθέτουν επιπλέον συσκευή τηλεόρασης και βίντεο καθώς και συσκευή προβολών (projector).

Όλα τα σχολεία διαθέτουν προαύλιους χώρους, Γήπεδα καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης έχουν μόνο τα δημοτικά σχολεία της Μεσσήνης.

Οι μαθητές των δημοτικών διαμερισμάτων που δεν διαθέτουν σχολεία μετακινούνται καθημερινά είτε στα σχολεία που υπάρχουν στα κοντινότερα δημοτικά διαμερίσματα είτε στα σχολεία της έδρας. Η μεταφορά τους γίνεται με το ΚΤΕΛ, το οποίο έχει σύμβαση για το σκοπό αυτό με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Όσοι μαθητές δεν χρησιμοποιούν το ΚΤΕΛ, μεταφέρονται στο σχολείο από τους γονείς τους.

A.6.1.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Ο Δήμος έχει δύο γυμνάσια, δύο λύκεια και ένα Τ.Ε.Ε. (Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο), τα οποία υπάγονται στη Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Νομού Μεσσηνίας. Και οι πέντε σχολικές μονάδες βρίσκονται στη πόλη της Μεσσήνης.

Στα Γυμνάσια του Δήμου, κατά την περίοδο 2000 - 2001 ο αριθμός των μαθη-

τών παρουσιάζει μείωση της τάξης του 23,84% ενώ ο αριθμός των καθηγητών αυξάνεται κατά 29,60% (με αποτέλεσμα τη μείωση του δείκτη Μαθητές / Καθηγητή (ΠΙΝ.9). Στα Λύκεια κατά την ίδια χρονική περίοδο παρατηρείται αύξηση του αριθμού των μαθητών (22,55%), υπερδιπλασιασμός των καθηγητών (155%) και σημαντική μείωση του δείκτη 'Μαθητές /Καθηγητή' (ΠΙΝ.10).

Το δεύτερο (2ο) Λύκειο λειτούργησε στην Μεσσήνη για πρώτη φορά τη σχολική περίοδο 1997-1998 ως Ενιαίο Πολυκλαδικό. Τη επόμενη χρονιά καταργήθηκε ως Ε.Π.Λ, και συνέχισε να λειτουργεί ως Γενικό Λύκειο. Το Τ.Ε.Ε. (Τεχνικό Ενιαίο Εκπαιδευτήριο) λειτουργεί για 2^η φορά φέτος (2000 - 2001) και ιδρύθηκε για να ικανοποιήσει τις ανάγκες των μαθητών του δήμου που μαθήτευαν στο Τεχνικό Λύκειο της Καλαμάτας. Έχει 68 μαθητές και 2 τομείς :

1. γεωπονίας, τροφίμων και περιβάλλοντος.
2. οικονομίας και διοίκησης.

Το 1ο Γυμνάσιο στεγάζεται σήμερα από κοινού με το 2ο Λύκειο σε ένα παλιό διώροφο κτίριο. Το σχολείο διαθέτει προαύλιο χώρο με γήπεδο μπάσκετ, βόλει και μικρό γήπεδο ποδοσφαίρου. Ο χώρος αυτός χρησιμοποιείται και από το 1ο και 2ο Λύκειο καθώς και από το Τ.Ε.Ε. Μέσα στο 2000 το 1ο Γυμνάσιο μεταφέρθηκε στο καινούργιο κτίριο το οποίο κατασκευάστηκε με ενίσχυση από το 2ο ΚΠΣ. Είναι διώροφο, διαθέτει 12 κύριες αίθουσες και 2 ειδικές καθώς και προαύλιο χώρο 3.500τ.μ. με γήπεδα καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης.

Το 2ο Γυμνάσιο στεγάζεται σε καινούργιο διώροφο κτίριο. Διαθέτει 8 αίθουσες διδασκαλίας, ένα εργαστήριο πληροφορικής, ένα εργαστήριο Φυσικής-Χημείας, μία αίθουσα τεχνολογίας με σχεδιαστήρια, πάγκους κ.λ.π. και μία αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Το σχολείο έχει δικό του προαύλιο χώρο.

Το κτίριο του 1ου Λυκείου είναι διώροφο χτισμένο το 1980. Διαθέτει 11 αίθουσες διδασκαλίας, η μία όμως δεν χρησιμοποιείται λόγω ακαταλληλότητας, και 2 αίθουσες πολλαπλών χρήσεων.

Όλα τα παραπάνω σχολεία διαθέτουν τα απαραίτητα για την διδασκαλία μέσα. Όργανα Φυσικής - Χημείας συναντάμε σε όλα τα γυμνάσια και λύκεια, ενώ ηλεκτρονικούς υπολογιστές διαθέτει μόνο το 2ο Γυμνάσιο.

Η μεταφορά των μαθητών του Γυμνασίου και του Λυκείου από τα Δημοτικά Διαμερίσματα στην πόλη της Μεσσήνης γίνεται με το ΚΤΕΛ ή με ευθύνη των γονέων. Σε μία μόνο περίπτωση έχει εφαρμοστεί το μέτρο της επιδότησης μεταφοράς (δίνεται όταν το σχολείο απέχει από την κατοικία τουλάχιστον 1200 μέτρα και αντιστοιχεί στο ποσό των 14.000δρχ. για κάθε παιδί).

A.6.1.3 Ιδιωτική Εκπαίδευση

Στην πόλη της Μεσσήνης υπάρχουν 9 συνολικά φροντιστήρια ξένων γλωσσών(βαγγλικών,2 γαλλικών και 1 γερμανικών), καθώς και 5 φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης (μαθηματικών, φυσικής-χημείας και φιλολογικών).

A.6.1.4 Προβλήματα

Τα προβλήματα τόσο της Α/βάθμιας όσο και της Β/βάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης αφορούν την υλικοτεχνική υποδομή και τη μεταφορά των μαθητών.

Όσον αφορά τα Νηπιαγωγεία, το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η έλλειψη τους από τα εκτός της έδρας Δημοτικά Διαμερίσματα. Το μοναδικό νηπιαγωγείο στο Αβραμιά, αδυνατεί αναβαθμίσει την υποδομή του και να καλύψει τις ανάγκες των γειτονικών του Δ.Δ., με αποτέλεσμα πολλά μικρά παιδιά της περιοχής να μεταφέρονται καθημερινά στα νηπιαγωγεία της Μεσσήνης, με σημαντικό κόστος για τις οικογένειες τους.

Η μείωση του αριθμού των μαθητών των δημοτικών σχολείων των Δ.Δ. (εκτός της Μεσσήνης), απόρροια τόσο της γενικότερης συρρίκνωσης του πληθυσμού τους, όσο και της σαφούς προτίμησης που δείχνουν οι γονείς για τα σχολεία της έδρας, έχουν οδηγήσει είτε σε αναστολή λειτουργίας πολλών σχολικών μονάδων (Μαδένης, Μαυροματίου Παμίσου, Νεοχωρίου, Αριστομένη, Πιλαίστρας, Σπιταλίου και Τριόδου) είτε σε υποβάθμιση των υπαρχουσών. Οι εξελίξεις αυτές έχουν πολλαπλασιαστικές αρνητικές επιδράσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα. Σε αρκετές περιπτώσεις, οικογένειες μετακινούνται στην έδρα προκειμένου τα παιδιά τους να απολαμβάνουν καλύτερης ποιότητας εκπαιδευτικές παροχές. Η αναβάθμιση των σχολικών μονάδων αποτελεί επιτακτική ανάγκη προκειμένου να συγκρατηθεί ο σχολικός πληθυσμός στο τόπο του.

Η πλειοψηφία των κτιρίων των δημοτικών σχολείων του Δήμου απαιτεί τακτική συντήρηση και επισκευές. Οι ανάγκες αυτές είναι μεγαλύτερες στα δημοτικά σχολεία της περιφέρειας. Επιπλέον απαιτείται εμπλουτισμός του εξοπλισμού τους με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας. Πρέπει επίσης να τονισθεί, ότι κανένα από τα παραπάνω σχολεία δε διαθέτει χώρους άθλησης. Η κατασκευή τους κρίνεται απαραίτητη, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στο σύνολο τους τα δημοτικά διαμερίσματα δεν διαθέτουν καμία αθλητική υποδομή.

Στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα προβλήματα που παρουσιάζονται στο επίπεδο της υποδομής εντοπίζονται κυρίως :

1. Στην κτιριακή κατάσταση του 1ου Λυκείου: Το κτίριο αυτό παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα υγρασίας και διαρροών τα οποία έχουν προκαλέσει κατά καιρούς βλάβες στις μηχανολογικές εγκαταστάσεις. Λόγω των προβλημάτων αυτών μια αίθουσα έχει καταστεί ακατάλληλη και πρέπει να επισκευαστεί. Επίσης υπάρχει έλλειψη αίθουσας πειραμάτων Φυσικής - Χημείας και αίθουσας πληροφορικής

2. Στον εξοπλισμό του ΤΕΕ : Δεν υπάρχουν εργαστήριο λογιστικής καθώς και κάποια εργαλεία που απαιτούνται για την ειδικότητα της γεωπονίας.

3. Στον προαύλιο χώρο του 2ου Γυμνασίου: Είναι μικρός και απαιτείται η επέκτασή του.

Μεγάλο πρόβλημα αποτελεί και η ανάγκη της καθημερινής μετακίνησης των μαθητών, πρόβλημα κοινό για όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα. Η έλλειψη σχολικών μονάδων (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια-λύκεια) στα περισσότερα από αυτά συνεπάγεται την σημαντική επιβάρυνση των οικογενειών των μαθητών και των ίδιων, με

το κόστος (ψυχολογικό, οικονομικό) της καθημερινής μετακίνησης. Το πρόβλημα είναι οξύτερο στα πιο απομακρυσμένα από την έδρα Δημοτικά Διαμερίσματα.

Πιο συγκεκριμένα, καθημερινά μετακινούνται προς την έδρα του δήμου οι μαθητές του δημοτικού των δημοτικών διαμερισμάτων Λυκότραφου, Μάδενας, Μαυροματίου Παμίσου, Νεοχωρίου Αριστομένου, Πιλαλίστρας, Πιπερίτσας, Σπιταλίου και Τριόδου και οι μαθητές του γυμνασίου-λυκείου όλων των Δ.Δ. Η συγκοινωνία μέσω των λεωφορείων του ΚΤΕΛ, που εξυπηρετεί τους μαθητές των μεγάλων τάξεων του δημοτικού και του γυμνασίου-λυκείου (οι μικροί μαθητές μεταφέρονται στα σχολεία τους με αποκλειστική ευθύνη των γονέων) δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα με εξαίρεση την Πιπερίτσα (η στάση του ΚΤΕΛ απέχει περισσότερο από 500 μέτρα από το χωριό).

Στην περιοχή δεν εφαρμόζονται προγράμματα μεταλυκειακής αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους νέους στην ανάπτυξη των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων.

Ένα από τα χρόνια αιτήματα των κατοίκων της Μεσσήνης είναι η δημιουργία παραρτήματος Τ.Ε.Ι., έργο που θα μπορούσε να ωφελήσει πολύπλευρα την περιοχή.

Πιστώσεις

Οι πιστώσεις προέρχονται από επιχορηγήσεις κυρίως του ΟΣΚ. Κατανέμονται σύμφωνα με απόφαση της Νομαρχιακής Επιτροπής Παιδείας Νομού Μεσσηνίας. Οι λειτουργικές δαπάνες είναι κατανεμημένες κεντρικά (ΥΠΕΠΘ) για όλα τα σχολεία που λειτουργούν (Δημοτικά - Γυμνάσια - Λύκεια) και είναι συνολικά 28.778.500 εκ. δρχ. (16.026.500 εκ. δρχ. για την Α'Βάθμια και 12.752.000 εκ. δρχ για την Β'Βάθμια) για το έτος 1999. Εκτός αυτών υπάρχουν και έκτακτες επιχορηγήσεις που κατανέμονται ως εξής:

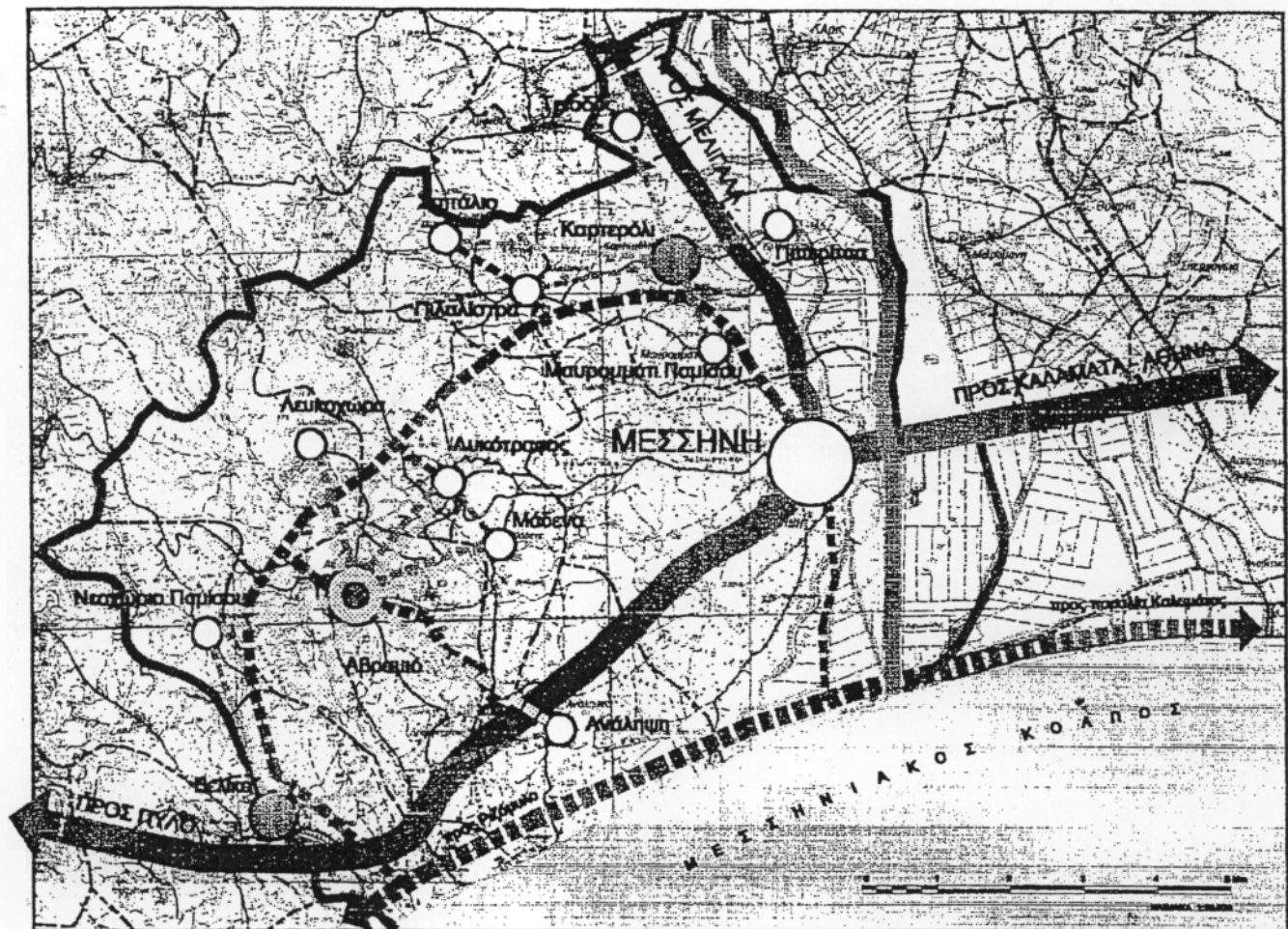
- 2 εκ. δρχ. από το Νομαρχιακό Ταμείο για επισκευές του 2ου, 3ου και 4ου Δημοτικού Σχολείου Μεσσήνης (9/2/99).
- 2 εκ. δρχ. από το Νομαρχιακό Ταμείο για επισκευές του 1ου και 2ου Δημοτικού Σχολείου Μεσσήνης (24/2/99).
- 2 εκ. δρχ. από τον ΟΣΚ για επισκευές στα Γυμνάσια και τα Λύκεια της Μεσσήνης (20/7/99).
- 2εκ. δρχ. περίπου από τον ΟΣΚ (2/12/99)

Προταθέντα έργα

Ο Δήμος Μεσσήνης στα πλαίσια κατάρτισης του «ΣΠΑ 2000-2006», έχει προτείνει στη Γραμματεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου να ενταχθεί το έργο «Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων-Αθλητικές Εγκαταστάσεις-Συντήρηση Σχολείων Δ. Μεσσήνης» με προεκτιμώμενο προϋπολογισμό 170εκατ. δρχ. Το έργο, εκτός των αναπλάσεων και των αθλητικών χώρων προτείνει εργασίες συντήρησης στις σχολικές μονάδες του Δήμου, ιδιαίτερα σε εκείνες που είναι χωροθετημένες εκτός της έδρας.

Για χρηματοδότηση από το ΕΠΤΑ, ο δήμος έχει υποβάλλει έργο με τίτλο «Συντήρηση Σχολείων και Κατασκευή Χώρων Άθλησης», προϋπολογισμού 60 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης το α' εξάμηνο του 2000.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦ. Α.6
(ΠΙΝΑΚΕΣ Α.6.1)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ - ΥΓΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ

- ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Αριθμός νηπιαγωγείων, νηπίων και νηπιαγωγών στην Α/βάθμια εκπαίδευση του Δήμου Μεσσήνης

Σχολικό έτος	Νηπιαγωγεία	Νήπια	Νηπιαγωγοί	Νήπια/Νηπιαγωγό
1990-1991	6	111	8	13,88
1991-1992	6	99	7	14,14
1992-1993	6	100	7	14,29
1993-1994	6	125	9	13,89
1994-1995	6	100	9	11,11
1995-1996	6	107	9	11,89
1996-1997	6	143	9	15,89
1997-1998	6	130	9	14,44
1998-1999	6	127	9	14,11
1999-2000	6	128	9	14,22

Μεταβολή 1990-2000

15,32% 12,50%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Αριθμός νηπιαγωγείων, νηπίων και νηπιαγωγών στην Α/βάθμια εκπαίδευση του Δήμου Μεσσήνης

ΔΗΜΟΣΙΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000
Αριθμός Νηπιαγωγείων κατά Δημοτικό Διαμέρισμα	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Αμβραμιού	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Μεσσήνης	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Αριθμός Νηπιαγωγών κατά Δημοτικό Διαμέρισμα	8	7	7	9	9	9	9	9	9	9
Αμβραμιού	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Μεσσήνης	7	6	6	8	8	8	8	8	8	8
Αριθμός Νηπίων κατά Δημοτικό Διαμέρισμα	111	99	100	125	100	107	143	130	127	128
Αμβραμιού	5	10	9	6	5	7	12	10	9	5
Μεσσήνης	106	89	91	119	95	100	131	120	118	123

ΠΙΝΑΚΑΣ 3		Αριθμός δημοτικών σχολείων Α/βάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Μεσσήνης									
Δημοτικό Διαμέρισμα	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	
ΑΒΡΑΜΙΟ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ΑΝΑΛΗΨΗ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ΒΕΛΙΚΑ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΣ	1	1	1	1	1						
ΜΑΔΕΝΑ											
ΜΕΣΣΗΝΗ	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	1	1									
ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑ	1	1	1	1	1	1	1				
ΠΙΠΕΡΙΤΣΑ											
ΣΠΙΤΑΛΙΟ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
ΤΡΙΟΔΟΣ	1	1	1								
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	14	14	13	12	12	11	11	10	10	9	
Μεταβολή 1990-2000	-35,71%										

ΠΙΝΑΚΑΣ 4		Αριθμός μαθητών δημοτικών σχολείων Α/βάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Μεσσήνης									
Δημοτικό Διαμέρισμα	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	Μεταβολή 1990-2000
ΑΒΡΑΜΙΟ	20	21	21	22	20	20	18	18	21	19	-5,00%
ΑΝΑΛΗΨΗ	25	19	20	21	15	18	12	12	10	9	-64,00%
ΒΕΛΙΚΑ	30	29	29	31	23	25	23	23	23	25	-16,60%
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙ	22	27	27	23	18	17	15	15	9	8	-63,63%
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ	19	19	19	17	15	14	9	9	13	14	-26,30%
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΣ	10	9	9	8	5						
ΜΑΔΕΝΑ											
ΜΕΣΣΗΝΗ	677	669	660	656	622	576	575	562	562	562	16,99%
ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	11	7									
ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑ	18	19	17	12	11	8	5				
ΠΙΠΕΡΙΤΣΑ											
ΣΠΙΤΑΛΙΟ	8	8	9	12	8	9	8	8	6		
ΤΡΙΟΔΟΣ	17	13	7								
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	857	840	818	802	737	687	665	647	644	637	-25,76%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5		Αριθμός δασκάλων δημοτικών σχολείων Α/βάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου Μεσσήνης									
Δημοτικό Διαμέρισμα	1990-1991	1991-1992	1992-1993	1993-1994	1994-1995	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000	
ΑΒΡΑΜΙΟ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	
ΑΝΑΛΗΨΗ	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	
ΒΕΛΙΚΑ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
ΚΑΡΤΕΡΟΛΙ	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	
ΛΕΥΚΟΧΩΡΑ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
ΛΥΚΟΤΡΑΦΟΣ	1	1	1	1	1						
ΜΑΔΕΝΑ											
ΜΕΣΣΗΝΗ	37	37	37	44	35	40	40	40	44	43	
ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ	1	1									
ΠΙΛΑΛΙΣΤΡΑ	1	1	1	1	1	1	1				
ΠΙΠΕΡΙΤΣΑ											
ΣΠΙΤΑΛΙΟ	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
ΤΡΙΟΔΟΣ	1	1	1								
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ	51	50	49	56	45	49	49	48	52	49	

ΠΙΝΑΚΑΣ 6		Αριθμός δημοτικών σχολείων, μαθητών και δασκάλων στην Α/βάθμια εκπαίδευση του Δήμου Μεσσήνης			
Σχολικό έτος	Σχολεία	Μαθητές	Δάσκαλοι	Μαθητές/Δάσκαλο	
1990-1991	14	857	51	16,80	
1991-1992	14	840	50	16,80	
1992-1993	13	818	49	16,69	
1993-1994	12	802	56	14,32	
1994-1995	12	737	45	16,38	
1995-1996	11	687	49	14,02	
1996-1997	11	665	49	13,57	
1997-1998	10	647	48	13,48	
1998-1999	10	644	52	12,38	
1999-2000	9	637	49	13,00	

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 Αριθμός αιθουσών και τάξεων δημοτικών σχολείων

Δημοτικά Σχολεία	Αριθμός Αιθουσών	Τάξεις που λειτουργούν
Μεσσήνης		
1 ^ο	10	8
2ο και 4 ^ο	14	13
3 ^ο	11	12
Αβραμιού	3	6
Αναλήψεως	2	5
Βελίκας	2	5
Καρτερολίου	5	4
Λευκοχώρας	2	5

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 Κατάσταση κτιρίων δημοτικών σχολείων

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ	Κτίριο	Κατάσταση Κτιρίου
Αβραμιού	Παλιό πέτρινο	Καλή
Αναλήψεως	Παλιό	Μέτρια
Βελίκας	Παλιό πέτρινο	Άριστη
Καρτερολίου	Διώροφο πέτρινο - παραδοσιακό	Πολύ καλή
Λευκοχώρας	Παλιό	Πολύ καλή
1ο Μεσσήνης	Διώροφο	Άριστη
2ο και 4ο Μεσσήνης	Διώροφο	Άριστη
3ο Μεσσήνης	Διώροφο	Πολύ καλή

ΠΙΝΑΚΑΣ 9		Αριθμός μαθητών Γυμνασίου και Καθηγητών στην Β/Βάθμια εκπαίδευση του Δήμου Μεσσήνης		
Σχολικό έτος	Μαθητές Γυμνασίου	Καθηγητές	Μαθητές/Καθηγητή	
1990-1991	509	27	18,85	
1991-1992	509	27	18,85	
1992-1993	478	32	14,94	
1993-1994	504	30	16,80	
1994-1995	499	30	16,63	
1995-1996	498	31	16,06	
1996-1997	489	36	13,58	
1997-1998	418	37	11,30	
1998-1999	427	36	11,86	
1999-2000	411	35	11,74	
Μεταβολή 1990-2000	-23,84%	29,60%		

ΠΙΝΑΚΑΣ 10		Αριθμός μαθητών Λυκείου και Καθηγητών στην Β/Βάθμια εκπαίδευση του Δήμου Μεσσήνης		
Σχολικό έτος	Μαθητές Λυκείου	Καθηγητές	Μαθητές/Καθηγητή	
1990-1991	275	20	13,75	
1991-1992	275	20	13,75	
1992-1993	253	12	21,08	
1993-1994	226	20	11,30	
1994-1995	230	20	11,50	
1995-1996	235	20	11,75	
1996-1997	271	19	14,26	
1997-1998	338	27	12,52	
1998-1999	362	32	11,31	
1999-2000	337	51	6,61	
Μεταβολή 1990-2000	22,55%	155%		

A.6.2 Υγεία – Πρόνοια

A.6.2.1 Υγεία

Υπηρεσίες Υγείας

Η ιατρική περίθαλψη στο Δήμο παρέχεται από ένα Κέντρο Υγείας που βρίσκεται έξω από την πόλη της Μεσσήνης και ένα Περιφερειακό Ιατρείο που εδρεύει στο Δ.Δ. Αβραμιού. Το Κέντρο Υγείας της Μεσσήνης υπάγεται στο Γενικό Νοσοκομείο Καλαμάτας και αριθμεί 10 ειδικευμένους γιατρούς, 1 ειδικευόμενο, 30 αγροτικούς εκ των οποίων 3 βρίσκονται στο Κ.Υ, η 20 άτομα νοσηλευτικό προσωπικό καθώς επίσης και 16 άτομα διοικητικά και βοηθητικό προσωπικό διαφόρων ειδικοτήτων.

Ειδικότερα όσον αφορά το νοσηλευτικό και διοικητικό-βοηθητικό προσωπικό, το Κ.Υ. απασχολεί:

- νοσηλευτικό προσωπικό: 4 επισκέπτριες δημόσιας υγείας, 3 μαίες, 1 χειρίστρια, 1 νοσηλεύτρια, 6 νοσοκόμες, 5 τραυματιοφορείς.

- διοικητικό—βοηθητικό προσωπικό : 1 επόπτρια δημόσιας υγείας, 1 κοινωνική λειτουργό, 3 διοικητικούς υπαλλήλους, 6 φύλακες-θυρωρούς, 3 καθαρίστριες και 2 συντηρητές. Το Κέντρο Υγείας καλύπτει τους παρακάτω τομείς και τμήματα:

1. Παθολογικός τομέας: Έχει έναν παθολόγο (Διευθυντής του Κ.Υ.), 3 γιατρούς γενικής ιατρικής, εκ των οποίων ο ένας είναι ειδικευόμενος, και 3 αγροτικούς ιατρούς. Επίσης, στον τομέα αυτό εντάσσονται το Ιατρείο Επειγόντων περιστατικών και το Φαρμακείο.

2. Παιδιατρικό τμήμα: Έχει 3 ιατρούς.

3. Μαιευτικό τμήμα : Έχει 3 μαίες. Πραγματοποιεί λήψεις για PAP -test.

4. Οδοντιατρικό τμήμα : Έχει 4 ιατρούς. Περίθαλψη σε άτομα ηλικίας μέχρι 18 ετών. Αντιμετώπιση έκτακτων μόνο περιστατικών σε ενήλικες.

5. Τμήμα Εμβολίων : Έχει 4 επισκέπτριες δημόσιας υγείας. Πραγματοποιεί εμβολιασμούς και σε σχολεία ή σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού, ανάλογα με το πρόγραμμα του Υπουργείου Υγείας.

6. Ακτινολογικό : 1 χειρίστρια

Το Κ.Υ. λειτουργεί καθημερινά σε 24ωρη βάση (εφημερεύει) με τουλάχιστον ένα γιατρό, μία νοσοκόμα, έναν τραυματιοφορέα, ένα φύλακα και μία καθαρίστρια. Κάποια απογεύματα το μήνα (μεταξύ 18:00-20:00) υπάρχει και παιδίατρος. Για τα έκτακτα περιστατικά το Κ.Υ. έχει τη δυνατότητα να παράσχει βραχεία νοσηλεία (4-5 ώρες) ενώ, τα περιστατικά που δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν παραπέμπονται ή διακομίζονται με ασθενοφόρο (ανάλογα με την σοβαρότητα του περιστατικού) για περαιτέρω εξετάσεις ή νοσηλεία στο Νοσοκομείο Καλαμάτας. Οι εξετάσεις που πραγματοποιούνται στο Κ.Υ. είναι δωρεάν τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους αλλοδαπούς.

Πέραν των βασικών υπηρεσιών το Κ. Υ. εφαρμόζει με πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας προγράμματα ενημέρωσης του σχολικού πληθυσμού. Ομάδα ιατρών του Κ.Υ. που αποτελείται από παθολόγο, οδοντίατρο, παιδίατρο και κοινωνική λειτουργό, επισκέπτονται 5 φορές περίπου το χρόνο τα δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια του Δήμου (και της ευρύτερης περιοχής) και ενημερώνουν τους μαθητές γύρω από θέματα υγείας.

Στο Κ. Υ. της Μεσσήνης υπάγονται συνολικά 21 Περιφερειακά Ιατρεία, εκ των οποίων μόνο το Π.Ι. Αβραμιού βρίσκεται εντός της γεωγραφικής ενότητας του Δήμου Μεσσήνης. Διαθέτει έναν αγροτικό ιατρό ο οποίος βρίσκεται στην έδρα του (Αβραμιό) κάθε Δευτέρα και Πέμπτη. Τις υπόλοιπες ημέρες πραγματοποιεί επισκέψεις στις γύρω περιοχές. Πιο συγκεκριμένα το Π.Ι. του Αβραμιού εξυπηρετεί τα ακόλουθα Δημοτικά Διαμερίσματα :

- Βελίκα και Νεοχώρι (κάθε Τετάρτη).
- Μάδενα και Λευκοχώρα (κάθε Παρασκευή).
- Στρέφι (Δήμος Αριστομένους) κάθε Τρίτη.
- Επίσης επισκέπτεται και τον οικισμό του Δρακονερίου (Δ.Δ. Αβραμιού) κάθε 15 ημέρες.

Τα Δημοτικά Διαμερίσματα Καρτερολίου, Πιπερίτσας, Λυκότραφου και Τριόδου εξυπηρετούνται από τους αγροτικούς ιατρούς που εδρεύουν στο Κ.Υ. ειδικότερα, στα Δ.Δ. Πιπερίτσας και Καρτερολίου οι επισκέψεις πραγματοποιούνται κάθε δεκαπέντε ημέρες, ενώ στα Δ.Δ. Λυκότραφου και Τριόδου κάθε εβδομάδα. Το Δ.Δ. Σπιταλίου εξυπηρετείται από τον αγροτικό ιατρό του Π.Ι. Ανδρούσας με δεκαπενθήμερες επισκέψεις, ενώ κανένας αγροτικός ιατρός δεν επισκέπτεται τα Δ.Δ. Αναλήψεως, Μαυροματίου Παμίσου, και Πιλαλίστρας.

Εξοπλισμός

Στο σύνολο του το Κ. Υ. είναι εξοπλισμένο με όλα τα ιατρικά μέσα/όργανα που απαιτούνται για την παροχή των βασικών υπηρεσιών ιατρικής περίθαλψης. Αναλυτικά κάθε τομέας και τμήμα είναι εξοπλισμένο, με τα ακόλουθα:

1. Παθολογικός τομέας - Τμήμα επειγόντων περιστατικών και φαρμακείο:

- Εξεταστικό κρεβάτι
- Καρδιογράφο
- Πιεσόμετρα (χειρός και τοίχου)
- Αναρρόφηση, ABU, Απτινιδωτή

- Συσκευή οξυγόνου, νεφελοποιητή
 - Χειρουργικά όργανα για μικροεπεμβάσεις
 - Φάρμακα πρώτης ανάγκης
 - Ορούς, γάζες, ράμματα
2. Οδοντιατρικό τμήμα : Διαθέτει πλήρη εξοπλισμό οδοντιατρείου.
3. Ακτινολογικό τμήμα
- ακτινολογικό μηχάνημα για απλές ακτινογραφίες
 - αυτόματο εμφανιστήριο
 - ακτινοσκοπικό

Τα υπόλοιπα τμήματα (παιδιατρικό, μαιευτικό, εμβολίων) διαθέτουν το καθένα τα απαραίτητα για τις υπηρεσίες που παρέχουν. Επίσης, το Κ. Υ. διαθέτει δύο θαλάμους που έχουν από 3 κλίνες ο καθένας και χρησιμοποιούνται μόνο για βραχεία νοσηλεία.

Εγκαταστάσεις

Το κτίριο στο οποίο στεγάζεται το Κ.Υ. είναι λυόμενο βαρέως τύπου χτισμένο το 1985. Έχει κεντρική θέρμανση, η οποία συντηρείται κάθε χρόνο είτε από τους συντηρητές του Κ.Υ. είτε από την τεχνική υπηρεσία του Νοσοκομείου Καλαμάτας. Η συντήρηση του κτιρίου (βάψιμο, επισκευές, κ.λ.π.) γίνεται από την τεχνική υπηρεσία του Νοσοκομείου ή ανατίθεται σε ιδιώτες.

Στα Δημοτικά Διαμερίσματα τα ιατρεία στεγάζονται στα κοινοτικά καταστήματα και διαθέτουν από ένα εξεταστικό κρεβάτι και ένα γραφείο. Στον οικισμό του Δρακο-νερίου -το ιατρείο στεγάζεται στο πρώην δημοτικό σχολείο.

Κίνηση

Η κίνηση που παρατηρείται στο Κ.Υ. είναι αυξημένη όσον αφορά τις εξετάσεις και τη θεώρηση φαρμάκων. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των ιατρών του Κ.Υ., ο παθολογικός τομέας δέχεται καθημερινά 130 άτομα περίπου, το παιδιατρικό τμήμα 60 άτομα, το οδοντιατρικό 15, ενώ πραγματοποιούνται κατά μέσο όρο 20 ακτινογραφίες ανά ημέρα.

Ιδιωτικός Τομέας

Ο ιδιωτικός τομέας της υγείας είναι αποκλειστικά συγκεντρωμένος στη πόλη της

Μεσσήνης. Δεν υπάρχουν ιδιωτικές κλινικές, μόνο ιδιωτικά ιατρεία. Υπάρχουν συνολικά 3 ιατροί - ένας παθολόγος και 2 γενικής ιατρικής και 8 οδοντίατροι. Επίσης λειτουργούν 10 φαρμακεία, 3 μικροβιολογικά εργαστήρια και 2 κτηνιατρεία (ένα αγροτικό και ένα ιδιωτικό).

Προβλήματα

Η υγεία και οι παρεχόμενες υγειονομικές υπηρεσίες αποτελούν δείκτη του κοινωνικού εξοπλισμού. Οι κλίνες, τα φαρμακεία και το ιατρικό προσωπικό δίνουν μία εικόνα για την επάρκεια και την ποιότητα των υπηρεσιών της υγείας. Εξάγοντας τους δείκτες που δείχνουν την αναλογία κλινών, ιατρών (ειδικευμένοι, αγροτικοί, ΕΣΥ, ελεύθεροι επαγγελματίες) και φαρμακείων ανά 1.000 κατοίκους για το 1999 παρατηρούμε ότι στο Δήμο Μεσσήνης αντιστοιχούν 0,6 κλίνες ανά 1.000 κατοίκους, 1,3 ιατροί και 0,9 φαρμακεία. Τα στοιχεία δείχνουν ότι ο δήμος διαθέτει καλή εξυπηρέτηση στο τομέα της υγείας

Τα προβλήματα που παρουσιάζει ο τομέας της υγείας εντοπίζονται κυρίως στα Δημοτικά Διαμερίσματα. Η ιατρική περίθαλψη παρέχεται σε αυτά με τη μορφή «κινητής» υπηρεσίας και με συχνότητα 1 φορά ανά εβδομάδα ή ανά 15 ημέρες. Επίσης υπάρχουν Δημοτικά Διαμερίσματα στα οποία η υπηρεσία δεν παρέχεται καθόλου, θεωρείται επιτακτική ανάγκη η παροχή των υπηρεσιών υγείας σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα τουλάχιστον με τακτικότητα μία φορά την εβδομάδα.

Από την άλλη πλευρά υπάρχει πρόβλημα κτιριακής υποδομής και υλικού εξοπλισμού. Τα ιατρεία που υπάρχουν στα Δημοτικά Διαμερίσματα στεγάζονται σε αίθουσες των κοινοτικών καταστημάτων όπου οι συνθήκες στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι ακατάλληλες.

Διαθέτουν μόνο ένα εξεταστικό κρεβάτι ενώ πολλές φορές δεν υπάρχει θέρμανση.

A.6.2.2 Πρόνοια

Παιδικοί Σταθμοί

Στο Δήμο Μεσσήνης λειτουργούν 2 Δημοτικοί παιδικοί σταθμοί και ένας βρεφονηπιακός. Βρίσκονται όλοι στην έδρα και εξυπηρετούν συνολικά 99 παιδιά. Αναλυτικότερα :

1. Ο 1ος Δημοτικός Παιδικός Σταθμός Μεσσήνης εξυπηρετεί 32 παιδιά, έχει 2 νηπιο-βρεφοκόμους και 2 άτομα βοηθητικό προσωπικό. Το κτίριο στο οποίο στεγάζεται είναι σε πολύ καλή κατάσταση, έχει 8 αίθουσες συνολικά καθώς και προαύλιο χώρο με γκαζόν και παιχνίδια. Είναι πλήρως εξοπλισμένο.

2. Ο 2ος Δημοτικός Παιδικός Σταθμός εξυπηρετεί 32 παιδιά, έχει 2 βρεφονηπιοκόμους, 1 διοικητικό υπάλληλο και 2 άτομα βοηθητικό προσωπικό. Το κτίριο στο οποίο στεγάζεται είναι διώροφο, αλλά χρησιμοποιεί μόνο το ισόγειο. Έχει 4 μεγάλες αίθουσες διδασκαλίας καθώς και 3 αποθήκες. Το κτίριο είναι σε άριστη κατάσταση, ο χώρος είναι άρτια εξοπλισμένος και διαθέτει και προαύλιο.

3. Ο Βρεφονηπιακός Σταθμός ιδρύθηκε το 1987. Σήμερα λειτουργεί μόνο το παιδικό τμήμα (παιδιά ηλικίας από 2,5 ετών μέχρι 6 ετών). Το βρεφικό τμήμα δεν λειτουργεί γιατί δεν υπάρχει βρεφοκόμος. Εξυπηρετεί 35 παιδιά, έχει 2 νηπιαγωγούς και 2 άτομα βοηθητικό προσωπικό. Στεγάζεται στο δεύτερο όροφο του 2ου δημοτικού παιδικού σταθμού.

Προγράμματα Πρόνοιας

Στο τομέα της Πρόνοιας έχουν εφαρμοστεί στο παρελθόν ορισμένα προγράμματα για την υποστήριξη αναξιοπαθούντων, όπως το πρόγραμμα περίθαλψης αναπήρων στις κοινότητες Μαυροματίου Παμίσου και Νεοχωρίου, καθώς επίσης και το πρόγραμμα επιδότησης απροστάτευτων παιδιών στην Κοινότητα Σπιταλίου. Σήμερα εφαρμόζονται στο Δήμο προγράμματα που εφαρμόζονται και σε όλο το Νομό. Τέτοια προγράμματα είναι:

1. παιδικής προστασίας: αφορούν επιδόματα που δίνονται στις ανύπαντρες, χωρισμένες και ανασφάλιστες μητέρες

2. δημόσιας αντίληψης: επιδόματα για τυφλότητα, παραπληγία, τετραπληγία, κωφλαλία, νοητική καθυστέρηση.

A.6.3 Αθλητισμός

Σύλλογοι & εγκαταστάσεις

Στο Δήμο της Μεσσήνης υπάρχουν και δραστηριοποιούνται 6 συνολικά αθλητικοί σύλλογοι:

1. Γ.Π.Σ Πάμισος (1927): τμήματα ποδοσφαίρου, ενόργανης γυμναστικής και στίβου.
2. Α.Ο. Μεσσήνης: ποδοσφαιρικός σύλλογος
3. Ολυμπιακός Μεσσήνης: ποδοσφαιρικός σύλλογος
4. Γυμναστικός Σύλλογος Μεσσήνης: τμήματα μπάσκετ και βόλεϊ (14 τμήματα συνολικά)
5. Αχιλλέας Αβραμιού: ποδοσφαιρικός σύλλογος
6. Ολυμπιακός Ανάληψης: ποδοσφαιρικός σύλλογος

Οργανωμένες αθλητικές εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν τους παραπάνω συλλόγους καθώς και όλους όσους θέλουν να αθληθούν υπάρχουν στην πόλη της Μεσσήνης και στην παραλία της Μπούκας. Συγκεκριμένα:

- Η Μεσσήνη διαθέτει ένα στίβο (440μ.), 2 γήπεδα ποδοσφαίρου και ένα κλειστό γυμναστήριο με την επωνυμία «ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΣΣΗΝΗΣ». Στο κλειστό γυμναστήριο εξυπηρετούνται 5 αθλήματα - μπάσκετ, βόλεϊ, χάντμπολ, γυμναστική και πάλη - και διαθέτει θέσεις για 300 καθημένους θεατές.
- Στην παραλία της Μπούκας υπάρχουν 2 άνετα γήπεδα beach volley, 2 γήπεδα καλαθοσφαίρισης κανονικών διαστάσεων και εξοπλισμού, 2 γήπεδα αντισφαίρισης και ένα γήπεδο ποδοσφαίρου. Οι αθλητικές εγκαταστάσεις της Μπούκας είναι άρτια οργανωμένες.
- Επιπλέον στην παραλία της Μπούκας, έχει κατασκευασθεί και σύντομα θα λειτουργήσει πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής, στο οποίο παιδιά κυρίως του δημοτικού, θα έχουν την δυνατότητα να εκπαιδεύονται από κατάλληλο προσωπικό και με τα ανάλογα μέσα, πάνω σε θέματα κυκλοφοριακής αγωγής.

Το πρόγραμμα ξεκίνησε, σαν ιδέα του Υπ. Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και αποκέντρωσης και του Υπ. Δημοσίας Τάξεως. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από τον Δήμο, με μελέτη κατασκευής που εκπονήθηκε από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου, η οποία έκανε και την επίβλεψη κατασκευής του. Το υπόψη πάρκο είναι έτοιμο προς χρήση, αλλά απομένει η εκπόνηση κανονισμού λειτουργίας, που θα καθορίζει τις διαδικασίες λειτουργίας του.

Στα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα οι μόνες αθλητικές υποδομές που υπάρχουν, είναι 2 γήπεδα ποδοσφαίρου στο Δ.Δ. Αβραμιού και Λευκοώρας καθώς και

γήπεδα μπάσκετ ή μόνο μπασκέτες στα Δ. Δ. Ανάληψης, Μάδενας, Νεοχωρίου, Καρτερολίου, Λυκότραφου και Βελίκας. Επίσης στο Νεοχώρι υπάρχει χώρος που χρησιμοποιείται σαν γήπεδο ποδοσφαίρου. Επιπλέον, παιδικές χαρές υπάρχουν μόνο στα Δημοτικά Διαμερίσματα Ανάληψης, Μάδενας, Καρτερολίου και Λυκότραφου.

Αγώνες - Πρόγραμμα Μαζικού Αθλητισμού

Κάθε χρόνο διοργανώνονται σχολικοί αγώνες ανωμάλου δρόμου και στίβου προς τιμή του Ι. Αλευρά, ενώ κάθε καλοκαίρι διοργανώνεται τουρνουά beach-volley πανελληνίας συμμετοχής στην παραλία της Μπούκας. Το τουρνουά αυτό έχει ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή. Το Δεκέμβριο του 1999 πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του Αναπτυξιακού Προγράμματος Καλαθοσφαίρισης και σε συνεργασία με την Ελληνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης αγώνες παιδών και εφήβων στο «Εθνικό Στάδιο Μεσσήνης» με πολύ μεγάλη πανελλήνια συμμετοχή.

Στα πλαίσια της οργανωμένης άθλησης που παρέχει ο Δήμος Μεσσήνης εντάσσεται το «Πρόγραμμα Μαζικού Αθλητισμού» που εφαρμόζεται και απευθύνεται στους δημότες. Ειδικότερα για την περίοδο 1999-2000 (έναρξη 1/11 - λήξη 15 ή 30/6) εφαρμόζεται το πρόγραμμα «Αθλητισμός και Γυναίκα» και «Αθλητισμός και Παιδί» που πραγματοποιείται μόνο στην πόλη της Μεσσήνης. Η ανταπόκριση σε αυτά τα προγράμματα είναι μεγάλη, γι' αυτό και ο δήμος θα υποβάλλει πρόταση για την εφαρμογή Π.Μ.Α. και την περίοδο 2000-2001. Επίσης υπάρχει η σκέψη επέκτασης του προγράμματος και σε άλλα δημοτικά διαμερίσματα (κυρίως τα μεγάλα - Αβραμιό, Ανάληψη, Καρτερόλι, Βελίκα).

Προβλήματα

Τα προβλήματα εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη αθλητικών υποδομών, επαρκών να καλύψουν τις ανάγκες του πληθυσμού και στην κατάσταση των υπαρχουσών. Το κλειστό γυμναστήριο Μεσσήνης και το γήπεδο ποδοσφαίρου του Αβραμιού έχουν ανάγκη από συντήρηση και επισκευές, ενώ η έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων στην περιφέρεια του δήμου εμποδίζει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των πολλαπλών συλλόγων της περιοχής. Χαρακτηριστική είναι και η έλλειψη των εγκαταστάσεων που αφορούν το παιχνίδι και την άθληση μικρών παιδιών σε όλα τα εκτός της έδρας Δημοτικά Διαμερίσματα, και η υποτυπώδης υποδομή των ήδη υπαρχουσών.

Προταθέντα έργα

Ο Δήμος Μεσσήνης έχει προτείνει να συμπεριληφθεί στην κατάρτιση του ΕΠΤΑ το έργο με τίτλο «Αθλητικές Υποδομές Μεσσήνης & Οικισμών», που αφορά τη βελτίωση των υπαρχουσών αθλητικών εγκαταστάσεων και την κατασκευή νέων στην πόλη της Μεσσήνης και κυρίως στα Δημοτικά Διαμερίσματα, στα πλαίσια της ισόρροπης ενδοδημοτικής ανάπτυξης. Το έργο έχει προεκτιμώμενο προϋπολογισμό 50 εκατ. δρχ. και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης το 2000. Πέραν αυτού, έχει συμπεριλάβει έργα βελτίωσης της αθλητικής υποδομής και σε έργα που συνδυάζονται με τη βελτίωση των υποδομών εκπαίδευσης (βλ. 'εκπαίδευση').

A.6.4 Πολιτισμός

Ιστορικά Στοιχεία

Η Μεσσήνη, έδρα του Δήμου, πήρε ένα όνομα -από το 1867- που δεν της ανήκει για να τιμηθεί η πόλη, η ταυτισμένη με την απελευθέρωση της αρχαίας Μεσσήνης. Η σημερινή Μεσσήνη ονομαζόταν στα μεσαιωνικά χρόνια Νησί, από τα νερά και τα έλη που περιζώναν τον οικισμό δυτικά του Παμίσου.

Στους βυζαντινούς χρόνους ονομαζόταν και Λίμνες ή Λιμνοχώρι. Όμως το όνομα και το περιβάλλον στήριξαν αβάσιμες θεωρίες ότι στη Μεσσήνη ήταν το «χωρίον Λίμναι» και το ιερό της Αρτέμιδος Λιμνάτιδος. Το Νησί ή Λιμνοχώρι στην Τουρκοκρατία ονομάσθηκε Ντρίζαγα -του Ιντρίζ αγά - ή και απλά Ντρίζη. Στη φραγκοκρατία ήταν έδρα κάστρου που βρισκόταν κοντά στην Μικρομάνη, οχυρό του Φλωρεντίου ντ' Αινώ και της γυναίκας του Ισαβέλλας Βιλλαρδουίνου. Το 1382 παίρνει για λίγο το Νησί, η Εταιρεία των Ναβαρραίων. Αργότερα, στις αρχές του 15ου αιώνα, όταν το Δεσποτάτο του Μυστρά ισχυροποιείται, το Νησί βρίσκεται στα χέρια των Παλαιολόγων, και παραμερίζονται οι Μελισσηνοί, οι άρχοντες της περιοχής.

Στην Β' Ενετοκρατία (1686-1715) οι Βενετσιάνοι οργανώνουν όλη τη μεσσηνιακή πεδιάδα, και στο Νησί κάνουν διβάρι στη θέση «Κουλντούκι». Ακόμη, φύτεψαν ρύζι στα βαλτονέρια και ίδρυσαν μεταξουργείο μέσα στο Νησί. Την ίδια περίοδο (τέλος Που ή αρχές 18ου αιώνα) χτίστηκε το Σπιτάλι, αρχικά 200 μέτρα από το σημερινό χωριό, στη θέση «Παλιοχώρι» όπου υπάρχουν χαλάσματα παλιού οικισμού, δεξαμενής και μεγάλων κτιρίων. Εκεί είχαν ιδρύσει οι μοναχοί του Τάγματος του Αγίου Ιωάννου ένα συγκρότημα νοσοκομείου. Από εκεί και η ονομασία «Σπιτάλια». Στην ίδια περιοχή σώζεται αρχαίο οχυρό - ίσως ρωμαϊκής εποχής που χρησιμοποιήθηκε και αργότερα.

Πολιτιστική κληρονομιά

Στο Νεοχώρι Αριστομένους υπάρχει ενετικό κάστρο από το οποίο έχουν απομείνει μόνο τα τοιχώματα. Επίσης, βρίσκουμε Μυκηναϊκούς τάφους στη Μάδενα. Η 2η Εφορία Νεωτέρων Μνημείων του ΥΠΠΟ, με έδρα την Πάτρα, έχει κηρύξει ως διατηρητέο το Δημοτικό Μέγαρο που βρίσκεται στην πόλη της Μεσσήνης. Στο Καρτερόλι, στη Μάδενα και στην Πιπερίτσα υπάρχουν βρύσες από την εποχή της Τουρκοκρατίας, οι οποίες είναι αναξιοποίητες.

Πολιτιστική υποδομή και δραστηριότητες

Στην πόλη της Μεσσήνης υπάρχουν με τη μορφή των Ν.Π.Δ.Δ., το Πνευματικό Κέντρο του Δ. Μεσσήνης, η Δημοτική Φιλαρμονική και ο Δημοτικός Χορευτικός Σύλλογος. Επίσης, στην πολιτιστική υποδομή της πόλης ανήκει το Φιλοσοφικό Κέντρο του Ιδρύματος Έρευνας και Νεοελληνικής Φιλοσοφίας το οποίο είναι Ν.Π.Ι.Δ. Στο κτίριο του ιδρύματος στεγάζεται η βιβλιοθήκη του Δήμου η οποία υπολειτουργεί.

Από τις πιο δημοφιλείς εκδηλώσεις είναι το Καρναβάλι της Μεσσήνης που διοργανώνει κάθε χρόνο ο δήμος και το οποίο κορυφώνεται την Καθαρή Δευτέρα με την παρέλαση των αρμάτων και των πεζοπόρων ομάδων.

Σημαντική είναι και η προσφορά του Φιλοσοφικού κέντρου στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης με την διοργάνωση φιλοσοφικών συνεδρίων τα οποία τυγχάνουν

ευρείας συμμετοχής.

Στην πόλη δραστηριοποιείται ο πολιτιστικός σύλλογος «Οι φίλοι της Μεσσήνης», ο οποίος έχει τμήματα παραδοσιακών χορών και μαζορετών που συμμετέχουν σε εκδηλώσεις εντός και εκτός της πόλης.

Επίσης, κάθε καλοκαίρι διοργανώνεται στην παραλία της Μπούκας φεστιβάλ με μουσικές και θεατρικές παραστάσεις στο κτίριο του παλιού Τελωνείου, το οποίο έχει διαμορφωθεί κατάλληλα.

Η πολιτιστική δραστηριότητα στα Δημοτικά Διαμέρισμα οργανώνεται από τους τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους. Πιο συγκεκριμένα :

1. Αβραμιό: Ο αθλητικός σύλλογος «Αχιλλέας Αβραμιού» διοργανώνει κατά καιρούς, ιδίως το καλοκαίρι, διάφορες εκδηλώσεις, πανηγύρια και παιδικές θεατρικές παραστάσεις.

2. Καρτερόλι: Ο «Πολιτιστικός Σύλλογος Καρτερολίου» διοργανώνει κυρίως τις απόκριες διάφορες εκδηλώσεις και πανηγύρι.

3. Λευκοχώρα: Υπάρχει πνευματικό κέντρο καθώς και πολιτιστικός σύλλογος με την επωνυμία «Ζωοδόχος Πηγή» που διοργανώνει εκδηλώσεις.

4. Μάδενα: Υπάρχει μια βιβλιοθήκη (δωρεά) η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα (δεν υπάρχουν βιβλία).

5. Νεοχώρι Αριστομένους: Υπάρχει Λαογραφικό Μουσείο με παραδοσιακά εργαλεία (αργαλειούς).

Επίσης, με έδρα την Αθήνα λειτουργούν οι ακόλουθοι πολιτιστικοί σύλλογοι με μέλη προερχόμενα από τις περιοχές του Δήμου Μεσσήνης:

- Σύλλογος «Το Νησί». Τα μέλη του βοηθούν οικονομικά τις διάφορες δραστηριότητες του Δήμου.
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος των Απανταχού Αβραμαίων.
- Πολιτιστικός Σύλλογος των Απανταχού Λευκοχωριτών. Έχει κατασκευάσει στη Λευκοχώρα το πνευματικό κέντρο.
- Πολιτιστικός Σύλλογος των Απανταχού Μαδενών «Αγ. Τριάδα».
- Πολιτιστικός Σύλλογος των Απανταχού Πιλαλιστρών.
- Σύλλογος Τζιτζωραίων «Η Ανάληψη», ο οποίος οργανώνει εκδρομές και συνεδριάσεις.

Κάθε περιοχή του δήμου έχει και την τοπική της εορτή και διοργανώνει πανηγύρι συγκεκριμένα τέτοιες εκδηλώσεις διοργανώνουν :

- το Αβραμιό: κάθε καλοκαίρι

- η Βελίκα : 8 Σεπτεμβρίου
- το Καρτερόλι: 26 Ιουλίου (Αγ. Παρασκευή)
- η Λευκοχώρα: κάθε καλοκαίρι (Αϊ Γιάννης)
- ο Λυκότραφος: 29 Ιουνίου (Αποστόλων Πέτρου και Παύλου)
- η Μάδενα: Πεντηκοστή
- το Νεοχώρι Αριστομένους: 15 Αυγούστου, «Παπαδοπούλεια»
- η Τρίδος: Προφήτη Ηλία

Το μεγαλύτερο πανηγύρι διοργανώνεται στην πόλη της Μεσσηνίας κάθε χρόνο μεταξύ 20 έως 29 Σεπτεμβρίου και συνδυάζεται με τον εορτασμό της Παναγίας της Βουλκανισιώτισσας. Αξιοσημείωτη είναι η απήχηση που έχει όχι μόνο στην πόλη και τις γύρω περιοχές αλλά και σε όλο το Νομό Μεσσηνίας.

Προβλήματα

Το πρόβλημα εντοπίζεται στην έλλειψη συγκεκριμένων υποδομών που μπορούν να καλύψουν δραστηριότητες στον τομέα του πολιτισμού, αλλά και στη μη δραστηριοποίηση των πολλαπλών πολιτιστικών συλλόγων που υπάρχουν στην περιοχή. Η ανάληψη συνδυασμένων δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής κοινωνίας κρίνεται απαραίτητη για την αναζωογόνηση της πολιτιστικής δραστηριότητας του δήμου και της καλύτερης εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων υπερτοπικού χαρακτήρα που παρουσιάζει. Το Φιλοσοφικό Κέντρο του Ιδρύματος Έρευνας και Νεοελληνικής Φιλοσοφίας είναι ένα κέντρο υπερτοπικής εμβέλειας και η βελτίωση των υποδομών του είναι απαραίτητη για την πλήρη δραστηριοποίηση του. Στο χώρο του δήμου, υπάρχουν διάσπαρτα μνημεία μικρής και μεγαλύτερης αρχαιολογικής σημασίας που παραμένουν αναξιοποίητα. Ο τομέας του πολιτισμού, συνδέεται άμεσα με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αλλά και τη γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής, μέσω του πολιτιστικού τουρισμού.

Προταθέντα έργα

Στα πλαίσια της κατάρτισης του ΕΠΤΑ, ο δήμος έχει προτείνει να συμπεριληφθεί το έργο με τίτλο «Βελτίωση Πολιτιστικών Υποδομών», το οποίο αφορά την κατασκευή αίθουσας πολλαπλών χρήσεων (κινηματογραφικές προβολές, διαλέξεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις) σε οικόπεδο της ιδιοκτησίας του, εντός των ορίων της έδρας. Ο προϋπολογισμός του έργου είναι 30εκατ. δρχ. και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του αφορά το έτος 2000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.7: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Α.7.1 Γεωργία

Α.7.1.1 Εκτάσεις γεωργικών γαιών

Στον Πίνακα 1 δίνονται αναλυτικά στοιχεία των εκτάσεων γεωργικών γαιών ανά κατηγορία καλλιέργειας και ανά Δ.Δ. του Δήμου Μεσσήνης (στοιχεία ΕΣΥΕ και Διεύθυνσης Γεωργίας Μεσσηνίας, 1998).

Από τα στοιχεία του Πίνακα 1 προκύπτουν επιγραμματικά τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η συνολική έκταση των γεωργικών γαιών (συμπεριλαμβανόμενων και των αγροναπαύσεων) ανέρχεται σε 73733 στρέμματα εκ των οποίων τα 20717 στρέμματα είναι αρδευόμενα (ποσοστό 28%).

- Πρώτο σε έκταση γεωργικών γαιών στον Δήμο Μεσσήνης βρίσκεται το Δ.Δ Μεσσήνης με 22602 στρέμματα (30,7% του συνόλου των γεωργικών γαιών) και ακολουθούν τα Δ.Δ Αβραμιού με 7000 στρέμματα (9,5%), Ανάληψης με 6300 στρέμματα (8,5%), Λυκοτράφου με 5600 στρέμματα (7,6%), Λευκοχώρας με 5450 στρέμματα (7,4%) και Μαυροματιού με 5174 (7,0%), ενώ τελευταία είναι τα Δ.Δ Πιπερίτσας με 1440 στρέμματα (2,0%) και Τριόδου με 1075 στρέμματα (1,5%).

- Πρώτο σε έκταση αρδευόμενων γεωργικών γαιών στον Δήμο Μεσσήνης βρίσκεται πάλι το Δ.Δ Μεσσήνης με 13255 στρέμματα (ποσοστό 58,6% του συνόλου των γεωργικών γαιών του Δ.Δ), με δεύτερο το Δ.Δ Πιπερίτσας (47,9%), ενώ τελευταία είναι τα Δ.Δ Ι Λευκοχώρας (3,0%) και Σπιταλίου (1,4%).

- Κυρίαρχες καλλιέργειες για ολόκληρο τον Δήμο Μεσσήνης είναι οι δενδρώδεις με 43772 στρέμματα (ή ποσοστό 59%) και ακολουθούν σε μεγάλη απόσταση οι αροτραίες καλλιέργειες με 18663 στρέμματα (ή ποσοστό 25%), τα αμπέλια - σταφιδάμπελα με 5735 στρέμματα (ή ποσοστό 8%) και τα κηπευτικά είδη με 1845 στρέμματα (ή ποσοστό 3%). Τέλος σε αγροναπαυση βρίσκονται περί τα 3618 στρέμματα (ή ποσοστό 5%). Από τα στοιχεία του Πίνακα 1, που αφορούν στις αρδευόμενες εκτάσεις, προκύπτει ότι, κατά μέσο όρο, στην περιοχή του νέου Δήμου Μεσσήνης ποτίζεται το 28% της συνολικής έκτασης (20717 στρέμματα). Υπόψη και της διάρθρωσης των καλλιεργειών, πρόκειται για ένα ικανοποιητικό ποσοστό, το οποίο συμβάλλει στην υψηλή παραγωγικότητα της γεωργικής γης. Η περαιτέρω αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων θα συμβάλλει στην αύξηση του εισοδήματος εφ' όσον επιτρέπει την άσκηση περισσότερο εντατικής εκμετάλλευσης της γεωργικής γης, με εισαγωγή στο παραγωγικό σύστημα της περιοχής αποδοτικών από οικονομική άποψη κλάδων παραγωγής.

Αναλυτικότερα όσον αφορά τις επιμέρους καλλιέργειες:

Οι αροτραίες καλλιέργειες καταλαμβάνουν συνολικά έκταση 18663 στρεμμάτων εντός του Δήμου Μεσσήνης (ή ποσοστό 25,3% του συνόλου των γεωργικών γαιών), οι οποίες κατά 80% είναι αρδευόμενες.

Στις αροτραίες καλλιέργειες περισσότερες εκτάσεις καλλιεργούνται εντός

του Δ.Δ Μεσσήνης (ποσοστό 56,0% του συνόλου των αροτραίων καλλιεργειών σε ολόκληρο το Δήμο Μεσσήνης) και ακολουθούν τα Δ.Δ Μαυροματίου (8,0%), Βελίκας (7,6%) και Ανάληψης (6,4%), ενώ τελευταία είναι τα Δ.Δ Μάδενας (0,6%) και Σπιταλίου(0,6%). Εάν όμως χρειαστεί να επισημανθεί η σημασία (συμμετοχή) των αροτραίων καλλιεργειών στις συνολικά καλλιεργούμενες εκτάσεις εντός κάθε μεμονωμένου Δ.Δ, τότε στο Δ.Δ. Τριόδου καλλιεργούνται οι συγκριτικά μεγαλύτερες εκτάσεις του είδους (ποσοστό 60,8% του συνόλου των γεωργικών γαιών εντός του συγκεκριμένου Δ.Δ) και ακολουθούν τα Δ.Δ Μεσσήνης (46,2%), Βελίκας (39,6%) και Πιπερίτσας (31,3%), ενώ τελευταία στις συγκεκριμένες καλλιέργειες είναι τα Δ.Δ Σπιταλίου (3,8%) και Νεοχωρίου (3,7%).

Οι κηπευτικές καλλιέργειες (γη λαχανόκηπων) καταλαμβάνουν συνολικά έκταση 1845 στρεμμάτων εντός του Δήμου Μεσσήνης (ή ποσοστό 2,5% του συνόλου των γεωργικών γαιών), ενώ κατά 93% είναι αρδευόμενες.

Στις κηπευτικές καλλιέργειες περισσότερες εκτάσεις καλλιεργούνται εντός του Δ.Δ Βελίκας (ποσοστό 32,4% του συνόλου των κηπευτικών καλλιεργειών σε ολόκληρο το Δήμο Μεσσήνης) και ακολουθούν τα Δ.Δ Ανάληψης (17,3%), Αβραμιού (10,9%) και Μαυροματίου (10,8%), ενώ τελευταία είναι τα Δ.Δ Νεοχωρίου (0,9%) και Τριόδου (0,3%).

Εάν όμως χρειαστεί να επισημανθεί η σημασία (συμμετοχή) των κηπευτικών καλλιεργειών στις συνολικά καλλιεργούμενες εκτάσεις εντός κάθε μεμονωμένου Δ.Δ, τότε στο Δ.Δ Βελίκας καλλιεργούνται οι συγκριτικά μεγαλύτερες εκτάσεις του είδους (ποσοστό 16,6% του συνόλου των γεωργικών γαιών εντός του συγκεκριμένου Δ.Δ) και ακολουθούν τα Δ.Δ Ανάληψης (5,1%) και Μαυροματίου (3,9%), ενώ τελευταία στις συγκεκριμένες καλλιέργειες είναι τα Δ.Δ Μεσσήνης (0,7%), Νεοχωρίου (0,5%) και Τριόδου (0,5%).

Οι δενδρώδεις καλλιέργειες καταλαμβάνουν συνολικά έκταση 43772 στρεμμάτων εντός του Δήμου Μεσσήνης (ή ποσοστό 59,4% του συνόλου των γεωργικών γαιών), ενώ κατά 12% είναι αρδευόμενες.

Στις δενδρώδεις καλλιέργειες περισσότερες εκτάσεις καλλιεργούνται εντός του Δ.Δ Μεσσήνης (ποσοστό 27,3% του συνόλου των δενδρωδών καλλιεργειών σε ολόκληρο το Δήμο Μεσσήνης) και ακολουθούν τα Δ.Δ Λευκοχώρας (10,2%), Ανάληψης (17,3%), Λυκοτράφου (7,1%) και Μαυροματίου (7,0%), ενώ τελευταία είναι τα Δ.Δ. Πιπερίτσας(0,8%) και Τριόδου (0,7%).

Εάν όμως χρειαστεί να επισημανθεί η σημασία (συμμετοχή) των δενδρωδών καλλιεργειών στις συνολικά καλλιεργούμενες εκτάσεις εντός κάθε μεμονωμένου Δ.Δ, τότε στο Δ.Δ Νεοχωρίου καλλιεργούνται οι συγκριτικά μεγαλύτερες εκτάσεις του είδους (ποσοστό 87,6% του συνόλου των γεωργικών γαιών εντός του συγκεκριμένου Δ.Δ.) και ακολουθούν τα Δ.Δ Λευκοχώρας (81,6%), Μάδενας (79,4%) και Καρτερολίου (67,9%), ενώ τελευταία στις συγκεκριμένες καλλιέργειες είναι τα Δ.Δ Τριόδου (30,0%) και Πιπερίτσας (25,2%).

Οι άμπελοι - σταφιδάμπελοι καταλαμβάνουν συνολικά έκταση 5735 στρεμμάτων εντός του Δήμου Μεσσήνης (ή ποσοστό 7,8% του συνόλου των γεωργικών γαιών), ενώ πρακτικά ουδέποτε αρδεύονται(0,5%).

Στις αμπέλους - σταφίδαμπέλους περισσότερες εκτάσεις καλλιεργούνται εντός του Δ.Δ. Αβραμιού (ποσοστό 26,6% του συνόλου των αμπέλων - σταφίδαμπέλων σε ολόκληρο το Δήμο Μεσσήνης) και ακολουθεί το Δ.Δ. Λυκοτράφου (24,0%), ενώ τελευταία είναι τα Δ.Δ. Νεοχωρίου (0,3%) και Πιπερίτσας (0,1%).

Εάν όμως χρειαστεί να επισημανθεί η σημασία (συμμετοχή) των αμπέλων σταφίδαμπέλων στις συνολικά καλλιεργούμενες εκτάσεις εντός κάθε μεμονωμένου Δ.Δ., τότε στο Δ.Δ. Πιλαλίστρας καλλιεργούνται οι συγκριτικά μεγαλύτερες εκτάσεις του είδους (ποσοστό 27,0% του συνόλου των γεωργικών γαιών εντός του συγκεκριμένου Δ.Δ.) και ακολουθούν τα Δ.Δ. Λυκοτράφου (24,6%) και Αβραμιού (21,8%), ενώ τελευταία στις συγκεκριμένες καλλιέργειες είναι τα Δ.Δ. Πιπερίτσας (0,3%) και Μεσσήνης (0,2%).

Τέλος οι γεωργικές εκτάσεις στις οποίες δεν ασκείται καμία καλλιέργεια (αγρανάπαυση) καταλαμβάνουν συνολικά έκταση 43772 στρεμμάτων εντός του Δήμου Μεσσήνης (ή ποσοστό 4,9% του συνόλου των γεωργικών γαιών).

Εάν τα προαναφερθέντα στοιχεία παραβληθούν με τα αντίστοιχα της «Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας Δήμων και Κοινοτήτων» (1989), τότε για την δεκαετία που μεσολάβησε μπορούν να γίνουν οι ακόλουθες βασικές παρατηρήσεις:

Σε σύγκριση με την συνολική έκταση που καταλάμβανε η γεωργική γη εντός των ορίων του τέως «Συνδέσμου» Δήμου & Κοινοτήτων Μεσσήνης (ο οποίος είχε περίπου τα ίδια γεωγραφικά όρια με τον σημερινό Καποδιστριακό Δήμο) σημειώνεται μείωση κατά 6% (από 78658 σε 73733 στρέμματα).

Οι αροτραίες καλλιέργειες έχουν μειωθεί κατά 7745 στρέμματα (ή σε ποσοστό 29%), οι κηπευτικές καλλιέργειες κατά 1795 στρέμματα (ή σε ποσοστό 49%) και τα αμπέλια -σταφίδαμπελα κατά 1546 στρέμματα (ή σε ποσοστό 21%).

Τέλος μειώθηκαν και οι εκτάσεις που είχαν τεθεί σε αγρανάπαυση (σε ποσοστό 20%).

Μόνο οι δενδρώδεις καλλιέργειες έχουν αυξηθεί κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας κατά 6965 στρέμματα (ή σε ποσοστό 19%).

Επιπλέον αναφορικά με τις συσχετίσεις που μπορούν να γίνουν σε επίπεδο χρήσεων γης μεταξύ του Δήμου Μεσσήνης και του Νομού Μεσσηνίας, αξίζει να επισημανθούν τα ακόλουθα:

Η γεωργική γη στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης υπερβαίνει το 80% της συνολικής έκτασης της, ενώ σε επίπεδο Νομού Μεσσηνίας η αντίστοιχη έκταση μόλις ξεπερνάει το 40%.

Οι βοσκότοποι στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης φθάνουν το 6% περίπου της συνολικής έκτασης, ενώ σε επίπεδο Νομού Μεσσηνίας φθάνουν το 26%.

Οι δασικές εκτάσεις στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης είναι αμελητέες (περί το 1%), ενώ σε επίπεδο Νομού Μεσσηνίας φθάνουν το 22% περίπου της συνολικής έκτασης.

Από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται η υψηλή συμμετοχή της γεωργικής γης στην συνολική έκταση της περιοχής του Δήμου Μεσσήνης, η πολύ μικρή συμμετοχή των βοσκοτόπων και η παντελής σχεδόν έλλειψη των δασών.

Αρα λοιπόν η ύπαρξη της γεωργικής γης αποτελεί ένα σημαντικό φυσικό πόρο στον οποίο στηρίζεται η οικονομία της περιοχής.

Αρδευση καλλιεργειών

Από τα στοιχεία του Πίνακα 9, που αφορούν στις αρδευόμενες εκτάσεις, προκύπτει ότι, κατά μέσο όρο, στην περιοχή του Νέου Δήμου Μεσσήνης ποτίζεται το 39,8% της συνολικής έκτασης (29.528 στρέμματα). Υπόψη και της διάρθρωσης των καλλιεργειών, πρόκειται για ένα ικανοποιητικό ποσοστό, το οποίο συμβάλλει στην υψηλή παραγωγικότητα της γεωργικής γης. Η περαιτέρω αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων θα συμβάλλει στην αύξηση του εισοδήματος εφ' όσον επιτρέπει την άσκηση περισσότερο εντατικής εκμετάλλευσης της γεωργικής γης, με εισαγωγή στο παραγωγικό σύστημα της περιοχής αποδοτικών από οικονομική άποψη κλάδων παραγωγής.

Από την περιοχή του Δήμου ρέει ο Πάμισος ποταμός ο οποίος αρδεύει μέσω κατάλληλου καναλιού που έχει κατασκευασθεί, σχεδόν το σύνολο των καλλιεργούμενων εδαφών στην περιοχή του Δ.Δ. Μεσσήνης και μεγάλο μέρος των υπολοίπων Δ.Δ. του Δήμου.

A.7.1.2 Υποστήριξη του αγροτικού τομέα

Ειδικά εντός του νέου Δήμου Μεσσήνης:

Στον Δήμο Μεσσήνης, λειτουργεί Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης και Αγροτικό Κτηνιατρείο, ενώ ο τομέας των Δασών καλύπτεται από το Δασονομείο Μεσσήνης. Με αυτό το τρίπτυχο τοπικών υπηρεσιών αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας, υποστηρίζεται ο αγροτικός πληθυσμός σε ότι αφορά παραγωγικές γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες και συγκεκριμένα:

Το Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης διασφαλίζει την ενημέρωση των αγροτών, οργανώνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες, εξασφαλίζει τη τεχνική υποστήριξη και τέλος έχει τη βασική ευθύνη για την έγκριση και χορήγηση στους δικαιούχους αγρότες των πάσης φύσεως οικονομικών ενισχύσεων και επιδοτήσεων.

Λειτουργεί υπό την εποπτεία της Δ/νσεις Γεωργίας και Κτηνοτροφίας Μεσσηνίας η οποία απαρτίζεται από τα εξής τμήματα.

Τμήμα Προγραμματισμού και Γεωργικών διαρθρώσεων. Το τμήμα έχει ως αντικείμενα:

- Την κατάρτιση ετήσιων και πολυετών προγραμμάτων του αγροτικού τομέα.

- Τη συγκέντρωση και επεξεργασία γεωργικών στατιστικών.
- Τη συγκέντρωση και αξιολόγηση των προτάσεων για έργα, μελέτες και λοιπές δραστηριότητες, καθώς και την προώθηση και υλοποίησή τους.
- Το σχεδιασμό και σύνταξη προγραμμάτων αξιοποίησης της αγροτικής παραγωγής. Την ένταξη έργων σε διάφορα εθνικά και Κοινοτικά προγράμματα

Τμήμα Γεωργικών Εφαρμογών και Ανάπτυξης Αντικείμενα του τμήματος είναι:

- Ο συντονισμός και η μεθόδευση της εργασίας των γεωπόνων γεωργικής ανάπτυξης.
- Η ενημέρωση του αγροτικού κόσμου για την εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων - εργασίας.
- Η συγκέντρωση και μεταβίβαση πληροφοριών και στοιχείων από τον αγροτικό χώρο για ανάλυση, αξιολόγηση και αξιοποίηση από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Η καλλίτερη οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η εφαρμογή σχεδίων βελτίωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Τμήμα Παρεμβάσεων και Εισοδημάτων Ενισχύσεων

Αντικείμενα του τμήματος είναι η υλοποίηση των κανονισμών και των αντίστοιχων εφαρμοστικών αποφάσεων κατά κλάδο, ως προς τις παρεμβάσεις και εισοδηματικές ενισχύσεις του Τμήματος Εγγυήσεων του ΕΓΓΠΕ.

Τμήμα Τυποποίησης, Προώθησης Εξαγωγών και Ποιοτικού Ελέγχου Οι αρμοδιότητες του Τμήματος είναι:

- Η μελέτη των αναγκών τυποποίησης των γεωργικών προϊόντων του Νομού, η συμβολή στην ανάπτυξη των σχετικών εγκαταστάσεων και η ανάληψη πρωτοβουλιών για την προώθηση των προϊόντων.
- Ο ποιοτικός έλεγχος των εξαγόμενων και εισαγόμενων προϊόντων φυτικής προέλευσης, μεταποιημένων ή νωπών, καθώς και η πιστοποίηση προϊόντων ονομασίας προέλευσης και ο έλεγχος και η παραγωγή οικολογικών και βιολογικών προϊόντων.

Τμήμα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής. Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι :

- Η μέριμνα για την ανάπτυξη και την προστασία της γεωργικής παραγωγής στους τομείς της φυτικής παραγωγής, (δενδροκαλλιέργεια, αμπελοκαλλιέργεια, κηπευτικά).
- Η ανάπτυξη του ζωικού κεφαλαίου στο Νομό, η έγκριση μελετών και Σχεδίων Εγκαταστάσεων Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων και η κατανομή και ο έλεγχος των πιστώσεων για τη βελτίωση βοσκοτόπων σε Δήμους και Κοινότητες.
- Τα προγράμματα αναδιάρθρωσης καλλιεργειών.

Τμήμα Εγγείων Βελτιώσεων και Υδροοικονομίας. Οι αρμοδιότητες του τμήματος είναι:

- Η αξιοποίηση των εγγειοβελτιωτικών έργων του Νομού.
- Η λήψη μέτρων για την εκμηχάνιση της γεωργίας και τον αγροτικό εξηλεκτρισμό.
- Η χορήγηση αδειών κυκλοφορίας γεωργικών μηχανημάτων.
- Η χορήγηση αδειών ανόρυξης γεωτρήσεων και η εκτέλεση έργων χρήσης νερού.
- Η εκτέλεση υδρομετρήσεων, παροχών ποταμών, πηγών και γεωτρήσεων σε συνδυασμό με την συγκέντρωση και επεξεργασία μετεωρολογικών στοιχείων.

Το Αγροτικό Κτηνιατρείο έχει στο τομέα ευθύνης του, όλα τα κτηνιατρικά προγράμματα προληπτικής και θεραπευτικής αγωγής, καθώς και τη διασφάλιση της τεχνικής υποστήριξης των αγροτών.

Το Δασονομείο διασφαλίζει όλες τις δράσεις που αναφέρονται στα δάση και τους βοσκότοπους της περιοχής, από πλευράς υποδομής.

Από πλευράς στελέχωσης η κατάσταση μπορεί να χαρακτηριστεί μέτρια έως κακή. Οι αγρότες, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, στην περιοχή του νέου Δήμου Μεσσήνης εκφράζουν έντονα και σημαντικά παράπονα. Αυτά εστιάζονται στην πλημμυλή έως ανύπαρκτη συνεργασία, καθοδήγηση ή ενημέρωση τους από πλευράς των αρμόδιων κρατικών Υπηρεσιών που έχουν την ευθύνη του τομέα της γεωργίας. Η διαπίστωση αυτή που έχει σοβαρές συνέπειες (μεταξύ άλλων) στην υλοποίηση προγραμμάτων αναδιάρθρωσης, βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των καλλιεργειών, οφείλεται στην ελλιπέστατη στελέχωση των προαναφερθέντων φορέων από γεωτεχνικούς. Καθώς οι τελευταίες προσλήψεις ειδικών επιστημόνων του κλάδου έγιναν προ δεκαπενταετίας, είναι αντιληπτή η αιτία και το μέγεθος του προβλήματος. Ο ουσιαστικός ρόλος της Υπηρεσίας Γεωργικών Εφαρμογών έχει παύσει προ πολλού να υφίσταται, ενώ οι λίγοι υπάλληλοι που έχουν απομείνει ασχολούνται με την διεκπεραίωση εγγράφων σχετικών με την εφαρμογή κοινοτικών ή εθνικών κανονισμών και των σχετικών χρηματοδοτικών πλαισίων.

Από την άλλη πλευρά, ο αγρότης διστάζει ή δεν παίρνει ο ίδιος πρωτοβουλίες που θα τον βοηθήσουν να αποκτήσει την κατάλληλη πληροφόρηση για ζητήματα που θα συμβάλουν ουσιαστικά στην ενίσχυση του εισοδήματός του. Με δεδομένο τον προβληματισμό που έχει αναπτυχθεί στον γεωργικό χώρο σχετικά με την συμβολή του συνεταιριστικού κινήματος ή των συλλογικών προσπαθειών από μέρους των αγροτών στην ευόδωση των στόχων και την καλύτερευση της ποιότητας ζωής τους, αναζητούν πλέον διεξόδους είτε σε μεμονωμένες-αποσπασματικές προσπάθειες ή στα νέα νομοθετικά πλαίσια (π.χ. Ομάδες Παραγωγών, Διαεπαγγελματικές Οργανώσεις, κλπ.)

Συνεταιριστικοί φορείς

Ένα μεγάλο μέρος των ιδιοκτητών γεωργικών εκμεταλλεύσεων στο Νομό είναι

οργανωμένοι σε αγροτικούς συνεταιρισμούς. Οι συνεταιρισμοί είναι Α' βάρθια όργανα και όλοι μαζί συγκροτούν την «Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ν. Μεσσηνίας». Η Ένωση είναι Β' βάρθιο συνεταιριστικό όργανο (ΝΠΙΔ) και προήλθε από την συνένωση 7 ενώσεων το 1987.

Η Ένωση εμπλέκεται σε όλους τους τομείς της γεωργικής δραστηριότητας εκτός από τα σύκα, τομέας για τον οποίο υπεύθυνη είναι η «ΣΥΚΙΚΗ» (Γ' βάρθια συνεταιριστική οργάνωση) και τα κρασιά, τομέας με τον οποίο ασχολείται κατά κύριο λόγο η Α' βάρθια συνεταιριστική οργάνωση «ΝΕΣΤΩΡ».

Το Κεντρικό κατάστημα της Ένωσης είναι στην Καλαμάτα και διαθέτει υποκατάστημα στη Μεσσήνη. Το υποκατάστημα Μεσσήνης διαθέτει πρατήριο γεωργικών φαρμάκων και αποθηκευτικούς χώρους για λιπάσματα και ζωοτροφές. Οι Α' βάρθιες οργανώσεις διαθέτουν αποθηκευτικούς χώρους, ιδίως για λιπάσματα.

Τα κύρια αντικείμενα δραστηριότητες της Ένωσης είναι:

- Εμπορία λιπασμάτων, ζωοτροφών, γεωργικών φαρμάκων και εφοδίων, μέσω των πρατηρίων που διαθέτει.
- Αγορά και τυποποίηση ελαιολάδου και ελιάς «Καλαμών» στο εργοστάσιο τυποποίησης που διαθέτει στη θούρια και στη συνέχεια προώθηση τους στις αγορές του εξωτερικού, και κυρίως του εσωτερικού.
- Αποξήρανση αραβοσίτου στο ξηραντήριο (στον Μελιγαλά).
- Διαχείριση / πληρωμή των επιδοτήσεων προς τους αγρότες για το λάδι, το καλαμπόκι και τη ζωική παραγωγή.

Σήμερα η Ένωση διακινεί τυποποιημένο ελαιόλαδο και βρώσιμης ελιάς, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας εξάγεται στις ΗΠΑ και στον Καναδά. Στους βασικούς στόχους της είναι να παίξει έναν πιο ουσιαστικό ρόλο στην τυποποίηση και προώθηση του ελαιολάδου στην εσωτερική αγορά και ιδίως στην μεγάλη αγορά της Αθήνας. Η Ένωση διαθέτει ελαιόλαδο κυρίως στη Β. και Κ. Ελλάδα μέσω αντιπροσώπων. Ο ρόλος της Ένωσης στην τυποποίηση και προώθηση του ελαιολάδου μπορεί και πρέπει να γίνει καταλυτικός στα προσεχή έτη.

Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις (ΑΣΟ)

Με έδρα τη Μεσσήνη λειτουργεί η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Μεσσήνης η οποία καλύπτει μέσω των πρωτοβαθμίων συνεταιρισμών τις ανάγκες της περιοχής. Οι πρωτοβάθμιοι γεωργικοί συνεταιρισμοί που λειτουργούν στην περιοχή και ο αριθμός των μελών τους έχουν ως εξής:

Δημοτικό Διαμερισμό	Γεωργικοί Συνεταιρισμοί
Μεσσήνης	Αγροτικός Συνεταιρισμός Μεσσήνης
Αβραμίου	Αγροτικός Συνεταιρισμός Αβραμίου
Ανάληψης	Γεωργικός Συνεταιρισμός Ανάληψης
Βελίκας	Αγροτικός Συνεταιρισμός Βελίκα
Καρτερολίου	Αγροτικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Καρτερολίου
Λευκοχώρας	Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Λευκοχώρας
Λυκοτράφου	Αγροτικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Λυκοτράφου
Λυκοτράφου	Αγροτικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Μυρτοποταμιάς
Μαυροματίου	Αγροτικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Μαυροματίου
Νεοχωρίου	Γεωργικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός
Πιλαλίστρας	Αγροτικός Γεωργικός Πιστωτικός Συνετ/σμός Πιλαλίστρας
Σπιταλίου	Αγροτικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Σπιταλίου

A.7.2 Δευτερογενής τομέας

Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν (ερωτηματολόγια και στοιχεία ΕΣΥΕ - Διεύθυνσης Γεωργίας & Κτηνοτροφίας Μεσσηνίας) καταγράφηκαν οι ακόλουθες μονάδες εντός των ορίων του νέου Δήμου Μεσσήνης:

18 ελαιοτριβεία, 1 πυρηνελαιουργείο, 2 τυροκομεία, 1 μύλος παραγωγής ζωοτροφών, 3 συσκευαστήρια πατάτας και 3 τυποποιητικές μονάδες - συσκευαστήρια ελαιολάδου, 1 απεντομωτήριο της Συκικής.

Ο αριθμός και η δυναμικότητα των ελαιουργείων της περιοχής μπορούν να εξυπηρετήσουν σε ικανοποιητικό βαθμό της ελαιοποίησης της τοπικής παραγωγής ελαιοκάρπου, ενώ σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης υπάρχουν στον τομέα τυποποίησης - συσκευασίας.

A.7.3 Γενικά για την περιοχή όσον αφορά τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα

Πρωτογενής τομέας

Ο νέος Δήμος Μεσσήνης χαρακτηρίζεται ως κατ' εξοχήν αγροτικός, ενώ η γεωργία κυριαρχεί και σε όρους παραγόμενου εισοδήματος έναντι των υπολοίπων οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Όπως όμως συμβαίνει και με ολόκληρο το Νομό Μεσσηνίας, ο τομέας φθίνει σταθερά την τελευταία δεκαετία τόσο σε όρους προϊόντος όσο και σε όρους απασχόλησης.

Ο πληθυσμός της περιοχής, τις τελευταίες δεκαετίες μειώθηκε σημαντικά και μόνο πρόσφατα ελαττώνονται οι σχετικοί ρυθμοί. Βέβαια ο πληθυσμός της περιοχής θα συνεχίσει να μειώνεται, λόγω αδυναμίας του νεαρού πληθυσμού να αναπληρώσει, αριθμητικά το γερασμένο πληθυσμό. Ο ενεργός πληθυσμός στην συντριπτική του πλειοψηφία απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, ενώ η απασχόληση στον δευτερο-

γενή και τριτογενή τομέα περιορίζεται σε δραστηριότητες και υπηρεσίες βασικής ανάγκης. Αυτό αποδεικνύει την ύπαρξη διαθέσιμου εργατικού δυναμικού στην περιοχή το οποίο θα μπορούσε να καλύψει νέες θέσεις εργασίας σε περίπτωση εντατικοποίησης του παραγωγικού συστήματος προς οποιαδήποτε κατεύθυνση.

Από τα 70000 στρέμματα που καλλιεργούνται στην περιοχή το 1/4 περίπου ενοικιάζονται, ενώ τα υπόλοιπα καλλιεργούνται από τους ιδιοκτήτες τους. Αυτό δείχνει την αγωνία των αγρωτών να αυξήσουν το μέγεθος της περιορισμένης γεωργικής τους εκμετάλλευσης. Το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της περιοχής του νέου Δήμου Μεσσηνίας ανέρχεται σε 27,5 στρέμματα και υπολείπεται σημαντικά του αντίστοιχου μέσου μεγέθους του Νομού Μεσσηνίας (34,5 στρέμματα). Από τη διερεύνηση των στοιχείων του τεμαχισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προκύπτει ότι το διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής γεωργίας, ο πολυτεμαχισμός και το μικρό μέγεθος του γεωργικού κλήρου αποτελεί αδυναμία και για τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις της περιοχής.

Από πλευράς ανάγλυφου, η περιοχή εμφανίζει ένα εκτεταμένο πεδινό επίπεδο υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας το οποίο χωροθετείται στην νότια πλευρά της ενώ υπερυψωμένες λοφώδεις εκτάσεις σχηματίζονται στην δυτική πλευρά της περιοχής. Το κλίμα της περιοχής χαρακτηρίζεται ήπιο και οι επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες ευνοούν την καλλιέργεια φυτών μεγάλης βλαστικής περιόδου και θερμοαπαιτητικών (πρώιμα κηπευτικά). Επίσης η περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονη ηλιοφάνεια και ήπιους ανέμους, ενώ υψηλή διατηρείται η μέση σχετική υγρασία εξαιτίας της γειτνίασης της περιοχής με την θάλασσα.

Η γεωργική γη αποτελεί τον κύριο εκμεταλλεύσιμο φυσικό πόρο στον οποίο θα συνεχίσει και στο μέλλον να στηρίζεται η οικονομία της περιοχής ενώ χαρακτηριστική είναι η σχεδόν παντελής έλλειψη δασών.

Ο νέος τρόπος δράσης και λειτουργίας στον αγροτικό τομέα θα είναι οι Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.) μέσω των οποίων θα δίνονται πια όλες οι ενισχύσεις στα γεωργικά προϊόντα. Οι Ο.Π. αποτελούν ενώσεις φυσικών προσώπων με σκοπό τον προγραμματισμό της παραγωγής με στόχο προς τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων. Οι Ο.Π. μετά την ισχύ του κανονισμού 2200/96/Ε.Κ., τείνουν να καθιερωθούν ως οργανωτική υποδομή ομαδοποιήσεων ή συγχωνεύσεων και εξειδικεύσεων ανά προϊόν ή χρήση.

Η τάση για μεταβολή του αγροτικού χώρου από καθαρά γεωργοκτηνοτροφικό σε χώρο συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, ιδίως αναψυχής και ψυχαγωγίας, αφορά κυρίως την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού όπως οικολογικού, αγροτουρισμού κ.α., έτσι ώστε να δημιουργηθούν πρόσθετες εναλλακτικές θέσεις απασχόλησης. Οι γεωργοί μερικής απασχόλησης μπορούν να εφαρμόζουν τις ίδιες τεχνικές καλλιέργειας και επομένως να έχουν την ίδια αποδοτικότητα κατά κλάδο παραγωγής με τους πλήρως απασχολούμενους. Γενικά όμως, δεν καλλιεργούν είδη τα οποία απαιτούν αυξημένες ανάγκες εργασίας και μεγάλες δαπάνες παραγωγής ανά στρέμμα γης. Από αυτή την άποψη, οι δραστηριότητες εναλλακτικής απασχόλησης είναι συμβατές κυρίως με τις κτηνοτροφικές και τις πολυετείς καλλιέργειες. Τα κοινοτικά και εθνικά προγράμματα της ενίσχυσης των αγροτουριστικών και αγροβιοτεχνικών επενδύσεων μπορούν να στηρίξουν αυτή τη μεταβολή του Μεσσηνιακού αγροτικού χώρου. Η ενσωμάτωση καινοτομιών στην παραγωγή και στο προϊόν, αλλά και η διαφοροποίηση

των δραστηριοτήτων στην παροχή υπηρεσιών αναψυχής και ψυχαγωγίας, συνδέεται με την αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού σε μια αναδιαρθρωμένη τοπική οικονομία, γεγονός το οποίο αποτελεί την αρχή της δημιουργίας νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Δευτερογενής Τομέας

Η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα παραγωγής στο συνολικό προϊόν και στην απασχόληση εντός του νέου Δήμου εμφανίζεται σταθερά μικρότερη έναντι των αντίστοιχων μεγεθών στις περισσότερες από τις άλλες περιοχές της χώρας και με τάσεις καθοδικής εξέλιξης στη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας. Το μεγαλύτερο μέρος του βιομηχανικού κεφαλαίου σε όρους καταστημάτων ή απασχολούμενου δυναμικού εξακολουθεί να συγκεντρώνεται σε παραδοσιακούς κλάδους παραγωγής κυρίως καταναλωτικών αγαθών όπως αυτούς των τροφίμων, ποτών, καπνού, ξύλου, κατασκευής προϊόντων από μέταλλο και παραγωγής προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά.

Μετά την κρίση και το κλείσιμο δεκάδων μεταποιητικών επιχειρήσεων πολλές από τις οποίες είχαν αξιόλογη εξαγωγική δραστηριότητα, ο Νομός εμφανίζει μερική απώλεια της εξειδίκευσης που παρουσίαζε στην επεξεργασία και τυποποίηση αγροτικών προϊόντων. Η κατάσταση αυτή προβλέπεται να χειροτερεύει λόγω της υπ' αριθμόν 94/173/ΕΚ απόφασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κατήγγησε την απόφαση 90/342 και καθόρισε τα νέα κριτήρια επιλογής για την ενίσχυση των επενδύσεων που αφορούν τη μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων. Τον Απρίλιο του 1997 η χώρα μας εναρμονίστηκε με την απόφαση της Ε.Ε., με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης. Η υπ' αριθμόν 55472 ΚΥΑ, θέτει σημαντικότερους περιορισμούς στα παρεχόμενα βάση του ν. 1892/90 επενδυτικά κίνητρα για ορισμένες κατηγορίες επενδύσεων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων στα οποία η Μεσσηνία εμφανίζει εξειδίκευση η σημαντικό πλεονέκτημα λόγω μικροκλίματος. Πιο συγκεκριμένα, δε θεωρούνται παραγωγικές και συνεπώς αποκλείονται από κάθε κοινοτική ή εθνική χρηματοδότηση, οι εξής επενδύσεις:

- Όλες οι επενδύσεις που αφορούν την παραγωγή και επεξεργασία των ελαιούχων και πρωτεϊνούχων σπόρων. Ιδιαίτερα για τον ευρύτερο τομέα του ελαιολάδου, αποκλείονται οι επενδύσεις που αφορούν την ίδρυση ή επέκταση ελαιοτριβείων καθώς και πυρηνελαιουργείων ή μονάδων εξευγενισμού πυρηνελαίου.
- Όλες οι επενδύσεις που αφορούν τον ευρύτερο τομέα των κρασιών και λοιπών ποτών που προέρχονται από ζύμωση.

Για τον τομέα των σπυροκηπευτικών οι επενδύσεις οι οποίες αφορούν την αποθήκευση και την επεξεργασία των προϊόντων η παραγωγή των οποίων εμφανίστηκε πλεονασματική κατά τα τελευταία τρία έτη.

Οι επενδύσεις δημιουργίας ή επέκτασης αποθηκευτικών χώρων και χώρων επεξεργασίας σιτηρών. Εξαίρεση γίνεται μόνο για την παραγωγή νέων προϊόντων από σιτηρά, τα οποία δεν προορίζονται για διατροφή και δεν αποτελούν προϊόντα υδρογόνωσης προερχόμενα από άμυλο. Όλες οι επενδύσεις του ευρύτερου τομέα των κτηνοτροφικών φυτών.

Επενδύσεις που αφορούν την παραγωγή, επεξεργασία ή εμπορία προϊόντων ζωικής προέλευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.8: ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Α.8.1 Γενικά στοιχεία

Σε σύγκριση με το Νομό Μεσσηνίας, ο οποίος τα τελευταία χρόνια εμφάνισε οριακούς ρυθμούς ανάπτυξης ή σταθερότητας σε όλους τους τουριστικούς δείκτες, η τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης είναι, προς το παρόν, εξαιρετικά περιορισμένη και συγκεντρώνεται, στο σύνολο της, στην παραλιακή ζώνη, δηλαδή από τη Μπούκα έως την παραλία της Ανάληψης και της Βελίκας. Οι τουρίστες απλά διέρχονται από την περιοχή και καταναλώνουν ένα ελάχιστο ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματός τους σ' αυτήν.

Η ύπαρξη όμως, κάποιων, αναξιοποίητων μέχρι σήμερα, δυνατοτήτων τουριστικής ανάπτυξης (εκτεταμένες παραλίες, περιοχές φυσικού κάλλους (δασύλλια, αλσύλλια, Πάμισος ποταμός), αρχαιολογικοί χώροι (Αρχαία Μεσσήνη) και χώροι ιστορικού ενδιαφέροντος (υπολείμματα ενετικών κτισμάτων στο Σπιτάλι), μεγάλες αναξιοποίητες εκτάσεις με βασικές υποδομές (παλιό αεροδρόμιο), πολιτιστικές εκδηλώσεις με παρελθόν (καρναβάλι Μεσσήνης), σχετικά καλή προσπελασιμότητα) σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη τουριστική ανάπτυξη των περιοχών του Δήμου Καλαμάτας και της Πυλίας που θα δημιουργήσει ένα σημαντικό ρεύμα τουριστών στην ευρύτερη περιοχή, μπορεί υπό συνθήκες να δημιουργήσει μια μικρή αλλά σταθερή τουριστική ζήτηση, για τα επόμενα χρόνια.

Η ζήτηση αυτή δεν αναμένεται να είναι καθοριστική για την ανάπτυξη της περιοχής, μπορεί όμως με κατάλληλο σχεδιασμό να αυξήσει σε μικρό αλλά σταθερό ποσοστό το εισόδημα των κατοίκων του Δήμου Μεσσήνης. Η πρόβλεψη για μικρής εμβέλειας τουριστική ανάπτυξη στηρίζεται κυρίως στην ύπαρξη καλών υποδομών στην ευρύτερη περιοχή οι οποίες πρωτίστως θα απορροφήσουν το μεγαλύτερο ποσοστό τουριστών, και στην εκ των πραγμάτων σημαντική ελκτική δύναμη άλλων περιοχών του Νομού Μεσσηνίας (Πύλος, Μεθώνη κλπ.), αλλά και της Νότιας Πελοποννήσου γενικότερα (Μάνη).

Και αυτή η μικρή τουριστική ανάπτυξη που προβλέπεται, οφείλει να γίνει σε συνεργασία με άλλους όμορους Δήμους (Καλαμάτα, Αρις, Ιθώμη) και να επικεντρώσει κυρίως σε διαφοροποίηση του προσφερόμενου προϊόντος ούτως ώστε αυτό να είναι συμπληρωματικό με αυτά που προσφέρονται στις υπόλοιπες περιοχές, αλλά και χρονικά προσδιορισμένο έτσι ώστε να βοηθά και να υποστηρίζει το συνολικό προς την περιοχή τουριστικό ρεύμα. Θα ήταν, μάλιστα πολύ αποδοτικό για την ευρύτερη περιοχή οποιοσδήποτε σχεδιασμός τουριστικών υπηρεσιών να αφορά σε κλίμακα πολύ μεγαλύτερη απ' αυτήν ενός Δήμου.

Α.8.2 Υφιστάμενη κατάσταση - Διαπιστώσεις

Τουριστικοί Πόροι

Όπως αναλύεται διεξοδικά στα αντίστοιχα κεφάλαια, στοιχεία όπως η γεωμορφολογία της περιοχής μελέτης (λοφώδεις και πεδινές περιοχές, ακτές, λοιπές φυσικές ομορφιές), το κλίμα της, η ύπαρξη σε μικρή απόσταση σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, συνθέτουν ένα τουριστικό προϊόν που μπορεί να υποστηριχθεί μόνον όμως

σε συνεργασία και σε συνδυασμό με άλλους Δήμους της περιοχής.

Τα στοιχεία που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής παρουσιάζουν ενδιαφέρον και δυνητικά (διαφύλαξη, ανάδειξη και προβολή τους) μπορούν να αποτελέσουν υπόβαθρο για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Η καταγραφή των τουριστικών πόρων της περιοχής ανέδειξε τα παρακάτω:

- εκτεταμένη παραλία (Μπούκα, Ανάληψη, Αβραμιού, Βελίκα)
- περιοχές φυσικού κάλλους (Πάμισος ποταμός, λοιποί χείμαρροι, δάσος με πλατύφυλλα αειθαλή δένδρα,)
- αρχαιολογικοί χώροι (Αρχαία Μεσσήνη)
- χώροι ιστορικού ενδιαφέροντος (υπολείμματα ενετικών κτισμάτων στο Σπιτάλι) μεγάλες αναξιοποίητες εκτάσεις με βασικές υποδομές (παλιό αεροδρόμιο) πολιτιστικές εκδηλώσεις με ενδιαφέρον (καρναβάλι Μεσσήνης)
- σχετικά καλή προσπελασιμότητα και οδικό δίκτυο υπό βελτίωση και επέκταση

Τουριστικά καταλύματα

Ο τουρισμός είναι πρακτικά ανύπαρκτος μέχρι σήμερα στον Δήμο Μεσσήνης, αποτελεί όμως υπό συνθήκες μια δραστηριότητα που εκτιμάται ότι μπορεί να αποτελέσει μία σημαντική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης. Το μείζον θέμα, είναι να ελεγχθούν οι κλίμακες και οι μορφές του.

Το ξενοδοχειακό δυναμικό είναι πολύ φτωχό και αποτελείται από 4 μονάδες δυναμικότητας 278 κλινών, στις οποίες απασχολούνται μόνιμα 20 άτομα, καθώς και από ένα κάμπινγκ. Αυτές οι μονάδες δεν είναι αρκετές ούτε θεωρούνται κάτι το ιδιαίτερο σε σχέση με την υπόλοιπη τουριστική υποδομή της Καλαμάτας ή του Νομού Μεσσηνίας.

Όσον αφορά στη χωροθέτηση των μονάδων, οι 2 από αυτές είναι στην παραλιακή ζώνη, ενώ οι υπόλοιπες ανήκουν στον οικιστικό χώρο της πόλης της Μεσσήνης (ξενοδοχεία πόλης και όχι παραθερισμού- διακοπών).

Όσον αφορά στην προσφορά επιπλωμένων διαμερισμάτων και δωματίων είτε με το σήμα του ΕΟΤ είτε χωρίς αυτό, αυτή είναι πρακτικά ανύπαρκτη. Οι προσδοκίες Δε των τοπικών παραγόντων για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής τους είναι σχετικά περιορισμένες, με εξαίρεση αυτούς των «παραλιακών» Δημοτικών Διαμερισμάτων (Ανάληψη, Βελίκα, Αβραμιού) και του Δ.Δ. της Τριόδου (απ' όπου διέρχεται ο ποταμός Πάμισος και όπου βρίσκεται το παλιό αεροδρόμιο).

Το πλήθος, το δυναμικό η διάταξη στο χώρο των υφιστάμενων καταλυμάτων κάθε μορφής καθώς και ο τρόπος λειτουργίας και οργάνωσής τους, δηλώνουν ότι αυτά δεν εντάσσονται λειτουργικά σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης και σε συγκεκριμένο σχεδιασμό.

Συμπληρωματικές Τουριστικές Υπηρεσίες

Παρατηρείται απουσία ανάλογων υπηρεσιών (οργανωμένη διασκέδαση, τουριστικά γραφεία, ενοικιάσεις αυτοκινήτων, καταστήματα ειδών λαϊκής τέχνης κλπ.), με μόνη εξαίρεση, κάποιες ταβέρνες και εστιατόρια τα οποία όμως δεν στοχεύουν στον

τουρισμό αλλά πρωτίστως στην εξυπηρέτηση όσων διανυκτερεύουν για δουλειές τους στην Μεσσήνη.

Στην ουσία δεν υπάρχει δίκτυο ανάλογων υπηρεσιών. Είναι φυσική η πρόβλεψη ότι αυτό θα αναπτυχθεί παράλληλα και στο μέτρο που θα αναπτύσσεται η τουριστική δραστηριότητα. Ιδιαίτερα σε ότι αφορά στα τουριστικά γραφεία θεωρούμε ότι το πιθανότερο είναι αυτά να βρίσκονται εκτός των ορίων του Δήμου και ειδικότερα στην Καλαμάτα. Εντούτοις, πιστεύουμε ότι θα υπάρξει έδαφος ανάπτυξης για τις υπόλοιπες συμπληρωματικές τουριστικές υπηρεσίες σε αυστηρά τοπικό επίπεδο.

Η Τουριστική Δραστηριότητα στο Νομό Μεσσηνίας

Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις - Πληρότητες

Η ανάλυση των παραπάνω στοιχείων γίνεται για το σύνολο του Νομού Μεσσηνίας και αυτό για τους εξής λόγους:

1. η τουριστική υποδομή και κίνηση στο Δήμο Μεσσήνης είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Έτσι ακόμη και να υπήρχε μια διαφαινόμενη τάση ανόδου της τουριστικής κίνησης αυτή δεν θα ήταν στατιστικά ασφαλής για εξαγωγή συμπερασμάτων, αφού η απορρόφηση της εκ των πραγμάτων θα συντελούνταν σε γειτονικούς δήμους με σημαντικότερη υποδομή,

2. η Μεσσήνη όντας σε κοντινή απόσταση με την Καλαμάτα και σε κομβικό σημείο όσον αφορά τη διαδρομή προς κάθε περιοχή του νομού που είναι αναπτυγμένη τουριστικά, αποτελεί σημείο περάσματος - διέλευσης σημαντικού αριθμού τουριστών,

3. η έλλειψη διάθεσης για τουριστικές επενδύσεις στον Δήμο, σε συνδυασμό με τη γνώμη και τις απόψεις των τοπικών παραγόντων οδηγούν στο ασφαλές συμπέρασμα ότι σε αυστηρώς τοπικό επίπεδο ο κλασσικός μαζικός τουρισμός δεν έχει αποδοτικό και βιώσιμο μέλλον,

4. η μόνη διέξοδος για τη Μεσσήνη είναι η σχεδιασμένη από κοινού με άλλους Δήμους ειδική τουριστική ανάπτυξη

Η ειδική αυτή τουριστική ανάπτυξη στοχεύει σε μεγάλη επισκεψιμότητα, για μικρό χρονικό διάστημα, με συγκεκριμένο τουριστικό προϊόν που απευθύνεται σε πολύ ειδικό κοινό (τουρισμός διημέρευσης και διέλευσης). Το κοινό αυτού του είδους, κατά τεκμήριο είναι υψηλής εισοδηματικής τάξης και διαθέτει σημαντικά ποσά για την αγορά ανάλογου τουριστικού προϊόντος. Επομένως, το κοινό αυτό θα μπορούσε να βρίσκει κατάλυμα στις υπάρχουσες υποδομές των γειτονικών Δήμων αλλά να καταναλώνει άλλες συνοδευτικές υπηρεσίες στο χώρο και επ' ωφελεία του Δήμου Μεσσήνης (εισιτήρια για χρήση και πρόσβαση στις υπηρεσίες, μικρά εμπορικά καταστήματα, ταβέρνες και εστιατόρια ενδεχομένως δημοτικών συμφερόντων, αναμνηστικά κλπ.). Είναι εξ' άλλου αμφίβολο αν οι τουρίστες θα χρησιμοποιούσαν κατάλυμα στο Δήμο Μεσσήνης ακόμη και εάν αυτό ήταν καλής ποιότητας και διαθέσιμο.

Η εξέλιξη του αριθμού των αφίξεων-διανυκτερεύσεων καθώς και των πληροτήτων στο νομό Μεσσηνίας, αποτελούν κρίσιμο δείκτη των τάσεων που αναμένονται στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης, στο βαθμό που δεχόμαστε τις παραπάνω υποθέσεις. Προκειμένου να γίνουν προβλέψεις, ενδεικτικού βεβαίως χαρακτήρα, για τους αναμενόμενους ρυθμούς και το είδος της τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και για να δια-

τυπωθεί ένα πλέγμα προτάσεων για την ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, κρίθηκε αναγκαίο να εξετασθεί το συγκεκριμένο πρότυπο ανάπτυξης του τουρισμού στον νομό Μεσσηνίας. Η ανάλυση εξετάζει τα παρακάτω:

α. Τους ρυθμούς συνολικής ανάπτυξης της τουριστικής ζήτησης και προσφοράς για το Νομό Μεσσηνίας στο σύνολο του.

β. Τα χαρακτηριστικά της τουριστικής ανάπτυξης και ειδικότερα

- Τους βασικούς δείκτες της τουριστικής ζήτησης (αφίξεις - διανυκτερεύσεις-πληρότητες -μέση διάρκεια παραμονής).
- Τους βασικούς δείκτες της τουριστικής προσφοράς (είδος-μέγεθος και κατηγορία καταλυμάτων).
- Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του τουρισμού
- Τον τρόπο διακίνησης του τουριστικού κυκλώματος (π.χ. μεμονωμένοι, Charters κλπ).
- Μία γενική εκτίμηση της αποδοτικότητας διαφόρων τύπων μονάδων.

γ. Την γενική εικόνα του συγκεκριμένου χρηματοδοτικού θεσμικού πλαισίου που σε γενικούς όρους ισχύει για την περιοχή, καθώς επίσης και των ιδιοκτησιών, των χρήσεων γης και των τιμών γης.

δ. Το πλέγμα παροχής υπηρεσιών και διασκέδασης που υφίσταται στην ευρύτερη περιοχή.

Από την ανάλυση των στοιχείων του ΕΟΤ για την τουριστική κίνηση στο Νομό Μεσσηνίας προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Η τουριστική δραστηριότητα στον Νομό εμφάνισε στασιμότητα (με οριακές αυξήσεις και μειώσεις) κυρίως λόγω παγκόσμιων συγκυριών όπως π.χ. τα γεγονότα στην Γιουγκοσλαβία.

2. Η οριακή αύξηση του τουριστικού ρεύματος, ακολουθήθηκε παραδόξως, από σχετικά μεγαλύτερη αύξηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων και από τον εκσυγχρονισμό και βελτίωση τους. Αυτό σημαίνει ότι οι προσδοκίες σε επίπεδο νομού για αύξηση του τουριστικού ρεύματος είναι υπαρκτές και πολύ πιθανές. Δεν περιλαμβάνεται εδώ η σχεδιαζόμενη και υπό υλοποίηση μιας τεράστιας για τα Ελληνικά δεδομένα επένδυσης σε ολοκληρωμένη τουριστική περιοχή (ΠΟΤΑ) στην Πύλο, η οποία ενισχύει την ύπαρξη τέτοιων προσδοκιών.

3. Σε απόλυτα μεγέθη η κατάσταση του τουρισμού στο Νομό, αποτυπώνεται τα παρακάτω στοιχεία

Σύνολο αριθμού κλινών, 29746 (1997)

- Αριθμός Αφίξεων (στοιχεία ΕΟΤ για το 1997), 140066 και διανυκτερεύσεων 367803.

- Αφίξεις αλλοδαπών για το 1997: 32386 απ' τους οποίους οι 29039 ήταν Ευρωπαίοι. Η κατανομή κατά εθνικότητες έχει ως εξής: Γερμανοί 7174, Γάλλοι 6871, Άγγλοι 4383, Ιταλοί 2585, Ολλανδοί 2192, Αμερικανοί (ΗΠΑ) 1672, Έλληνες εξωτερικού 832

- Πληρότητα για το 1997, 40.9%.

- Αριθμός Αφίξεων με Charter στο αεροδρόμιο της Καλαμάτας για το 1998, 36249 (15510 Άγγλοι, 5511 Ολλανδοί, 5368 Γάλλοι, 4984 Γερμανοί).

4. Διαρθρωτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του τουρισμού στο Νομό:

- Κυριαρχία των μικρών και μεσαίων μονάδων Β' και Γ' κατηγορίας καθώς και των συμπληρωματικών καταλυμάτων (κυρίως επιπλωμένα διαμερίσματα και ξενώνες),

- Χαμηλή, σχετικά με την υπόλοιπη Ελλάδα και Πελοπόννησο, πληρότητα, που

- Χαμηλή μέση διάρκεια παραμονής, περίπου 2,5 ημέρες.

- Ενίσχυση της τάσης προσέλευσης τουριστών με charter

- Προσέλκυση τουριστών κυρίως από την Ευρώπη και ειδικότερα από την Αγγλία, Γαλλία και Γερμανία (κλασσική κατανομή στο σύνολο της χώρας).

- Τα αποδοτικότερα καταλύματα σε όρους πληρότητας είναι κατά σειρά τα Ξενοδοχεία Α' κατηγορίας, τα Β' και Γ', τα Bungalows και οι Ξενώνες. Η τάση αυτή είναι παγιωμένη και σταθερή σε όλη τη χώρα και δείχνει την σαφή προτίμηση των οργανωμένων τουριστών σε πολυτελή καταλύματα.

Επιβεβαιώνεται με τα παραπάνω, η εκτίμηση για τη σημασία του τουρισμού διημέρευσης και διέλευσης, ως συνιστώσας της τουριστικής ζήτησης στην περιοχή μελέτης. Εμφανίζει, μάλιστα, έντονο δυναμισμό καθώς τα περισσότερα αρχαιολογικά μνημεία στην ευρύτερη περιοχή, αλλά και τα φυσικά τοπία, είναι είτε άγνωστα, είτε λίγο γνωστά.

Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα από την ανάλυση των δεδομένων του Τουριστικού Τομέα, συνοψίζονται στα παρακάτω βασικά σημεία:

- Η τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης είναι, προς το παρόν, εξαιρετικά περιορισμένη.

- Οι τουρίστες απλά διέρχονται από την περιοχή και καταναλώνουν ένα ελάχιστο ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματός τους σ' αυτήν.

- Παρατηρείται απουσία συμπληρωματικών προς τον Τουρισμό υπηρεσιών με μόνη εξαίρεση, κάποιες ταβέρνες και εστιατόρια τα οποία όμως δεν στοχεύουν στον τουρισμό αλλά πρωτίστως στην εξυπηρέτηση όσων διανυκτερεύουν για δουλειές τους στην Μεσσήνη.

- Η έλλειψη διάθεσης για τουριστικές επενδύσεις στον Δήμο, σε συνδυασμό με

τη γνώμη και τις απόψεις των τοπικών παραγόντων οδηγούν στο ασφαλές συμπέρασμα ότι σε αυστηρώς τοπικό επίπεδο ο κλασικός μαζικός τουρισμός δεν έχει αποδοτικό και βιώσιμο μέλλον

- Η ύπαρξη όμως, κάποιων, αναξιοποίητων μέχρι σήμερα, δυνατοτήτων τουριστικής ανάπτυξης σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη τουριστική ανάπτυξη των περιοχών του Δήμου Καλαμάτας και της Πυλίας που θα δημιουργήσει ένα σημαντικό ρεύμα τουριστών στην ευρύτερη περιοχή, μπορεί υπό συνθήκες να , δημιουργήσει μια μικρή αλλά σταθερή τουριστική ζήτηση, για τα επόμενα χρόνια. Η μόνη διέξοδος για τη Μεσσήνη είναι η σχεδιασμένη από κοινού με άλλους Δήμους ειδική τουριστική ανάπτυξη.

- Η τουριστική ζήτηση δεν αναμένεται να είναι καθοριστική για την ανάπτυξη της περιοχής, μπορεί όμως με κατάλληλο σχεδιασμό να αυξήσει σε μικρό αλλά σταθερό ποσοστό το εισόδημα των κατοίκων του Δήμου Μεσσήνης.

- Και αυτή η μικρή τουριστική ανάπτυξη που προβλέπεται, οφείλει να γίνει σε συνεργασία με άλλους όμορους Δήμους και να επικεντρώσει κυρίως σε διαφοροποίηση του προσφερόμενου προϊόντος ούτως ώστε αυτό να είναι συμπληρωματικό με αυτά που προσφέρονται στις υπόλοιπες περιοχές, αλλά και χρονικά προσδιορισμένο έτσι ώστε να βοηθά και να υποστηρίζει το συνολικό προς την περιοχή τουριστικό ρεύμα.

- Η ειδική αυτή τουριστική ανάπτυξη στοχεύει σε μεγάλη επισκεψιμότητα, για μικρό χρονικό διάστημα , με συγκεκριμένο τουριστικό προϊόν που απευθύνεται σε πολύ ειδικό κοινό (τουρισμός διημέρευσης και διέλευσης).

- Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα διαρθρωτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του τουρισμού στο Νομό, επιβεβαιώνεται η εκτίμηση για τη σημασία του τουρισμού διημέρευσης και διέλευσης, ως συνιστώσας της τουριστικής ζήτησης στην περιοχή μελέτης, ιδιαίτερα καθώς τα περισσότερα αρχαιολογικά μνημεία στην ευρύτερη περιοχή, αλλά και τα φυσικά τοπία, είναι είτε άγνωστα, είτε λίγο γνωστά.

A.8.3 Θεσμικό χρηματοδοτικό πλαίσιο

Σε ότι αφορά στον τουρισμό το χρηματοδοτικό πλαίσιο, για τα επόμενα χρόνια προσδιορίζεται από τα παρακάτω στοιχεία:

1. από τις κατευθύνσεις του Γ ΚΠΣ (ΣΠΑ) 2000-2006
2. από τις κατευθύνσεις του ΠΕΠ Πελοποννήσου
3. από τις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου 2601/98
4. από τις λοιπές κοινοτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα

Αναλυτικότερα παρατίθενται τα εξής:

Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης)

Με βάση το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000- 2006 προδιαγράφονται οι παρακάτω βασικές κατευθύνσεις στον Τομέα του Τουρισμού:

1. ενίσχυση της παρουσίας της πολιτιστικής διάστασης σε όλους τους τουριστι-

κούς προορισμούς της χώρας και ανάδειξη της ως κεντρικού άξονα πολιτικής και ως χαρακτηριστικού που διαφοροποιεί το περιεχόμενο της τουριστικής προσφοράς της Ελλάδας.

2. συνέχεια της ενίσχυσης των επενδύσεων ποιοτικού εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων ή μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα. Ο τομέας εμφανίζει σημαντικό δυναμικό και μεγάλη ανταπόκριση εκ μέρους των ιδιωτικών φορέων.

3. ενίσχυση δράσεων που αφορούν στην βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών (πιστοποίηση, αυθεντικότητα και πρωτοτυπία των προσφερόμενων υπηρεσιών, κλπ.). Στόχος είναι να κινητοποιηθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία ώστε να κατευθύνει τον ανταγωνισμό στην προσέλκυση πελατών μέσω της ποιότητας και όχι μόνο μέσω των τιμών.

4. ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων, για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού όπως συνεδριακά κέντρα, κέντρα θαλασσοθεραπείας, γήπεδα γκολφ, μαρίνες κ.α.

5. όσον αφορά τον ορεινό, οικολογικό, πολιτιστικό και θεραπευτικό τουρισμό προτείνεται ανασχεδιασμός της προσέγγισης. Γενικός στόχος πρέπει να είναι η συγκρότηση και διαμόρφωση συγκεκριμένου προϊόντος που θα εμπλουτίζει την προσφορά με συνεκτικές και αλληλοϋποστηριζόμενες ενέργειες στο πλαίσιο συμπλεγμάτων δραστηριοτήτων. Προτείνεται ο θεραπευτικός τουρισμός και τα χιονοδρομικά κέντρα να θεωρηθούν επενδύσεις που απευθύνονται αποκλειστικά σε ιδιωτικούς φορείς. Η προώθηση του ορεινού και περριπατητικού τουρισμού, του αγροτουρισμού και του οικολογικού τουρισμού, προτείνεται επίσης να συνδυαστεί με το ειδικό πρόγραμμα συγκρότησης εθνικού δικτύου παραδοσιακών καταλυμάτων.

6. στήριξη της ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας μεταξύ τουριστικών ΜΜΕ

A.8.3.1 Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου

Στα πλαίσια του ΠΕΠ, ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, τα οποία αναφέρονται στη γεωγραφική της θέση, στους πλούσιους φυσικούς της πόρους, στα αρχαιολογικά-πολιτιστικά της μνημεία και στην εξειδίκευση της στην παραγωγή άριστης ποιότητας αγροτικών προϊόντων. Τα πλεονεκτήματα αυτά δημιουργούν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης μιας σύγχρονης και εξωστρεφούς αγροτικής παραγωγής με παράλληλη ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, τόσο του παράλιου όσο και του ορεινού και εναλλακτικού τουρισμού. Το ΠΕΠ Πελοποννήσου περιλαμβάνει τα παρακάτω υποπρογράμματα:

Υποπρόγραμμα 4. Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενίσχυση της τουριστικής Δραστηριότητας

Το συγκεκριμένο υποπρόγραμμα καθίσταται κυρίαρχο σε συνδυασμό με εκείνο

που προβλέπει ανάπτυξη των υποδομών, για την επίτευξη του γενικού αναπτυξιακού στόχου της Περιφέρειας στα πλαίσια του Γ ΚΠΣ.

Στόχος του υποπρογράμματος αυτού είναι η ορθολογική και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου μέσω της ανάδειξης και αξιοποίησης των πλούσιων και αξιόλογων πολιτιστικών πόρων της (αρχαία και βυζαντινά μνημεία), τη βελτίωση των υποδομών μέσω μικρής κλίμακας παρεμβάσεων (αναπλάσεις) των τουριστικών περιοχών και γενικότερα του οικιστικού χώρου, την υποστήριξη επενδυτικών δραστηριοτήτων στον τουριστικό τομέα, καθώς επίσης και την ορθολογικότερη οργάνωση, υποστήριξη και προβολή των τουριστικών υπηρεσιών και πόρων της Περιφέρειας.

Το μεγαλύτερο μέρος των παρεμβάσεων προβλέπεται να πραγματοποιηθούν στη νοτιοδυτική Πελοπόννησο, η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει αναπτύξει την ανάλογη τουριστική δραστηριότητα, ενώ παράλληλα δράσεις εξυγίανσης και ορθολογικής διαχείρισης των τουριστικών δραστηριοτήτων απαιτούνται και στην υπόλοιπη Περιφέρεια που έχει να επιδείξει μια σχετικά αξιόλογη αλλά γηρασμένη και φθίνουσα τουριστική δραστηριότητα.

Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος προβλέπονται οι ανάλογες δράσεις στα παρακάτω αντίστοιχα Μέτρα:

Μέτρο 4.1. Ιδιωτικές τουριστικές υποδομές

Για τη διεύρυνση και βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών απαιτείται η κινητοποίηση της επιχειρηματικής βάσης και προσέλκυση ιδιωτικών τουριστικών επενδύσεων σε καταλύματα αλλά και άλλες τουριστικές δραστηριότητες στις περιοχές που δεν έχει αναπτυχθεί ο τουρισμός, τόσο για την ίδρυση όσο και τον εκσυγχρονισμό των όποιων υφιστάμενων επιχειρήσεων, ενώ στις ήδη τουριστικές περιοχές είναι αναγκαία η ενίσχυση των ιδιωτών για εκσυγχρονισμό και αναδιοργάνωση των τουριστικών επιχειρήσεων.

A.8.3.2 Αναπτυξιακός Νόμος 2601/98

Η επενδυτική διάσταση της τουριστικής πολιτικής διαμορφώνεται με επίκεντρο της αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς και την προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων αποτελούν ο νέος αναπτυξιακός νόμος και οι δημόσιες επενδύσεις (ΕΟΤ)

Τα κίνητρα του αναπτυξιακού νόμου (2601/98) αφορούν συνοπτικά:

α. Ολοκληρωμένες επενδύσεις εκσυγχρονισμού υφισταμένων ξενοδοχειακών καταλυμάτων Α'-Γ' τάξης.

Στόχος Η αναβάθμιση της ποιότητας της τουριστικής προσφοράς και η περιορισμένης διαφοροποίηση της με την προσθήκη νέων λειτουργιών στα υφιστάμενα ξενοδοχεία.

β. Δημιουργία Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ)

Στόχος : Ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος δεδομένου ότι οι ΠΟΤΑ θα αποτελούνται από ξενοδοχειακές μονάδες υψηλών τάξεων καθώς και εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής (συνεδριακά κέντρα, γήπεδα γκολφ, μαρίνες, κέντρα θαλασσοθεραπείας και τουρισμού υγείας, υδροθεραπευτήρια κλπ.).

γ. Επενδύσεις σε έργα ειδικής τουριστικής υποδομής (μεμονωμένα - εκτός

ΠΟΤΑ) Στόχος : Η διαφοροποίηση του Τουριστικού προϊόντος και το άνοιγμα σε ειδικές μορφές τουρισμού.

δ. Επενδύσεις σε νέα, κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα εντός «ζωνών τουρισμού αναψυχής και σε παραδοσιακά κτίσματα.

Στόχος: Η περιορισμένη επέκταση της τουριστικής προσφοράς και η διαφοροποίηση

Όσον αφορά την περιφερειακή διάσταση των κινήτρων και στα πλαίσια των δυνατοτήτων που χορηγεί ο αναπτυξιακός νόμος παρατηρούμε :

- Το κίνητρο της περίπτωσης (α) προορίζεται να εφαρμοσθεί σε ολόκληρη την Επικράτεια με προτεραιότητα τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές όπου υπάρχει μεγάλος αριθμός ξενοδοχειακών κλινών που χρήζουν εκσυγχρονισμού.

- Το κίνητρο της περίπτωσης (γ) αφορά κατά προτεραιότητα στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές, ή τουριστική προσφορά των οποίων χρήζει στήριξης με έργα τουριστικής υποδομής, προκειμένου να «ανοιχθεί» σε πελατεία ειδικών μορφών τουρισμού (συνεδριακού, αθλητικού κλπ.) και να επιτύχει επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

- Το ίδιο ισχύει και για τις νέες τουριστικές περιοχές που δημιουργήθηκαν ως επί του πλείστον με τα κίνητρα του Ν. 1262/82 σαν προορισμοί μαζικού τουρισμού και ήδη αντιμετωπίζουν οξύτατα προβλήματα (πληροτήτων, βιωσιμότητας των μονάδων κλπ.) και των οποίων το τουριστικό προϊόν πρέπει εξίσου να διαφοροποιηθεί.

Το κίνητρο της περίπτωσης (β) που προορίζεται να εφαρμοσθεί πιλοτικά σε μικρό αριθμό ΠΟΤΑ έχει στόχο είτε να συμπληρώσει την προσφορά ανεπτυγμένων περιοχών με καταλύματα υψηλής στάθμης και ειδικής τουριστικής υποδομής είτε να επιδιώξει τουριστική ανάπτυξη μη ανεπτυγμένων περιοχών μέσα από ολοκληρωμένα λειτουργικά και επιχειρηματικά σύνολα, με τρόπο ώστε να αποφευχθεί η απόλυτη εξάρτηση των περιοχών αυτών από το μαζικό τουρισμό και τα επακόλουθα της εξάρτησης αυτής.

Το κίνητρο της περίπτωσης (δ) το μόνο κίνητρο που αφορά εν μέρει την επέκταση της τουριστικής προσφοράς, προορίζεται ως προς το σκέλος «νέες ξενοδοχειακές κλίνες εκτός ζωνών τουρισμού - αναψυχής», να χρηματοδοτήσει μεμονωμένες μονάδες, μεσαίου κατά προτίμηση μεγέθους, σε περιοχές με ανεπαρκή ξενοδοχειακή προσφορά.

Στόχος δεν είναι, μέσω του κινήτρου αυτού να δημιουργηθούν νέοι προορισμοί, αλλά να καλυφθούν οι περιορισμένες τουριστικές και κοινωνικές ανάγκες των περιοχών αυτών και να δημιουργηθούν πυρήνες ανάπτυξης μικρών συμπλεγμάτων ειδικών μορφών τουρισμού κλπ.

Από πλευράς κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου ολόκληρος ο νομός Μεσσηνίας ανήκει στην Γ Ζώνη κινήτρων (30% επιχορήγηση).

Εδώ θα πρέπει να προσθέσουμε ότι το ελάχιστο ύψος της επένδυσης για επισκευή, αποκατάσταση και μετατροπή διατηρητέων ή παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες ανέρχεται σε 15 εκατ. δρχ. εφόσον οι επενδύσεις αυτές πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και 25 εκατ. δρχ.

εφόσον αυτές πραγματοποιούνται από άλλους φορείς.

A.8.4 Λοιπές Κοινοτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα

Τις βασικές επιδιώξεις της τουριστικής πολιτικής προορίζεται να εξυπηρετήσει, μεταξύ άλλων στόχων (όπως π.χ. ο περιορισμός των ελλειμμάτων του δημοσίου τομέα), η ιδιωτικοποίηση της περιουσίας του ΕΟΤ.

Όπως είναι γνωστό ο ΕΟΤ έχει δικαίωμα κυριότητας διοίκησης και διαχείρισης ή διαχείρισης και εν γένει εκμετάλλευσης επί εκτάσεως της τάξης των 80.000 στρεμμάτων σε ολόκληρη τη χώρα.

Από αυτές τις εκτάσεις αρκετές έχουν αξιοποιηθεί, έχουν δηλαδή χρησιμοποιηθεί για την δημιουργία τουριστικής υποδομής (πλαζ, μαρίνες, αθλητικές εγκαταστάσεις) ή ανωδομής (ΞΕΝΙΑ, Camping, τουριστικά περίπτερα κλπ.) ή ακόμα για την εφαρμογή ευρύτερων αναπτυξιακών προγραμμάτων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αυτοτελώς ή και σε συνεργασία με τον ΕΟΤ.

Υπάρχουν όμως αρκετές και σημαντικές ίσως και μοναδικές εκτάσεις, που μένουν στο σύνολο τους αναξιοποίητες.

Προβλέπεται παραχώρηση με μακρόχρονη μίσθωση μέρους των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του Ε.Ο.Τ. (μαρίνες, ΞΕΝΙΑ, Καζίνο κλπ.) και μη αξιοποιημένων εκτάσεων στον ιδιωτικό τομέα με στόχο αυτός να αναλάβει να αυτοχρηματοδοτήσει τον εκσυγχρονισμό και την συμπλήρωση εγκαταστάσεων ή την κατασκευή νέων έργων για την τουριστική τους αξιοποίηση.

Ακόμα επισπεύδονται οι διαδικασίες δημιουργίας ιδιωτικών μαρίνων συμπληρωματικά με τις δημόσιες επενδύσεις που θα κατευθυνθούν στον ίδιο σκοπό.

A.8.1.5 Τα προγράμματα του Αγροτο-τουρισμού

Ως αγροτουρισμός ορίζονται οι τουριστικές δραστηριότητες που λαμβάνουν

χώρα στην ύπαιθρο και αντιδιαστέλλονται πλήρως προς το μοντέλο του μαζικού οργανωμένου παραθεριστικού τουρισμού.

Η ιδιαιτερότητα αυτής της «ειδικής» μορφής τουρισμού και η αναγκαιότητα να αντιμετωπισθεί ειδικά έχει αναδειχθεί αρκετά έντονα τα τελευταία χρόνια, κυρίως εξαιτίας των σχετικών προγραμμάτων ενισχύσεων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Κοινότητας (κανονισμοί 797/85, 2328/91, κοινοτικές πρωτοβουλίες LEADER, LIFE, Κοινοτικά Σχέδια Δράσης για τον Τουρισμό). Έχει παρατηρηθεί σχετική κινητικότητα πολλών και ποικίλων φορέων, ιδιωτικών και δημοσίων (Ο.Τ.Α., Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, Α.Τ.Ε., Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, Ιδιωτικά γραφεία μελετών) ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με τον ΕΟΤ αν και το θέμα εμπίπτει απόλυτα στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του.

Εδώ θα πρέπει να επισημάνουμε και την ίδρυση και δραστηριοποίηση ορισμένων, συνήθως γυναικείων, αγροτο-τουριστικών συνεταιρισμών (Πέτρα, Αμπελάκια, Μαστιχοχώρια, Ψαράδες, Μαρώνια) την προβολή των οποίων έχει επωμισθεί ο ΕΟΤ ως αξιόλογων στοιχείων εγχώριας εμπειρίας.

Για να αναπτυχθούν οι αγροτουριστικές δραστηριότητες έχουν συμβάλει έως τώρα αρκετοί δημόσιοι φορείς (κυρίως το Υπουργείο Γεωργίας η Α.Τ.Ε., ο Ε.Ο.Τ.) Είναι ωστόσο φανερό η έλλειψη ολοκληρωμένης προσέγγισης, η υιοθέτηση συνεκτικής πολιτικής, ενιαίων κατευθυντηρίων γραμμών και επαρκούς συντονισμού, με αναπόφευκτο επακόλουθο τη σχετικά μειωμένη αποτελεσματικότητα των ακολουθούμενων στην πράξη πολιτικών και την περιορισμένη δυνατότητα ελέγχου και αξιολόγησης τους.

Μερικά από τα προβλήματα σχεδιασμού οργάνωσης και χρηματοδότησης, που έχουν ήδη προκύψει και οφείλονται στην πληθώρα δημοσίων οργανισμών που επιχειρούν να κατευθύνουν τον σχεδιασμό και την προώθηση του αγροτουρισμού με αλληλοσυγκρουόμενους συχνά στόχους. Το ισχύον σήμερα σύστημα χρηματοδότησης διαμορφώνει μία σειρά από καταστάσεις όπως:

Η δημιουργία χαμηλής στάθμης καταλυμάτων, διάσπαρτων σε διάφορους οικισμούς, γεγονός που σημαίνει ότι τα όποια κονδύλια απορροφά σημειακά

μόνον συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ορεινών και προβληματικών περιοχών.

Η μη συμβολή στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών, αφού δεν συνεπάγεται μελέτη των συνολικών αναπτυξιακών δραστηριοτήτων κάθε περιοχής (δυνατότητα ανάπτυξης και άλλων κλάδων πλην της γεωργίας και του τουρισμού, αντιμετώπιση του προβλήματος της υποδομής κλπ.).

Συγχρόνως το σημερινό σύστημα, παρά τα όποια θετικά του στοιχεία (ενιαία αντιμετώπιση των «βελτιώσεων» δηλ. Κατοχύρωση της συμπληρωματικότητας του εισοδήματος από τον τουρισμό, σε σχέση με το εισόδημα από την γεωργία, δυνατότητα ύπαρξης στοιχειωδών καταλυμάτων σε απομακρυσμένα χωριά) συνεπάγεται και κινδύνους, ιδίως για τα ορεινά χωριά και τα νησιά, που εμφανίζουν ήδη μία μικρή Τουριστική κίνηση. Κυριότεροι είναι:

Αλλοίωση του φυσικού και κυρίως του δομημένου περιβάλλοντος, με την υποστήριξη του Κράτους και την συμβολή της Κοινοτικής Χρηματοδότησης («πανω - σηκώματος νέα κτίρια σε παραδοσιακούς οικισμούς) και σπατάλη πόρων για τη δημιουργία μη αποδοτικών εγκαταστάσεων.

Εκείνο που απαιτείται στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι να καθορισθεί το πλαίσιο άσκησης αυτών των δραστηριοτήτων και η οργάνωση της διαχείρισής τους καθώς και η εξεύρεση τρόπων θέσπισης και διασφάλισης της τήρησης της αρχής της αειφορίας ως προς την αξιοποίηση των τουριστικών πόρων της χώρας.

A.8.6 Συμβατή με το περιβάλλον τουριστική ανάπτυξη

Εθνικές και Κοινοτικές κατευθύνσεις και εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την τουριστική ανάπτυξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι βασικοί άξονες για τον τουρισμό όπως προκύπτουν από τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορούν:

- Στη διαφοροποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων, όπου συμπεριλαμβάνονται η καλύτερη διαχείριση του μαζικού τουρισμού και η προώθηση διαφορετικών τύπων τουρισμού, ιδίως στις ορεινές και παράκτιες περιοχές.
- Στη συμπεριφορά των τουριστών, όπου συμπεριλαμβάνονται οι εκστρατείες ενημέρωσης, οι κώδικες συμπεριφοράς και η επιλογή των μεταφορικών μέσων.
- Στη βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων, όπου συμπεριλαμβάνονται η ενημέρωση και συνειδητοποίηση, η διαχείριση των ρευμάτων των επισκεπτών, καθώς και οι ανέσεις που παρέχονται.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης η εφαρμογή των παραπάνω κατευθύνσεων πραγματοποιείται κυρίως μέσω του «Σχεδίου κοινοτικών δράσεων υπέρ του Τουρισμού» (Απόφαση 92/421/ΕΟΚ) το οποίο βασίζεται σε τρεις άξονες:

- ενσωμάτωση του τουρισμού στις άλλες κοινοτικές και εθνικές πολιτικές
- ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του τουριστικού κλάδου
- υποστήριξη στην ανάπτυξη ειδικών δράσεων

Το Σχέδιο δίνει τη δυνατότητα χρηματοδοτικής ενίσχυσης μεταξύ άλλων, και δράσεων που αφορούν τη διαφοροποίηση των τουριστικών δραστηριοτήτων, το χρονικό καταμερισμό των διακοπών, τη βελτίωση της πληροφόρησης και της προστασίας των τουριστών και τον τουρισμό και το περιβάλλον.

Μία από τις πρωτοβουλίες του Σχεδίου ήταν η θέσπιση του Ευρωπαϊκού Βραβείου «**Τουρισμός και Περιβάλλον**», το οποίο έχει ως στόχο την ενημέρωση και τη συνειδητοποίηση της αλληλεξάρτησης μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος, τόσο των τουριστών όσο και των παροχών τουριστικών υπηρεσιών. Ο τουρισμός άπτεται πολλών διαφορετικών κοινοτικών πολιτικών, τις οποίες επηρεάζει και από τις οποίες επηρεάζεται. Το γεγονός αυτό αντανακλάται στις κοινοτικές παρεμβάσεις που γίνονται στα πλαίσια άλλων πολιτικών που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον τουρισμό. Για παράδειγμα, θεσμικά μέτρα που αφορούν τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τα ύδατα κολύμβησης (Γαλάζια Σημαία), τα αστικά λύματα, τους οικότοπους επηρεάζουν την ανάπτυξη του τουρισμού.

Τουριστική πολιτική στην Ελλάδα

Βασική επιδίωξη της τουριστικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, είναι η αναβάθμιση της ποιότητας και ο εμπλουτισμός - διαφοροποίηση του συνολικού ελληνικού τουριστικού προϊόντος (βελτίωση επιπέδου προσφερόμενων υπηρεσιών, «άνοιγμα» προς τις νέες μορφές τουρισμού), ώστε να καθίσταται πιο ανταγωνιστικό, με παράλληλους στόχους:

- την άμβλυση της κυριαρχίας του μαζικού τουρισμού
- την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου
- την ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος (φυσικού και ανθρωπογενούς) ως τουριστικού πόρου.

Με επίκεντρο τους παραπάνω στόχους και την εξειδίκευση τους διαμορφώνονται τόσο η θεσμική - κανονιστική όσο και η επενδυτική - αναπτυξιακή διάσταση της τουριστικής πολιτικής καθώς και τα μέσα για την υλοποίησή της.

Τουρισμός και Φυσικό περιβάλλον

Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του ενός τουριστικού προτύπου συμβατού με την προστασία και διατήρηση της φύσης

- Στενή συνεργασία με τις αρχές των προστατευόμενων περιοχών,
- Υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικών γνώσεων των τουριστικών πρακτόρων και οδηγών που δουλεύουν στις προστατευόμενες περιοχές,
- Πρακτική και οικονομική συνεισφορά των τουριστικών πρακτόρων για τη διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών.
- Κανόνες για την προώθηση και μάρκετινγκ διακοπών που στηρίζονται στις προστατευόμενες περιοχές.
- Κατευθύνσεις για την συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων.
- Πρότυπα για τον σχεδιασμό και τη λειτουργία αειφορικών τουριστικών εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων.

Διαμόρφωση και εφαρμογή σχεδίων για την συμβατή με την προστασία του φυσικού

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- Καθορισμός αειφορικών προτύπων για νέες μορφές ανάπτυξης, ειδικά στις ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές,
- Καθορισμός ζωνών διαφόρων βαθμών τουριστικής διεισδυτικότητας, βασιζόμενοι στη φέρουσα χωρητικότητα των προστατευόμενων περιοχών. Αυτές θα περιλαμβάνουν καταφύγια και ήσυχες ζώνες καθώς επίσης και ζώνες διαφορετικού βαθμού τουριστικής χρήσης και ανάπτυξης.
 - Μείωση της ρύπανσης και του συνωστισμού που προκαλούνται από την κυκλοφορία κατά την περίοδο της τουριστικής κίνησης.
 - Αποφυγή υπερβολικού φόρτου από τον τουρισμό και την αναψυχή στις προστατευόμενες περιοχές.
 - Εξασφάλιση του οφέλους που μπορεί να έχουν οι τοπικές κοινότητες από τον τουρισμό.
 - Πλήρη περιβαλλοντική εκτίμηση των προτάσεων ανάπτυξης του τουρισμού που επηρεάζουν τις προστατευόμενες περιοχές.
 - Συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία.
 - Αποκατάσταση των περιοχών που έχουν υποστεί βλάβη κατά το παρελθόν από τον τουρισμό, και υιοθέτηση τεχνικών διαχείρισης που να εξασφαλίζουν την αειφορία στην μελλοντική τους χρήση.
 - Προγράμματα επίδειξης που να περιγράφουν νέες προσεγγίσεις στον μικρής κλίμακας αειφόρο τουρισμό στις αγροτικές οικονομίες.

Βασικός νόμος που αφορά τον τουρισμό σε εθνικό επίπεδο είναι ο Ν. 2160/ 93. Μέσω του νόμου αυτού καθώς και μέσω μιας σειράς εκτελεστικών πράξεων αυτού επιδιώκεται:

- να διευρυνθεί ο κύκλος των επιχειρήσεων, που ελέγχονται από τον ΕΟΤ να παταχθεί η παραξενοδοχεία και γενικότερα η παραοικονομία.
- να νομιμοποιηθούν και να ομαδοποιηθούν τα τουριστικά καταλύματα με την καθιέρωση του σήματος λειτουργίας, που θα επιτρέψει την άσκηση ουσιαστικού ελέγχου στις τουριστικές επιχειρήσεις.
- να διευρυνθούν οι ελεγκτικές αρμοδιότητες των επιθεωρητών του ΕΟΤ σε ό-

λους τους χώρους, όπου αναπτύσσεται η τουριστική δραστηριότητα.

- μέσω του ελέγχου και των κυρώσεων, που επιβάλλονται σε κάθε μορφή τουριστικής δραστηριότητας, να ασκείται αποτελεσματικότερη πολιτική προστασίας περιβάλλοντος (κυρώσεις για την ελεύθερη κατασκήνωση, για βλάβες στα δίκτυα αποχέτευσης, ύδρευσης, για ηχορύπανση, προσαρμογή της ΚΥΑ 69269/90 για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της τουριστικής υποδομής στις σύγχρονες ανάγκες και υποχρέωση για την εφαρμογή της).

- να υπάρχει στην πράξη αποτελεσματική προστασία του καταναλωτή σύμφωνα με τις κοινοτικές οδηγίες.

Προγράμματα τουριστικής προβολής σε επίπεδο Νομού

Σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρο. 1 του Ν. 2160 τα προγράμματα τουριστικής προβολής που καταρτίζονται στα πλαίσια των Νομαρχιακών Επιτροπών Τουριστικής Προβολής χρηματοδοτούνται μέχρι ποσοστού 50% από τον ΕΟΤ και κατά το υπόλοιπο από υποχρεωτικές εισφορές των ΟΤΑ και όλων των παραγωγικών τάξεων της περιοχής του νομού, που καθορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του οικείου Νομάρχη, ανάλογα με τις αιτήσεις ανάγκης χρηματοδότησης των περιφερειακών προγραμμάτων προβολής και πάντως μέσα στα όρια προϋπολογισμού της δαπάνης των προγραμμάτων που εγκρίνει ο Ε.Ο.Τ..

Είναι προφανές ότι η υποχρεωτική εισφορά που καθορίζεται κάθε χρόνο με απόφαση του Νομάρχη επιβάλλεται μόνο σε όσους εκ των φορέων (επαγγ/κών ή ΟΤΑ) έχουν ζητήσει με αίτηση τους τη συμμετοχή στο τρέχον ετήσιο πρόγραμμα η δε απόφαση για τη συμμετοχής τους ή μη, εναπόκειται αποκλειστικά στους ίδιους τους φορείς.

Εξυπακούεται ότι η έλλειψη βούλησης συμμετοχής στην κατάρτιση των προγραμμάτων συνεπάγεται εξαιρείς του επαγγελματικού φορέα ή του Ο.Τ.Α. από το τρέχον ετήσιο πρόγραμμα. Η οικειοθελής αποχή από το πρόγραμμα πρέπει να αποδεικνύεται με έγγραφη απάντηση στην πρόσκληση του Νομάρχη για συμμετοχή.

Νομαρχιακές Επιτροπές Τουριστικής Προβολής

Σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρο. 1 του Ν. 2160:

Στην έδρα κάθε νομού συνιστάται Επιτροπή Τουριστικής Προβολής, σκοπός της οποίας είναι ο καταρτισμός προγραμμάτων τουριστικής προβολής της περιοχής στο εσωτερικό και το εξωτερικό, καθώς και η εκτέλεση τους, ύστερα από έγκριση του ΕΟΤ. Η Επιτροπή τουριστικής προβολής συνιστάται με απόφαση του νομάρχη, είναι επταμελής και αποτελείται από εκπροσώπους της Δημόσιας Διοίκησης, των ΟΤΑ και των τουριστικών παραγωγικών τάξεων.

Αρμοδιότητες των Νομαρχιακών Επιτροπών Τουριστικής Προβολής

α. Η κατάρτιση ολοκληρωμένων προγραμμάτων που θα ανταποκρίνονται σε μία φιλοσοφία προβολής της συνολικής τουριστικής προσφοράς σε τοπικό επίπεδο.

β. Η υποβολή του προγράμματος στον ΕΟΤ προς έγκριση.

γ. Η παρακολούθηση υλοποίησης του.

δ. Η απόδοση και απολογισμός στον ΕΟΤ,

Σύνθεση των Νομαρχιακών Επιτροπών Τουριστικής Προβολής

Η επιτροπή είναι επταμελής και προεδρεύεται από το Νομάρχη ή εκπρόσωπο του. Συμμετέχουν εκπρόσωποι των ΟΤΑ και των τουριστικών παραγωγικών τάξεων (ξενοδοχείων, τουριστικών γραφείων), που επιθυμούν να συμμετέχουν στην τοπική αυτή πρωτοβουλία. Οι εκπρόσωποι αυτοί ορίζονται από τους αντίστοιχους συλλογικούς φορείς.

Σε όσες περιφέρειες υπάρχουν Δ/νσεις - Γραφεία του ΕΟΤ συμμετέχει στην Επιτροπή και ο Προϊστάμενος του ΕΟΤ ως εκπρόσωπος.

Διαδικασία - προϋποθέσεις έγκρισης

Το υπό έγκριση πρόγραμμα υποβάλλεται στην Κεντρική Υπηρεσία του Ε.Ο.Τ. Δ/ση Ε' η οποία από κοινού με τις Δ/νσεις Α' και Δ' εξετάζουν τις προτάσεις και με βάση τις διατιθέμενες προς το σκοπό αυτό πιστώσεις από το ΠΔΕ/ΕΟΤ, γνωμοδοτούν για τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα του προγράμματος και αποτελεσματικό-

τητα του προγράμματος, καθώς και για το ποσοστό χρηματοδότησης του από τον ΕΟΤ που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του συνολικού προϋπολογισμού. Τέλος εισηγείται στον Γεν. Γραμματέα ΕΟΤ την έγκριση του προγράμματος σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία.

Χρηματοδοτικά μέσα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εκτός από τη χρηματοδοτική ενίσχυση μέσω των διαρθρωτικών ταμείων και άλλων κοινοτικών προγραμμάτων ή πρωτοβουλιών, υπάρχει η δυνατότητα χρηματοδότησης δράσεων για τον τουρισμό και το περιβάλλον μέσω του LIFE, του ενιαίου χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον. Το LIFE προβλέπει, στα πλαίσια της χρηματοδότησης δράσεων υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης και της ποιότητας του περιβάλλοντος, την ενίσχυση δράσεων επίδειξης που αφορούν την προώθηση τουριστικών δραστηριοτήτων καθώς και την εφαρμογή νέων ιδεών που ενισχύουν ιδιαίτερα το σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.9. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Α.9.1 Δήμος Μεσσήνης υφιστάμενη κατάσταση

Ο νέος Δήμος Μεσσήνης προέρχεται από την εφαρμογή του Ν. 2539/97 για την αναδιάρθρωση της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αποτελείται από τα ακόλουθα δημοτικά διαμερίσματα:

1. Μεσσήνης (έδρα του Δήμου)
2. Αβραμιού
3. Ανάληψης
4. Βελίκας
5. Καρτερολίου
6. Λευκοχώρας
7. Λυκοτράφου
8. Μαδένης
9. Μαυροματίου Παμίσου
10. Νεοχωρίου Αριστομένου
11. Πιλαλίστρας
12. Πιπερίτσας
13. Σπιταλίου
14. Τριόδου

Στο τμήμα αυτό θα γίνει η ανάλυση της παρούσας κατάστασης του δήμου τόσο ως προς το εξωτερικό όσο και ως προς το εσωτερικό περιβάλλον του, ώστε να προσδιορισθεί το πλαίσιο των δραστηριοτήτων του και συνεπώς, οι στόχοι και οι κατευθύνσεις της ανάπτυξης του.

Πριν γίνει αναφορά στα παραπάνω, θα πρέπει να αναφερθεί το γεγονός ότι από το Οκτώβριο του 2001, οι υπηρεσίες του δήμου και ολόκληρη η δημοτική αρχή, μεταφέρθηκε στο νέο Δημοτικό Μέγαρο, στον δρόμο προς την Μπούκα.

Η μελέτη του έργου έγινε από την ΤΥΔΚ Μεσσηνίας με προϋπολογισμό 283.200.000 δρχ.. Το έργο χρηματοδοτήθηκε αρχικά από ΙΠ και ΣΑΤΑ, για κατασκευή του φέροντος οργανισμού, και αποπερατώθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΠΤΑ και ΙΠ. Η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου, έγινε με μελέτη και αυτεπιστασία στην κατασκευή του, καθώς επίσης και η χρηματοδότηση του. Η μελέτη για τον εξοπλισμό των γραφείων έγινε από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου και πραγματοποιήθηκε με διαγωνισμό. Το τελικό ποσό κατασκευής του ανήλθε στα 600 εκ δρχ.

Το κτήριο διαθέτει άνετους χώρους εργασίας και εξυπηρέτησης πολιτών, που είναι κατανομημένοι σε δύο ορόφους, επιπλέον του ισογείου. Διαθέτει ευκολίες για εξυπηρέτηση πολιτών με ειδικές ανάγκες, καθώς επίσης υποδομή για πλήρη ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος Η/Υ.

Από πλευράς αρχιτεκτονικής είναι, καλαίσθητο, φωτεινό κτήριο, με καλά

διαμορφωμένο εξωτερικό χώρο, που διαθέτει πράσινο και απαλούς χρωματισμούς.

A.9.2. Εξωτερικό περιβάλλον

Θεσμικό πλαίσιο

Το βασικό θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει τους σκοπούς, τις αρμοδιότητες, την οργάνωση και την λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αποτελείται από διάφορους νόμους οι οποίοι έχουν κωδικοποιηθεί με το Π.Δ. 410/95 (Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας).

Τα βασικά στοιχεία του θεσμικού πλαισίου περί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αναφέρονται στην συνέχεια.

α. Αρμοδιότητες

Οι Δήμοι έχουν ως αρμοδιότητα την εν γένει διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων με σκοπό την προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων, καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των πολιτών και ειδικότερα:

- την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία:
 - έργων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης
 - αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτιωτικών έργων
 - έργων δημοτικής και κοινοτικής οδοποιίας
 - χώρων πρασίνου και υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων
 - πλατειών, γεφυρών και έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων κοιμητηρίων
 - χώρων άθλησης, αναψυχής και λαϊκών αγορών
 - βοσκοτόπων

- τη λειτουργία των εμποροπανηγύρεων
- την καθαριότητα και τη διαχείριση των απορριμμάτων, την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία λουτρών και αποχωρητηρίων
- την ίδρυση και τη λειτουργία παιδικών, βρεφικών, βρεφονηπιακών σταθμών και νηπιαγωγείων, κέντρων ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, Κ.Α.Π.Η. και κέντρων υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες και τη μελέτη και εφαρμογή κοινωνικών προγραμμάτων
- την ίδρυση, κατασκευή και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και τη μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων
- την εξασφάλιση στέγης και τη δημιουργία θέρετρων
- τη μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης
- την προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος και την προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων
- την ίδρυση και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, την επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων, τη συντήρηση και λειτουργία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής κτιρίων (σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημοσίου φορείς)
- την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων
- την κατασκευή, επισκευή, συντήρηση και διαχείριση των δημοτικών αθλητικών χώρων
- την προστασία, αξιοποίηση και εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων μορφών ενέργειας
- την υλοποίηση του πολεοδομικού σχεδιασμού, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο και το χωροταξικό σχεδιασμό
- τη ρύθμιση της κυκλοφορίας, τη λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων, και τη διοίκηση της αστικής συγκοινωνίας
- τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την ύδρευση, την άρδευση, την αποχέτευση την ηχορύπανση, τη ρύπανση των θαλασσών από πηγές ξηράς, την προστασία των επίγειων και υπόγειων υδάτινων απο-

θεμάτων και την προστασία του περιβάλλοντος

- τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την λειτουργία των πάσης φύσεως επιτηδευμάτων και επαγγελμάτων
- την ίδρυση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων και τον έλεγχο των υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας
- τη χορήγηση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας καταστημάτων και επιχειρήσεων, αδειών μικροπωλητών εγκατάστασης και λειτουργίας θεάτρων, κινηματογράφων, αδειών λειτουργίας μουσικής, αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας ψυχαγωγικών παιγνιδιών
- τη διαχείριση της δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας και την κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών καταστημάτων
- τη μελέτη, εκτέλεση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κυρίως στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στα πλαίσια του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού
- την εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής τους
- την αποθήκευση και εμπορία υγρών και αερίων καυσίμων
- τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων
- την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων για θέματα σχετικά με τα παραπάνω.

β. Συμβάσεις

Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Σύνδεσμοι Δήμων και Κοινοτήτων, η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης και τα Δημοτικά και Κοινοτικά Ιδρύματα μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με φορείς του δημοσίου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65). Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται η συμμετοχή και επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Συνεταιρισμών, Επιμελη-

τηρίων και Επιστημονικών Φορέων Δημόσιου Δικαίου.

Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το έργο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, οι πόροι που θα διατεθούν, τα ποσά χρηματοδότησης και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των έργων ή των προγραμμάτων ή παροχής των υπηρεσιών. Με την ίδια σύμβαση ορίζεται επίσης ο συμβαλλόμενος φορέας στον οποίο ανατίθεται ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή του.

Οι συμβαλλόμενοι φορείς για την εκτέλεση των προγραμματικών συμβάσεων μπορεί να χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό και από τους προϋπολογισμούς των φορέων που συμμετέχουν. Είναι δυνατή επίσης η απασχόληση προσωπικού του ενός φορέα σε άλλο.

Επίσης οι Δήμοι μπορούν με βάση το άρθρο 23 του Ν, 2539/97 να συνάπτουν συμβάσεις διαδημοτικής συνεργασίας, με την οποία ένας από τους συμβαλλόμενους Δήμους αναλαμβάνει την άσκηση μιας αρμοδιότητας.

γ. Όργανα της Τ.Α. -Αρμοδιότητες και λειτουργία οργάνων

Τα όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι:

- Το Δημοτικό Συμβούλιο
- Η Δημαρχιακή Επιτροπή
- Ο Δήμαρχος
- Οι Αντιδήμαρχοι

Οι αρμοδιότητες των επιμέρους οργάνων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παρουσιάζονται στη συνέχεια.

1. Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφασίζει για κάθε θέμα σχετικό με τις αρμοδιότητες του Δήμου, εκτός από τα θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δημάρχου ή της δημαρχιακής επιτροπής και ειδικότερα:

α. Για τον κανονισμό των εργασιών του, τον κανονισμό των εργασιών της δημαρχιακής επιτροπής και για τον οργανισμό της εσωτερικής υπηρεσίας του Δή-

μου.

β. Για τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του Δήμου, των Δημοτικών Ιδρυμάτων και των λοιπών Νομικών Προσώπων του.

γ. Για την επιβολή φόρων, τελών και δικαιωμάτων.

δ. Για την εκποίηση και ανταλλαγή δημοτικών ακινήτων καθώς και για τη σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων που τα επιβαρύνουν.

ε. Για την εκμίσθωση δημοτικών ακινήτων.

στ. Για την αγορά και μίσθωση ακινήτων.

ζ. Για τη σύναψη δανείων και τους όρους τους.

η. Για το πρόγραμμα των εκτελεστέων έργων.

θ. Για την τουριστική αξιοποίηση περιοχών που τους ανήκουν ή τους παραχωρούνται από το κράτος.

ι. Για την κατασκευή και τη συντήρηση συγκροτημάτων λαϊκών κατοικιών και θέρετρων.

ια. Για την ίδρυση και λειτουργία παιδικών, βρεφικών και υγειονομικών σταθμών και γενικά κέντρων που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες,

ιβ. Για την ίδρυση και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων.

ιγ. Για την ίδρυση και λειτουργία επιχειρήσεων του Δήμου ή τη συμμετοχή σε τέτοιες επιχειρήσεις καθώς και για την εκλογή των αντιπροσώπων του Δήμου σ' αυτές.

ιδ. Για τη σύσταση και λειτουργία Δημοτικών Ιδρυμάτων και λοιπών Δημοτικών Νομικών Προσώπων καθώς και για την εκλογή των μελών των συλλογικών οργάνων που τα διοικούν.

ιε. Για την ανάθεση της ασκήσεως μιας δραστηριότητας του Δήμου σε Νομικά Πρόσωπα,

ιστ. Για την οργάνωση ειδικής υπηρεσίας, που θα είναι αρμόδια να ελέγχει την τήρηση των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και τη στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την αποχέτευση και τη μόλυνση του περιβάλλοντος.

2. Με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζονται αρμοδιότητες στην Δημαρχιακή Επιτροπή.

3. Το Δημοτικό Συμβούλιο παίρνει θέση σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε αρμόδιες δημόσιες αρχές ζητούν τη γνώμη του.

4. Το Δημοτικό Συμβούλιο, στα πλαίσια των διαδικασιών του δημοκρατικού προγραμματισμού, έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Διατυπώνει προτάσεις προς το Δημοτικό Συμβούλιο για έργα και μέτρα πολιτικής. Δημαρχιακής ή Περιφερειακής σημασίας, που αφορούν το δήμο και εντάσσονται στο μεσοχρόνιο Δημοτικό ή Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα.

β. Καταρτίζει στα πλαίσια του μεσοχρόνιου Νομαρχιακού Αναπτυξιακού Προγράμματος, το αντίστοιχο Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα, ύστερα από σχετική πρόταση των τοπικών συμβουλίων ή των συμβουλίων των δημοτικών διαμερισμάτων ή των συνοικιακών συμβουλίων.

γ. Καταρτίζει το ετήσιο Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 73 του Ν.1622/1986.

δ. Χρηματοδοτεί έργα τοπικής σημασίας του ετήσιου Τοπικού Αναπτυξιακού Προγράμματος από ίδιους πόρους του Δήμου, καθώς και από τις πιστώσεις του προγράμματος δημόσιων επενδύσεων που κατανέμει στο δήμο το Δημοτικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 74 του Ν. 1622/1986.

ε. Χρηματοδοτεί από κοινού με φορείς του δημόσιου τομέα, έργα του ετήσιου τοπικού αναπτυξιακού προγράμματος, στα πλαίσια προγραμματικών συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 74 του Ν. 1622/1986.

στ. Διατυπώνει προτάσεις προς τους φορείς του δημόσιου τομέα για έργα και μέτρα πολιτικής που αφορούν το Δήμο και χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, αλλά εντάσσονται στα ειδικά αναπτυξιακά προγράμματα των φορέων αυτών.

5. Η Δημαρχιακή Επιτροπή αποτελείται από το Δήμαρχο ή τον Αντιδήμαρχο που έχει ορίσει ο Δήμαρχος ως Πρόεδρο και από:

- δύο μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και δεκαπέντε μέλη
- τέσσερα αν το συμβούλιο έχει έως και τριάντα ένα μέλη
- έξι μέλη αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα ένα μέλη

Η Δημαρχιακή Επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α. συντάσσει τον προϋπολογισμό του Δήμου,
- β. προελέγχει τον απολογισμό
- γ. αποφασίζει για τη διάθεση των πιστώσεων που είναι εγγεγραμμένες στον προϋπολογισμό
 - δ. καταρτίζει τους όρους, συντάσσει τη διακήρυξη, διεξάγει και κατακυρώνει όλες τις δημοπρασίες.
 - ε. μελετά την ανάγκη συνάψεως δανείων, καταρτίζει τους όρους τους και κάνει σχετική εισήγηση στο Δημοτικό Συμβούλιο,
 - στ. αποφασίζει για την άσκηση όλων των ενδίκων βοηθημάτων και των ενδίκων μέσων καθώς και για την επιβολή, την αντεπιβολή ή τη δόση όρκου,
 - ζ. αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές,
 - η. αποφασίζει για το συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχει αντικείμενο μέχρι ποσού πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών,
 - θ. αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών,
 - ι. αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου

6. Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί σε περιπτώσεις μεγάλης, κατά την κρίση του, σημασίας, να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο τις αρμοδιότητες της Δημαρχιακής Επιτροπής.

7. Η Δημαρχιακή Επιτροπή μπορεί να παραπέμπει οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητας της στο Δημοτικό Συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητα του θέματος.

8. Ο Δήμαρχος:

- α. εκπροσωπεί το Δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή και δίνει τους όρκους που επιβάλλονται στο Δήμο,
- β. εκτελεί τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημαρχιακής Επιτροπής,
- γ. είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου,
- δ. είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου, αποφασίζει, για το διορισμό του και εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού

ελέγχου,

ε. διατάζει την είσπραξη των δημοτικών εσόδων και εκδίδει τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής

στ. υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος

ζ. εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως των Δημοτών

η. ασκεί τις αρμοδιότητες που του αναθέτουν ειδικές διατάξεις του Κώδικα ή άλλου νόμου.

Κατ' εξαίρεση, σε περίπτωση που δημιουργείται προφανής κίνδυνος ή ζημία των δημοτικών συμφερόντων από την αναβολή, ο Δήμαρχος μπορεί να λάβει μέτρα για θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Δημορχιακής Επιτροπής, οφείλει όμως να υποβάλει αμέσως τις ενέργειες του στην έγκριση της.

Σε περίπτωση που τα συμφέροντα του Δημάρχου συγκρούονται με τα συμφέροντα του Δήμου, τα καθήκοντα του Δημάρχου ασκεί ο σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού που ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Η παράβαση των διατάξεων αυτής της παραγράφου μπορεί να επιφέρει την ποινή της αργίας.

Σε βάρος Δημάρχου ως διατάκτη πληρωμών επιτρέπεται καταλογισμός μόνο για δόλο ή βαριά αμέλεια

9. Αντιδήμαρχοι

Σε κάθε Δήμο που έχει πραγματικό πληθυσμό πάνω από πέντε χιλιάδες κατοίκους, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής, και σε Δήμους που είναι πρωτεύουσες νομών το Δήμαρχο επικουρούν Αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό πάνω από πέντε και έως δέκα χιλιάδες κατοίκους και σε Δήμους που είναι έδρες πρωτευουσών νομού ορίζεται ένας Αντιδήμαρχος.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό δέκα και έως είκοσι πέντε χιλιάδες κατοίκους ορίζονται δύο Αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό από είκοσι πέντε χιλιάδες και έως εβδομήντα χιλιάδες κατοίκους, ορίζονται τρεις Αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους που έχουν πληθυσμό από εβδομήντα χιλιάδες και έως εκατόν δέκα χιλιάδες κατοίκους ορίζονται τέσσερις Αντιδήμαρχοι.

Σε Δήμους με πληθυσμό από εκατόν δέκα χιλιάδες και έως εκατόν πενήντα χιλιάδες κατοίκους ορίζονται πέντε Αντιδήμαρχοι.

Στους μεγαλύτερους Δήμους ο αριθμός των Αντιδημάρχων είναι ίσος με τον αριθμό των διαμερισμάτων και μπορεί να αυξηθεί κατά δύο με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Αντιδήμαρχοι είναι οι σύμβουλοι που ορίζει ο Δήμαρχος. Η θητεία τους είναι διετής, εκτός εάν το Δημοτικό Συμβούλιο, με απόφαση του, την περιορίσει σε ένα χρόνο.

Ο Δήμαρχος, με απόφαση του, μεταβιβάζει αρμοδιότητες του σε Αντιδημάρχους.

ε. Οικονομικό περιβάλλον

Το νομοθετικό πλαίσιο για τα Οικονομικά της Τ.Α. συμπεριλαμβάνεται στο Ν. 1828 για τα οικονομικά της πρωτοβάθμιας Τ.Α., ο οποίος προβλέπει τα ακόλουθα έσοδα της Τ.Α.:

τακτικά, που προέρχονται:

- από θεσμοθετημένους υπέρ αυτών πόρους
- από τα εισοδήματα της κινητής και ακίνητης περιουσίας
- από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα
- από φόρους, τέλη δικαιώματα και εισφορές και
- από τοπικά δυνητικά τέλη και εισφορές,

και έκτακτα, που προέρχονται:

- από δάνεια, δωρεές κληροδοτήματα και κληρονομίες
- από εκποίηση περιουσιακών στοιχείων και
- από κάθε άλλη πηγή.

Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι

Σύμφωνα με το άρθρο 28 του Ν.1828/89, αποδίδονται στην Τοπική Αυτοδιοίκηση οι παρακάτω πόροι:

Ποσοστό 20% του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων

Ποσοστό 50% των τελών κυκλοφορίας

Ποσοστό 20% του φόρου μεταβίβασης ακινήτων

Από το 20% του φόρου εισοδήματος, τα 2/3 διατίθενται για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και το υπόλοιπο 1/3 για επενδύσεις σε έργα.

Τα έσοδα των Κ.Α.Π. κατατίθενται σε ειδικό λογαριασμό στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και αποδίδονται στους Δήμους με κριτήρια που καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας μετά από πρόταση της ΚΕΔΚ-Ε.

Με βάση το άρθρο 13 του Ν.2539/97, τα κριτήρια κατανομής των πόρων είναι τα ακόλουθα:

- Το μήκος των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης
- Το μήκος και η βατότητα του οδικού δικτύου
- Ο ορεινός, πεδινός ή νησιωτικός χαρακτήρας του Ο.Τ.Α.
- Το επίπεδο των κοινωνικών εξυπηρετήσεων
- Η δυνατότητα άντλησης τοπικών πόρων
- Το πληθυσμιακό μέγεθος, οι πληθυσμιακές διακυμάνσεις ανά εποχές και η δημοσιογραφική τάση
- Οι κλιματολογικές συνθήκες και ο αριθμός των σχολικών αιθουσών
- Οι περιβαλλοντικές συνθήκες

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να επιβάλλονται τέλη, δικαιώματα ή εισφορές σε βάρος των δημοτών για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών που συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής, στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και στην ανάπτυξη της περιφέρειας του Δήμου. Τα τέλη, τα δικαιώματα και οι εισφορές αυτές έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να αντλήσει χρηματοδότηση και από την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία γίνεται ως ακολούθως:

Μέσω των προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Π.Ε.Π., Προγράμματα Υπουργείων), με εγγραφή των σχετικών έργων στο πρόγραμμα Ε.Π.Τ.Α.

Μέσω της συμμετοχής της Τ.Α. σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Ένωση (π.χ. προγράμματα διεθνικής συνεργασίας) Η χρηματοδότηση αυτή δεν είναι συνεχής, αλλά γίνεται με βάση την υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων μετά από προκήρυξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τέλος, οι Δήμοι προκειμένου να εξασφαλίσουν πόρους για την εκτέλεση έργων και την παροχή υπηρεσιών της αποκλειστικής αρμοδιότητάς τους, μπορούν να συνάπτουν δάνεια με πιστωτικά ιδρύματα, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Δαπάνες

Οι δαπάνες των Ο.Τ.Α. διακρίνονται σε υποχρεωτικές και προαιρετικές.

Υποχρεωτικές δαπάνες είναι:

- οι δαπάνες για την πληρωμή των διαφόρων εξόδων διοικήσεως όπως είναι π.χ. τα έξοδα παραστάσεως, οι αποδοχές του κάθε είδους προσωπικού, η γραφική ύλη, τα έντυπα και βιβλία, τα μισθώματα γραφείων που χρησιμοποιούνται για τις υπηρεσίες των δήμων ή των κοινοτήτων, τα έξοδα βεβαιώσεως και εισπράξεως
- οι δαπάνες για την εξόφληση των οφειλών
- οι ετήσιες εισφορές υπέρ των συνδέσμων δήμων και κοινοτήτων
- οι επιχορηγήσεις που ορίζουν οι δήμοι και οι κοινότητες χάριν των ιδρυμάτων και των νομικών προσώπων που ιδρύει κάθε δήμος ή κοινότητα.

Προαιρετικές δαπάνες είναι αυτές που εγγράφονται στον προϋπολογισμό για την κάλυψη δαπανών που ο Δήμος θεωρεί απαραίτητες και έχει τη δυνατότητα πληρωμής τους.

Τα έσοδα και οι δαπάνες των Δήμων εγγράφονται με σύστημα κωδικής κατάταξης, το οποίο διευκολύνει την κατάρτιση και την εκτέλεση του προϋπολογισμού και παρέχει, τη δυνατότητα μελέτης των μεγεθών του.

Κατάρτιση και ψήφιση προϋπολογισμού

Η σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού είναι μία από τις σοβαρότερες εργασίες των Δήμων και για το λόγο αυτό ο Δ.Κ.Κ. προβλέπει ειδικές διαδικασίες. Έτσι λοιπόν το σχέδιο του προϋπολογισμού των εσόδων και εξόδων του δήμου συντάσσεται από τη δημορχιακή επιτροπή η οποία το υποβάλλει, αιτιολογώντας κάθε εγγραφή, στο δημοτικό συμβούλιο, για συζήτηση και απόφαση, το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου κάθε έτους.

Το σχέδιο συνοδεύεται απαραίτητα από αιτιολογική έκθεση των εγγραφών εσόδων και δαπανών με ανάλυση του ύψους τους.

Το συμβούλιο πρέπει να ψηφίσει τον προϋπολογισμό έως το τέλος Νοεμβρίου του ίδιου έτους, και να τον υποβάλλει στο περιφερειακό διευθυντή, ισοσκελισμένο.

Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού δεν καταρτιστεί και δεν υποβληθεί, όπως προβλέπεται παραπάνω, ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου ή ο πρόεδρος της κοινότητας δε μεριμνήσουν για να συγκληθεί το συμβούλιο έως το τέλος Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφιση του προϋπολογισμού.

Οι δαπάνες πληρώνονται σε βάρος του προϋπολογισμού-Καμία δαπάνη δεν μπορεί να πληρωθεί αν δεν υπάρχει πρόβλεψη αντίστοιχου κωδικού στον προϋπολογισμό του Δήμου.

Ο προϋπολογισμός συντάσσεται για χρονικό διάστημα ενός οικονομικού έτους το οποίο αρχίζει την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου.

Το οικονομικό έτος παρατείνεται κατά ένα μήνα για την είσπραξη των εσόδων και κατά δύο μήνες για την πληρωμή των δαπανών.

Όσπου να αρχίσει να ισχύει ο νέος προϋπολογισμός, και πάντως όχι αργότερα από το τέλος Μαρτίου του επόμενου οικονομικού έτους, ισχύει ο προϋπολογισμός του έτους που έχει λήξει.

Μετά την πάροδο του τριμήνου απαγορεύεται να γίνει οποιαδήποτε δαπάνη με βάση τον προϋπολογισμό του περασμένου έτους.

Απολογισμός

Μετά το τέλος του διαχειριστικού έτους και μέχρι το τέλος Απριλίου, οι αρμόδιες υπηρεσίες υποβάλλουν στην Δημαρχιακή Επιτροπή μέσω του Δημάρχου, τον απολογισμό της διαχείρισης του οικονομικού έτους που έληξε . Εντός τεσσάρων μηνών το Δημοτικό Συμβούλιο ψηφίζει τον απολογισμό του προηγούμενου οικονομικού έτους.

Οικονομική Διοίκηση

Η οικονομική διοίκηση των Δήμων γίνεται από την Ταμειακή Υπηρεσία, η οποία διεξάγει όλη τη χρηματική διαχείριση, που ξεκινά από την είσπραξη των εσόδων και καταλήγει στη σύνταξη του ταμειακού απολογισμού.

Η υπηρεσία αυτή διεξάγεται από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων μέσω των Δ.Ο.Υ.

Οι Δήμοι μπορούν να έχουν δική τους Ταμειακή Υπηρεσία η οποία πρέπει να προβλέπεται από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας-

Ιδρύματα —Νομικά Πρόσωπα-- Επιχειρήσεις Ένσταση και νομική φύση

Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να συνιστούν δικές τους επιχειρήσεις ή να μετέχουν σε επιχειρήσεις που συνιστούν μαζί με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που ήδη υπάρχουν:

- α. για την εκτέλεση έργων που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού καθώς και για την οικονομική εκμετάλλευση των έργων αυτών.
- β. για την παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών που έχουν σκοπό την εξυπηρέτηση του κοινού,
- γ. για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που έχουν σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων

Δύο ή περισσότεροι δήμοι ή κοινότητες ή δήμοι και κοινότητες μπορούν να συνιστούν κοινές δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις και να συμμετέχουν σε υφιστάμενες δημο-

τικές και κοινοτικές επιχειρήσεις. Η σύσταση αμιγούς δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης ή η συμμετοχή σε τέτοια επιχείρηση γίνεται, μετά πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, που λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, και πράξη του περιφερειακού διευθυντή που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πράξη του περιφερειακού διευθυντή περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της απόφασης του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και αποτελεί το καταστατικό της επιχείρησης.

Στην απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για τη σύσταση δημοτικής ή κοινοτικής επιχείρησης αναφέρονται η επωνυμία, ο σκοπός, η διάρκεια και η έδρα της επιχείρησης, η διοίκηση, το κεφάλαιο, οι πόροι, τα σχετικά με τη διάλυση και εκκαθάριση της επιχείρησης καθώς και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο κατά την κρίση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου,

Οι παραπάνω δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και διέπονται από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από αυτόν το νόμο.

Η σύσταση ή η συμμετοχή σε επιχείρηση που δεν είναι αμιγής δημοτική ή κοινοτική, γίνεται ύστερα από πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη, με απόφαση των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων, που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται και το ποσοστό της συμμετοχής στο εταιρικό κεφάλαιο, η εκπροσώπηση του δήμου ή της κοινότητας στα όργανα της επιχείρησης και οι όροι συμμετοχής και αποχώρησης. Οι επιχειρήσεις αυτής της παραγράφου λειτουργούν με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας ή της εταιρείας μικτής οικονομίας ή του συνεταιρισμού. Με την ίδια διαδικασία είναι δυνατή η συμμετοχή δήμου ή κοινότητας σε κοινοπραξία. Η ευθύνη δήμου ή κοινότητας, που συνιστά ή συμμετέχει σε επιχείρηση περιορίζεται στη συμμετοχή της στο κεφάλαιο της επιχείρησης. Δεν επιτρέπεται η επιχορήγηση από δήμο ή κοινότητα, οποιασδήποτε επιχείρησης που αυτοί συνιστούν ή συμμετέχουν

Διαδημοτικές και Διακοινοτικές επιχειρήσεις

Οι διαδημοτικές επιχειρήσεις διέπονται από τις γενικές διατάξεις που αφορούν

τις δημοτικές επιχειρήσεις και από τις ακόλουθες ειδικές διατάξεις.

Οι αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για τη σύσταση επιχείρησης έχουν το ίδιο περιεχόμενο και περιλαμβάνουν τα στοιχεία που αναφέρονται παραπάνω και επιπλέον τα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρει κάθε δήμος ή κοινότητα και το ποσοστό της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης.

Μέλη του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης είναι δήμαρχοι, πρόεδροι κοινοτήτων, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, κάτοικοι και δημότες των δήμων και των κοινοτήτων που συμμετέχουν. Δεν είναι αναγκαίο να εκπροσωπείται άμεσα στο διοικητικό συμβούλιο κάθε δήμος ή κοινότητα με δικό της εκπρόσωπο. Στο διοικητικό συμβούλιο συμμετέχει και εκπρόσωπος των εργαζομένων της επιχείρησης, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι, εργαζόμενους.

Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου ορίζεται από το δήμο ή την κοινότητα με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων με τις οποίες συνιστάται η επιχείρηση. Αντιπρόεδρος εκλέγεται, από το διοικητικό συμβούλιο ένα από τα μέλη του. Με τις αποφάσεις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων για τη σύσταση επιχείρησης μπορεί να συσταθεί διαδημοτικό ή διακοινοτικό όργανο από αιρετούς εκπροσώπους των δήμων και κοινοτήτων που συμμετέχουν, αναλογικά με το ποσοστό συμμετοχής κάθε οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης στο κεφάλαιο της επιχείρησης. Το όργανο αυτό ασκεί τις αρμοδιότητες των δημοτικών ή κοινοτικών συμβουλίων.

Δημοτικές ή Κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα

Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα συνιστώνται από έναν οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά πρόσωπα.

Δημοτικές ή κοινοτικές επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των συνεταιρισμών. Επίσης, για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, έχουν τις πρόσθετες φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων που προβλέπονται από το άρθρο αυτό.

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται κατά κατηγορία επιχειρήσεων, μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε και πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση

αρμόδιου Υπουργού, ρυθμίζονται και κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της νομοθεσίας για τους συνεταιρισμούς οι όροι σύστασης και λειτουργίας τους και ειδικότερα: το ποσοστό συμμετοχής του δήμου ή της κοινότητας στο συνολικό αριθμό των συνεταιρικών μερίδων τα σχετικά με την καταχώρηση τους στο μητρώο συνεταιρισμών με τις υποχρεωτικές και προαιρετικές μερίδες, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την ευθύνη των συνεταίρων, με τον τρόπο εκπροσώπησης του δήμου ή της κοινότητας και των λοιπών συνεταίρων στα όργανα των επιχειρήσεων, με τη σύνθεση, τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των οργάνων αυτών, με το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και τη διάθεση των κερδών, με τη διάλυση και εκκαθάριση, με το δικαίωμα προτίμησης του δήμου ή της κοινότητας για την αγορά της εκπαινούμενης περιουσίας και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού,

Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης – Κίνητρα

Εκτός από τις αμιγείς δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης θεωρούνται και οι:

α. ανώνυμες εταιρείες, που συνιστώνται μόνο από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν και φορείς του δημοσίου τομέα, με κοινές μετοχές, που αντιπροσωπεύουν, αθροιστικά, μέχρι το είκοσι στα εκατό (20%) του κεφαλαίου,

β. επιχειρήσεις στις οποίες φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης διατηρούν πάντοτε κοινές μετοχές ή μερίδια που αντιπροσωπεύουν αθροιστικά τουλάχιστον το τριάντα πέντε στα εκατό (35%) του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου και μαζί με συνεταιρισμούς διατηρούν πάντοτε την πλειοψηφία των μετοχών ή μεριδίων.

Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής φόρου μεταβίβασης ή δωρεάς για ακίνητα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία που εισφέρονται, δωρίζονται ή πωλούνται σ' αυτές από φορείς του δημοσίου τομέα, από συνεταιρισμούς, από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και από άλλους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Για την πρόσληψη προσωπικού από τις επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν ισχύουν οι διατάξεις του νό-

μου 1320/1983 και του νόμου 1188/1981.

Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης, με την οποία δήμος ή κοινότητα αναθέτει σε επιχείρηση οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης την εκτέλεση έργου, εργασίας ή μεταφοράς ή τη διενέργεια προμήθειας, αν ο προϋπολογισμός καθενός από αυτά δεν υπερβαίνει το ποσό των οκτώ (8.000.000) εκατομμυρίων δραχμών.

Οι επιχειρήσεις του εδαφίου, για την πρώτη πενταετία της λειτουργίας τους, έχουν τις φορολογικές απαλλαγές των αμιγών δημοτικών ή κοινοτικών επιχειρήσεων. Η προηγούμενη προθεσμία προκειμένου, εφόσον μετέχουν και φορείς του δημόσιου τομέα, παρατείνεται για μία ακόμη πενταετία από της λήξεως της πρώτης. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου μπορούν να συμμετέχουν σε κοινοπραξίες και ιδιαίτερα για τη διενέργεια κοινών προμηθειών, την από κοινού σύνταξη μελετών και εκτέλεση έργων, την από κοινού χρήση εξοπλισμού, την κοινή διαφήμιση των προϊόντων που παράγουν και των υπηρεσιών που παρέχουν και την προώθηση των πωλήσεων τους. Οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να συμμετέχουν σε άλλες επιχειρήσεις, όπως συνεταιρισμούς, ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες μικτής οικονομίας.

Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εργασίας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που εκδίδονται με πρόταση του διοικητικού συμβουλίου του ΟΑΕΔ μπορούν να εφαρμοστούν οι διατάξεις του άρθρου 18 του Νόμου 1262/1982 (ΦΕΚ 70/Α), προκειμένου περί δήμων, κοινότητων, συνδέσμων και επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που προσφέρονται για την πρακτική άσκηση σπουδαστών των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας. Στην περίπτωση αυτή το ποσό επιδότησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 18 του Νόμου 1262/1982 μπορεί να καθορισθεί μέχρι το 70%, του ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη. Οι Επιχειρήσεις αυτού του άρθρου, του Ν. 1069/1980 του Ν. 890/1979 και του Ν. 2234/1952, δεν υπάγονται στους φορείς του δημόσιου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982,

Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να αναθέτουν μελέτες σε επιχειρήσεις Ο.Τ.Α. που έχουν συστήσει ή στις οποίες συμμετέχουν, κατά τις διατάξεις της παρα-

γράφου 4 του παρόντος άρθρου, μέχρι του ποσού των 3.000.000 δραχμών.

Έργα - Προμήθειες- Μελέτες

Οι πάσης φύσεως μελέτες των Δήμων (έργων, εργασιών, προμηθειών), εκτελούνται:

- Από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου
- Από την Τ.Υ.Δ.Κ. όταν αδυνατεί η τεχνική υπηρεσία του Δήμου
- Από ιδιώτες μελετητές εγγεγραμμένους στα μητρώα μελετητών, όταν η ΤΥΔΚ δεν είναι σε θέση να εκπονήσει τη μελέτη, με βάση το Ν. 716/77.

Έργα

Τα έργα των Δήμων εκτελούνται με βάση το Τεχνικό Πρόγραμμα το οποίο συντάσσεται από το Δημοτικό Συμβούλιο, τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη λήξη του οικονομικού έτους.

Το Τεχνικό Πρόγραμμα περιλαμβάνει με σειρά προτεραιότητας τα έργα που θα εκτελεσθούν εντός του οικονομικού έτους και τα οποία θα χρηματοδοτηθούν από τον προϋπολογισμό του Δήμου.

Δεν επιτρέπεται η εκτέλεση κανενός έργου αν προηγουμένως αυτό δεν έχει ενταχθεί στο Τεχνικό Πρόγραμμα.

Τα βήματα για την παραγωγή ενός έργου είναι εν περίληψη τα ακόλουθα:

- Εγγραφή του έργου στο Τεχνικό Πρόγραμμα του Δήμου
- Εγγραφή πίστωσης του έργου στον Προϋπολογισμό
- Σύνταξη της μελέτης του έργου
- Διαδικασία κατασκευής του έργου (με εργολήπτη ή με αυτεπιστασία)
- Έγκριση και κατακύρωση της ανάθεσης
- Υπογραφή σύμβασης

- Ορισμός επιβλέπωντος από την Υπηρεσία
- Διαδικασία επίβλεψης του έργου
- Περαιώση - Παραλαβή - Εξόφληση του έργου

Η εκτέλεση των έργων γίνεται με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- Με διαγωνισμό
- Με απευθείας ανάθεση
- Με αυτεπιστασία από το Δήμο
- Από κατασκευαστική επιχείρηση Ο.Τ.Α., στην οποία ο Δήμος μπορεί να αναθέτει απευθείας την εκτέλεση έργων προϋπολογισμού μέχρι 8.000.000 δρχ.

Προμήθειες

Οι προμήθειες των Δήμων εκτελούνται μέσω του Ενιαίου Κανονισμού Προμηθειών των Ο.Τ.Α. (ΕΚΠΟΤΑ), εκτός των προμηθειών που συμπεριλαμβάνονται στα έργα.

Οργάνωση Υπηρεσιών

Η κάθε μονάδα Τ.Α. λειτουργεί οργανωτικά με βάση τον Εσωτερικό Κανονισμό Οργάνωσης και Λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Με τον Οργανισμό καθορίζονται οι υπηρεσιακές μονάδες -, οι οργανικές μονάδες (διευθύνσεις, τμήματα, γραφεία), οι αρμοδιότητες εκάστης μονάδας, οι οργανικές θέσεις, το προσωπικό κ.λ.π.. Ο Οργανισμός ψηφίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο με βάση πλήρη μελέτη Οργάνωσης των υπηρεσιών. Τροποποίηση του Οργανισμού γίνεται μόνο με την ίδια διαδικασία και δεν επιτρέπεται να γίνει κατά το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου.

Η οργάνωση του Δήμου Μεσσήνης αναφέρεται στον εγκεκριμένο Εσωτερικό Κανονισμό Οργάνωσης και Λειτουργίας και περιγράφεται στα επόμενα.

A.9.3 Τοπικό περιβάλλον

Με τον όρο «τοπικό περιβάλλον», εννοούμε το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της περιοχής του Δήμου Μεσσήνης και ειδικότερα το πλαίσιο των προβλημάτων και δυνατοτήτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, εντός του οποίου λειτουργεί και αναπτύσσεται και ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης. Τα χαρακτηριστικά του τοπικού περιβάλλοντος επηρεάζουν και ορισμένες φορές προσδιορίζουν την δράση του Δήμου Μεσσήνης (εκτέλεση έργων, οργάνωση κ.λ.π.). Επομένως, η περιγραφή των προβλημάτων και δυνατοτήτων ανάπτυξης της περιοχής του, έχει ιδιαίτερη σημασία για το σχεδιασμό δράσεων ανάπτυξης του Δήμου Μεσσήνης.

Στο τμήμα αυτό παρουσιάζονται, κατά τομέα, τα προβλήματα, οι δυνατότητες, οι στόχοι και οι κατευθύνσεις ανάπτυξης του Δήμου Μεσσήνης, ώστε αυτά να ενσωματωθούν στους στόχους και τις προτεραιότητες ανάπτυξης, όπως παρουσιάζονται στην "Πρόταση του Δήμου Μεσσήνης για το ΣΠΑ 2000-2006"

Κυρίαρχα αναπτυξιακά προβλήματα του νέου Δήμου Μεσσήνης

Ο νέος Δήμος Μεσσήνης αποτελείται από τον πρώην Δήμο Μεσσήνης-και 13 οικισμούς. Η περιοχή του δήμου είναι κατά κύριο λόγο γεωργική και παρουσιάζει, λίγος ως πολύ, τα τυπικά προβλήματα του ελληνικού αγροτικού χώρου, όπως:

- Μεγάλη εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τη γεωργική παραγωγή
- Υψηλά ποσοστά απασχόλησης στο γεωργικό τομέα
- ,Ελλείψεις στα δίκτυα τεχνικών υποδομών, ιδιαίτερα στους συνενωθέντες με τον τέως Δήμο Μεσσήνης Ο.Τ.Α.
- Ελλείψεις στις υποδομές υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης (ιδιαίτερα στα δημοτικά διαμερίσματα).
- Προβλήματα διαχείρισης του χώρου (πολεοδομία, περιβάλλον).

Ειδικότερα προβλήματα του νέου Δήμου Μεσσήνης είναι τα ακόλουθα:

- Τα προβλήματα του κυκλώματος παραγωγής και εμπορίας της γεωργικής παραγωγής
- Η παραγωγή και διάθεση του ελαιολάδου
- Η κατάσταση του επαρχιακού και διακοινοτικού οδικού δικτύου

- Η ανεπάρκεια του αγροτικού οδικού δικτύου
- Η ρύπανση του περιβάλλοντος από τα απόβλητα των ελαιοτριβείων και τα γεωργικά φάρμακα
- Η έλλειψη ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των απορριμμάτων
- Η έλλειψη ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των υδάτινων πόρων
- Η παλαιότητα των δικτύων ύδρευσης
- Οι ελλείψεις σε συστήματα αποχέτευσης στους οικισμούς
- Οι ελλείψεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και της πρόνοιας
- Η απουσία συστήματος πολεοδομικού σχεδιασμού και ανάπτυξης των οικισμών

Αναπτυξιακά πλεονεκτήματα του Δήμου

Η περιοχή του Δήμου Μεσσήνης διαθέτει μία σειρά αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων όπως:

- Ο διευρυμένος Δήμος εμπορεύει ίο καλύτερο τμήμα του Μεσσηνιακού κόλπου περιοχή ιδανική για τουριστική ανάπτυξη.
- Ο Δήμος απέχει μικρή μόνο απόσταση από την αρχαία Μεσσήνη, η οποία είναι ο αξιολογότερος αρχαιολογικός χώρος της χώρας μας.
- Οι εκβολές του ποταμού Παμίσου έχουν χαρακτηριστεί ως περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
- Η μικρή απόσταση από το αστικό κέντρο της Καλαμάτας.
- Η ύπαρξη του ημιαστικού κέντρου της Μεσσήνης.
- Η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας.
- Οι περιβαλλοντικοί, φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι.
- Η ύπαρξη του αεροδρομίου κ.λ.π..
- Αναπτυξιακοί στόχοι του Δήμου

Παραγωγικοί στόχοι

Το προτεινόμενο μοντέλο ανάπτυξης της περιοχής έχει τις ακόλουθες διαστάσεις:

- Αναδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής και ειδικότερα, την ανάπτυξη νέων καλλιεργειών, την ανάπτυξη βιολογικών και οικολογικών προϊόντων, τον εκσυγχρονισμό του κυκλώματος παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας του λαδιού

κ.λ.π.

- Ανάπτυξη των μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων (βιοτεχνία, μεταποίηση γεωργικών προϊόντων)
- Ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού (θαλάσσιος, ορεινός, οικολογικός και πολιτιστικός τουρισμός)

Περιβαλλοντικοί στόχοι

Η διατήρηση και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν πρωταρχικό στόχο για το Δήμο Μεσσήνης.

Η επιλογή αυτή στηρίζεται στην πεποίθηση ότι το περιβάλλον είναι κοινωνικός και αναπτυξιακός πόρος, η προστασία του οποίου αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση και την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Στο πλαίσιο αυτό ο Δήμος Μεσσήνης επιδιώκει:

- Την προστασία των ακτών και του θαλάσσιου περιβάλλοντος γενικότερα
- Την προστασία και αειφορική διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Την προστασία των δασών
- Την προστασία του δομημένου περιβάλλοντος των οικισμών
- Την προστασία της γεωργικής γης

Στόχοι ανάπτυξης των υποδομών

Για τη διασφάλιση της ένταξης της περιοχής στον ευρύτερο χώρο και την επίτευξη της ενδοδημοτικής ισορροπίας ο Δήμος επιδιώκει:

Τη βελτίωση και την ανάπτυξη του επαρχιακού οδικού δικτύου για τη διασύνδεση της περιοχής με τα ευρύτερα δίκτυα μεταφορών

- Τη βελτίωση των οδικών συνδέσεων μεταξύ των οικισμών για την αποκατάσταση της ενότητας της δημοτικής περιφέρειας
- Την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης
- Την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των απορριμμάτων
- Τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των αρδευτικών συστημάτων
- Την ανάπτυξη παραγωγικών υποδομών στο πλαίσιο του πολεοδομικού σχε-

διασμού

- Τη βελτίωση των συστημάτων παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης, υγείας, πρόνοιας και πολιτισμού - αθλητισμού

Οργανωτικοί στόχοι

Προκειμένου να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των ανωτέρω στόχων ο Δήμος επιδιώκει το λειτουργικό και οργανωτικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των υπηρεσιών του και ειδικότερα:

- Την οργάνωση και μηχανοργάνωση του Δήμου
- Τη στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό
- Την αναβάθμιση των τεχνικών υπηρεσιών του
- Προτεινόμενες παρεμβάσεις
- Για την υλοποίηση των ανωτέρω στόχων ο Δήμος Μεσσήνης προτείνει τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

Μεταφορές

Άξονας Καλαμάτα – Μεσσήνη - Ρυζόμυλος, ο οποίος είναι βασικό διαδημοτικό έργο που θα καθορίσει την ανάπτυξη της περιοχής.

Άξονας Μεσσήνη-Αρχαία Μεσσήνη-Επικούρειος Απόλλωνας ο οποίος αποτελεί έργο ανάδειξης των αρχαιολογικών χώρων και σύνδεσης τους με την Καλαμάτα και το αεροδρόμιο.

Άξονας Μεσσήνη - Αριστομένης, ο οποίος είναι βασικός άξονας σύνδεσης του ορεινού όγκου της κεντρικής Μεσσηνίας με τη Μεσσήνη και την Καλαμάτα και θα συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη του ορεινού και οικολογικού τουρισμού,

Βελτίωση των οδικών συνδέσεων των οικισμών με την έδρα του Δήμου.

Ύδρευση -Αποχέτευση

- Επέκταση και αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης
- Εμπλουτισμός υδραγωγείων
- Κατασκευή έργων αποχέτευσης και ύδρευσης των παραλιακών οικισμών για

- την υποστήριξη τουριστικών μονάδων (υφισταμένων και μελλοντικών).
- Κατασκευή έργων αποχέτευσης στους οικισμούς
 - Σημειώνεται ότι ο Δήμος Μεσσήνης προκειμένου να διασφαλίσει την ωριμότητα των προτεινόμενων παρεμβάσεων έχει ήδη αναθέσει την εκπόνηση των ακόλουθων μελετών
 - Υδρογεωλογική έρευνα και μελέτη του δικτύου ύδρευσης των οικισμών
 - Μελέτη αποχέτευσης ακαθάρτων (έχει ήδη ολοκληρωθεί η προμελέτη και αναμένεται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης)

Διαχείριση Απορριμμάτων

Σχεδιασμός και υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου διαδημοτικού συστήματος διαχείρισης των απορριμμάτων, το οποίο αποτελεί βασικό διαδημοτικό έργο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας των κατοίκων της περιοχής.

Πολεοδομία – Περιβάλλον

- Εκπόνηση και εφαρμογή Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου
- Αναπλάσεις πλατειών και χώρων εντός των οικισμών
- Σημειώνεται ότι ο Δήμος έχει ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες του οικιστικού πολεοδομικού σχεδιασμού, σύμφωνα με τον οικιστικό νόμο 2508-

Κοινωνικός Εξοπλισμός

- Δημιουργία πνευματικού - πολιτιστικού κέντρου
- Εκσυγχρονισμός του αθλητικού κέντρου
- Ανάπτυξη του καρναβαλιού του Δήμου Μεσσήνης (εγκαταστάσεις, εξοπλισμός κλπ)
- Ανάπτυξη δημοτικών υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας
- Δημιουργία δομών ενημέρωσης και υποστήριξης των νέων σε θέματα κατάρτισης, προσανατολισμού, απασχόλησης, κλπ.

Τουρισμός

- Αναπλάσεις παραλίων
- Αξιοποίηση μνημείων
- Ανάπτυξη ναυταθλητισμού
- Ανάπτυξη του ορεινού - οικολογικού τουρισμού

- Ανάπτυξη του αρχαιολογικού τουρισμού

Γεωργία

- Συστήματα άρδευσης
- Υποστήριξη των γεωργών για την αναδιάρθρωση της γεωργικής παραγωγής
- Προώθηση νέων οικολογικών και βιολογικών προϊόντων

Οργάνωση του Δήμου

- Μελέτη οργάνωσης του Δήμου
- Μηχανοργάνωση του Δήμου (εξοπλισμός, λογισμικό, εκπαίδευση)
- Επιμόρφωση στελεχών κ.λ.π.
- Χρονική και αναπτυξιακή ιεράρχηση

Προτεραιότητες

- Οι προτεινόμενοι άξονες παρέμβασης αποτελούν ένα ενιαίο πρόγραμμα με εσωτερική συνοχή και συμπληρωματικότητα.
- Στο πλαίσιο αυτό οι επιμέρους προτεραιότητες είναι οι ακόλουθες:
 - Παραγωγική ανασυγκρότηση της περιοχής (αναδιάρθρωση της γεωργίας, τουρισμός)
 - Προστασία του περιβάλλοντος
 - Ένταξη της περιοχής στα ευρύτερα δίκτυα μεταφορών
 - Εκτέλεση των έργων υποδομής στα δημοτικά διαμερίσματα

Χρονική Ιεράρχηση

ΑΞΟΝΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΜΕΛΕΤΗ	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ		
Καλαμάτα-Μεσσήνη-Ριζόμυλος	2000	2001-2004
Μεσσήνη-Επικ. Απόλλων	2000	2001-2004
Μεσσήνη - Αριστομένης	2000	2001-2004
Συνδέσεις Οικισμών	2000	2001-2003
ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ		
Επέκταση - Αντικ. Δικτύων	1999-2000	2000-2003
Εμπλουτισμός Υδραγωγείων	1999-2000	2000-2003
Έργα Αποχ. Οικισμών	2000	2001-2004
	2000-2001	2002-2005
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ		
	1999-2000	2001-2004
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ		
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ		
Πνευματικό Κέντρο	2000	2001-2004
Αθλητικό Κέντρο	2000	2001-2004
Ανάπτυξη Καρναβαλιού	2000	2001-2004
Υπηρεσίες Υγείας – Πρόνοιας	2000	2001-2004
Δομές Υποστήριξης Νέων	2000	2001-2004
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ		
Αναπλάσεις Παραλιών	2000	2001-2005
Αξιοποίηση Μνημείων	2000-2001	2002-2005
Ναυταθλητισμός	2001	2002-2005
	2000-2001	2002-2006
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΗΜΟΥ	1999	2000

Α.9.4 Εσωτερικό περιβάλλον

Αντικείμενο του παρόντος τμήματος είναι η ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος και ειδικότερα, των εσωτερικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων, των συστημάτων οικονομικού προγραμματισμού και σχεδιασμού και υλοποίησης έργων και της

οργανωτικής δομής του Δήμου

Σκοπός της ανάλυσης είναι ο προσδιορισμός πιθανών προβλημάτων και αδυναμιών και κατ' επέκταση, η υπόδειξη λύσεων και ο σχεδιασμός σχετικών προτάσεων.

Σύστημα λήψης αποφάσεων

Όπως αναφέρεται και στο προηγούμενο τμήμα του παρόντος κεφαλαίου, τα όργανα λήψης αποφάσεων, είναι το Δημοτικό Συμβούλιο, η Δημαρχιακή Επιτροπή, ο Δήμαρχος και οι Αντιδήμαρχοι.

Σε θέματα αναπτυξιακού προγραμματισμού και υλοποίησης έργων, κυρίαρχο όργανο είναι το Δημοτικό Συμβούλιο και δευτερευόντως η Δημαρχιακή Επιτροπή.

Οι αρμοδιότητες του Δημάρχου, είναι περιορισμένες και αναφέρονται κυρίως, στην απευθείας ανάθεση της εκτέλεσης ορισμένων έργων και εργασιών, στην υπογραφή των συμβάσεων έργων και στην εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.

Στο πλαίσιο που προσδιορίζεται από τα προηγούμενα, μπορούμε να υποστηρίξουμε, ότι το σύστημα λήψης αποφάσεων για αναπτυξιακά θέματα, , απαρτίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο και τη Δημαρχιακή Επιτροπή Στο πλαίσιο αυτό, το σύστημα λειτουργεί ως ακολούθως :

Η Δημαρχιακή Επιτροπή επεξεργάζεται (μετά από προτάσεις των υπηρεσιών του Δήμου), τα αναπτυξιακά προγράμματα και τα υποβάλλει για έγκριση και λήψη απόφασης στο Δημοτικό Συμβούλιο

Το Δημοτικό Συμβούλιο, λαμβάνει απόφαση επί των ανωτέρω προτάσεων και ειδικότερα :

- Για την υλοποίηση της διαδικασίας του δημοκρατικού προγραμματισμού στο νομό
- Το πρόγραμμα των έργων
- Την μελέτη, κατασκευή και συντήρηση των έργων

Η Δημορχιακή Επιτροπή καταρτίζει τις διακηρύξεις για την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων, διεξάγει και κατακυρώνει τους διαγωνισμούς για την ανάθεση εκτέλεση έργων

Το σύστημα λήψης αποφάσεων, όπως περιγράφεται ανωτέρω, υποστηρίζεται από την Διεύθυνση Προγραμματισμού της Δήμου.

Σύστημα προγραμματισμού και υλοποίησης έργων

Την ευθύνη της διαδικασίας σύνταξης των προγραμμάτων έχει η Διεύθυνση Προγραμματισμού, με βάση τις προτάσεις των επιμέρους Διευθύνσεων για τον τομέα αρμοδιότητάς τους.

Η έγκριση των προγραμμάτων γίνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Στα επόμενα, θα γίνει ανάλυση των τεχνικών προγραμμάτων των δυο τελευταίων διαθέσιμων ετών, ώστε να εξαχθούν τα αναγκαία συμπεράσματα για τις επιλογές, τις προτεραιότητες, την χρηματοδότηση κ.λ.π.

Οργανωτική δομή

Ο προγραμματισμός και η υλοποίηση έργων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ταυτίζεται με την διαδικασία σχεδιασμού, λήψης απόφασης και εφαρμογής των τεχνικών προγραμμάτων.

Η εν λόγω διαδικασία έχει ως ακολούθως :

Η σύνταξη των προγραμμάτων γίνεται από την Διεύθυνση Προγραμματισμού, η οποία έχει την αρμοδιότητα για την εκπόνηση σχεδίων, έργων, προγραμμάτων και μέτρων ανάπτυξης, με βάση την υποβολή προτάσεων των επιμέρους Διευθύνσεων, ανάλογα με το αντικείμενο τους. Η εισήγηση των προγραμμάτων προς το Δημοτικό Συμβούλιο για την λήψη απόφασης, γίνεται από την Δημορχιακή Επιτροπή.

Η απόφαση έγκρισης των προγραμμάτων λαμβάνεται από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Η μελέτη και η εκτέλεση των έργων των προγραμμάτων, γίνεται από τις Τεχνικές Υπηρεσίες της Δήμου.

Η οικονομική διαχείριση της υλοποίησης των έργων γίνεται από τις Οικονομικές Υ-

πηρεσίες της Δήμου.

Τα έργα του Δήμου συμπεριλαμβάνονται στα ετήσια Τεχνικά Προγράμματα Έργων.

Η οργανωτική δομή του Δήμου Μεσσήνης περιγράφεται στον Οργανισμό Εσωτερικής Οργάνωσης και Λειτουργίας, ο οποίος ψηφίστηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 2195 / Τεύχος Β/28-6-1999).

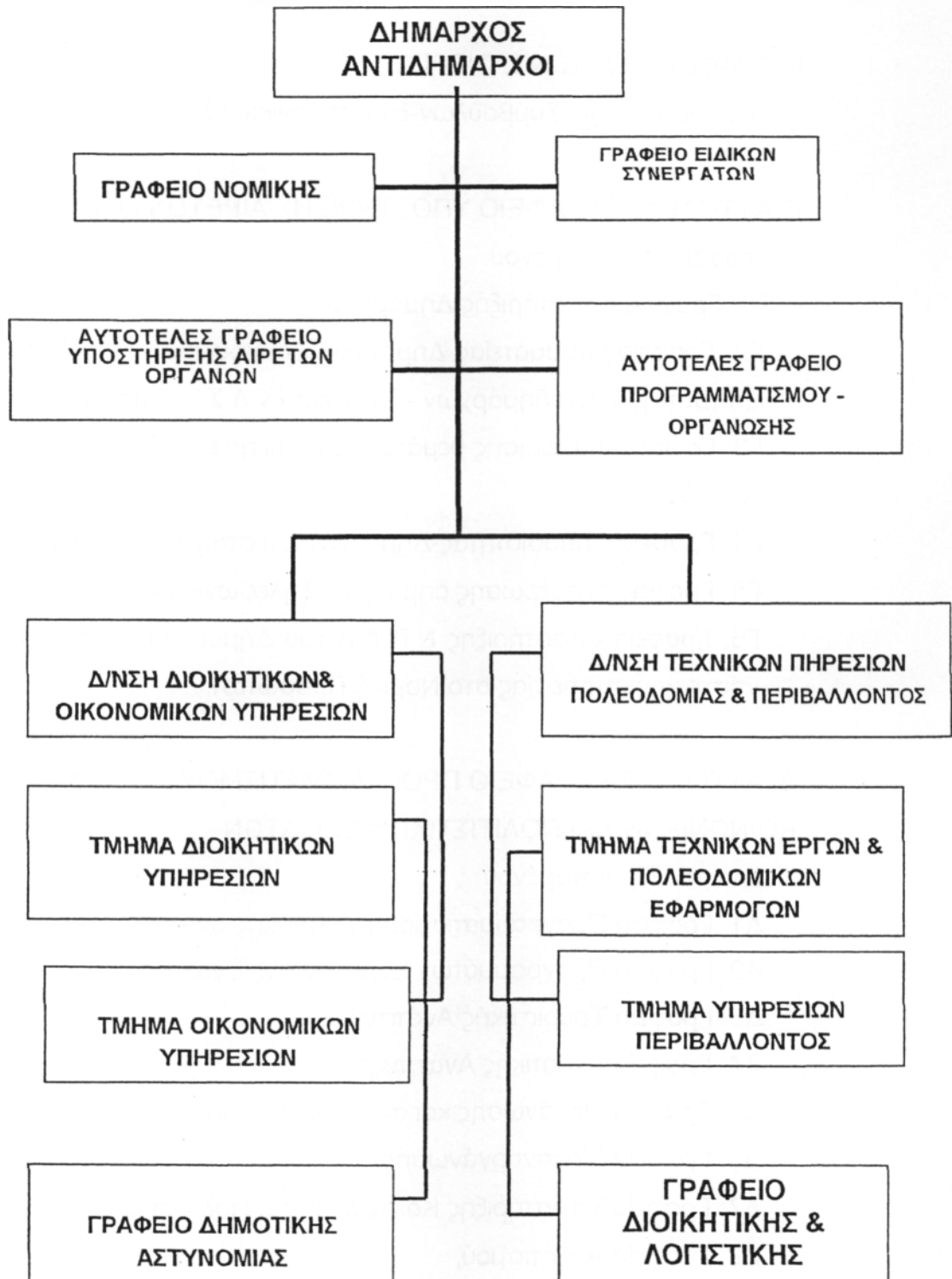
Σύμφωνα με τον Οργανισμό, οι υπηρεσίες του Δήμου είναι οργανωμένες σε Διευθύνσεις και τμήματα όπως φαίνεται στον πίνακα παρακάτω:

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι δραστηριότητες των υπηρεσιών του Δήμου Μεσσήνης κατανέμονται στις παρακάτω
 ΤΑΠ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ. ΗΡΑΚΛΗΣ ΣΩΜΑΡΑΚΗΣ

διοικητικές ενότητες.

Α. ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Γραφείο δικηγόρων.

Β. ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Γραφείο Ειδικών Συμβούλων-Επιστημονικών Συνεργατών.

Γ. ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΙΡΕΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Γραφείο Προϊσταμένου.

Γ1. Γραφείο υποστήριξης Δημάρχου.

Γ2. Γραφείο γραμματείας Δημοτικού Συμβουλίου - Προέδρου Δ.Σ. - Δημορχιακής Επιτροπής – Αντιδημάρχων - Επιτροπών Δ.Σ. - Τοπικών Συμβουλίων.

Γ3. Γραφείο διαχείρισης θεμάτων Δημοτικής επιτροπής παιδείας και σχολικών επιτροπών.

Γ4. Γραφείο Δημοσιότητας-Δημοσίων Σχέσεων και Διεθνών Σχέσεων.

Γ5. Γραφείο ενημέρωσης δημοτών - Τηλεφωνικό κέντρο.

Γ6. Γραφείο υποστήριξης Ν.Π.Δ.Δ του Δήμου (όταν απαιτείται λόγω έλλειψης αντίστοιχης υπηρεσίας στο Νομικό Πρόσωπο).

Δ. ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ - ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Γραφείο Προϊσταμένου

Δ1. Γραφείο Προγραμματισμού της τοπικής ανάπτυξης και της δράσης του Δήμου,

Δ2. Γραφείο Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δ3. Γραφείο Τουριστικής Ανάπτυξης.

Δ4. Γραφείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Δ5. Γραφείο Οργάνωσης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού,

Δ6. Γραφείο Μηχανοργάνωσης.

Δ7. Γραφείο Υποστήριξης Κοινωνικής και Πολιτιστικής Πολιτικής,

Δ8. Γραφείο Αθλητισμού,

Ε. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Γραφείο Διευθυντή.

ΣΤ. ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Γραφείο Προϊσταμένου

ΣΤ1. Γραφείο Προσωπικού.

ΣΤ2. Δημοτικής Κατάστασης.

ΣΤ3. Γραφείο Αγροτικών Θεμάτων.

ΣΤ4. Γραφείο Πρωτοκόλλου - Αρχείου- βοηθητικών εργασιών.

Ζ. ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Γραφείο Προϊσταμένου

Z1. Γραφείο Προϋπολογισμού -Απολογισμού-Οικονομικής παρακολούθησης.

Z.1. Γραφείο Διαχείρισης Δαπανών.

Z-3. Γραφείο Διαχείρισης Εσόδων.

Z4. Γραφείο Μισθοδοσίας.

Z5. Γραφείο Δημοτικής Περιουσίας - Κληροδοτημάτων.

Z.6. Γραφείο Ταμειακής Υπηρεσίας.

Η. ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ**Θ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

Γραφείο Διευθυντή.

Ι. ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Γραφείο Προϊσταμένου

11. Γραφείο Προγραμματισμού Τεχνικών Έργων.

12. Γραφείο Εκπόνησης Μελετών και επίβλεψης εκτέλεσης έργων.

13. Γραφείο Χωροταξικού - Πολεοδομικού Σχεδιασμού.

14. Γραφείο Πολεοδομικών Εφαρμογών - Κτηματολόγιο.

15. Γραφείο Συγκρότησης – προγραμματισμού - παρακολούθησης των συνεργειών του Τμήματος.

16. Γραφείο Συνεργειών κατασκευής -επισκευής-συντήρησης τεχνικών έργων.

17. Γραφείο Ηλεκτροφωτισμού, σήμανσης οδών.

18. Γραφείο Συνεργείου συντήρησης - επισκευής ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού.

- Ι9. Γραφείο εκτέλεσης τοπογραφικών εργασιών κάθε είδους.
- Ι10. Γραφείο αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών.

Κ. ΤΜΗΜΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Γραφείο Προϊσταμένου

- Κ 1. Γραφείο θεμάτων προστασίας Περιβάλλοντος.
- Κ2. Γραφείο θεμάτων δημόσιας υγείας,
- Κ3, Γραφείο Χορήγησης αδειών καταστημάτων Υγειονομικού Ενδιαφέροντος.
- Κ4. Γραφείο συγκρότησης -προγραμματισμού-παρακολούθησης των συνεργείων του Τμήματος.
- Κ5. Γραφείο Διαχείρισης απορριμμάτων.
- Κ6. Γραφείο Ύδρευσης-Αποχέτευσης.
- Κ7. Γραφείο λειτουργίας ανάπτυξης και συντήρησης χώρων πρασίνου παιδικών χαρών.
- Κ8. Γραφείο Δημοτικού Κοιμητηρίου.
- Κ9. Γραφείο λειτουργίας Λαϊκής Αγοράς

Λ. ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Τα βασικότερα συμπεράσματα για το οργανωτικό επίπεδο του Δήμου Μεσσήνης συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

Οργανωτική Δομή, Εσωτερικές Διαδικασίες

1. απουσία ορισμένων δραστηριοτήτων
2. ύπαρξη πλεοναζουσών δραστηριοτήτων
3. κατακερματισμός μιας δραστηριότητας σε πολλές διευθύνσεις
4. ανορθολογική τοποθέτηση δραστηριοτήτων στο οργανόγραμμα
5. σύγκρουση δραστηριοτήτων
6. σύγκρουση αρμοδιοτήτων
7. απουσία τυποποιημένων και συγκεκριμένων διαδικασιών προγραμματισμού
8. έλλειψη τυποποιημένων διαδικασιών επικοινωνίας μεταξύ διευθύνσεων και τμημάτων
9. έλλειψη ικανοποιητικών διαδικασιών ελέγχου

Βαθμός υλοποίησης του Οργανογράμματος

Από το σύνολο των οργανωτικών μονάδων που συμπεριλαμβάνονται στο Οργανόγραμμα Υπηρεσιών του Δήμου Μεσσήνης και όπως παρατίθενται στα επόμενα λείπουν ορισμένες (π.χ. τμήμα Τουρισμού) και δεν υφίστανται ή υπολειτουργούν κάποιες άλλες (π.χ. Τμήμα Υπηρεσιών Περιβάλλοντος, Γεωργική Υπηρεσία κλπ). Το γεγονός αυτό αποδίδεται κυρίως στην έλλειψη στελεχών και στις νομικές δυσκολίες στελέχωσης (νομοθεσία περί προσλήψεων στο δημόσιο τομέα). Ωστόσο, μπορεί να υποστηριχθεί βάσιμα, ότι ο χαμηλός βαθμός υλοποίησης του οργανογράμματος οφείλεται και στον εκτεταμένο χαρακτήρα του.

Βαθμός υλοποίησης της στελέχωσης

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δήμου Μεσσήνης, οι οργανικές θέσεις του Οργανισμού ανέρχονται σε 118. Ο αριθμός των υπηρετούντων υπαλλήλων του Δήμου Μεσσήνης ανέρχεται σε 65 άτομα, υπάρχουν δηλαδή 53 κενές θέσεις. Στα υπάρχοντα άτομα περιλαμβάνονται και 15 άτομα, εποχιακοί εργαζόμενοι ως καθαριστές κλπ. Ο βαθμός υλοποίησης της στελέχωσης του Δήμου Μεσσήνης είναι χαμηλός και ειδικότερα :

- α. Υπάρχει μεγάλος αριθμός κενών θέσεων,
- β. Διαπιστώνεται ανεπαρκής ή / και μηδενική στελέχωση κρίσιμων για την ανάπτυξη του Δήμου υπηρεσιών
- γ. Η επιμόρφωση των υπαλλήλων και στελεχών του δήμου είναι πρακτικά ελάχιστη.

Συμπερασματικά, επισημαίνουμε ότι ο βαθμός στελέχωσης είναι (ποιοτικά και ποσοτικά) ανεπαρκής και δεν υποστηρίζει την εν γένει λειτουργία και αποτελεσματικότητα του φορέα.

Οικονομική Διαχείριση

Τα κυριότερα συμπεράσματα αφορούν στα εξής σημεία:

α. Τα έσοδα και τα έξοδα του Δήμου παρουσιάζουν μικρή αυξητική τάση για την περίοδο 1995-1998. Σε ότι αφορά στην είσπραξη των εσόδων υπάρχει από έτος σε έτος ένα ποσό της τάξης των 50 εκ. δρχ. που αντιπροσωπεύει υστερήσεις στην είσπραξη των προϋπολογισμένων εσόδων. Το ποσό αυτό που αποτελεί το 10% περίπου του συνόλου των τακτικών εσόδων του Δήμου, θεωρείται πολύ ικανοποιητικό για τα δεδομένα του ΟΤΑ της Μεσσηνίας και υποδηλώνει καλή εισπρακτική πολιτική και έγκαιρη βεβαίωση των υπό είσπραξη εσόδων.

β. Η υλοποίηση του προϋπολογισμού είναι πολύ σφιχτή και συγκρατημένη για το πρώτο οκτάμηνο κάθε έτους και πολύ πιο χαλαρή για το τελευταίο τετράμηνο. Αυτό υποδηλώνει απουσία συγκροτημένου ταμειακού προγράμματος κατά μήνα και επίσης απουσία προκοστολόγησης και αντίστοιχων διαδικασιών.

γ. Το ύψος των διαθεσίμων κρίνεται ικανοποιητικό (10- 20 εκ. δρχ. / έτος).

Κτιριακός εξοπλισμός

Το καινούργιο Δημαρχιακό μέγαρο με πλήρη πρόβλεψη σε χώρους και λοιπές υποδομές για τη στέγαση όλων των υπηρεσιών του Δήμου, θεωρείται ότι θα λύσει όλα τα σχετικά προβλήματα,

Μηχανογραφικό Σύστημα

Ο υφιστάμενος μηχανογραφικός εξοπλισμός είναι ανεπαρκέστατος για το μέγε-

θος και το έργο που έχει να επιτελέσει ο Δήμος Μεσσήνης. Έχει δρομολογηθεί, όμως και επίκειται σε σύντομο χρονικό διάστημα η προμήθεια ολοκληρωμένου συστήματος μηχανογράφησης όλων των υπηρεσιών που σε συνδυασμό με το νέο κτίριο πιστεύεται ότι θα επιλύσει το παραπάνω πρόβλημα.

Παραμένει, ο καθορισμός ενός υπεύθυνου μηχανογράφησης και η στελέχωση του τμήματος. Αυτό θα πρέπει να γίνει πριν την ολοκλήρωση της εγκατάστασης του συστήματος.

Επιπλέον είναι προφανής και η ανάγκη για επιμόρφωση του προσωπικού του Δήμου Μεσσήνης στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

Τεχνικός εξοπλισμός

Ο μηχανολογικός τεχνικός εξοπλισμός του Δήμου Μεσσήνης αν και είναι αρκετός δεν κρίνεται επαρκής ιδιαίτερα από τους υπεύθυνους και τους κατοίκους των Δ.Δ.

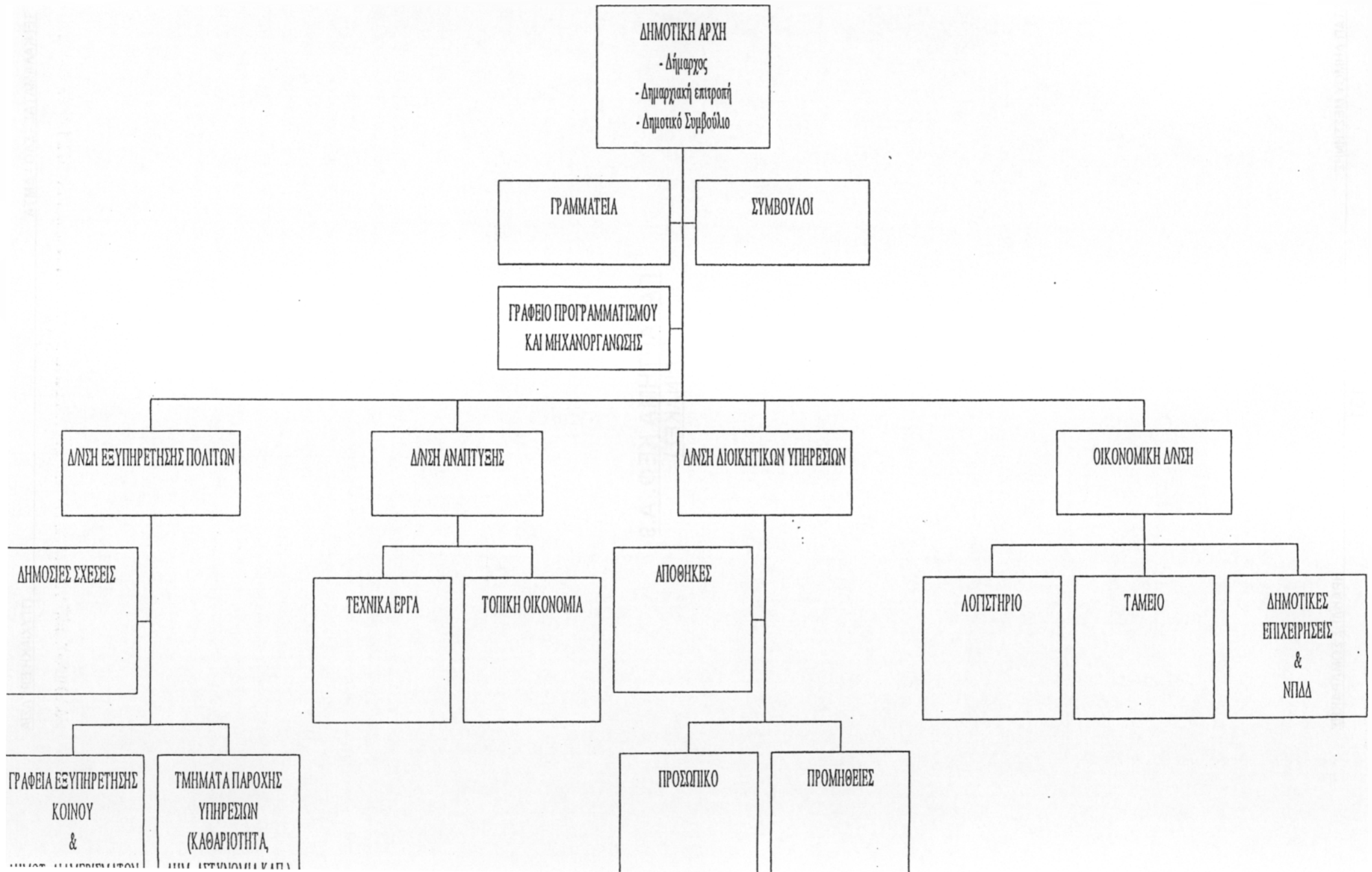
Νομικά πρόσωπα του Δήμου Μεσσήνης και Δημοτικές επιχειρήσεις

Ο Δήμος Μεσσήνης έχει 4 ΝΠΔΔ στα οποία απασχολούνται υπάλληλοι του Δήμου Μεσσήνης. Υφίστανται επίσης και δύο Δημοτικές Επιχειρήσεις, η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου Μεσσήνης (ΔΕΑΔΗΜ) και η ΔΕΥΑΜ (Δημοτική επιχείρηση ύδρευσης αποχέτευσης).

Το ζητούμενο για τα παραπάνω ΝΠΔΔ και τις Δημοτικές Επιχειρήσεις είναι η οικονομική τους βιωσιμότητα και αυτονομία,

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΦ. Α.9
(ΠΙΝΑΚΕΣ)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΤΥΠΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΦΑΣΗ Β

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην Β' Φάση της μελέτης του Τοπικού Αναπτυξιακού Προγράμματος του Δήμου Μεσσήνης περιλαμβάνεται το Πρόγραμμα Δράσης το οποίο αποτελεί την Τοπική Αναπτυξιακή Πολιτική. Σ' αυτήν εξειδικεύονται πλέον σε προγράμματα, έργα και ενέργειες οι βασικοί αναπτυξιακοί στόχοι που έχουν επιλεγεί στην προηγούμενη πρώτη φάση. Στις ενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται κατά σειρά:

- τα συνοπτικά συμπεράσματα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Μεσσήνης, όπως αυτή προέκυψε από την πρώτη φάση της παρούσας μελέτης κατά τομέα (ανθρώπινο δυναμικό, γεωργία, βιοτεχνία, τουρισμός, τεχνικές και κοινωνικές υποδομές, περιβάλλον, λειτουργίες του Δήμου)
- οι στόχοι, οι βασικές κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες κατά τομέα όπως προέκυψαν κατά την Α' φάση της μελέτης
- το αναπτυξιακό πρόγραμμα καθεαυτό όπου περιλαμβάνονται κατά τομέα αναλυτικά και τεκμηριωμένα (υπό τύπον Τεχνικού Δελτίου) οι προτάσεις που αποτελούν το Πρόγραμμα Δράσης.

Οι προτάσεις παρουσιάζονται συνολικά και ξεχωριστά σε:

1. Πρόγραμμα του Δήμου (όλα τα έργα και οι ενέργειες που θα υλοποιήσει ο Δήμος την περίοδο 2001-2006) που αποτελείται από δύο υποπρογράμματα:
 - Υποπρόγραμμα 1 : Εκτέλεση έργων, δηλαδή όλα τα έργα που θα υλοποιήσει ο Δήμος και τα οποία θα ενταχθούν στο τεχνικό Πρόγραμμα Έργων που θα εγκρίνει κατ' έτος το Δημοτικό Συμβούλιο.
 - Υποπρόγραμμα 2: Υποστήριξη της τοπικής οικονομίας, δηλαδή όλες οι αναγκαίες ενέργειες για την υποστήριξη της υλοποίησης τοπικών επενδύσεων που εντάσσονται στο δεύτερο τμήμα του προγράμματος δράσης (πρόγραμμα ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας).
2. Πρόγραμμα ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας: Αναφέρεται στην τεκμηρίωση προτάσεων για παραγωγικές πρωτοβουλίες οι οποίες θα υλοποιηθούν από τους παραγωγικούς φορείς της περιοχής (επιχειρήσεις, ιδιώτες επενδυτές, συνεταιρι-

σμοί, ομάδες παραγωγών κλπ.).

3. Πρόγραμμα οργάνωσης του Δήμου. Το τμήμα αυτό αναφέρεται στην συγκρότηση και λειτουργία του νέου δήμου έτσι ώστε αυτός να είναι αποτελεσματικός και σε θέση να προωθήσει την διαδικασία τοπικής ανάπτυξης.

Ο κεντρικός στόχος του προγράμματος δράσης, είναι να αναβαθμίσει τον ρόλο του νέου Δήμου Μεσσήνης έτσι ώστε αυτός να αναδειχθεί σε βασικό θεσμό τοπικής ανάπτυξης με στόχο την ενημέρωση και ενεργοποίηση των πολιτών, την εκτέλεση έργων, τον σχεδιασμό ενεργειών και εν τέλει την δημιουργία απασχόλησης και την αύξηση του τοπικού εισοδήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.1. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Β.1.1 Ανθρώπινο δυναμικό

Τα βασικά συμπεράσματα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης για τον Δήμο Μεσσήνης (Α' Φάση της Μελέτης) έχουν ως εξής:

- Οι προβλέψεις για το μέλλον είναι σχετικά δυσοίωνες σε ότι αφορά την πυραμίδα των ηλικιών αν και η δημογραφική δομή στην περιοχή μελέτης είναι σήμερα στα ίδια επίπεδα με τα εθνικά. Οι δημογραφικοί δείκτες της πόλης της Μεσσήνης είναι κατά πολύ καλύτεροι από αυτούς των υπόλοιπων Δημοτικών Διαμερισμάτων.
- Υφίστανται σήμερα μορφές επιλεκτικής μετανάστευσης που συνδέονται με την γαμήλια στρατηγική των ατόμων ιδίως των γυναικών, την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εξεύρεση απασχόλησης.
- Από την ανάλυση της απασχόλησης, επιβεβαιώνεται ότι οι περισσότεροι από τους κατοίκους αυτοαπασχολούνται. Παράλληλα σχεδόν σε όλους τους τομείς εμφανίζονται τάσεις συγκέντρωσης στο χώρο (πόλη Μεσσήνης). Η ύπαρξη μεγάλου ποσοστού αυτοαπασχολούμενων, εργοδοτών και συμβοηθούτων μελών, σε συνδυασμό με την εποχικότητα ορισμένων επαγγελματιών, δημιουργεί συνθήκες υποαπασχόλησης και αλλοιώνει την εικόνα που δίνουν οι επίσημες στατιστικές οι οποίες δεν λαμβάνουν υπ' όψιν τους αυτό το φαινόμενο.
- Σημαντικότερο είναι το πρόβλημα της ανεργίας ειδικότερα στις γυναίκες, και τους νέους και συνδέεται άμεσα με το επίπεδο εκπαίδευσης του ντόπιου πληθυσμού. Παρατηρείται δυσκολία στην ενσωμάτωση ομάδων πληθυσμού με ειδικά προβλήματα (τσιγγάνοι, οικονομικοί μετανάστες) στο κοινωνικό ιστό του Δήμου Μεσσήνης.

Β.1.2 Γεωργία-κτηνοτροφία

Ο νέος Δήμος Μεσσήνης χαρακτηρίζεται ως κατ' εξοχήν αγροτικός, ενώ η γεωργία κυριαρχεί και σε όρους παραγόμενου εισοδήματος έναντι των υπολοίπων οικονομικών δραστηριοτήτων της περιοχής. Όπως όμως συμβαίνει και με ολόκληρο το

Νομό Μεσσηνίας, ο τομέας φθίνει σταθερά την τελευταία δεκαετία τόσο σε όρους προϊόντος όσο και σε όρους απασχόλησης.

Από τη διερεύνηση των στοιχείων του τεμαχισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προκύπτει ότι το διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής γεωργίας, ο πολυτεμαχισμός και το μικρό μέγεθος του γεωργικού κλήρου αποτελεί αδυναμία και για τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις της περιοχής.

Από πλευράς ανάγλυφου, η περιοχή εμφανίζει ένα εκτεταμένο πεδινό επίπεδο υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας το οποίο χωροθετείται στην νότια πλευρά της ενώ υπερυψωμένες λοφώδεις εκτάσεις σχηματίζονται στην δυτική πλευρά της περιοχής.

Το κλίμα της περιοχής χαρακτηρίζεται ήπιο και οι επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες ευνοούν την καλλιέργεια φυτών μεγάλης βλαστικής περιόδου και θερμοαπαιτητικών (πρώιμα κηπευτικά). Επίσης η περιοχή χαρακτηρίζεται από έντονη ηλιοφάνεια και ήπιους ανέμους, ενώ υψηλή διατηρείται η μέση σχετική υγρασία εξαιτίας της γειννίας της περιοχής με την θάλασσα.

Η γεωργική γη αποτελεί τον κύριο εκμεταλλεύσιμο φυσικό πόρο στον οποίο θα συνεχίσει και στο μέλλον να στηρίζεται η οικονομία της περιοχής ενώ χαρακτηριστική είναι η σχεδόν παντελής έλλειψη δασών.

Τα βασικά συμπεράσματα συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

- Παρατηρείται αύξηση της καλλιέργειας της ελιάς, ώστε σήμερα το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων να είναι ελαιώνες, ως αποτέλεσμα της συγκριτικά μεγαλύτερης ενίσχυσης που δίνονταν στο λάδι. Το γεγονός αυτό περιορίζει τα περιθώρια για αναδιοργάνωση των καλλιεργειών του Νομού. Άλλωστε ένα αξιόλογο τμήμα του κλάδου αυτού ανήκει σε ιδιοκτήτες, που δεν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, ενώ η αναδιάρθρωση πολυετών καλλιεργειών προσκρούει καταρχήν στη επιφύλαξη των αγροτών για ένα μέτρο που απαιτεί καταστροφή φυτικού κεφαλαίου και πολύχρονη πολλές φορές αναμονή για αναπλήρωση απολεσθέντος εισοδήματος.
- Συνεχής υποχώρηση άλλων καλλιεργειών στις οποίες ο νομός εμφανίζει συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως των αμπελοουργικών, των σύκων, των σιτηρών, των

κηπευτικών, κ.α., παρά τις επιδοτήσεις που δίνονταν και σε αυτές:

- Το πρόσφατα εφαρμοσθέν πρόγραμμα ανανέωσης και επέκτασης της καλλιέργειας της συκιάς, αν και είχε ενθαρρυντικά αποτελέσματα στον κλάδο αυτό, δεν επηρέασε σημαντικά το αγροτικό εισόδημα της περιοχής.

- Στον κλάδο της αμπελοκαλλιέργειας παρατηρείται σταδιακή μείωση των εκτάσεων των σταφιδαμπέλων και σταθερότητα ως προς τις καλλιεργούμενες με οιναμπέλους εκτάσεις, όπου όμως παρατηρείται ποιοτική αναβάθμιση με την εγκατάσταση ποιοτικά ανώτερων οινοποιήσιμων ποικιλιών.

- Ο κλάδος των κηπευτικών εμφανίζει σημεία εκσυγχρονισμού (σε πολύ αργούς ρυθμούς ωστόσο) τόσο στις θερμοκηπιακές καλλιέργειες (νέες ποικιλίες καλύτερες κατασκευές), όσο και στις υπαίθριες καλλιέργειες (επέκταση καλλιεργειών χαμηλής κάλυψης, νέες ποικιλίες).

- Άμεση εξάρτηση του εισοδήματος του τοπικού πληθυσμού από το κυρίως παραγόμενο προϊόν, δηλαδή το λάδι. Μεγάλες διαφορές τιμών μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή. Αδρανοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών.

- Μεγάλη έλλειψη σε δραστηριότητες επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων, με αποτέλεσμα την ανυπαρξία οργανωμένου συστήματος διάθεσης και τη συνεχή εξάρτηση των αγροτών από τους χονδρεμπόρους. Αδύνατο σημείο των κύριων κλάδων φυτικής παραγωγής αποτελεί η μετασυλλεκτική διαχείριση των προϊόντων. Συγκεκριμένα, αν εξαιρέσει κανείς τα ξερά σύκα, όπου υπάρχει κάποιο οργανωμένο σύστημα τυποποίησης και εμπορίας εποπτευόμενο από τη "Συκική", στα άλλα προϊόντα η παρέμβαση των συνεταιριστικών οργανώσεων είναι είτε υποτυπώδης (ελαιόλαδο) είτε ανύπαρκτη. Η έλλειψη αυτή αποδυναμώνει την ανταγωνιστικότητα των Μεσσηνιακών προϊόντων, παρά τα αναμφισβήτητα πολλές φορές ανώτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους έναντι άλλων ομοειδών προϊόντων (π.χ. ελαιόλαδα Ισπανίας και Ιταλίας, πατάτες Ιταλίας ή χωρών Β. Αφρικής κ.λ.π.). Το πρόβλημα επιτείνεται από την έλλειψη τοπικών γεωργικών βιομηχανιών μεταποίησης γεωργικών προϊόντων (π.χ. βιομηχανίες χυμοποίησης εσπεριδοειδών, μεταποίησης βιομηχανικής τομάτας, κατάψυξης λαχανικών, κ.λ.π.). Επιπρόσθετα, η σχετικά μεγάλη απόσταση από τις εσωτερικές αγορές, αφενός επιβαρύνει τα προϊόντα με αυξημένο κόστος μεταφοράς και αφετέρου έχει αρνητικές επιπτώσεις στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νωπών κυρίως προϊόντων.

- Εντατική καλλιέργεια που συνοδεύεται από υπερβολική χρήση συνθετικών

εισορών και κατασπατάληση-ρύπανση του διαθέσιμου υδροφόρου ορίζοντα.

- Το μέγεθος και ο κατακερματισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε συνδυασμό με επικρατούσες κοινωνικές συνθήκες (π.χ. περαιτέρω σμίκρυνση και διαίρεση της γεωργικής γης με την κληροδότηση αγροτεμαχίων σε όλα τα τέκνα του αγρότη), περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες οργάνωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με επιχειρηματικά κριτήρια. Υπό αυτές τις συνθήκες, τυχόν αναγκαίες επενδύσεις για εξοπλισμό και έγγειες βελτιώσεις κρίνονται ασύμφωρες.

- Η έλλειψη αρδευτικών έργων σε συνδυασμό με την κακή διαχείριση τυχόν υπαρχόντων (αρδευτικά δίκτυα άνω και κάτω ζώνης Παμίσου), δεν επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση της διαθέσιμης γης. Η αναζήτηση αρδευτικού νερού από κάθε αγρότη μεμονωμένα με ατομικές γεωτρήσεις, εκτός του ότι είναι αντισοικονομική, συμβάλλει και στην αλόγιστη χρήση των διαθέσιμων υπόγειων υδάτινων πόρων. Η δημιουργία μικρών υδατοφραγμάτων, η οποία είναι εφικτή με χαμηλό κόστος σε πολλά σημεία ποταμοχειμάρρων του νομού, θα μπορούσε να ικανοποιήσει σημαντικές αρδευτικές ανάγκες των καλλιεργειών.

Συμπερασματικά, αν στις προαναφερθείσες αδυναμίες προστεθούν και άλλες αδυναμίες (π.χ. έλλειψη επαρκούς επιστημονικής ή και τεχνολογικής υποστήριξης των αγροτών, έλλειψη δυνατοτήτων συμπληρωματικής απασχόλησης), δημιουργείται ένα πλαίσιο άσκησης της αγροτικής δραστηριότητας, το οποίο, αφενός αποθαρρύνει τους νέους να εισέλθουν στο γεωργικό επάγγελμα και αφετέρου προκαλεί απογοήτευση στους ήδη απασχολημένους στη γεωργία με αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση της παραγωγικότητας τους.

B.1.3 Μεταποίηση - εμπόριο

Από την Α' Φάση της μελέτης προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα για την παραγωγική διάρθρωση της τοπικής οικονομίας και την σύνδεση μεταξύ των τομέων:

- Ο σημαντικότερος κλάδος στο Δήμο Μεσσήνης είναι αναμφισβήτητα το Λιανικό εμπόριο διότι σε σχετικούς και σε απόλυτους αριθμούς τα μεγέθη που αντιπροσωπεύει είναι σημαντικά. Εντούτοις το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων του κλάδου είναι σχετικά μικρό γεγονός που καθιστά την επιβίωση τους σχετικά δύσκολη. Το γεγονός ότι οι εμπορικοί κλάδοι γενικώς (χονδρεμπόριο λιανεμπόριο κλπ.) εμφανίζονται ως ι-

διαίτερα σημαντικοί για την τοπική οικονομία είναι προβληματικό για τους παρακάτω λόγους:

- το εμπόριο στην περιοχή παράγει μικρή Προστιθέμενη Αξία
- οι παραπάνω κλάδοι (π.χ. ο κλάδος 50) που ευημερούν έναντι των άλλων είναι σε μεγάλο βαθμό εισαγωγικοί (είτε από το εξωτερικό είτε από άλλες περιοχές της χώρας). Το αποτέλεσμα είναι πως οτιδήποτε εισόδημα παράγεται στην περιοχή καταλήγει σε μεγάλο βαθμό απευθείας εκτός ορίων δήμου.

- Ένας άλλος κλάδος που αναδεικνύεται ως σημαντικός για την περιοχή είναι αυτός των ξενοδοχείων και εστιατορίων. Δεδομένου του πολύ μικρού αριθμού ξενοδοχείων οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις του κλάδου ανήκουν στην κατηγορία των εστιατορίων, ταβερνών κλπ. Το θετικό στοιχείο της παρουσίας αυτού του κλάδου είναι ότι απασχολεί σχετικά αυξημένο αριθμό εργαζομένων και ότι απορροφά ένα μέρος της τοπικής γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής δημιουργώντας έτσι προστιθέμενη αξία. Πάντως μεγάλο μέρος της δραστηριότητας του κλάδου είναι εποχικό και συνεπώς η απασχόληση που προσφέρει δεν είναι σταθερή.

- Μια σειρά επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα ταξιδιωτικά γραφεία λείπουν πρακτικά από την περιοχή.

- Ο μόνος παραγωγικός κλάδος με αξιοπρόσεκτη παρουσία και βαρύνουσα θέση στην τοπική οικονομία είναι ο κλάδος τροφίμων και ποτών (15). Το συντριπτικό ποσοστό των μονάδων του κλάδου είναι ελαιοτριβεία (1541) και αρτοποιεία - παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής (1581). Η μέση ετήσια απασχόληση (ΜΕΑ) είναι σχετικά μικρή (2,1 άτομα/ επιχείρηση). Παρόλο που η περιοχή παράγει εξαιρετικής ποιότητας ελαιόλαδο και ελιές παγκοσμίως γνωστές, η θέση της βιομηχανίας τροφίμων δεν είναι τόσο σημαντική και αναπτυγμένη όσο θα έπρεπε. Ειδικότερα για τη βιομηχανία τροφίμων και ποτών οι επιχειρήσεις είναι εντάσεως εργασίας και χαρακτηρίζονται ως μικρής εμβέλειας. Όπως επιβεβαιώθηκε και στις κατ' ιδίαν συζητήσεις της Ομάδας μελέτης με τους τοπικούς φορείς και παράγοντες, εμφανίζεται χαμηλός βαθμός αυτοματοποίησης και αξιοποίησης του παραγωγικού εξοπλισμού.

- Ο κλάδος 20 (Βιομηχανία ξύλου) στην πραγματικότητα αφορά μονάδες κατασκευής ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική και είναι κλάδος με χαμηλή παραγωγικότητα. Παρόλα αυτά, και εξαιτίας του αντικειμένου του, είναι ο κλάδος με τη μεγαλύτερη σχετικά διασύνδεση με άλλους κλάδους της τοπικής οικονομίας.

- Οι παραγωγικοί κλάδοι 28 και 36 (κατασκευή μεταλλικών προϊόντων και ε-

πίπλων αντίστοιχα) έχουν σχετικά μεγάλη παρουσία αλλά είναι αδύναμες παραγωγικά, στελεχιακά, τεχνολογικά και από πλευράς οικονομικής απόδοσης. Στην ουσία πρόκειται για μικρές βιοτεχνίες που είναι ταυτόχρονα εργαστήρια και καταστήματα, και που στοχεύουν αποκλειστικά στον τοπικό πληθυσμό.

- Ο κλάδος 45 (κατασκευές) καλύπτει αποκλειστικά τις ανάγκες των κατοίκων της περιοχής. Το γεγονός του χαμηλού αριθμού απασχολούμενων ανά επιχείρηση δείχνει την εποχικότητα της δραστηριότητας αυτής και, το ότι δεν είναι συγκροτημένη σε σταθερή επιχειρηματική βάση.

B.1.4 Τουρισμός

Τα συμπεράσματα από την ανάλυση των δεδομένων του Τουριστικού Τομέα, συνοψίζονται στα παρακάτω βασικά σημεία:

- Η τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης είναι, προς το παρόν, εξαιρετικά περιορισμένη.
- Οι τουρίστες απλά διέρχονται από την περιοχή και καταναλώνουν ένα ελάχιστο ποσοστό του διαθέσιμου εισοδήματός τους σ' αυτήν.
- Παρατηρείται απουσία συμπληρωματικών προς τον Τουρισμό υπηρεσιών με μόνη εξαίρεση, κάποιες ταβέρνες και εστιατόρια τα οποία όμως δεν στοχεύουν στον τουρισμό αλλά πρωτίστως στην εξυπηρέτηση όσων διανυκτερεύουν για δουλειές τους στην Μεσσήνη.
- Η έλλειψη διάθεσης για τουριστικές επενδύσεις στον Δήμο, σε συνδυασμό με τη γνώμη και τις απόψεις των τοπικών παραγόντων οδηγούν στο ασφαλές συμπέρασμα ότι σε αυστηρώς τοπικό επίπεδο ο κλασικός μαζικός τουρισμός δεν έχει αποδοτικό και βιώσιμο μέλλον. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα διαρθρωτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά του τουρισμού στο Νομό, επιβεβαιώνεται η εκτίμηση για τη σημασία του τουρισμού διημέρευσης και διέλευσης, ως συνιστώσας της τουριστικής ζήτησης στην περιοχή μελέτης, ιδιαίτερα καθώς τα περισσότερα αρχαιολογικά μνημεία στην ευρύτερη περιοχή, αλλά και τα φυσικά τοπία, είναι είτε άγνωστα, είτε λίγο γνωστά.

B.1.5 Περιβάλλον

Τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής του Δήμου καθώς και η ύπαρξη ενός πλούσιου δικτύου επιφανειακών νερών, έχουν ευνοήσει την ανάπτυξη της γεωργίας, έτσι το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής καλύπτεται από καλλιεργημένες εκτάσεις.

Το ότι ο Δήμος εκτείνεται στην πεδινή περιοχή ροής των ρεμάτων, αφενός του παρέχει το πλεονέκτημα να αναπτύξει αυτής της μορφής τη δραστηριότητα, αφετέρου τον επιβαρύνει από τυχόν ρύπανση της οποίας η πηγή είναι και εκτός των ορίων του. Αποτέλεσμα των ευνοϊκών συνθηκών ανάπτυξης της γεωργίας είναι διάφορες παρεμβάσεις στα επιφανειακά νερά, χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο ποταμός Πάμισος ο οποίος έχει διευθετηθεί με τεχνητή κοίτη και στον οποίο έχει κατασκευαστεί και λειτουργεί φράγμα με σκοπό την άρδευση. Τα έργα αυτά έχουν μειώσει σοβαρά την φυσικότητα του ποτάμιου συστήματος, ενώ οι γειτονικές αρδευόμενες εκτάσεις έχουν αντικαταστήσει κάθε είδους υγροτοπικές εκτάσεις που υπήρχαν στο παρελθόν.

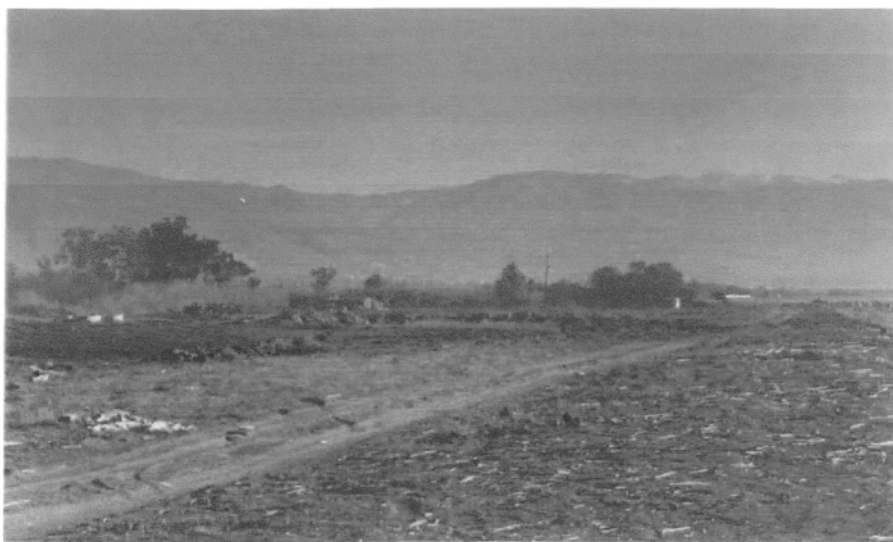

Έργα Υδροληψίας Παμίσου

Αποτέλεσμα της δράσης των ρεμάτων, του γεωλογικού υποστρώματος, του ανέμου και των κυμάτων είναι η δημιουργία των εκτεταμένων αμμωδών ακτών της περιοχής του Δήμου Μεσσήνης.

Η ακτή έχει υποστεί τις πιέσεις που προέρχονται από την επέκταση των παρακείμενων ιδιοκτησιών, την διάνοιξη δρόμων και την ανεξέλεγκτη απόρριψη απορριμμάτων.

Εκβολή Παμίσσου

Σοβαρός παράγοντας υποβάθμισης της ακτής αλλά και της περιοχής εκβολής του ποταμού Παμίσσου είναι ο χώρος διάθεσης απορριμμάτων και η λειτουργία του. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα θα έπρεπε μελλοντικά να μετεγκατασταθεί και ο χώρος που καλύπτει σήμερα να αποκατασταθεί.

Η ύπαρξη του δικτύου επιφανειακών υδάτων αφενός δίνει ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό στην περιοχή, αφετέρου την επιβαρύνει με ένα φορτίο ρύπανσης για το οποίο ίσως δεν ευθύνεται. Τα ρέματα συχνά αποτελούν αποδέκτες υγρών αποβλήτων που προέρχονται από διάφορες δραστηριότητες.

Αξιοσημείωτη οχλούσα για το περιβάλλον δραστηριότητα στα όρια του Δήμου Μεσσήνης αποτελεί η λειτουργία 18 ελαιοτριβείων. Τα ρέματα που εκβάλλουν όμως στο Δήμο, δέχονται απόβλητα ελαιοτριβείων που λειτουργούν και σε γειτονικούς Δήμους.

Τυφλό ρέμα – Παρόχθια βλάστηση

Τυφλό ρέμα και γύρω περιοχή

B.1.6 Τεχνικές — Κοινωνικές Υποδομές

Η μελέτη των στοιχείων που συνθέτουν την εικόνα του διευρυμένου δήμου Μεσσήνης στους τομείς της χωροταξικής οργάνωσης, των τεχνικών υποδομών και του κοινωνικού εξοπλισμού, ανέδειξε τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο δήμος στην προσπάθεια του για τη δημιουργία ενός βιώσιμου πλαισίου ανάπτυξης σε ένα επίπεδο ανάξιο των δυνατοτήτων της περιοχής και των στόχων που θέτει η τοπική αυτοδιοίκηση.

Τα συμπεράσματα από την αναγνώριση της υφιστάμενης κατάστασης είναι συνοπτικά τα εξής:

Ο διευρυμένος Δήμος Μεσσήνης αποτελείται από ένα σύστημα οικισμών σε μικρές αποστάσεις και σχετικά αυξημένες πυκνότητες που λειτουργούν με πολωτικές τάσεις γύρω από ένα οικιστικό «αστικό» κέντρο, την έδρα Μεσσήνη. Τα χωρικά προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι σημαντικά, επιδεινούμενα και αφορούν τον εντός, αλλά και τον εκτός των οικισμών χώρο. Τα προβλήματα αυτά έχουν ως συνέπεια τη γενικότερη υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των οικισμών και την παρεμπόδιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των διαφόρων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται μέσα σ' αυτούς. Παράλληλα, και στον εκτός των οικισμών χώρο παρατηρούνται προβλήματα συγκρούσεων γης, κατασπατάλησης των πλουτοπαραγωγικών πηγών και έλλειψης αποτελεσματικής προστασίας και διαχείρισης των ευαίσθητων και αξιόλογων περιβαλλοντικά περιοχών. Οι γενικές αδυναμίες και τα προβλήματα της περιοχής πηγάζουν από:

- την ανεπαρκή θεσμική κάλυψη της οικιστικής ανάπτυξης
- την έλλειψη πολεοδομικών σχεδίων
- την έλλειψη συστηματικών μηχανισμών παρακολούθησης των χωρικών εξελίξεων
- τη συρρίκνωση των φυσικών, οικολογικών και παραγωγικών πόρων
- την υπονόμηση των οικοσυστημάτων

Τα προβλήματα αυτά έχουν δημιουργήσει άλλα επιμέρους, που αφορούν το δομημένο περιβάλλον και που κυρίως ευθύνονται για την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των

κατοίκων:

- Ασυμβίβαστες χρήσεις σε κτίρια αλλά και οικισμούς.
- Απρογραμματίστη ή/και αυθαίρετη δόμηση εντός και εκτός των οικισμών.
- Αισθητική υποβάθμιση, με αλλοίωση ή καταστροφή της ταυτότητας τους.
- Έλλειψη κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων.
- Αισθητική ρύπανση από ακαλαίσθητες μόνιμες και κινητές κατασκευές.
- Εξάντληση των δικτύων υποδομής, όπου αυτά υπήρχαν.

Χωροτακτικά, πλεονέκτημα της περιοχής είναι η άμεση γεινίαση της με την έδρα του νομού: Για τις θαλάσσιες αλλά και εναέριες μεταφορές έχει άμεση πρόσβαση στο λιμάνι και το αεροδρόμιο της Καλαμάτας, ενώ οδικά εξυπηρετείται άριστα από την εθνική οδό Καλαμάτας – Τριπόλεως – Κορίνθου - Αθηνών. Πλεονέκτημα είναι επίσης η δυνατότητα αξιοποίησης της γειτονικής αγοράς και των εξωτερικών οικονομιών που αυτή προσφέρει για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο γεωγραφικό χώρο του δήμου. Στον αντίποδα, η απορρόφηση κάθε οικονομικής δραστηριότητας στο δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα από την Καλαμάτα λειτουργεί ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη της περιοχής.

Η υφιστάμενη κατάσταση μπορεί να έχει σημαντικά περιθώρια βελτίωσης, κυρίως όσον αφορά:

- τον καθορισμό των χρήσεων γης εντός και εκτός των οικισμών κατά τέτοιο τρόπο ώστε η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων να καθίσταται ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη.
- τη μείωση των συγκρούσεων γης μεταξύ διαφορετικών δραστηριοτήτων.

Στον τομέα των τεχνικών υποδομών οι διαπιστώσεις αφορούν μικρές ή μεγαλύτερες ανεπάρκειες των επιμέρους δικτύων. Πιο συγκεκριμένα :

- ανεπαρκής και αναποτελεσματική οδική σύνδεση της πλειοψηφίας των Δ.Δ. με την έδρα Μεσσήνη και μεταξύ τους.
- Ελλιπής γεωμετρία και μέτρια έως κακή κατάσταση ασφαλιτότητας στο μισό μήκος του κύριου και σε όλο το μήκος του δευτερεύοντος οδικού δικτύου.
- Κακή κατάσταση αγροτικού οδικού δικτύου.
- Απαρχαιωμένο δίκτυο ύδρευσης στα Δ.Δ. Αβραμιού, Βελίκας, Λευκοχώρας, Λυκοτράφου, Μαυρομματίου Παμίσου, Πιλαλίστρας, Πιπερίτσας και Τριόδου.
- Ανεπαρκής κάλυψη (70%) στο δίκτυο των Δ.Δ. Αναλήψεως και Νεοχωρίου Αριστομένων.
- Απώλειες από 5% έως 40% σε όλα τα Δ.Δ. πλην της Βελίκας.
- Χρησιμοποίηση σε μεγάλο μήκος του εσωτερικού και σε όλο το μήκος του εξωτερικού δικτύου σωλήνων από αμιαντοτσιμέντο, υλικού επιβλαβούς για τη δημόσια υγεία.
- Έλλειψη δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα, πλην της Μεσσήνης.
- Έλλειψη δικτύου αποχέτευσης ομβρίων υδάτων στα Δ.Δ. Ανάληψης, Καρτερολίου, Λευκοχώρας, Λυκοτράφου, Μαδένης, Πιλαλίστρας, Πιπερίτσας, Σπιταλίου και Τριόδου.
- Ανεπαρκής κάλυψη δικτύου ομβρίων υδάτων στα Δ.Δ. Αβραμιού, Βελίκας, Μαυρομματίου Παμίσου και Νεοχωρίου Αριστομένων.
- Σε σχέση με τη διαχείριση των απορριμμάτων, προβλήματα δεν παρουσιάζονται τόσο στη διαδικασία προσωρινής αποθήκευσης και συλλογής τους, αν και υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης των υπηρεσιών, όσο στην τελική απόρριψη και

στη θέση που αυτή πραγματοποιείται. Ο χώρος «Λιμενικά» δεν είναι κατάλληλος να υποδεχθεί τα απορρίμματα του δήμου, ενώ οι επιπτώσεις από τη μακροχρόνια χρήση του πρέπει να αντιμετωπιστούν με ειδικά έργα περιβαλλοντικής αποκατάστασης. Ο Δήμος, προσβλέποντας στην οριστική διευθέτηση του θέματος των απορριμμάτων έχει προχωρήσει στις διαδικασίες δημιουργίας Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων, που αποτελεί έργο διαδημοτικής συνεργασίας και αναμένει την τελική απόφαση για τη χωροθέτηση του (η πιο πιθανή είναι η θέση «Βαλτί» ανάμεσα στο Σπιτάλι και την Τρίοδο).

Στον τομέα του κοινωνικού εξοπλισμού εντοπίζονται αρκετές ελλείψεις σε σχέση με τις ανάγκες του τοπικού πληθυσμού και πιο συγκεκριμένα :

Τα προβλήματα που παρουσιάζει ο τομέας της υγείας εντοπίζονται κυρίως στα δημοτικά διαμερίσματα. Η ιατρική περίθαλψη παρέχεται σε αυτά με τη μορφή «κινητής» υπηρεσίας και με συχνότητα 1 φορά ανά εβδομάδα ή ανά 15 ημέρες. Επίσης υπάρχουν δημοτικά διαμερίσματα στα οποία η υπηρεσία δεν παρέχεται καθόλου. Από την άλλη πλευρά υπάρχει πρόβλημα κτιριακής υποδομής και υλικού εξοπλισμού. Τα ιατρεία που υπάρχουν στα Δημοτικά Διαμερίσματα στεγάζονται σε αίθουσες των κοινοτικών καταστημάτων όπου οι συνθήκες στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι ακατάλληλες. Διαθέτουν μόνο ένα εξεταστικό κρεβάτι ενώ πολλές φορές δεν υπάρχει θέρμανση. Σχετικά με τους Παιδικούς Σταθμούς, το πρόβλημα εστιάζεται στην συγκέντρωση τους στην έδρα του δήμου με αποτέλεσμα την ανάγκη καθημερινής μετακίνησης των μικρών παιδιών από τα άλλα δημοτικά διαμερίσματα ή του αποκλεισμού τους από τέτοιου είδους κοινωνικές παροχές.

Τα προβλήματα τόσο της Α/βάθμιας όσο και της Β/βάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης αφορούν την υλικοτεχνική υποδομή και τη μεταφορά των μαθητών : Σχετικά με τα Νηπιαγωγεία, το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η έλλειψη τους από τα εκτός της έδρας δημοτικά διαμερίσματα. Το μοναδικό νηπιαγωγείο στο Αβραμιό, αδυνατεί να αναβαθμίσει την υποδομή του και να καλύψει τις ανάγκες των γειτονικών του Δ.Δ., με αποτέλεσμα πολλά μικρά παιδιά της περιοχής να μεταφέρονται καθημερινά στα νηπιαγωγεία της Μεσσήνης, με σημαντικό κόστος για τις οικογένειές τους. Η μείωση του αριθμού των μαθητών των δημοτικών σχολείων των Δ.Δ. (εκτός της Μεσσήνης), απόρροια τόσο της γενικότερης συρρίκνωσης του πληθυσμού τους, όσο

και της σαφούς προτίμησης που δείχνουν οι γονείς για τα σχολεία της έδρας, έχουν οδηγήσει είτε σε αναστολή λειτουργίας πολλών σχολικών μονάδων (Μαδένης, Μαυροματίου Παμίσου, Νεοχωρίου Αριστομένη, Πιλαλίστρας, Σπιταλίου και Τριόδου) είτε σε υποβάθμιση των υπαρχουσών. Οι εξελίξεις αυτές έχουν πολλαπλασιαστικές αρνητικές επιδράσεις στα δημοτικά διαμερίσματα. Σε αρκετές περιπτώσεις, οικογένειες μετακινούνται στην έδρα προκειμένου τα παιδιά τους να απολαμβάνουν καλύτερης ποιότητας εκπαιδευτικές παροχές. Η αναβάθμιση των σχολικών μονάδων αποτελεί επιτακτική ανάγκη προκειμένου να συγκρατηθεί ο σχολικός πληθυσμός στο τόπο του. Η πλειοψηφία των κτιρίων των δημοτικών σχολείων του Δήμου απαιτεί τακτική συντήρηση και επισκευές. Οι ανάγκες αυτές είναι μεγαλύτερες στα δημοτικά σχολεία της περιφέρειας. Επιπλέον απαιτείται εμπλουτισμός του εξοπλισμού τους με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας. Πρέπει επίσης να τονισθεί, ότι κανένα από τα παραπάνω σχολεία δε διαθέτει χώρους άθλησης. Η κατασκευή τους κρίνεται απαραίτητη, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι στο σύνολο τους τα δημοτικά διαμερίσματα δεν διαθέτουν καμία αθλητική υποδομή. Τέλος, και στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τα προβλήματα που παρουσιάζονται αφορούν τη συντήρηση του κτιριακού δυναμικού, τον εμπλουτισμό σε υλικοτεχνική υποδομή και τις καθημερινές μετακινήσεις όλων των μαθητών από τα δημοτικά διαμερίσματα προς την έδρα του δήμου.

Οι αθλητικές υποδομές στο δήμο Μεσσήνης δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες του πληθυσμού σε άθληση και ψυχαγωγία. Το κλειστό γυμναστήριο Μεσσήνης και το γήπεδο ποδοσφαίρου του Αβραμιού έχουν ανάγκη από συντήρηση και επισκευές, ενώ η έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων στην περιφέρεια του δήμου εμποδίζει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των πολλαπλών συλλόγων της περιοχής. Χαρακτηριστική είναι και η έλλειψη των εγκαταστάσεων που αφορούν το παιχνίδι και την άθληση μικρών παιδιών σε όλα τα εκτός της έδρας δημοτικά διαμερίσματα, και η υποτυπώδης υποδομή των ήδη υπαρχουσών.

Στον τομέα του πολιτισμού τέλος, το πρόβλημα εντοπίζεται στην έλλειψη συγκεκριμένων υποδομών που να μπορούν να καλύψουν τις δραστηριότητες του τομέα, αλλά και στη μη δραστηριοποίηση των πολλαπλών πολιτιστικών συλλόγων που υπάρχουν στην περιοχή. Η ανάληψη συνδυασμένων δράσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής κοινωνίας κρίνεται απαραίτητη για την αναζωογόνηση της πολιτι-

στικής δραστηριότητας του δήμου και της καλύτερης εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων υπερτοπικού χαρακτήρα που παρουσιάζει. Στο χώρο του δήμου, υπάρχουν διάσπαρτα μνημεία μικρής και μεγαλύτερης αρχαιολογικής σημασίας που παραμένουν αναξιοποίητα. Ο τομέας του πολιτισμού, συνδέεται άμεσα με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αλλά και τη γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής, μέσω του πολιτιστικού τουρισμού.

B.1.7 Λειτουργίες του Δήμου

Τα βασικότερα συμπεράσματα για το οργανωτικό επίπεδο του Δήμου Μεσσήνης συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

Οργανωτική Δομή, Εσωτερικές Διαδικασίες

Παρατηρούνται:

- απουσία ορισμένων δραστηριοτήτων
- ύπαρξη πλεοναζουσών δραστηριοτήτων
- κατακερματισμός μιας δραστηριότητας σε πολλές διευθύνσεις
- ανορθολογική τοποθέτηση δραστηριοτήτων στο οργανόγραμμα
- σύγκρουση δραστηριοτήτων
- σύγκρουση αρμοδιοτήτων
- απουσία τυποποιημένων και συγκεκριμένων διαδικασιών προγραμματισμού
- έλλειψη τυποποιημένων διαδικασιών επικοινωνίας μεταξύ διευθύνσεων και τμημάτων
- έλλειψη ικανοποιητικών διαδικασιών ελέγχου

1. Βαθμός υλοποίησης του Οργανογράμματος

Από το σύνολο των οργανωτικών μονάδων που συμπεριλαμβάνονται στο Οργα-

νόγραμμα Υπηρεσιών του Δήμου Μεσσήνης και όπως παρατίθενται στα επόμενα λείπουν ορισμένες (π.χ. τμήμα Τουρισμού) και δεν υφίστανται ή υπολειπόμενες κάποιες άλλες (π.χ. Τμήμα Υπηρεσιών Περιβάλλοντος, Γεωργική Υπηρεσία κλπ). Το γεγονός αυτό αποδίδεται κυρίως στην έλλειψη στελεχών και στις νομικές δυσκολίες στελέχωσης (νομοθεσία περί προσλήψεων στο δημόσιο τομέα). Ωστόσο, μπορεί να υποστηριχθεί βάσιμα, ότι ο χαμηλός βαθμός υλοποίησης του οργανογράμματος οφείλεται και στον εκτεταμένο χαρακτήρα του.

2. Βαθμός υλοποίησης της στελέχωσης

Ο βαθμός υλοποίησης της στελέχωσης του Δήμου Μεσσήνης είναι χαμηλός και ειδικότερα:

- α. Υπάρχει μεγάλος αριθμός κενών θέσεων,
- β. Διαπιστώνεται ανεπαρκής ή / και μηδενική στελέχωση κρίσιμων για την ανάπτυξη του Δήμου υπηρεσιών.
- γ. Η επιμόρφωση των υπαλλήλων και στελεχών του δήμου είναι πρακτικά ελάχιστη.

3. Οικονομική Διαχείριση

Τα κυριότερα συμπεράσματα αφορούν στα εξής σημεία:

- α. Τα έσοδα και τα έξοδα του Δήμου παρουσιάζουν μικρή αυξητική τάση για την περίοδο 1995-1998.
- β. Η υλοποίηση του προϋπολογισμού είναι πολύ σφιχτή και συγκρατημένη για το πρώτο οκτάμηνο κάθε έτους και πολύ πιο χαλαρή για το τελευταίο τετράμηνο. Αυτό υποδηλώνει απουσία συγκροτημένου ταμειακού προγράμματος κατά μήνα και επίσης απουσία προκοστολόγησης και αντίστοιχων διαδικασιών, γ. Το ύψος των διαθέσιμων κρίνεται ικανοποιητικό

4. Κτιριακός εξοπλισμός

Το καινούργιο Δημαρχιακό μέγαρο με πλήρη πρόβλεψη σε χώρους και λοιπές υποδομές, για τη στέγαση όλων των υπηρεσιών του Δήμου, έχει λύσει όλα τα σχετικά

προβλήματα κτιριακής υποδομής.

5. Μηχανογραφικό Σύστημα

Επίκειται σε σύντομο χρονικό διάστημα η προμήθεια ολοκληρωμένου συστήματος μηχανογράφησης όλων των υπηρεσιών. Παραμένει, ο καθορισμός ενός υπεύθυνου μηχανογράφησης και η στελέχωση του τμήματος. Αυτό θα πρέπει να γίνει πριν την ολοκλήρωση της εγκατάστασης του συστήματος.

Επιπλέον είναι προφανής και η ανάγκη για επιμόρφωση του προσωπικού του Δήμου Μεσσήνης στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

6 Τεχνικός εξοπλισμός

Ο μηχανολογικός τεχνικός εξοπλισμός του Δήμου Μεσσήνης αν και είναι αρκετός δεν κρίνεται επαρκής ιδιαίτερα από τους υπεύθυνους και τους κατοίκους των Δ.Δ.

7. Νομικά πρόσωπα τον Δήμου Μεσσήνης και Δημοτικές επιχειρήσεις

Ο Δήμος Μεσσήνης έχει 4 ΝΠΔΔ στα οποία απασχολούνται υπάλληλοι του Δήμου Μεσσήνης. Υφίστανται επίσης και δύο Δημοτικές Επιχειρήσεις, η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου Μεσσήνης (ΔΕΑΔΗΜ) και η ΔΕΥΑΜ (Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης). Το ζητούμενο για τα παραπάνω ΝΠΔΔ και τις Δημοτικές Επιχειρήσεις είναι η οικονομική τους βιωσιμότητα και αυτονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.2 ΣΤΟΧΟΙ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Β.2.1 Ανθρώπινο δυναμικό

Σε ότι αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό ο Δήμος Μεσσήνης καλείται να αναλάβει πρωτοβουλίες στα παρακάτω θέματα που προέκυψαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης:

- άνεργες γυναίκες: Ειδικότερα η ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης και η ανάληψη πρωτοβουλιών εκ μέρους των γυναικών για την ενίσχυση του οικογενειακού ή ατομικού εισοδήματος.
- άνεργοι νέοι: Ειδικότερα η ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και ο προσανατολισμός τους σε διαφοροποιημένα και με μελλοντική αυξητική ζήτηση επαγγέλματα.
- ειδικές ομάδες πληθυσμού (τσιγγάνοι): Ο κύριος στόχος είναι η ένταξη τους στην αγορά εργασίας
- κλαδική ενίσχυση της απασχόλησης: Ο κύριος στόχος είναι η επάρκεια όσων ήδη απασχολούνται και όσων θα απασχοληθούν, ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. τουρισμός)
- καταπολέμηση της ανεργίας σε όλες τις ομάδες πληθυσμού : Ειδικότερα η εξομάλυνση της τοπικής αγοράς εργασίας (σκέλη προσφοράς και ζήτησης)
- ενίσχυση της επιχειρηματικότητας : Ο στόχος είναι η ενθάρρυνση των ανέργων για ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.
- ενεργοποίηση Τοπικού Συμφώνου Απασχόλησης σε επίπεδο Νομού

Για την επιτυχία των δράσεων που θα αναλάβει ο Δήμος Μεσσήνης, είναι απαραίτητη η ύπαρξη ειδικής στελεχωμένης δομής για την υποστήριξη και προώθηση των παραπάνω δράσεων. Το έργο της θα αφορά σε:

- συλλογή και επεξεργασία σχετικών ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων καθώς και καταγραφή προβλημάτων της τοπικής αγοράς εργασίας

- πληροφόρηση και ενημέρωση των ενδιαφερομένων για ένταξη ή επανένταξη τους στην τοπική αγορά εργασίας
- ανάπτυξη δικτύου εθνικών και διεθνών επαφών με στόχο την ανταλλαγή τεχνογνωσίας
- διακρίβωση των αναγκών κατάρτισης και διατύπωση των στόχων των προγραμμάτων κατάρτισης

Το κύριο αναμενόμενο αποτέλεσμα από τα μέτρα για ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι η αύξηση της απασχόλησης και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Τα ειδικότερα αναμενόμενα αποτελέσματα συνοψίζονται στα παρακάτω σημεία:

- καταπολέμηση της διαρθρωτικής ανεργίας στον τομέα της γεωργίας
- αποφυγή της μακροχρόνιας ανεργίας
- καταπολέμηση της ανεργίας των γυναικών και των νέων
- εξάλειψη/ άμβλυση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού

B.2.2 Γεωργία-κτηνοτροφία

Σύνοψη Προτεινόμενων Δράσεων

Η επικρατούσα καλλιέργεια της ελιάς επηρεάζει κάθε προσπάθεια εξέλιξης και αναδιάρθρωσης της φυτικής παραγωγής, ενώ η δραστική μείωση του ζωικού κεφαλαίου που κάποτε αποτελούσε αξιόλογο τμήμα της παραγωγής του πρωτογενή, καθιστά το τοπικό παραγωγικό σύστημα μονοκλαδικό και άμεσα εξαρτώμενο από τις φυσικές και οικονομικό-κοινωνικές εξελίξεις που επηρεάζουν το μέγεθος της γεωργικής παραγωγής. Δεδομένης της αποφασιστικής συμβολής της γεωργίας στην απασχόληση και εισοδημάτων του τοπικού πληθυσμού καθώς επίσης και των ευνοϊκών κλιματολογικών συνθηκών και των διαθέσιμων πόρων της περιοχής, είναι ανάγκη να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη του αγροτικού τομέα. Η συνέχιση αρκετών παραδοσιακών αγροτικών δραστηριοτήτων συνδέεται άμεσα με τη διατήρηση του κοινωνικού ιστού, της πολιτιστικής παράδοσης, της οικολογικής ισορροπίας και της φυσικής ομορφιάς των περιοχών καλλιέργειας. Πρέπει όμως παράλληλα να ενισχυθούν οι διαδικασίες εκσυγχρονισμού των αγροτικών δραστηριοτήτων, ώστε να βελτιωθεί η παραγωγικότητα και

η ανταγωνιστικότητα των τοπικών αγροτικών προϊόντων.

Μέσω του στόχου αυτού επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα στη βάση της:

α. Αναδιάρθρωσης καλλιεργειών και εισαγωγή καλλιέργειας νέων ειδών με κριτήρια την δυνατότητα προσαρμογής-παραγωγής προϊόντων ποιότητας και την εξασφάλιση της διάθεσης τους σε ικανοποιητικές τιμές (σε μακροπρόθεσμη βάση).

β. Ανάπτυξης της κτηνοτροφίας (κυρίως προβατοτροφία), βελτίωσης της βοσκοϊκανότητας των βοσκοτόπων και παραγωγής ζωοτροφών.

γ. Ενίσχυσης των δραστηριοτήτων τυποποίησης και εμπορίας ποιοτικών αγροτικών προϊόντων (συμπεριλαμβανόμενης και της ανάπτυξης των εξαγωγών).

δ. Προστασίας και αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων που χρησιμοποιούνται στην άσκηση της γεωργίας.

Για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω θα πρέπει να υλοποιηθούν δράσεις όπως:

- Η βάση προσεκτικού σχεδιασμού μετατροπή των δενδρωδών ειδών όπως της ελιάς, των εσπεριδοειδών και του αμπελιού, στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων.
- Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων αύξησης της παραγωγής (τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά) παραδοσιακών καλλιεργειών, όπως της ελιάς (ελαιοποιήσιμης αλλά και βρώσιμης), συκιάς (κυρίως τα ξερά σύκα) και αμπέλου (κυρίως προωθούμενες οινοποιήσιμες ποικιλίες και γραμμική καλλιέργεια επιλεγμένων επιτραπέζιων ειδών).
- Η ελεγχόμενη μετατροπή καλλιεργειών σε προϊόντα που εμφανίζουν αυξημένη ζήτηση, όπως τα ορισμένα υπαίθρια κηπευτικά ή αροτραία είδη, τα κηπευτικά θερμοκηπίου, τα ανθοκομικά και προωθούμενες ποικιλίες εσπεριδοειδών.

Ειδικά όσον αφορά την προώθηση των θερμοκηπιακών καλλιεργειών κηπευτικών και ανθοκομικών ειδών: Συνιστούν μία από τις πιο δυναμικές προοπτικές της ελληνικής γεωργίας, με το μεγαλύτερο συγκριτικό, κατά μονάδα επιφάνειας, γεωργικό εισόδημα, ενώ η συμβολή τους στην οικονομία είναι μεγάλη και πολύπλευρη, λόγω της δη-

μιουργία θέσεων εργασίας όλο το χρόνο, της δημιουργίας βιώσιμων εκμεταλλεύσεων, και της αξιοποίησης γεωργικών εκτάσεων μικρού κλήρου. Τα περιθώρια επέκτασης τους στο νέο Δήμο Μεσσήνης είναι πολύ μεγάλα.

Τα προϊόντα θερμοκηπίου είναι συνήθως ανώτερης ποιότητας από τα υπαίθρια και κατά κανόνα εξαγωγήσιμα. Τα περιθώρια αύξησης των εξαγωγών μας είναι μεγάλα. Αν και η αύξηση των θερμοκηπίων κηπευτικών, δεν ήταν σημαντική, υπάρχει συνεχής αύξηση των μονάδων των τυποποιημένων θερμοκηπίων και μείωση των θερμοκηπίων χωρικού τύπου. Τα προϊόντα που κυρίως παράγονται στις θερμοκηπιακές εκμεταλλεύσεις της περιοχής είναι τομάτες και αγγούρια (λιγότερο άλλα κηπευτικά, όπως το κολοκύθι και η πιπεριά). Υπάρχουν επίσης μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης των ανθοκομικών καλλιεργειών δεδομένου ότι υπάρχει σημαντική ζήτηση σε συγκεκριμένα είδη και αξιόλογες τιμές για τον παραγωγό.

Γενικότερα, οι συνθήκες για την ανάπτυξη των θερμοκηπίων είναι ευνοϊκές στην Μεσσηνία και ιδίως για περιοχές όπως η Μεσσήνη, λόγω κυρίως των τοπικών κλιματολογικών συνθηκών. Τα προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν αφορούν την έλλειψη επαρκούς επιστημονικής και τεχνολογικής υποστήριξης, την έλλειψη οργανωμένων τοπικών αγορών, και την αστάθεια στη διάθεση και τις τιμές. Παρόλα αυτά οι προοπτικές κρίνονται ευοίωνες λόγω της ύπαρξης μέτρων χρηματοδότησης, την ανάπτυξη σχετικής τεχνογνωσίας και την βελτίωση της ποιότητας του απαραίτητου υλικοτεχνικού εξοπλισμού.

Επίσης πρέπει να ενισχυθεί η προώθηση μονάδων προβατοτροφίας και αιγοτροφίας οικογενειακής μορφής σε εγκαταλειμμένες ή σε αγρανάπαυση γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τη βελτίωση των υφιστάμενων ποιμνιοστασίων καθώς και των συνθηκών παραγωγής των ζωικών προϊόντων. Παράλληλα ενδιαφέρει άμεσα η μεγιστοποίηση βοσκοϊκανότητας και ανάπτυξη σχεδίων εκμετάλλευσης και αξιοποίησης βοσκοτόπων, προώθηση έργων υποδομής και αύξησης της παραγωγικότητας της χορτοβοσκής ποσοτικά και ποιοτικά, λήψη μέτρων ολοκληρωμένης διαχείρισης βοσκοτόπων, προώθηση της παραγωγής ζωοτροφών. Στις άμεσες προτεραιότητες πρέπει να τεθεί και η επέκταση των μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων.

Για τον εκσυγχρονισμό όμως της αγροτικής παραγωγής πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές στο διεθνές πρότυπο κατανάλωσης και η στροφή της ζήτησης σε διαφορο-

ποημένα και ποιοτικά προϊόντα, με οικολογικές προδιαγραφές. Στη βάση αυτή κινούνται και οι προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις του συστήματος επιδοτήσεων της Κ.Α.Π. Οι παρεμβάσεις για την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων αφορούν:

- Την επέκταση του θεσμού των Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π) και Γεωγραφικών Ενδείξεων (Π.Γ.Ε.) και σε άλλα αγροτικά προϊόντα της Μεσσηνίας.
- Την επέκταση της εφαρμογής και πιστοποίησης συστήματος διασφάλισης ποιότητας για τις δραστηριότητες παραγωγής, επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων του πρωτογενή.
- Την επέκταση των προγραμμάτων παραγωγής βιολογικών προϊόντων. Την προώθηση της καλλιέργειας μη διατροφικών προϊόντων.
- Την επέκταση των δραστηριοτήτων επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων του πρωτογενή.

Η παραγωγή βιολογικών προϊόντων αποτελεί κεντρικό σημείο για την επιτυχή αναδιάρθρωση του πρωτογενούς τομέα. Τα προϊόντα αυτά απολαμβάνουν σημαντικών ενισχύσεων από την Ε.Ε., ενώ επίσης στοχεύουν σε μια ιδιαίτερη αγορά που διευρύνεται με ταχύ ρυθμό, όπου οι τιμές είναι πολύ ικανοποιητικές και η παραγωγή τους στηρίζεται σε μεθόδους παραδοσιακές που δεν είναι άγνωστες στους ντόπιους παραγωγούς. Επιπλέον, δεν απαιτούν μεγάλου μεγέθους εκμεταλλεύσεις και για αυτό προσαρμόζονται στο μικρό πολυτεμαχισμένο αγροτικό κλήρο που επικρατεί στην περιοχή μελέτης.

Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για βιολογικά προϊόντα αφορά τα περισσότερα προϊόντα του πρωτογενή. Οι εμπορικές προοπτικές που ανοίγονται (σε εξαγωγικό κυρίως επίπεδο) είναι γενικά εξαιρετικές. Όσον αφορά την δημιουργία ελαιώνων για την παραγωγή βιολογικού λαδιού, προτείνεται αρχικά η εγκατάσταση (ή η μετατροπή) ελαιώνων που βρίσκονται σε περιοχές που δεν έχουν δυνατότητα άρδευσης, σε θέσεις με κλίση (λοφώδεις), σε εδάφη όχι ιδιαίτερα γόνιμα και κοντά σε μονάδες αιγοπροβατοτροφίας (για την εύκολη εξασφάλιση επιτρεπόμενων λιπαντικών μέσων). Η επέκταση της παραγωγής βιολογικού λαδιού είναι ικανή να προστατέψει ένα πλήθος αγροτικών εκμεταλλεύσεων που απειλούνται με εγκατάλειψη ή εκρίζωση. Το ίδιο ισχύει και για την παραγωγή βιολογικού κρασιού και σταφίδας για τα οποία έχει ήδη εδραιωθεί μια

αγορά και η ζήτηση είναι πολύ μεγάλη. Για τα εσπεριδοειδή που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα επίτευξης ικανοποιητικών τιμών για τον παραγωγό και άρα διάθεσης, ή λύση της βιολογικής καλλιέργειας δείχνει πολύ δελεαστική. Άρα προτείνεται άμεσα εφαρμογή της ιδιαίτερα στις ενδεδειγμένες περιοχές και με τις κατάλληλες ποικιλίες, σε συνδυασμό με πρόγραμμα αναδιαρθρώσεων των εσπεριδοειδών που πρόκειται σύντομα να αρχίσει. Όσον αφορά τα κηπευτικά, αξίζει να εξεταστεί περισσότερο η βιολογική καλλιέργεια ειδών που εμφανίζουν προβλήματα διάθεσης ή/και χαμηλές τιμές και για τα οποία έχει εξελιχθεί η τεχνογνωσία βιολογικής παραγωγής τους (ειδικά ζητήματα φυτοπροστασίας και λίπανσης). Προβλήματα εμπορίας των βιολογικών κηπευτικών δεν έχουν διαπιστωθεί. Τέλος, οι καλλιεργητές της περιοχής μπορούν να εκμεταλλευτούν την αυξημένη ζήτηση βιολογικών πρώιμων προϊόντων, αρωματικών φυτών και βοτάνων από το εξωτερικό.

Εάν η στροφή προς τη βιοκαλλιέργεια στηριχθεί κατά κύριο λόγο στις επιδοτήσεις της Ε.Ε., η ανάπτυξη του τομέα δεν θα έχει σταθερές βάσεις. Οι μικροί παραγωγοί πρέπει να οργανωθούν σε μεγαλύτερες ομάδες για να αντιμετωπίσουν τις ιδιαίτερες απαιτήσεις των βιολογικών προϊόντων κατά την παραγωγή και διάθεση τους στην αγορά. Εξάλλου, σημασία της παροχής τεχνική βοήθειας από άτομα ή φορείς που διαθέτουν εξειδικευμένη γνώση, ιδίως σε ζητήματα εδαφολογίας, φυτοπροστασίας, marketing είναι απαραίτητη. Ο σχεδιασμός, η δοκιμασία, η βελτίωση και η ανάπτυξη νέων μεθόδων παραγωγής και εμπορίας μπορεί να γίνει αρχικά σε πιλοτικές-επιδεικτικές μονάδες (και σε συνεργασία με ερευνητικά Ιδρύματα, π.χ. Ινστιτούτο Ελαίας & Οπ/κων Καλαμάτας) και τη μετέπειτα μεταφορά και διάδοση της εμπειρίας στους άλλους ενδιαφερόμενους παραγωγούς της περιοχής. Οι σοβαρότεροι περιορισμοί που αφορούν την επιδότηση επενδυτικών πρωτοβουλιών για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων στα οποία η περιοχή του νέου Δήμου Μεσσηνίας παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα, μπορούν να ξεπεραστούν με την προώθηση του θεσμού των Ομάδων Παραγωγών (μέσω του οποίου θα γίνονται πια όλες οι ενισχύσεις) καθώς και την εκμετάλλευση των επιδοτούμενων προγραμμάτων προώθησης των Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης και Γεωργικών Ενδείξεων (Π.Ο.Π, Π.Γ.Ε.) και των βιολογικών προϊόντων και των προϊόντων τα οποία έχουν ενταχθεί στο σύστημα ποιότητας ISO.

Τέλος απαιτείται η οργάνωση ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού διαρκούς παρακολούθησης, καταγραφής έγκαιρης προειδοποίησης και καθοδήγησης των αναδιαρθρώσε-

ων, σύμφωνα με τα ευρήματα τακτικών αναλύσεων για τις τάσεις της αγοράς των αγροτικών προϊόντων και τις αλλαγές της Κ.Α.Π. Επίσης, πρέπει να προωθηθούν δράσεις συνεχούς κατάρτισης των αγροτών και παροχής τεχνικής βοήθειας από εξειδικευμένα κέντρα έρευνας και ανάπτυξης αγροτικών εφαρμογών. Γι αυτό το λόγο προτείνεται η ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικά Ιδρύματα του Ν. Μεσσηνίας (π.χ. Ινστιτούτο Ελαίας & Οπ/κων Καλαμάτας, ΤΕΙ Καλαμάτας). Επίσης όσον αφορά τη δημιουργία αγροτικών υποδομών απαιτείται:

α. Επέκταση και βελτίωση αγροτικής οδοποιίας κυρίως στις λοφώδεις περιοχές των Δημοτικών Διαμερισμάτων του Δήμου Μεσσήνης ώστε να επιτραπεί η ευχερής διασύνδεση τους και η άμεση εξυπηρέτηση των καλλιεργητικών αναγκών στα αγροκτήματα της περιοχής.

β. Αναδιάρθρωση του δικτύου άρδευσης και εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών έργων στην πεδινή ζώνη του νέου Δήμου Μεσσήνης: Εκσυγχρονισμός, βελτίωση και επέκταση παλαιών αρδευτικών δικτύων στις περιοχές εκατέρωθεν του ποταμού Πάμισου επέκταση των δικτύων άρδευσης στους ποταμούς Βελίκας, Τυφλού και Μουρτιά για την εξυπηρέτηση των καλλιεργειών στις λοφώδεις περιοχές του Δήμου (πιθανή επέκταση του υφιστάμενου δικτύου άρδευσης των όμορων Δήμων της περιοχής που βρίσκονται βόρεια της Μεσσήνης και εξυπηρετούνται από τις πηγές του Αγ. Φλώρου). Ταμείωση και εκμετάλλευση επιφανειακών απορροών, κατασκευή έργων μεταφοράς και διανομής νερού της ταμείωσης κυρίως στις πεδινές περιοχές του Δήμου Μεσσήνης.

γ. Δημιουργία υποδομών για την ασφαλή διαχείριση των υγρών αποβλήτων ελαιοτριβείων και την αξιοποίηση τους ως μέσο λίπανσης δενδροδών καλλιεργειών.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων ρύπανσης που προκαλούν τα λιόζουμα των ελαιοτριβείων, τα οποία καταλήγουν σε υδάτινους κυρίως αποδέκτες (ποτάμια και θάλασσα) χωρίς προηγούμενη επεξεργασία.

Ανάπτυξη σχεδίου συνολικής διαχείρισης των αποβλήτων που περιλαμβάνει αρχικά συγκέντρωση και εξουδετέρωση τους στις εγκαταστάσεις των ελαιοτριβείων, και στη συνέχεια εμπλουτισμό τους με συγκεκριμένα λιπαντικά στοιχεία, διανομή σε αγρούς με ελεγχόμενη εφαρμογή (συγκεκριμένη δοσολογία) σε δενδρώδεις καλλιέργειες (κυρίως ελαιώνες, φερτάρδευση).

δ. Αναβάθμιση ιδρυμάτων-φορέων γεωργικής έρευνας και εκπαίδευσης.

Βελτίωση των εγκαταστάσεων, υποδομών και εξοπλισμού των Ινστιτούτων γεωργικής έρευνας που μπορούν να υποστηρίξουν εκ του σύνεγγυς την αγροτική ανάπτυξη της περιοχής, δημιουργία πιλοτικών αγροτικών εκμεταλλεύσεων και επιδεικτικών αγροκτημάτων-θερμοκηπίων, δημιουργία κέντρων σύνδεσης της αγροτικής εκπαίδευσης-ενημέρωσης με την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα.

ε. Δημιουργία δημοτικού φορέα για την υποστήριξη επιμέρους δράσεων στην γεωργία και κτηνοτροφία όπως:

Αναδιάρθρωση καλλιεργειών σε κατάλληλα επιλεγμένες περιοχές με νέες δυναμικές καλλιέργειες, αύξηση της παραγόμενης ποσότητας και κυρίως της ποιότητας των προϊόντων από τις παραδοσιακές καλλιέργειες, σχεδιασμένη προώθηση της ολοκληρωμένης και βιολογικής γεωργίας σε επιλεγμένες περιοχές και καλλιέργειες, επέκταση των θερμοκηπιακών καλλιεργειών όπως και των καλλιεργειών προϊόντων εκτός εποχής, ενίσχυση πρωτοβουλιών για την παραγωγή πιστοποιημένου και προσαρμοσμένου στις τοπικές συνθήκες πολλαπλασιαστικού και φυτωριακού υλικού, εκμηχάνιση γεωργικών καλλιεργειών και εκμεταλλεύσεων, ενίσχυση ιδιωτικών και συνεταιριστικών επενδύσεων και σχετικών δραστηριοτήτων στην μεταποίηση τυποποίηση και την προώθηση επώνυμων ποιοτικών γεωργικών προϊόντων, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων ενσταυλισμού και ποιμνιοστασίων, βελτίωση σύνθεσης ζωικού πληθυσμού, ενίσχυση της μελισσοκομικής δραστηριότητας, προώθηση επέκταση της χρήσης ήπιων μορφών ενέργειας στη θέρμανση και την φυτοπροστασία στις θερμοκηπιακές ιδιαίτερα καλλιέργειες κλπ.

Παρουσίαση των προτάσεων

A. Πρόγραμμα του Δήμου (έργα, μελέτες, υποστήριξη, οργάνωση)

Υποδομές (βελτιώσεις-αναδιαρθρώσεις στον πρωτογενή τομέα):

1. Εκσυγχρονισμός και επέκταση του δικτύου άρδευσης και εκτέλεση εγχειριστικών έργων - Αντιμετώπιση προβλημάτων ρύπανσης και εξάντλησης υπογείων υδροφορέων και ανάπτυξη τακτικών ορθολογικής διαχείρισης υδάτινων πόρων.

2. Μεγιστοποίηση βοσκοικανότητας και ανάπτυξη σχεδίων εκμετάλλευσης α-

ξιοποίησης βοσκοτόπων.

3. Διαχείριση και αξιοποίηση των υγρών αποβλήτων ελαιοτριβείων.

Υποστηρικτικές δράσεις Εμπορία Εκπαίδευση:

4. Προώθηση και προβολή των πρωτευόντων αγροτικών προϊόντων της περιοχής Μεσσηνίας.

5. Αναβάθμιση ιδρυμάτων-φορέων γεωργικής έρευνας και εκπαίδευσης.

6. Δημιουργία Γεωργικού Κέντρου-Πάρκου ή Δημιουργία δημοτικού φορέα για την υποστήριξη επιμέρους δράσεων στον πρωτογενή τομέα (συμβολή στην τυποποίηση και προώθηση επιλεγμένων γεωργικών προϊόντων, επιδεικτικά-πιλοτικά έργα, ενίσχυση ιδιωτικών και συνεταιριστικών επενδύσεων-δραστηριοτήτων, δημιουργία κέντρων σύνδεσης της αγροτικής εκπαίδευσης-ενημέρωσης με την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, κλπ.).

B. Πρόγραμμα ανάπτυξης της Τοπικής Οικονομίας (επενδύσεις, μελέτες, άλλες δράσεις υποστήριξης)

Βελτιώσεις αναδιάρθρωσεις στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της γεωργίας:

1. Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και εισαγωγή νέων ειδών με κριτήρια την υψηλή προσαρμοστικότητα, ποιότητα και ζήτηση από την αγορά.

2. Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα της γεωργίας (προώθηση θερμοκηπιακών καλλιεργειών, εναλλακτικοί μέθοδοι ολοκληρωμένης καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών, δημιουργία πρότυπων εκτροφών παραγωγής οικολογικών και ειδικών προϊόντων ποιότητας, κλπ.).

3. Έκσυγχρονισμός και συμπλήρωση αναγκών σε μονάδες μεταποίησης - τυποποίησης - συσκευασίας (ελαιόλαδο, ελιές, σύκα, εσπεριδοειδή, κηπευτικά, πατάτα) και ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης-τυποποίησης, εμπορίας προϊόντων ποιότητας (νέα προϊόντα, ονομασία προέλευσης, πιστοποιημένα κ.λ.π.).

B.2.3 Μεταποίηση - Εμπόριο

Η βασική κατεύθυνση για την ανάπτυξη μεταποίησης στην περιοχή μελέτης είναι ο προσανατολισμός σε κλάδους που είτε αξιοποιούν τοπικά πλεονεκτήματα, είτε παράγουν για την τοπική αγορά. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν κυρίως μονάδες που επεξεργάζονται τοπικές α' ύλες (γεωργικές όπως η ελιά, οι πατάτες κλπ.) για την κάλυψη της ζήτησης σε επίπεδο ενότητας, περιφέρειας, χώρας αλλά και για την πραγματοποίηση εξαγωγών. Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν μονάδες που επεξεργάζονται εισαγόμενες, συνήθως, στην περιοχή α' ύλες, για την κάλυψη της ζήτησης βασικών προϊόντων από την τοπική αγορά, καθώς και μονάδες που έχουν βασικά επισκευαστικό χαρακτήρα.

Θα πρέπει να γίνει η διευκρίνιση ότι το μέγεθος της τοπικής αγοράς δεν ταυρίζεται με τη διοικητική οριοθέτηση της περιοχής μελέτης, αλλά αναφέρεται στην ευρύτερη περιοχή, γεγονός που αποτελεί γενικά την συνηθέστερη προσέγγιση.

Δυνατότητες ανάπτυξης έχουν επίσης οι βιοτεχνικές-οικοτεχνικές δραστηριότητες μολονότι δεν έχουν ιδιαίτερη παράδοση στην περιοχή (κεντητική, υφαντική, αγχειοπλαστική κλπ.).

Με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του Ν. 2601/98, δημιουργούνται σχετικά ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων στην περιοχή μελέτης (εντάσσεται στην Γ' περιοχή κινήτρων). Κατ' εξαίρεση, οι επενδύσεις των γεωργικών βιομηχανιών μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Γεωργικό Ταμείο της ΕΟΚ (FEOGA) με υψηλά, γενικά, ποσοστά επιδότησης.

Σχεδιαζόμενες Παρεμβάσεις

- Παρέμβαση με αντικείμενο την δυνατότητα ενοποίησης ορισμένων μεταποιητικών μονάδων
- Παρέμβαση με αντικείμενο τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, που περιλαμβάνει:
 - α. Διοργάνωση σεμιναρίου προς τους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων (π.χ. για την οικολογική γεωργία και κτηνοτροφία)

β. Επεξεργασία τεχνικών προδιαγραφών εκσυγχρονισμού προς τους ιδιοκτήτες κλασικών ελαιουργείων.

- Παρέμβαση σχετικά με την τυποποίηση και την εμπορία των γεωργικών προϊόντων της περιοχής

- Ενημέρωση για τις δυνατότητες ανάπτυξης νέων καλλιεργειών και νέου επιχειρηματικού αντικειμένου (π.χ. νέες ποικιλίες πορτοκαλιών, μελισσοκομία κλπ.) που περιλαμβάνει:

- α. μέτρα για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας (π.χ. σεμινάρια)

- β. ενημέρωση για το απαιτούμενο τεχνολογικό επίπεδο και τον εξοπλισμό

- γ. ενημέρωση για τις δυνατότητες και το δίκτυο διάθεσης

- Ενημέρωση για τις δυνατότητες χρηματοδότησης επενδυτικών πρωτοβουλιών και σχεδίων, ειδικότερα για τον προβλεπόμενο εγγυοδοτικό φορέα των ΜΜΕ.

B.2.4 Τουρισμός

Από τη συνδυασμένη και ολοκληρωμένη στάθμιση των δεδομένων (στοιχεία, πληροφορίες, εκτιμήσεις και τάσεις) προσδιορίζονται οι παρακάτω γενικές κατευθύνσεις του Αναπτυξιακού προγράμματος:

- Ο τουρισμός αποτελεί δραστηριότητα που εμφανίζει ειδικό ενδιαφέρον στην περιοχή μελέτης. Το γεγονός όμως, ότι ο Δήμος Μεσσηνίας δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί τουριστικά, δημιουργεί τις προϋποθέσεις να ελεγχθούν οι μορφές και οι κλίμακες του τουρισμού που θα αναπτυχθεί, έτσι ώστε, με σεβασμό στο περιβάλλον και στη γενικότερη αναπτυξιακή στρατηγική του Δήμου να αυξηθεί το εισόδημα και η απασχόληση στην περιοχή.

- Το πιο σημαντικό κομμάτι της τουριστικής ζήτησης, την οποία ζητά να καλύψει με προσφορά υπηρεσιών η περιοχή, εμφανίζει έντονο δυναμισμό και υψηλή ροπή προς κατανάλωση. Ο τουρισμός θα αφορά σε ειδικές μορφές και θα λογίζεται ως τουρισμός διημέρευσης και διέλευσης.

- Η πλέον ενδεδειγμένη μορφή σχεδιασμού και αυτή που εγγυάται μεγαλύτερη

αποτελεσματικότητα είναι η συνεργασία με όμορους Δήμους και η επιλογή συμπληρωματικών δραστηριοτήτων μεταξύ των διάφορων περιοχών.

Προτεινόμενες Δράσεις

Στα παραπάνω πλαίσια προτείνονται συγκεκριμένες δράσεις και ενέργειες που ενδεικτικά μπορούν να είναι:

- Διαμόρφωση της παραλίας Μπούκα- Ανάληψη- Βελίκα που θα περιλαμβάνει: δημιουργία πλαζ υψηλών προδιαγραφών (αναψυκτήριο, ουζερί ταβέρνα, θαλάσσια σπορ , μπίτζ βόλεϊ και ποδόσφαιρο, ναυαγοσώστες, μικρή προβλήτα για λίγα σκάφη, ντους, αποδυτήρια, πάρκινγκ, ενδεχομένως ανοιχτό θέατρο και θερινό σινεμά, χώρος θερινών πάρτι και λοιπών εκδηλώσεων κλπ.) καθώς και εγκαταστάσεις camping υψηλών προδιαγραφών.
- Διαμόρφωση χώρων περιπάτου, ποδηλατικών διαδρομών (mountain bike) και χώρων αναψυχής (κιόσκια) κοντά σε χείμαρρους και σε μικρά δάση της περιοχής που μπορούν να περιλαμβάνουν παρατηρητήρια πουλιών (σε όλες τις κοινότητες)
- Διευθέτηση και ανάδειξη των ενετικών ερειπίων στο Σπιτάλι (σε συνδυασμό και με τις προηγούμενες διαδρομές)
- Διαμόρφωση και ανάπτυξη των χώρων γύρω από τον Πάμισο ποταμό που θα περιλαμβάνει χώρους για κολύμπι και ψάρεμα (ερασιτεχνικό και αθλητικό με την θεσμοθέτηση ετήσιων διαγωνισμών ψαρέματος), χώρους περιπάτου ποδηλάτου και αναψυχής, παρατηρητήρια χλωρίδας και πανίδας, εμπλουτισμό με ψάρια, ποτάμια ιστιοπλοΐα, κανό- καγιάκ κλπ.
- Αξιοποίηση του χώρου του παλιού αεροδρομίου και διευθέτηση του με σκοπό την φιλοξενία εκδηλώσεων μηχανοκίνητου αθλητισμού ή αεραθλητισμού (ανεμόπτερα, δέλταπλάν, αγώνες αερομοντελιστών, αερόστατα κλπ.)
- Από κοινού αξιοποίηση με το Δήμο Ιθώμης του σπουδαιότατου αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Μεσσήνης, με την εναλλάξ διενέργεια αρχαιολογικών συναντήσεων, συνεδρίων, ημερίδων (εθνικών και διεθνών) σε συνεδριακό χώρο που θα κατασκευάσει και θα διαθέσει ο Δήμος, (να σημειωθεί ότι σε πρώτη φάση δεν θα προτείνουμε κάτι τέτοιο και θα προτιμούσαμε αυτό να φιλοξενηθεί σε εγκαταστάσεις π.χ.

του Δήμου Καλαμάτας). Το βασικό όφελος που μπορεί να αναμένει ο Δήμος Μεσσήνης είναι η διαφήμιση του μέσα απ' αυτές τις ενέργειες και η μεγαλύτερη διάδοση των λοιπών τουριστικών δραστηριοτήτων του.

Η προβλεπόμενη τουριστική ανάπτυξη των περιοχών του Δήμου Καλαμάτας και της Πυλίας που θα δημιουργήσει ένα σημαντικό ρεύμα τουριστών στην ευρύτερη περιοχή, μπορεί υπό συνθήκες να δημιουργήσει μια μικρή αλλά σταθερή τουριστική ζήτηση, για τα επόμενα χρόνια. Η τουριστική ζήτηση δεν αναμένεται να είναι καθαριστική για την ανάπτυξη της περιοχής, μπορεί όμως με κατάλληλο σχεδιασμό να αυξήσει σε μικρό αλλά σταθερό ποσοστό το εισόδημα των κατοίκων του Δήμου Μεσσήνης. Και αυτή η μικρή τουριστική ανάπτυξη που προβλέπεται, οφείλει να γίνει σε συνεργασία με άλλους όμορους Δήμους και να επικεντρώσει κυρίως σε διαφοροποίηση του προσφερόμενου προϊόντος ούτως ώστε αυτό να είναι συμπληρωματικό με αυτά που προσφέρονται στις υπόλοιπες περιοχές, αλλά και χρονικά προσδιορισμένο έτσι ώστε να βοηθά και να υποστηρίζει το συνολικό προς την περιοχή τουριστικό ρεύμα. Η ειδική αυτή τουριστική ανάπτυξη στοχεύει σε μεγάλη επισκεψιμότητα, για μικρό χρονικό διάστημα, με συγκεκριμένο τουριστικό προϊόν που απευθύνεται σε πολύ ειδικό κοινό.

B.2.5 Περιβάλλον

Οι δράσεις, οι μελέτες και τα έργα που προτείνονται στη συνέχεια στοχεύουν:

- στην διατήρηση και ανάδειξη των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος που υπάρχουν στην περιοχή,
- στην διασφάλιση των όρων για την προστασία τους και στο μέλλον.
- στην αποκατάσταση σημαντικών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος που έχουν υποβαθμιστεί
- στην ενημέρωση και συμμετοχή των πολιτών στις δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αποφυγής της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Άμεσες δράσεις και προτεραιότητες θα έπρεπε να αποτελέσουν αυτές που συνδέονται με τον έλεγχο της υποβάθμισης του περιβάλλοντος που προκαλείται από τις

διάφορες δραστηριότητες. Δηλαδή την επεξεργασία των αποβλήτων, τον έλεγχο της ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων, τον περιορισμό των καταπατήσεων ή των επιχωμάτων φυσικών περιοχών κ.λ.π. Η δραστηριοποίηση σε αυτόν τον τομέα αφενός να είναι άμεση, αφετέρου συνεχής και μακροχρόνια. Ο ρόλος του Δήμου σε αυτά τα θέματα είναι προτρεπτικός, συντονιστικός και ενημερωτικός δεδομένου ότι η επίλυση αυτών των θεμάτων απαιτεί ευρύτερη συνεργασία φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Η συμβολή του Δήμου στο θέμα της ρύπανσης που προκαλείται από τα ελαιοτριβεία, θα μπορούσε να είναι πολλαπλή.

- Διοργάνωση ενημερωτικών ημερίδων και συνεδρίων για το θέμα της επεξεργασίας των αποβλήτων των ελαιοτριβείων
- Διερεύνηση των χρηματοδοτικών μέσων για την εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επεξεργασίας των αποβλήτων και πληροφόρηση των ενδιαφερομένων.
- Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές της Νομαρχίας για την επιβολή όρων και ποιοτικών χαρακτηριστικών απόρριψης αποβλήτων ελαιοτριβείων στους υδάτινους αποδέκτες.
- Συνεργασία με τους γειτονικούς δήμους που αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα.
- Ύψης προτεραιότητας δράση είναι η πληροφόρηση- ενημέρωση με σκοπό την συμβολή πολιτών και ενδιαφερομένων στις ενέργειες διατήρησης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

Τέλος σημαντικό για το Δήμο είναι να αναδείξει και να αποκαταστήσει την αξία των φυσικών πόρων της περιοχής ώστε μέσα από ένα πρότυπο πρόγραμμα να προκαλέσει το ενδιαφέρον και το σεβασμό των πολιτών για τους πόρους αυτούς.

Πρόγραμμα προστασίας - διαχείρισης Φυσικού περιβάλλοντος.

Το πρόγραμμα προστασίας και διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος περιλαμβάνει τρεις άξονες δραστηριοτήτων:

- Ο ένας συνδέεται με το σχέδιο ολοκληρωμένης διαχείρισης του ποταμού Πάμισου, που στοχεύει στην αποκατάσταση της υδρολογικής ισορροπίας του ποταμού, των υγροτοπικών λειτουργιών, στην άρση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης από την ρύπανση, στην ορθολογική κατανομή της διαθέσιμης ποσότητας νερού ανά χρήση και στην ανάδειξη της παρόχθιας ζώνης για αναψυχή.

- Ο δεύτερος άξονας συνδέεται με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης της παράκτιας ζώνης και περιλαμβάνει καταγραφή και αποτύπωση των ορίων των φυσικών περιοχών, ενέργειες σήμανσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, μέτρα καθαρισμού των ακτών και ελέγχου της ρύπανσης καθώς και παρεμβάσεις ανάδειξης και αναψυχής.

- Ο τρίτος άξονας συνδέεται με την περιβαλλοντική εκπαίδευση και ενημέρωση. Στοχεύει στην διατήρηση αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Ο τομέας της ενημέρωσης μπορεί να δράσει αφενός στην γνώση των αξιόλογων στοιχείων της περιοχής και την ενεργοποίηση στην προστασία τους, και αφετέρου στην πληροφόρηση όσων εμπλέκονται σε ρυπογόνες δραστηριότητες με σκοπό την εξεύρεση λύσεων στην επεξεργασία των αποβλήτων που παράγουν.

Σχέδιο ολοκληρωμένης διαχείρισης του ποταμού Πάμισου

Σχέδιο ανάδειξης και αναψυχής.

Τα φυσικά χαρακτηριστικά του Πάμισου, αν και έχουν περιοριστεί σε έκταση και αλλοιωθεί λόγω των εντατικών χρήσεων που έχουν αναπτυχθεί γύρω του, παραμένουν ενδιαφέροντα για διατήρηση και επιτρέπουν την ανάπτυξη παρεμβάσεων ήπιας αναψυχής.

Η γειννίαση του ποταμού με την πόλη της Μεσσήνης, ενισχύει την αναγκαιότητα για αναβάθμιση και ανάδειξη του ποτάμιου συστήματος από το σημείο αυτό και μέχρι τις εκβολές.

Οι παρεμβάσεις αναβάθμισης έχουν διπλό χαρακτήρα αφενός περιλαμβάνουν ενέργειες καθαρισμού των όχθων, έλεγχο της βιομηχανικής ρύπανσης και της επέκτασης των διαφόρων χρήσεων εις βάρος του ποταμού, αντιμετώπιση του θέματος της διάθε-

σης απορριμμάτων στην εκβολή. Και αφετέρου περιλαμβάνει διαμορφώσεις πεζοπορικών διαδρομών παράλληλα με την κοίτη, πινακίδες πληροφόρησης και θέσεων ανάπαυσης (παγκάκια και τραπεζοκαθίσματα) σε επιλεγμένες θέσεις. Στα πλαίσια αυτής της δράσης προτείνεται επίσης να εγκατασταθεί και λειτουργήσει ενημερωτικό περίπτερο και να υπάρξει παραγωγή ενημερωτικού υλικού, με θέμα το ιστορικό και τις αξίες του ποταμού, τις αιτίες υποβάθμισης του και την αναγκαιότητα να υλοποιηθούν τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα για την αποκατάσταση της ισορροπίας του συστήματος.

Σύστημα περιβαλλοντικής παρακολούθησης.

Η παρακολούθηση βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί βασικό εργαλείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση φυσικών περιοχών. Στην περιοχή μελέτης εντάσσεται και ο ποταμός Πάμισος που αποτελεί σημαντικό υδατικό πόρο.

Το σύστημα παρακολούθησης, στον Πάμισο, θα λειτουργήσει σαν εργαλείο αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης διαχείρισης του υδατικού δυναμικού του ποταμού, και θα καθοδηγήσει την βελτίωση του, θέτοντας και άλλους στόχους σχετικούς με την αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας του συστήματος.

Τα αποτελέσματα της παρακολούθησης περιβάλλοντος εξυπηρετούν τους στόχους που συνδέονται με την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, τις υφιστάμενες και προγραμματιζόμενες χρήσεις και τις επιπτώσεις που αυτές προκαλούν.

Το σύστημα περιβαλλοντικής παρακολούθησης επομένως

- προσφέρει την απαραίτητη πληροφορία για την αξιολόγηση των μέτρων διαχείρισης και τον επαναπροσδιορισμό τους
- επιτρέπει την έγκαιρη διάγνωση προβλημάτων και αντιμετώπιση τους σε πρώιμο στάδιο.
- Εξυπηρετεί τους χρήστες, εφόσον μέσω του συστήματος παρακολουθείται η ποσότητα και η ποιότητα του νερού που διατίθεται στις διάφορες χρήσεις.

Ο σχεδιασμός του συστήματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης περιλαμβάνει μία

σειρά μετρήσεων με δειγματοληψίες στο πεδίο. Καταρτίζεται ένα δίκτυο σταθμών δειγματοληψίας που επιλέγονται με κριτήρια:

- τον βαθμό επικοινωνίας του ποταμού με άλλους δευτερεύοντες κλάδους, δηλαδή τον βαθμό εισροών.
- τις διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες, απολήψεις (αντλήσεις) για αρδεύσεις, διάθεση αποβλήτων από σημειακές πηγές ή διάχυτες.
- Ιδιαίτερα φυσικά - μορφολογικά και οικολογικά χαρακτηριστικά της κοίτης.

Επαρκής συχνότητα δειγματοληψιών, θεωρείται η ανά δεκαπενθήμερο για τις φυσικό-χημικές και βιολογικές παραμέτρους.

Η συχνότητα αυτή αυξάνει τις περιόδους των πρώτων βροχοπτώσεων που είναι εποχή κατά κανόνα αυξημένων απορροών και εκπλύσεων.

Οι φυσικοχημικές παράμετροι που προτείνεται να μετρηθούν είναι : παροχή, αγωγιμότητα, θερμοκρασία, pH, διαλυμένο οξυγόνο, ολικό άζωτο και επιμέρους ενώσεις του, φωσφόρος και φωσφορικά, BOD5 και COD, αιωρούμενα στερεά, μέταλλα, υπολείμματα ζιζανιοκτόνων και εντομοκτόνων.

Οι βιολογικές παράμετροι που προτείνεται να αποτελέσουν μέρος των μετρήσεων του συστήματος παρακολούθησης, είναι : φυτοπλαγκτόν, ζωοπλαγκτόν, φυτοβένθος, ζωοβένθος, ιχθυοπληθυσμοί, ποιοτική και ποσοτική σύνθεση υδροχαρών φυτοκοινωνιών, παρακολούθηση της ορνιθοπανίδας.

Τα δεδομένα αυτά θα αποτελούν εισροές πολύτιμων στοιχείων μιας βάσης δεδομένων, απαραίτητης για την ερμηνεία της παρούσας κατάστασης και τον σχεδιασμό μελλοντικών διαχειριστικών μέτρων και συστημάτων ελέγχου της ρύπανσης.

Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης της παράκτιας ζώνης.

Η ακτή και οι χαρακτηριστικές, οικολογικά ευαίσθητες, περιοχές που συνδέονται με αυτή, αποτελούν φυσικό πόρο για προστασία και ανάδειξη στα όρια του Δήμου. Η προστασία αυτών των περιοχών είναι υποχρέωση της χώρας μας με βάση κοινοτικές οδηγίες και διεθνείς συμβάσεις, αλλά και την ελληνική νομοθεσία.

Η οριοθέτηση είναι το πρώτο βήμα για την διατήρηση τους, διότι αποτυπώνει την σημερινή τους έκταση με οικολογικά κριτήρια, δηλαδή τα όρια των οικοτόπων που τις αποτελούν και τις διαφοροποιεί από γειτονικές χρήσεις που επεκτείνονται και τις απειλούν.

Οι πιέσεις στην ζώνη της ακτής συνοψίζονται σε επεκτάσεις των καλλιεργειών και στην αυξανόμενη ζήτηση για αναψυχή και παραθεριστική κατοικία, στα έργα υποδομής που απαιτούνται για υποστήριξη της ανάπτυξης του τουρισμού, καθώς επίσης και στον τεράστιο όγκο απορριμμάτων που καταλήγουν σε αυτές.

Παράλληλα με τις άλλες δράσεις οι ενέργειες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης είναι απαραίτητες για την ενεργή συμμετοχή του κοινού στις δράσεις διατήρησης και αναβάθμισης του περιβάλλοντος.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν:

- καταγραφή και αποτύπωση των ορίων σε χάρτες κατάλληλης κλίμακας, των φυσικών περιοχών, όπως οι εκβολές ρεμάτων. Προώθηση νομικής ρύθμισης για την καθιέρωση της προστασίας τους. Σκοπός αυτής της δράσης είναι να εμποδίσει τις διάφορες χρήσεις που αναπτύσσονται σε βάρος της έκτασης και των λειτουργιών των φυσικών περιοχών
- ενέργειες σήμανσης και ευαισθητοποίησης με εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων και έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων. Στόχος αυτών των δράσεων είναι η ενημέρωση των ενδιαφερομένων και του κοινού για τα όρια και την σημασία των φυσικών περιοχών.
- επιλογή θέσεων θέας και ξεκούρασης και εγκατάσταση κατάλληλων κατασκευών. Τα σημεία αυτά είναι σημεία ανάδειξης και αξιοποίησης των θέσεων με ενδιαφέρον για αναψυχή.
- μέτρα ελέγχου της ρύπανσης και καθαρισμού των ακτών. Σκοπός της δράσης αυτής είναι η αποφυγή φαινομένων συσσώρευσης απορριμμάτων και άλλων άχρηστων αντικειμένων στις ακτές.

Β.2.6 Τεχνικές-Κοινωνικές Υποδομές

Τα προβλήματα στο επίπεδο του χωροταξικού προγραμματισμού και σχεδιασμού που αντιμετωπίζει ο διευρυμένος δήμος, αφορούν κυρίως τις πολωτικές τάσεις που αναπτύσσονται και διευρύνονται γύρω από το μοναδικό «αστικό» κέντρο της περιοχής, την έδρα Μεσσήνη. Η κατάσταση των πολώσεων θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τις εξής δράσεις:

- διαμόρφωση χωροταξικού πλαισίου ανάπτυξης
- καθορισμό χρήσεων και όρων δόμησης με θέσπιση Ζ.Ο.Ε., Γ.Π.Σ και ΣΧΟΟΑΠ
- ορθολογική συμπληρωματική κατανομή των υπηρεσιών
- οργάνωση και σχεδιασμό των υποδομών

Ωστόσο, η πρώτη φάση για το σωστό και ολοκληρωμένο χωροταξικό προγραμματισμό, είναι η χάραξη της στρατηγικής για τη μορφή και το πλαίσιο ανάπτυξης του οικιστικού δικτύου του δήμου, ύστερα από την καταγραφή και ανάλυση όλων των δεδομένων χωρικών και α-χωρικών, των προοπτικών που διαμορφώνονται σε επίπεδο νομού - περιφέρειας - χώρας, του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και των ανάλογων χρηματοδοτικών μέσων, που απαιτούνται για την υλοποίηση του συνολικού σχεδίου ανάπτυξης.

Η προσεκτική ανάγνωση των παραπάνω δεδομένων, μπορεί να οδηγήσει στην διαμόρφωση του επικρατέστερου σεναρίου για τη χωρική ανάπτυξη του δήμου :

1. Η έδρα Μεσσήνη διατηρεί το μεγαλύτερο μέρος των υπηρεσιών και του κοινωνικού εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για την κάλυψη των αναγκών της και την εξυπηρέτηση των Δ.Δ. του Μαυρομματίου, του Καρτερολίου, της Πιλαλίστρας, του Σπιταλίου, της Πιπερίτσας και της Τριόδου. Παράλληλα προσανατολίζεται σε έναν ρόλο υπερτοπικού ενδιάμεσου κέντρου, ανάμεσα στην Καλαμάτα και τους νότιους δήμους του νομού.

2. Το Αβραμιά αποκτά το ρόλο του ημιαστικού κέντρου μικρότερης σημασίας και αποκτά τον εξοπλισμό για την κάλυψη των αναγκών των υπόλοιπων δημοτικών δια-

μερισμάτων. Παράλληλα μπορεί να υποδεχθεί και συγκεκριμένες υπηρεσίες (π.χ. την υπηρεσία ύδρευσης και αποχέτευσης ή την υπηρεσία διαχείρισης των απορριμμάτων) που θα αποκεντρώσει η έδρα προς όφελος των νοτιοδυτικών Δ.Δ.

3. Τα δημοτικά διαμερίσματα διαμορφώνουν περιβάλλον γενικής κατοικίας υψηλής ποιότητας και αποκτούν εξειδικεύσεις που μπορεί να προκύπτουν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (φυσικά, περιβαλλοντικά, ιστορικά, πολιτιστικά κλπ) του καθενός.

4. Η διαμόρφωση των χρήσεων γης γίνεται περιμετρικά των οικισμών με ομόκεντρες ζώνες, αρχικά προστασίας και επέκτασης, έπειτα γεωργικής και κτηνοτροφικής γης, και τέλος προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος όπου προκύπτει ανάγκη.

5. Η διαμόρφωση του ενδοδημοτικού οδικού δικτύου γίνεται αποτελεσματικότερη με μείωση της μέσης χρονοαπόστασης μεταξύ δημοτικών διαμερισμάτων και έδρας στα 5 περίπου λεπτά.

6. Η παράκτια ζώνη διαμορφώνεται ως τουριστική περιοχή σε όλο το μήκος της με προσανατολισμό των οικισμών της Βελίκας, της Ανάληψης και της περιοχής «Μπούκα» της Μεσσήνης προς την κατεύθυνση των τουριστικών εξυπηρετήσεων.

7. Η ζώνη του Παμίσου αναδεικνύεται σε υπερτοπικής σημασίας πόλο οικολογικού τουρισμού.

Οι προτάσεις στον τομέα των τεχνικών υποδομών πρέπει να περιλαμβάνουν δράσεις και έργα για τη βελτίωση της ποιότητας της υπάρχουσας τεχνικής υποδομής και τον προγραμματισμό και την ανάπτυξη νέας. Όσον αφορά το μεταφορικό οδικό δίκτυο θα πρέπει:

- Να κατασκευαστεί ο άξονας Μεσσήνη - Πεταλίδι - Κορώνη, που αναμένεται να έχει πολλαπλασιαστικά αναπτυξιακά αποτελέσματα για το σύνολο των δήμων της περιοχής.

- Να κατασκευαστεί περιφερειακή οδός σύνδεσης των δημοτικών διαμερισμάτων μεταξύ τους και με την έδρα του δήμου. Η περιφερειακή οδός πρέπει να έχει τη μορφή δακτυλίου και ξεκινώντας από τη Μεσσήνη να διατρέχει τα βόρεια και δυτικά

Δ.Δ. καταλήγοντας στη Βελίκα. Το τμήμα της Ε.Ο. Μεσσήνης-Πύλου, από τη Βελίκα έως την έδρα θα αποτελεί το νότιο τμήμα του δακτυλίου.

- Να γίνει η διάνοιξη της παραλιακής οδού από την Καλαμάτα έως το Ριζόμυλο που για το Δήμο Μεσσήνης περιλαμβάνει το τμήμα από την παραλία της Μπούκας, έως την παραλία της Βελίκας και μπορεί να αποτελέσει άξονα τουριστικής ανάπτυξης και αξιοποίησης της περιοχής.

- Το υπάρχον δευτερεύον οδικό δίκτυο να βελτιωθεί με κατάλληλα έργα διαπλάτυνσης και σήμανσης.

Για τις υποδομές που αφορούν το δίκτυο ύδρευσης :

- Άμεση αντικατάσταση του συνόλου του δικτύου με σωλήνες πλαστικού
- Επέκταση του δικτύου στα τμήματα που δεν υπάρχει καθολική κάλυψη.
- Συντήρηση και αποκατάσταση των τμημάτων που παρουσιάζουν απώλειες.

Για το αποχετευτικό δίκτυο προτείνεται:

- Μελέτη και κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων των Δημοτικών Διαμερισμάτων.
- Σύνδεση του ολοκληρωμένου δικτύου αποχέτευσης με το βιολογικό καθαρισμό Καλαμάτας.
- Μελέτη και κατασκευή ολοκληρωμένου δικτύου αποχέτευσης ομβρίων υδάτων στο σύνολο του δήμου.

Για τη διαχείριση των στερεών οικιακών και παραγωγικών απορριμμάτων :

- Ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής χωροθέτησης του Χ.Υ.Τ.Α.
- Απορρύπανση και περιβαλλοντική αποκατάσταση του υπάρχοντος χώρου υποδοχής απορριμμάτων στη θέση «Λιμενικά».
- Εφαρμογή προγράμματος ανακύκλωσης και ενημέρωσης των κατοίκων για τη μείωση των οικιακών απορριμμάτων.

Οι προτάσεις στο τομέα της υγείας-πρόνοιας, αφορούν στην προμήθεια και αξιοποίηση του απαραίτητου εξοπλισμού για τη βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται:

- Προμήθεια εξοπλισμού των ιατρείων στα δημοτικά διαμερίσματα καθώς και βελτίωση των κτιριακών τους συνθηκών.
- Δημιουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών στα Δ.Δ. Καρτερολίου και Βελίκας, με σκοπό την καλύτερη χωροταξική κατανομή των υπηρεσιών.

Οι προτάσεις στον τομέα της εκπαίδευσης αφορούν δύο επίπεδα: Το πρώτο έχει σχέση με τις εγκαταστάσεις και την υλικοτεχνική υποδομή, των οποίων η βελτίωση και αναβάθμιση κρίνεται απαραίτητη και άμεση. Το δεύτερο έχει σχέση με τη χωροταξική κατανομή των εκπαιδευτικών μονάδων στη γεωγραφική περιφέρεια του δήμου και εμπλέκει όλες τις παραμέτρους ανάπτυξης των δημοτικών διαμερισμάτων, βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων, και ορθολογικής διαχείρισης των τοπικών πόρων. Κατά συνέπεια προτείνονται:

- Συντήρηση και προμήθεια εξοπλισμού σε όλες τις σχολικές μονάδες που παρουσιάζουν ανάγκη.
- Δημιουργία μονάδας Γυμνασίου - Λυκείου στο Αβραμιό (για την εξυπηρέτηση των δυτικών δημοτικών διαμερισμάτων).

Οι προτάσεις για τον αθλητισμό, όπως και για τους υπόλοιπους τομείς του κοινωνικού εξοπλισμού, αφορούν το επίπεδο της βελτίωσης και αναβάθμισης των υπάρχουσών αθλητικών εγκαταστάσεων και εκείνο της σωστής χωροθέτησής τους για την ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των κατοίκων. Το πρόβλημα και σε αυτή την περίπτωση έχει σχέση με την κακή κατάσταση των υπάρχουσών υποδομών καθώς και με την ανάγκη μετακίνησης στην έδρα του δήμου για την βέλτιστη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων άθλησης. Η ανάγκη για τη δημιουργία ενός δεύτερου μικρού αλλά άρτια εξοπλισμένου αθλητικού κέντρου στο χώρο της περιφέρειας του δήμου είναι επιβεβλημένη, όπως απαραίτητη είναι και η ανάπτυξη των βασικών αθλητικών υποδομών σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα. Σύμφωνα με τη αυτή λογική προτείνεται να δημιουργηθούν:

- Ένα ολοκληρωμένο, μικρού μεγέθους αθλητικό κέντρο στο Αβραμιά, που θα περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου (αναβάθμιση του υπάρχοντος) και κατασκευή κλειστού γυμναστηρίου για την εξυπηρέτηση των αθλημάτων σάλας, με όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό μιας τέτοιας εγκατάστασης. Το γυμναστήριο προβλέπεται να εξυπηρετήσει όλα τα γειτονικά Δημοτικά Διαμερίσματα, ενώ οι διάφοροι σύλλογοι θα μπορούν να επωφεληθούν από τις άριστες εγκαταστάσεις μέσα από την ορθολογική κατανομή του χρόνου εξυπηρέτησης του καθενός από αυτούς.

- Ανοιχτοί χώροι αθλοπαιδιών σε όλα τα Δ.Δ. που απαραίτητα θα περιλαμβάνουν γήπεδο καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό για το παιχνίδι και την άθληση των μικρότερων παιδιών.

- Κολυμβητήριο στην έδρα του Δήμου, αίτημα πάγιο των κατοίκων της περιοχής που για την ανάπτυξη του αθλήματος εξυπηρετούνται από την Καλαμάτα.

Οι στόχοι και οι προτάσεις στον τομέα των πολιτιστικών υποδομών, αφορούν τη δημιουργία μιας βάσης πολιτιστικών εξυπηρετήσεων για τους κατοίκους του δήμου και την προώθηση μιας σειράς δράσεων και έργων με υπερτοπικό χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να γίνουν οι εξής ενέργειες:

- Αναβάθμιση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης και του εξοπλισμού της.
- Προώθηση και προβολή του θεσμού του Καρναβαλιού της Μεσσήνης που είναι το μοναδικό αξιόλογο της Πελοποννήσου μετά από αυτό της Πάτρας.
- Περαιτέρω ανάπτυξη και προβολή του πανηγυριού της Μεσσήνης.

Δημιουργία Λαογραφικού Μουσείου

- Δημιουργία πνευματικών κέντρων στα δημοτικά διαμερίσματα, μέσω της μετατροπής των κτιρίων των δημοτικών σχολείων που δεν χρησιμοποιούνται.
- Καταγραφή, αξιολόγηση και προβολή όλων των στοιχείων που παρουσιάζουν αρχαιολογικό, ιστορικό ή γενικά πολιτιστικό ενδιαφέρον στο γεωγραφικό χώρο του δήμου. Με την ανάληψη της δράσης αυτής, μπορούν να γίνουν έργα αξιοποίησης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των δημοτικών διαμερισμάτων και τουριστική προβολή τους.

B.2.7 Λειτουργίες του Δήμου

Για την βελτίωση του οργανωτικού επιπέδου του Δήμου Μεσσήνης είναι απαραίτητο να αναληφθούν οι εξής πρωτοβουλίες:

1. Εκπόνηση ειδικής οργανωτικής μελέτης που θα περιλαμβάνει:

- αναλυτική διάγνωση της υφιστάμενης διοικητικής οργάνωσης ανά δραστηριότητα, λειτουργία, διεύθυνση και τμήμα με ποσοτικές και ποιοτικές παραμέτρους.
- αναλυτική οργανωτική πρόταση με αντικείμενο:
 - διοικητική οργάνωση (Δήμου και Δημοτικών Διαμερισμάτων)
 - περιγραφή θέσεων και αρμοδιοτήτων
 - εσωτερικές διαδικασίες και έντυπα
 - ροή πληροφοριών και μηχανοργάνωση (σύνδεση με Δημοτικά Διαμερίσματα)
 - πληροφοριακό σύστημα ενημέρωσης της Δημοτικής Αρχής
 - επεξεργασία προτάσεων για ειδικά θέματα στρατηγικής (π.χ. Δημοσίων σχέσεων)
 - μέθοδο προσδιορισμού της βέλτιστης στρατηγικής σε όλα τα επίπεδα
 - μέθοδο βέλτιστου προγραμματισμού σε όλα τα επίπεδα
 - σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης και οικονομικής αυτοδυναμίας των ΝΠΔΔ και των Δημοτικών Επιχειρήσεων

2. Πιστοποίηση Ποιότητας Διαδικασιών από εγκεκριμένο φορέα (π.χ. ΕΛΟΤ)

3. Διενέργεια σεμιναρίων επιμόρφωσης και κατάρτισης των υπαλλήλων και στελεχών του Δήμου. Ο προγραμματισμός και το περιεχόμενο των σεμιναρίων αυτών θα αφορά:

- τακτικά σεμινάρια (π.χ. μία φορά το χρόνο)

- έκτακτα σεμινάρια (όποτε κριθεί απαραίτητο)
- γενικά σεμινάρια (σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος)
- ειδικά σεμινάρια (σε θέματα ειδικού ενδιαφέροντος)

Το γεγονός της μετεγκατάστασης όλων των υπηρεσιών του Δήμου σε ένα κτίριο, θα αποτελέσει το τελικό στάδιο της εμπέδωσης και της εφαρμογής των δράσεων της αναδιοργάνωσης του Δήμου Μεσσήνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.3 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Β.3.1 Γενική Παρουσίαση

Το πρόγραμμα δράσης, που ακολουθεί αποτελεί το τελευταίο τμήμα της Μελέτης με αντικείμενο το «Αναπτυξιακό πρόγραμμα του Δήμου Μεσσήνης».

Τα έργα που παρατίθενται στη συνέχεια είναι επιχειρησιακά εφαρμόσιμα με βάση το ισχύον και προβλεπόμενο για τα επόμενα χρόνια χρηματοδοτικό πλαίσιο και κατ' αρχήν εφικτά.

Η αναγκαιότητα τους καταδείχτηκε και σε σχετική συζήτηση σε συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου τον Μάιο του 2000 στο Δημαρχείο Μεσσήνης.

Εκτός όμως από την εφικτότητα, την εφαρμοσιμότητα και την αναγκαιότητα των παραπάνω προτεινόμενων έργων είναι αναγκαίο να συνηγορούν και άλλοι παράγοντες ώστε τα αναμενόμενα αποτελέσματα να αρθούν στο ύψος των προσδοκιών τόσο των τοπικών παραγόντων όσο και της ίδιας της ομάδας μελέτης.

Οι κρίσιμοι παράγοντες που εγγυώνται την επιτυχία του προγράμματος δράσης και την ασφαλή ανάπτυξη του Δήμου Μεσσήνης αναλύονται ακολούθως:

1. Η ενεργός συμμετοχή των κατοίκων του δήμου και η υποστήριξη τους στην προσπάθεια της Δημοτικής Αρχής είναι ουσιαστικός παράγοντας για την επιτυχία του προγράμματος δράσης. Οι κάτοικοι του δήμου οφείλουν να συμμετέχουν και να βοηθήσουν στην επιτυχία του αναπτυξιακού προγράμματος.

2. Η δημοτική αρχή από την πλευρά της οφείλει να επιδείξει ανοικτό πνεύμα συνεργασίας ιδιαίτερα με τους όμορους δήμους. Είναι σήμερα πιο αναγκαίο από ποτέ να μεγαλώσει η οπτική γωνία εξέτασης των προβλημάτων και να επιδιωχθούν συνεργασίες σε επίπεδο νομού αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο. Ευρύ πεδίο παρουσιάζεται επίσης σήμερα και για ότι αφορά τις διακρατικές συνεργασίες. Υπάρχουν και λειτουργούν σήμερα μια σειρά από προγράμματα και πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο που απαιτούν και προωθούν συνεργασίες ευρωπαϊκών δήμων τόσο μεταξύ τους όσο και με δήμους τρίτων χωρών (π.χ. η κοινοτική πρωτοβουλία Equal). Οι οικονομίες κλίμακας που θα προκύψουν και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας πληροφοριών και απόψεων είναι κρίσιμα στοιχεία για την επιτυχία του αναπτυξιακού προγράμματος.

3. Η συνδρομή των Νησιωτών της Αθήνας και του εξωτερικού μπορεί να αποδειχτεί ιδιαίτερα επιβοηθητική.

4. Μεγάλη σημασία αποκτά στις σημερινές συνθήκες η οργάνωση του ίδιου του δήμου και των υπηρεσιών του καθώς και η ανάπτυξη του επιπέδου γνώσεων και ικανοτήτων του στελεχιακού δυναμικού του δήμου. Το Δημοτικό Συμβούλιο και οι υπάλληλοι του Δήμου είναι αυτοί που θα επωμιστούν την προσπάθεια αναβάθμισης της παροχής υπηρεσιών. Ο νέος Δήμος Μεσσήνης αποτελεί τον βασικό προωθητή των διαδικασιών τοπικής ανάπτυξης. Πολύ σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος των διάφορων εξωτερικών συνεργατών και συμβούλων του Δήμου.

5. Η ενίσχυση των υποδομών (τεχνικών και κοινωνικών και πολιτιστικών) καθώς και η προστασία του περιβάλλοντος και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων, αποτελούν τις κύριες προτεραιότητες, διότι καθιστούν την παραμονή των κατοίκων στο δήμο ελκυστική και εξασφαλίζουν μακροπρόθεσμα την πληθυσμιακή αύξηση η οποία ενισχύει την ανάπτυξη του Δήμου.

6. Η επίτευξη της ενδοδημοτικής ισορροπίας αποτελεί ουσιώδη παράγοντα επιτυχίας του αναπτυξιακού προγράμματος. Μειώνοντας τις διαφορές μεταξύ των δημοτικών διαμερισμάτων σε μια σειρά από δείκτες (πληθυσμιακούς, απασχόλησης, παραγωγής, υποδομών, εξυπηρέτησης δημοτών κλπ.) εξασφαλίζουμε καλύτερη κατανομή των δραστηριοτήτων στο χώρο, ικανοποιητικό βαθμό διαφοροποίησης των οικονομικών δραστηριοτήτων (που οδηγεί σε μονιμότερα αναπτυξιακά αποτελέσματα) και τελικά βελτίωση των συνθηκών ζωής και περιβάλλοντος για τους κατοίκους.

7. Σε ότι αφορά τις οικονομικές δραστηριότητες (γεωργία, μεταποίηση, τουρισμός εμπόριο) η δραστηριοποίηση των δημοτών μέσω των ιδιωτικών επενδύσεων και την δημιουργία επιχειρήσεων είναι αποφασιστικής σημασίας. Το ζητούμενο δεν είναι ο μεγάλος αριθμός τέτοιων σχεδίων αλλά η τεχνολογική και παραγωγική ορθότητα τους και η οικονομική βιωσιμότητα του καθενός απ' αυτά. Η επίδραση στην τοπική οικονομία έστω και λίγων σε αριθμό αλλά σωστών επιχειρηματιών και επιχειρηματικών σχεδίων είναι για τα μεγέθη του Δήμου Μεσσήνης εξαιρετικά σημαντική.

Παρουσίαση των προτάσεων.

Συνολικός Πίνακας Προτεινομένων Έργων

ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΚ. ΡΧ.
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	37599,5
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	32169,5
<i>Υποπρόγραμμα 1. Εκτέλεση έργων</i>	29299,5
<i>Τομέας: Γεωργία- Κτηνοτροφία</i>	2850,5
<ul style="list-style-type: none"> • Εγγειοβελτιωτικές παρεμβάσεις 	1250,0
<ul style="list-style-type: none"> • Μεγιστοποίηση βοσκοικανότητας και ανάπτυξη σχεδίων εκμετάλλευσης-αξιοποίησης βοσκοτόπων 	600,0
<ul style="list-style-type: none"> • Διαχείριση αποβλήτων ελαιотριβείων 	1000,0
Τομέας: Τουρισμός	5550,0
<ul style="list-style-type: none"> • Διαμόρφωση παραλίας Μπούκα –Βελίκα 	500,0
<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση παλιού αεροδρομίου 	2000,0
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάδειξη ενετικών ερειπίων στο Σπιτάλι 	1000,0
<ul style="list-style-type: none"> • Καρναβάλι Δήμου 	250,0
<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση αρχαιολογικού χώρου αρχαίας Μεσσήνης 	1000,0
<ul style="list-style-type: none"> • Διαμόρφωση χώρων περιπάτου και διαδρομών 	350,0
<ul style="list-style-type: none"> • Διαμόρφωση Πάμισου ποταμού 	450,0

Τομέας: Περιβάλλον	357,0
• Σχέδιο ολοκληρωμένης διαχείρισης Πάμισου	203,5
• Προστασία και ανάδειξη παράκτιας ζώνης	153,5
Τομέας: Τεχνικές - Κοινωνικές Υποδομές	20542,5
• Κατασκευή οδικού άξονα Μεσσήνης- Πεταλιδίου-Κορώνης τμήμα Μεσσήνη Βελίκα	10770,0
• Κατασκευή ενδοδημοτικού οδικού άξονα	4320,0
• Κατασκευή παραλιακής οδού «Δυτική παραλία Καλαμάτας-Βελίκα», τμήμα Μπούκα-Βελίκα	3280,0
• Βελτιώσεις δευτερεύοντος οδικού δικτύου	159,0
• Επέκταση - αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου ύδρευσης δημοτικών διαμερισμάτων Δήμου Μεσσήνης	175,0
• Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων δημοτικών διαμερισμάτων	732,0
• Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ομβρίων δημοτικών διαμερισμάτων	114,0
• Χώρος υγειονομικής ταφής απορριμμάτων	1600,0
• Αποκατάσταση χώρου διάθεσης απορριμμάτων	170,0

<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση εγκαταστάσεων αγροτικών ιατρείων δημοτικών διαμερισμάτων-προμήθεια εξοπλισμού 	30,0
<ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή παιδικών σταθμών δημοτικών διαμερισμάτων Καρτερολιού – Αβραμιού 	44,0
<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση εγκαταστάσεων εκπαιδευτικών μονάδων-προμήθεια εξοπλισμού-δημιουργία χώρων άθλησης 	70,0
<ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή κτιρίου Γυμνασίου-Λυκείου Αβραμιού 	87,0
<ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή Κολυμβητηρίου Μεσσήνης 	54,0
<ul style="list-style-type: none"> • Κατασκευή αθλητικού κέντρου Αβραμιού 	107,5
<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση εγκαταστάσεων βιβλιοθήκης Μεσσήνης-Προμήθεια εξοπλισμού 	43,0
<ul style="list-style-type: none"> • Μετατροπή δημοτικού σχολείου σε Λαογραφικό Μουσείο 	39,0
<ul style="list-style-type: none"> • Μετατροπή δημοτικών σχολείων σε πνευματικά κέντρα 	68,0
<i>Υποπρόγραμμα 2. Υποστήριξη της Τοπικής Οικονομίας</i>	<i>2920,0</i>
Τομέας: Ανθρώπινο Δυναμικό	100,0
<ul style="list-style-type: none"> • Υλοποίηση στήριξης ανθρώπινου δυναμικού 	100,0
Τομέας: Γεωργία-Κτηνοτροφία	2700,0
<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση και προβολή αγροτικών προϊόντων 	500,0

• Αναβάθμιση ιδρυμάτων - φορέων γεωργικής έρευνας και εκπαίδευσης	1000,0
• Δημιουργία Γεωργικού Κέντρου – Πάρκου	1200,0
Τομέας: Μεταποίηση	60,0
• Υλοποίηση στήριξης μεταποίησης	50,0
• Επιμόρφωση-Ενίσχυση επιχειρηματικότητας	10,0
Τομέας : Τουρισμός	60,0
• Υλοποίηση Τουριστικής Οργάνωσης και προβολής	50,0
• Επιμόρφωση στον τομέα του Τουρισμού	10,0
Τομέας: Περιβάλλον	24,0
• Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	24,0
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	5250,0
Τομέας: Γεωργία – Κτηνοτροφία	3250,0
• Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και εισαγωγή νέων ειδών	650,0
• Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα της γεωργίας	1500,0
• Δημιουργία νέων μονάδων, εκσυγχρονισμός σε γεωργικές μονάδες μεταποίησης τυποποίησης συσκευασίας	1100,0
Τομέας: Μεταποίηση – Εμπόριο	1500,0
• Επενδυτικά σχέδια ιδιωτών	1500,0

Τομέας: Τουρισμός	500,0
• Ξενοδοχειακή μονάδα και κάμπινγκ	500,0
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	130,0
• Οργάνωση	15,0
• Οικονομική διαχείριση και προγραμματισμός	5,0
• Διαρκής επιμόρφωση των στελεχών του Δήμου	50,0
• Πιστοποίηση διαδικασιών	5,0
• Επέκταση της ΔΕΥΑΜ	5,0
• Σύμβουλος Υποστήριξης Αναπτυξιακού Προγράμματος	50,0

Β.3.2 Πρόγραμμα 1: Πρόγραμμα Δήμου Μεσσήνης

Πρόγραμμα Δήμου Μεσσήνης

Στο τμήμα αυτό παρουσιάζονται όλα τα έργα και οι ενέργειες που ο Δήμος Μεσσήνης καλείται να υλοποιήσει για την επόμενη περίοδο 2001- 2006. Το πρόγραμμα του Δήμου Μεσσήνης αναλύεται σε δύο υποπρογράμματα:

- Υποπρόγραμμα 1: Εκτέλεση έργων. Εντάσσονται εδώ όλα τα έργα που θα ενταχθούν στο Τεχνικό Πρόγραμμα Έργων για την περίοδο 2001 – 2006
- Υποπρόγραμμα 2: Υποστήριξη της Τοπικής Οικονομίας. Εντάσσονται σ' αυτό όλες οι αναγκαίες ενέργειες του Δήμου προκειμένου να υποστηρίξει την υλοποίηση τοπικών επενδύσεων.

Όλες οι προτάσεις έργων και άλλων ενεργειών (υποπρογράμματα 1 και 2) που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα του Δήμου τεκμηριώνονται ως ακολούθως :

- Τίτλος έργου

- Περιγραφή και ανάλυση του έργου
- Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας
- Ανάλυση προϋπολογισμού
- Αξιολόγηση πηγών χρηματοδότησης
- Υπόδειξη του προγράμματος χρηματοδότησης του έργου (π.χ. Ε.Π.Τ.Α., Π.Ε.Π. - Κ.Π.Σ., Κοινοτική Πρωτοβουλία κλπ.)
- Ανάλυση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης κατά φάσεις
- Καθορισμός του φορέα υλοποίησης και χρηματοδότησης
- Ανάλυση των απαιτούμενων ενεργειών προετοιμασίας των έργων (π.χ. συμπλήρωση Τεχνικών Δελτίων, προδιαγραφές μελετών σκοπιμότητας, περιβαλλοντικών επιπτώσεων κλπ.), ώστε να διασφαλίζεται η ωριμότητα τους για ένταξη σε χρηματοδοτικό πρόγραμμα
- Αξιολόγηση των εν γένει επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου όπως στην υποστήριξη της διοικητικής και αναπτυξιακής του ενότητας, στην ορθολογική χωροθέτηση των έργων μεταξύ των οικισμών, στην ενδοδημοτική αναπτυξιακή ισορροπία κλπ.

B.3.2.1 Υποπρόγραμμα 1: Εκτέλεση Έργων

Τομέας: Γεωργία – Κτηνοτροφία

ΕΡΓΟ: ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Εκσυγχρονισμός και επέκταση του δικτύου άρδευσης και εκτέλεση εγγειοβελτιωτικών έργων στην πεδινή ζώνη του νέου Δήμου Μεσσήνης. Εκσυγχρονισμός, βελτίωση και επέκταση παλαιών αρδευτικών δικτύων στις περιοχές εκατέρωθεν του ποταμού Πάμισου - επέκταση των δικτύων άρδευσης στους ποταμούς Βελίκας, Τυφλού και Μουρτιά για την εξυπηρέτηση των καλλιεργειών στις λοφώδεις περιοχές του Δήμου (πιθανή επέκταση του υφιστάμενου δικτύου άρδευσης των όμορων Δήμων της περιοχής που βρίσκονται βόρεια της Μεσσήνης και εξυπηρετούνται από τις πηγές του Αγ. Φλώρου). Ταμίευση και εκμετάλλευση επιφανειακών απορροών, κατασκευή έργων μεταφοράς και διανομής νερού της ταμίευσης κυρίως στις πεδινές περιοχές του Δήμου Μεσσήνης.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Το υφιστάμενο δίκτυο άρδευσης είναι πετपालιωμένο με σημεία διαρροών ή βλαβών που δεν έχουν επιδιορθωθεί ή συντηρηθεί επαρκώς.

β. Το υφιστάμενο δίκτυο άρδευσης δεν καλύπτει τις τρέχουσες ανάγκες των γεωργικών καλλιεργειών, τόσο όσον αφορά την έκταση όσο και το είδος τους.

γ. Υπάρχει αναγκαιότητα επέκτασης του υφιστάμενου δικτύου στις γεωργικές εκτάσεις που εξυπηρετούνται από τον Πάμισο.

δ. Τα υφιστάμενα δίκτυα άρδευσης που εξυπηρετούν τις περιοχές εκατέρωθεν των ποταμών Βελίκας, Τυφλού και Μουρτιά είναι εντελώς ανεπαρκή για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και πιθανή εντατικοποίηση των καλλιεργειών.

ε. Μέχρι στιγμής αρδεύονται μόνο ορισμένες πεδινές εκτάσεις του Δήμου (κυρίως περίξ του Πάμισου), αλλά το μεγαλύτερο μέρος παραμένει αναξιοποίητο, παρότι υπάρχουν διαθέσιμες ποσότητες υδάτων προς άρδευση.

στ. Δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς τα επιφανειακά ύδατα, που μπορούν να δώσουν λύσεις κυρίως σε περιοχές που βρίσκονται μακριά από ποτάμια ή ρέματα.

ζ. Πρόκειται να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά το προδιαγραφόμενο πρόβλημα νιτρορύπανσης των υπογείων υδροφορέων, αλλά και της υποβάθμισης των γεωργικών εδαφών λόγω της φαινομένων αλάτωσης.

η. Εντάσσεται σε διαδημοτικό σχέδιο αξιοποίησης των πηγών του Αγ. Φλώρου, το οποίο πρόκειται να δώσει λύση στα προβλήματα επάρκειας και ποιότητας των υδάτων που προορίζονται για άρδευση.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 500 έως 2000 εκατομμύρια (εξαιρουμένων των έργων αξιοποίησης των πηγών του Αγ. Φλώρου), αναλόγως της έκτασης που θα λάβουν οι προτεινόμενες παρεμβάσεις και κατόπιν σχετικής μελέτης που θα τις υποδείξει λεπτομερώς.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

Άξονας Παρέμβασης "Ανάπτυξη και Προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος":
Δράσεις:

α. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση παλαιών αρδευτικών δικτύων που θα εξυπηρετούν 270.000 στρ. από τα 2,5 εκατ. στρ. που χρήζουν βελτίωσης (11%).

β. Ταμίευση και εκμετάλλευση επιφανειακών απορροών, κατασκευή έργων μεταφοράς και διανομής νερού της ταμίευσης. Αύξηση της αποθηκευτικότητας κατά 20ΧΙΟ⁶ κυβικά μέτρα (0,2%).

γ. Εμπλουτισμός υπογείων υδροφορέων - Βελτίωση και προστασία εδαφικών πόρων - Συνοδευτικά Μέτρα για εγγειοβελτιωτικά έργα.

δ. Αποπεράτωση έργων και μελετών 2ο ΚΠΣ. Με την ολοκλήρωση των έργων θα αρδευτούν 50.000 στρ. (Βελτίωση δικτύων ή κατασκευή νέων)

ε. Δράσεις για την προστασία ανάδειξης και ανάπτυξης του γεωργικού και αγροτικού περιβάλλοντος.

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

ΤΑΠ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΗΡΑΚΛΗΣ ΣΩΜΑΡΑΚΗΣ

Πρόγραμμα LEADER (Υπουργείο Γεωργίας) για ενέργειες αγροτικής καινοτομίας, τεχνικής-μηχανολογικής υποστήριξης, αξιοποίησης και εμπορίας γεωργικής παραγωγής και βιολογικών προϊόντων, διατήρησης και βελτίωσης του περιβάλλοντος, κλπ. Οικονομικές ενισχύσεις σε επενδύσεις γεωργικού χαρακτήρα (γεωργικές υποδομές και εξοπλισμός, φυτικό και κτηνοτροφικό κεφάλαιο, Καν. 950/97 ΕΚ) - Σχέδια Βελτίωσης (Υπουργείο Γεωργίας - Νομαρχιακές Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση Έργου	2001	2002	2004
1	Εκπόνηση μελέτης Επιλογή παρεμβάσεων προτεραιότητας προς χρηματοδότηση	< >		
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

ΓΟΕΒ-ΙΓΜΕ και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσήνης, αφού εξασφαλίζεται η ύπαρξη των αναγκαίων υποδομών για την αύξηση της αποδοτικότητας των γεωργικών εδαφών, την αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των προϊόντων, την βελτίωση και διαφύλαξη των εδαφικών και υδάτινων πόρων, την αύξηση του γεωργικού εισοδήματος, τη δημιουργία προϋποθέσεων για νέες επενδύσεις σε δυναμικές-προσοδοφόρες καλλιέργειες, κλπ.

ΕΡΓΟ: ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΒΟΣΚΟΪΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Μεγιστοποίηση βοσκοϊκανότητας και ανάπτυξη σχεδίων εκμετάλλευσης αξιοποίησης βοσκοτόπων, προώθηση έργων υποδομής και αύξησης της παραγωγικότητας της χορτοβοσκής ποσοτικά και ποιοτικά, λήψη μέτρων ολοκληρωμένης διαχείρισης βοσκοτόπων, προώθηση παραγωγής βελτιωμένων ζωοτροφών.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Οι υφιστάμενες εκτάσεις προς βόσκηση εντός των ορίων του Δήμου Μεσσήνης είναι σχετικά περιορισμένες όσον αφορά το μέγεθος τους.

β. Έχει διαπιστωθεί η ανάγκη της βελτίωσης της χλωριδικής σύνθεσης των υφιστάμενων βοσκοτόπων στο Δήμο Μεσσήνης και του εμπλουτισμού τους με νέα είδη φυτών.

γ. Η προσπάθεια αξιοποίησης των βοσκοτόπων, της μεγιστοποίησης της βοσκοϊκανότητας τους και της παραγωγής βελτιωμένων ζωοτροφών αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας.

δ. Οι ενδεδειγμένες ενέργειες προς βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης δεν είναι σημαντικού ύψους δαπάνης, και θεωρείται πως μπορούν να εφαρμοστούν σε όλη την έκταση του Δήμου Μεσσήνης.

ε. Αναμένεται να προκύψει σημαντική ωφέλεια όσον αφορά την αναβάθμιση συγκεκριμένων περιοχών εντός του Δήμου (ειδικά των μη πεδινών θέσεων) με παράλληλη αύξηση των εισοδημάτων των κτηνοτρόφων αλλά και τόνωσης της σχετικής μεταποιητικής δραστηριότητας.

στ. Η ολοκληρωμένη διαχείριση βοσκοτόπων εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο της προσπάθειας για την αειφορική γεωργική ανάπτυξη, είναι περιβαλλοντικά συμβατή και προάγει την έννοια της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος με ταυτόχρονη αξιοποίηση του παραγωγικού του δυναμικού.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 200 έως 1000 εκατομμύρια, εξαρτάται από την έκταση που θα λάβουν οι προτεινόμενες παρεμβάσεις και θα καθοριστεί κατόπιν σχετικής μελέτης που θα τις υποδείξει λεπτομερώς.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

1. Άξονας Παρέμβασης «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο αγροτικής εκμετάλλευσης», Δράσεις:

α. Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (για μείωση κόστους, βελτίωση ποιότητας, βελτίωση και αναπροσανατολισμός της παραγωγής, ενθάρρυνση της πολυαπασχόλησης εντός της εκμετάλλευσης, ιδίως σε περιοχές πληθυσμιακής ύφεσης και απουσίας εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, διαφύλαξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής και των επιπέδων καλής διαβίωσης.)

β. Διαχειριστικά σχέδια αξιοποίησης βοσκοτόπων - έργα υποδομής και αύξησης της παραγωγικότητας της χορτοβοσκής ποσοτικά και ποιοτικά – παραγωγή ζωοτροφών.

2. "Ανάπτυξη και Προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος", Δράσεις:

α. Προστασία, ανάδειξη και ανάπτυξη του γεωργικού και αγροτικού περιβάλλοντος.

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

Οικονομικές ενισχύσεις σε επενδύσεις γεωργικού χαρακτήρα (γεωργικές υποδομές και εξοπλισμός, φυτικό και κτηνοτροφικό κεφάλαιο, Καν. 950/97 ΕΚ) - Σχέδια Βελτίωσης (Υπουργείο Γεωργίας - Νομαρχιακές Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση Έργου	2001	2002	2004
1	Εκπόνηση μελέτης - Επιλογή παρεμβάσεων έργων προτεραιότητας προς χρηματοδότηση	<	>	
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Διεύθυνση Γεωργίας Μεσσηνίας και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη τον νέον Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσηνίας αφού εξασφαλίζεται η βελτίωση της ποιότητας των κτηνοτροφών, η αύξηση το βοσκοτόπων (τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά) που σημαίνει την αύξηση τι παραγωγικότητας και της ποιότητας των κτηνοτροφικών προϊόντων. Επίσης προτεινόμενο έργο συμβάλει στην βελτίωση και διαφύλαξη των εδαφικών και υδάτινων πόρων, την αύξηση του γεωργικού εισοδήματος κλπ.

ΕΡΓΟ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Δημιουργία υποδομών για την ασφαλή διαχείριση των υγρών αποβλήτων ελαιοτριβείων και την αξιοποίησή τους ως μέσο λίπανσης δένδρωδων καλλιεργειών: Αντιμετώπιση των προβλημάτων ρύπανσης που προκαλούν τα λιόζουμα των ελαιοτριβείων, τα οποία καταλήγουν σε υδάτινους κυρίως αποδέκτες (ποτάμια και θάλασσα) χωρίς προηγούμενη επεξεργασία. Ανάπτυξη σχεδίου συνολικής διαχείρισης των αποβλήτων των ελαιοτριβείων δύο και τριών φάσεων, το οποίο περιλαμβάνει αρχικά συγκέντρωση και εξουδετέρωση τους στις εγκαταστάσεις των ελαιοτριβείων, και στη συνέχεια εμπλουτισμό τους με συγκεκριμένα λιπαντικά στοιχεία, διανομή σε αγρούς με ελεγχόμενη εφαρμογή (συγκεκριμένη δοσολογία) σε δένδρωδεις καλλιέργειες (κυρίως ελαιώνες).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Η απάρριψη των υγρών αποβλήτων ελαιοτριβείων σε υδάτινους και χερσαίους αποδέκτες συνιστά το σημαντικότερο περιβαλλοντικό πρόβλημα όχι μόνο της Μεσσηνίας αλλά ολόκληρου του νομού.

β. Ειδικά για την περιοχή του Δήμου Μεσσηνίας όπου λειτουργούν 18 ελαιοτριβεία, σημειώνονται σημαντικά προβλήματα ρύπανσης των επιφανειακών κυρίως υδάτων (αλλά δημιουργούνται και πηγές όχλησης για τους κατοίκους των όμορων Δ.Δ.) σε ποτάμια, ρέματα και τη θάλασσα ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της περιόδου λειτουργίας τους.

γ. Τα υφιστάμενα μέτρα αντιμετώπισης-διαχείρισης του προβλήματος δεν έχουν προσφέρει μέχρι στιγμής μια στοιχειωδώς αποδεκτή λύση.

δ. Οι λύσεις που πρόκειται να εφαρμοστούν δεν είναι σημαντικού ύψους δαπάνης, ενώ επιπλέον είναι προσαρμοσμένες στο μέγεθος και τη χωροταξική κατανομή των υφιστάμενων ελαιοτριβείων της περιοχής.

ε. Τα μέτρα που προτείνονται στοχεύουν, εκτός από την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, να δημιουργήσουν προϊόντα προστιθέμενης αξίας (όπως π.χ. βελτιωτι-

κά εδάφους) τα οποία θα βελτιώσουν τη γονιμότητα και τη δομή σε γεωργικά εδάφη, στ. Αναμένεται να σημειωθεί σημαντική ωφέλεια σε ελαιώνες και σε άλλες πολυετείς κυρίως καλλιέργειες από την ελεγχόμενη εφαρμογή επεξεργασμένων αποβλήτων ελαιοτριβείων δύο και τριών φάσεων, λόγω της σταδιακής βελτίωσης της γονιμότητας των εδαφών.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 500 έως 1500 εκατομμύρια χωρίς α συμπεριλαμβάνει το κόστος της διαδικασίας μετατροπής ελαιοτριβείων φάσεων σε δύο φάσεις (των οποίων η σχετική διαδικασία επιδοτείται από σχετικό πρόγραμμα του Υπουργείου Γεωργίας) Αντίθετα περιλαμβάνει το κόστος κατασκευής δεξαμενών επεξεργασίας και παραμονής των λιόζουμων (για τα ελαιοτριβεία τριών φάσεων), όπως κονδύλι για μετατροπή υφιστάμενων εγκαταστάσεων των πυρηνελαιουργείων για να δεχτούν και να επεξεργαστούν την λαιοπυρήνα από ελαιοτριβεία δύο φάσεων. Σε οποιαδήποτε περίπτωση θ' απαιτηθεί σχετική μελέτη που θα υποδείξει λεπτομερώς τις προτεινόμενες μετατροπές ανά λαιοτριβείο, τον τρόπο διακίνησης και διάθεσης του αποβλήτου, τις ακριβείς μεταβολές στα υφιστάμενα πυρηνελαιουργεία, κλπ.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

Άξονας Παρέμβασης "Ανάπτυξη και Προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος, Δράσεις για την προστασία ανάδειξης και ανάπτυξης του γεωργικού και αγροτικού περιβάλλοντος. Άξονας Παρέμβασης "Παρεμβάσεις στο επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας του πρωτογενούς γεωργικού και δασικού προϊόντος", Δράσεις για τη βελτίωση, εκσυγχρονισμό και ίδρυση μονάδων επεξεργασίας υποπροϊόντων και παραπροϊόντων της κύριας μεταποιητικής διαδικασίας.

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

Πρόγραμμα LEADER (Υπουργείο Γεωργίας) για ενέργειες αγροτικής καινοτομίας, τεχνικής-μηχανολογικής υποστήριξης, αξιοποίησης και εμπορίας γεωργικής παραγωγής και βιολογικών προϊόντων, διατήρησης και βελτίωσης του περιβάλλοντος, κλπ. Καθεστώς ενισχύσεων για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (Καν. 951/97 ΕΚ): Εκσυγχρονισμοί και μετεγκαταστάσεις ελαιο-

τριβείων με μηχανήματα οικολογικά για όλη τη χώρα.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση έργου	2001	2002	2003
1	Εκπόνηση μελέτης	< >		
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ιδιώτες ή Συνεταιρισμοί (ελαιοτριβείς, πυρηνελαιουργοί, αγρότες) και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης.

Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης και συνεννόηση με εμπλεκόμενους φορείς.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα θετικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσήνης, αφού αναμένεται να υπάρξει σημαντική βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης με τη μείωση αφενός της ποσότητας των παραγόμενων υγρών αποβλήτων ελαιουργείων (λόγω της μετατροπής ορισμένων εξ' αυτών σε δύο φάσεων) και την αξιοποίηση αφ' ετέρου της δυνατότητας αξιοποίησης του λιπαντικού τους δυναμικού με την εφαρμογή τους σε δένδρωςδεις καλλιέργειες. Επίσης αναμένεται δραστική ύφεση των περιβαλλοντικών οχλήσεων που σήμερα παρατηρούνται (κυρίως σε υδάτινους αποδέκτες) και βελτίωση της αποδοτικότητας των γεωργικών εδαφών, την διαφύλαξη των εδαφικών και υδάτινων πόρων, κλπ.

ΤΟΜΕΑΣ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΕΡΓΟ: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην διαμόρφωση της παραλίας από Μπούκα έως Βελίκα και την μετατροπή της σε πλαζ προδιαγραφών ΕΟΤ για την υποδοχή και εξυπηρέτηση των λουομένων (κατοίκων της περιοχής, παραθεριστών, διερχομένων). Οι επιμέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Κατασκευή εγκαταστάσεων αναψυχής (μίνι μπαρ, ουζερί, κλπ.)
- Κατασκευή εγκαταστάσεων αθλοπαιδιών (μπίτς βόλεϊ, παιδική χαρά κλπ.)

Το έργο συνδέεται άμεσα με τα προτεινόμενα έργα του τομέα αξιοποίησης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, για ότι αφορά τις ειδικότητες που θα απασχοληθούν στην παραπάνω δραστηριότητα.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα αποτελέσει βασική υποδομή αναψυχής για τους κατοίκους, λειτουργώντας ως , μέσο ενίσχυσης της παραμονής τους στην περιοχή θα αποτελέσει πόλο έλξης, για παραθεριστές και διερχόμενους, συντελώντας στην σχετική αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής, είτε άμεσα (στην ίδια την πλαζ, όπως ναυαγοσώστες, φύλακες, απασχολούμενους στο μπαρ και στο ουζερί) είτε έμμεσα (σε παράλληλες και συμπληρωματικές δραστηριότητες όπως π.χ. εμπορικά καταστήματα, ταβέρνες κλπ.)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 500,0 εκ. Δρχ. που αναλύεται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ	50,0
Έργα διαμόρφωσης χώρων	300,0
Κατασκευαστικά έργα (κτίρια και εγκαταστάσεις)	150,0
ΣΥΝΟΛΟ	500,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ (Τουριστικές υποδομές) ή του ΕΠ Τουρισμός
- Αυτοχρηματοδότηση
 - όλου του έργου
 - τμημάτων του έργου (π.χ. ουζερί, ταβέρνα, κλπ.)

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το ζητούμενο είναι να μπορέσει το έργο να είναι έτοιμο πριν την θερινή περίοδο του έτους 2002. Με βάση αυτόν το στόχο το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής (εννοείται ότι η δημοτική αρχή έχει την ευχέρεια να εκμεταλλευτεί το χρονικό διάστημα που υπολείπεται μέχρι τις αρχές του 2001, μειώνοντας τον τελικό χρόνο παράδοσης του έργου):

	Φάση Έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου.	█		
2	Μελέτες σχέδια μηχανικών, άδειες κλπ.		█	

ΕΡΓΟ: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην διαμόρφωση της παραλίας από Μπούκα έως Βελίκα και την μετατροπή της σε πλαζ προδιαγραφών ΕΟΤ για την υποδοχή και εξυπηρέτηση των λουομένων (κατοίκων της περιοχής, παραθεριστών, διερχομένων). Οι επιμέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Κατασκευή εγκαταστάσεων αναψυχής (μίνι μπαρ, ουζερί, κλπ.)
- Κατασκευή εγκαταστάσεων αθλοπαιδιών (μπίτς βόλεϊ, παιδική χαρά κλπ.)

Το έργο συνδέεται άμεσα με τα προτεινόμενα έργα του τομέα αξιοποίησης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, για ότι αφορά τις ειδικότητες που θα απασχοληθούν στην παραπάνω δραστηριότητα.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα αποτελέσει βασική υποδομή αναψυχής για τους κατοίκους, λειτουργώντας ως , μέσο ενίσχυσης της παραμονής τους στην περιοχή θα αποτελέσει πόλο έλξης, για παραθεριστές και διερχόμενους, συντελώντας στην σχετική αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής, είτε άμεσα (στην ίδια την πλαζ, όπως ναυαγοσώστες, φύλακες, απασχολούμενους στο μπαρ και στο ουζερί) είτε έμμεσα (σε παράλληλες και συμπληρωματικές δραστηριότητες όπως π.χ. εμπορικά καταστήματα, ταβέρνες κλπ.)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 500,0 εκ. Δρχ. που αναλύεται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ	50,0
Έργα διαμόρφωσης χώρων	300,0
Κατασκευαστικά έργα (κτίρια και εγκαταστάσεις)	150,0
ΣΥΝΟΛΟ	500,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ (Τουριστικές υποδομές) ή του ΕΠ Τουρισμός
- Αυτοχρηματοδότηση
 - όλου του έργου
 - τμημάτων του έργου (π.χ. ουζερί, ταβέρνα, κλπ.)

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το ζητούμενο είναι να μπορέσει το έργο να είναι έτοιμο πριν την θερινή περίοδο του έτους 2002. Με βάση αυτόν το στόχο το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής (εννοείται ότι η δημοτική αρχή έχει την ευχέρεια να εκμεταλλευτεί το χρονικό διάστημα που υπολείπεται μέχρι τις αρχές του 2001, μειώνοντας τον τελικό χρόνο παράδοσης του έργου):

	Φάση Έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου.			
2	Μελέτες σχέδια μηχανικών, άδειες κλπ.			

3	Διαμόρφωση χώρων, κατασκευαστικά έργα.						
---	--	--	--	--	--	--	--

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Στην περίπτωση που επιλεγεί η χρηματοδότηση του έργου μέσω του ΠΕΠ ή του Ε.Π. Τουρισμός ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της τεχνικής του υπηρεσίας και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου ή το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΥΠ. ΑΝ) αντίστοιχα. , Στην περίπτωση που επιλεγεί η μέθοδος αυτοχρηματοδότησης για την υλοποίηση του έργου, τότε ο φορέας χρηματοδότησης και υλοποίησης θα είναι το φυσικό πρόσωπο ή η επιχείρηση που θα διαλέξει ο Δήμος Μεσσήνης για να αναλάβει το έργο. Αρμόδια για τις σχετικές διαδικασίες είναι η τεχνική υπηρεσία του Δήμου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας διαφέρουν ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησης που θα επιλεγεί από την δημοτική αρχή.

Σε κάθε περίπτωση πάντως είναι απαραίτητο να έχει ξεκαθαρίσει νωρίτερα το γενικό χωροταξικό σχέδιο, οι χρήσεις γης και τα ενδεχόμενα προβλήματα ιδιοκτησιών που αφορούν στην παραλία από τη Μπούκα μέχρι την Βελίκα.

Στη συνέχεια οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες (στην περίπτωση χρηματοδότησης μέσω του ΕΠΤΑ):

- Προκήρυξη Μελετών (τεχνικές μελέτες όπως χωροθέτησης, ενδεχομένως αρχιτεκτονικής, κλπ. και οικονομοτεχνικής - μελέτη σκοπιμότητας)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Εγκρίσεις μελετών
- Προκηρύξεις έργων και ανάθεση τους
- Έναρξη εργασιών διαμόρφωσης και κατασκευαστικών έργων

- Παραλαβή έργου
- Στελέχωση και έναρξη λειτουργίας

Στην περίπτωση της αυτοχρηματοδότησης οι ενέργειες είναι οι εξής:

- Προκήρυξη για επιλογή αναδόχου
- Επιλογή αναδόχου και τελικές διαπραγματεύσεις Υπογραφή συμφωνίας

Ο φορέας διαχείρισης του έργου προτείνεται στις παραπάνω περιπτώσεις να είναι Δημοτική Επιχείρηση. Στη μεν περίπτωση που το έργο ενταχθεί στο ΠΕΠ ή στο Ε.Π. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα) Τουρισμός πρόκειται για αμιγώς Δημοτική Επιχείρηση, στη δε περίπτωση αυτοχρηματοδότησης για μικτή επιχείρηση όπου θα συμμετέχει εκτός του αναδόχου και ο δήμος. Σε κάθε περίπτωση πάντως και εάν ο Δήμος αποφασίσει τη σύσταση τέτοιου φορέα θα πρέπει να προκηρυχθεί και να ανατεθεί η σχετική μελέτη Σκοπιμότητας και βιωσιμότητας της παραπάνω Δημοτικής επιχείρησης (αμιγούς ή μικτής).

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου είναι οι εξής:

- Αύξηση της απασχόλησης
- Αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή
- Ενίσχυση της παραμονής του πληθυσμού στον Δήμο

ΕΡΓΟ: ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΛΙΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην αξιοποίηση του παλιού αεροδρομίου και την μετατροπή του σε πίστα μηχανοκίνητων αγώνων προδιαγραφών καρτ. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Συνεννόηση με τους υπεύθυνους φορείς (ομίλους σε πανελλήνιο επίπεδο) και σχεδιασμός της διαδρομής
- Κατασκευή εγκαταστάσεων και διαμόρφωση πίστας

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα αποτελέσει πόλο έλξης, για παραθεριστές και διερχόμενους, συντελώντας στην σχετική αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής, είτε άμεσα (όπως φύλακες, υπαλλήλους κλπ.) είτε έμμεσα (σε παράλληλες και συμπληρωματικές δραστηριότητες όπως π.χ. εμπορικά καταστήματα, ταβέρνες κλπ.)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 2000,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ	500,0
Έργα διαμόρφωσης χώρων	1000,0
Κατασκευαστικά έργα και εγκαταστάσεις	500,0
ΣΥΝΟΛΟ	2000,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού ή μέσω του Πελοποννήσου (υποπρόγραμμα Τουριστικές υποδομές)
- Αυτοχρηματοδότηση του συνόλου του έργου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής (εννοείται ότι η δημοτική αρχή έχει την ευχέρεια να εκμεταλλευτεί το χρονικό διάστημα που υπολείπεται μέχρι τις αρχές του 2002):

	Φάση έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Συνεννοήσεις με σχετικούς φορείς και σχεδιασμός	■		
2	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου		■	
3	Μελέτες, σχέδια μηχανικών, άδειες κλπ		■	
4	Διαμόρφωση χώρων, κατασκευαστικά έργα			■

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Στην περίπτωση που επιλεγεί η χρηματοδότηση του έργου μέσω της ΓΓΑ ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η ΓΓΑ.

Στην περίπτωση που επιλεγεί η μέθοδος αυτοχρηματοδότησης για την υλοποίηση

του έργου, τότε ο φορέας χρηματοδότησης και υλοποίησης θα είναι το φυσικό πρόσωπο ή η επιχείρηση που θα διαλέξει ο Δήμος Μεσσήνης για να αναλάβει το έργο.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας διαφέρουν ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησης που θα επιλεγεί από την δημοτική αρχή.

Σε κάθε περίπτωση πάντως είναι απαραίτητο να έχει νωρίτερα ξεκαθαρίσει το γενικό χωροταξικό σχέδιο, οι χρήσεις γης και τα ενδεχόμενα προβλήματα ιδιοκτησιών. Στη συνέχεια οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες (στην περίπτωση χρηματοδότησης μέσω του ΕΠΤΑ):

- Προκήρυξη Μελετών (τεχνικών και οικονομοτεχνικής)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Προκήρυξη έργων και ανάθεση τους
- Έναρξη εργασιών διαμόρφωσης και κατασκευαστικών
- Παραλαβή έργου
- Στελέχωση και έναρξη λειτουργίας

Στην περίπτωση της αυτοχρηματοδότησης οι ενέργειες είναι οι εξής:

- Προκήρυξη για επιλογή αναδόχου
- Επιλογή αναδόχου
- Υπογραφή συμφωνίας μετά από σχετικές διαπραγματεύσεις

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Αύξηση της απασχόλησης
- Αύξηση του εισοδήματος της περιοχής

- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή

ΕΡΓΟ: ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΕΝΕΤΙΚΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ ΣΤΟ ΣΠΙΤΑΛΙ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην ανάδειξη των όποιων ερειπίων έχουν απομείνει και του χώρου, και την μετατροπή τους σε χώρο πολιτιστικών εκδηλώσεων με ταυτόχρονη κατασκευή ανοικτού θεάτρου. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Προετοιμασία και σχεδιασμός των έργων διαμόρφωσης χώρου
- Κατασκευή εγκαταστάσεων ανοικτού θεάτρου

Το ανοικτό αυτό θέατρο μπορεί να φιλοξενεί κάθε είδους πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου τους θερινούς μήνες, αλλά και αντίστοιχες εκδηλώσεις ιδιωτικών ή άλλων φορέων (π.χ. σύλλογοι) έναντι ενοικίου.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Αποτελεί βασική υποδομή αναψυχής για τους κατοίκους (το ανοικτό θέατρο), λειτουργώντας ως μέσο ενίσχυσης της παραμονής τους στην περιοχή
- Συμβάλλει στην εντός των ορίων του δήμου Μεσσήνης αποκέντρωση
- Αποτελεί πόλο έλξης, για παραθεριστές και διερχόμενους, ιδιαίτερα με την αξιοποίηση του ανοικτού θεάτρου, συντελώντας στην σχετική αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής, είτε άμεσα είτε έμμεσα (σε παράλληλες και συμπληρωματικές δραστηριότητες όπως π.χ. εμπορικά καταστήματα, ταβέρνες κλπ.)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 1000,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ.	100,0
Έργα διαμόρφωσης χώρων	300,0
Κατασκευαστικά έργα (κτίρια και εγκαταστάσεις)	600,0
ΣΥΝΟΛΟ	1000,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προτείνεται η ένταξη του στο ΠΕΠ Πελοποννήσου
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Θα ήταν ευκαίριο να μπορέσει το έργο να είναι έτοιμο πριν την θερινή περίοδο του έτους 2002. Με βάση αυτόν το στόχο το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής (εννοείται ότι η δημοτική αρχή έχει την ευχέρεια να εκμεταλλευτεί το χρονικό διάστημα που υπολείπεται μέχρι τις αρχές του 2001, μειώνοντας τον τελικό χρόνο παράδοσης του έργου) :

<u>Φάση έργου</u>		ΕΤΟΣ		
		2001	2002	2003
1	Προετοιμασία και σχεδιασμός			
2	Μελέτες, σχέδια μηχανικών, άδειες κλπ			
3	Διαμόρφωση χώρων, κατασκευαστικά έργα			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Εφόσον η χρηματοδότηση του έργου θα γίνει μέσω του ΠΕΠ ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης και ο φορέας χρηματοδότησης θα εί-

να: η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Είναι απαραίτητο πριν από οποιαδήποτε ενέργεια να έχει ξεκαθαρίσει το γενικό χωροταξικό σχέδιο του Δήμου, οι χρήσεις γης και τα ενδεχόμενα προβλήματα ιδιοκτησιών.

Στη συνέχεια οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Προκήρυξη Μελετών (τεχνικών και σκοπιμότητας)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Προκήρυξη έργων και ανάθεση τους
- Έναρξη εργασιών διαμόρφωσης και κατασκευαστικών έργων. - Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή
- Αύξηση της απασχόλησης
- Αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Ενίσχυση του περιφερειακού Δημοτικού Διαμερίσματος Σπιταλίου

ΕΡΓΟ: ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην βελτίωση, ανάπτυξη και κυρίως στη διάδοση και διαφήμιση των καρναβαλικών εκδηλώσεων του δήμου Μεσσήνης.

Η διάδοση και διαφήμιση των εκδηλώσεων οφείλει κατ' αρχήν να στοχεύει στους κατοίκους της Δυτικής Πελοποννήσου και στους Μεσσήνιους της Ελλάδας και του εξωτερικού. Ο ρόλος των διαφόρων τοπικών συλλόγων καθώς και των απανταχού Νησιωτών είναι πολύ σημαντικός και θα έπρεπε να επιδιωχθεί η ενεργή συμμετοχή τους.

Ένας σημαντικός τομέας όπου θα έπρεπε να δοθεί μεγάλη σημασία είναι οι χορηγίες. Η προσέλκυση χορηγών αποτελεί βασικό στοιχείο μείωσης κόστους των εκδηλώσεων. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Σχεδιασμός και οργάνωση καρναβαλικών εκδηλώσεων, οργάνωση διαφημιστικής καμπάνιας
- Προσέλκυση χορηγών
- Διαμορφώσεις (χάραξη, σήμανση, χώροι ξεκούρασης, πάρκινγκ, κλπ.)

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα συντελέσει στην αύξηση της αναγνωρισιμότητας του δήμου Μεσσήνης και στην εμπέδωση μιας θετικής γι' αυτόν εικόνας
- Θα συντελέσει στην αύξηση της επισκεψιμότητας στην ευρύτερη περιοχή
- Θα συντελέσει σε εποχιακή αύξηση εισοδημάτων και απασχόλησης

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 250,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Έργα διαμόρφωσης, εγκαταστάσεις	50,0
Πρώθηση, διαφήμιση	200,0
ΣΥΝΟΛΟ	250,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση προτείνεται να γίνει μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έχει ως εξής:

	Φάση έργου	ΕΤΟΣ		
		2001	2002	2003
1	Σχεδιασμός ενεργειών και χωροθέτηση λειτουργιών			
2	Διαμορφώσεις			
3	Υλοποίηση προώθησης	Συνεχής		

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της ΔΕΑΔΗΜ και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

-Κατάρτιση προγράμματος προώθησης- διάδοσης και διαφήμισης

Η κατάρτιση του προγράμματος προώθησης περιλαμβάνει τα παρακάτω:

Καθορισμός των ομάδων πληθυσμού στις οποίες θα στοχεύσει η προώθηση

- Καθορισμός των βασικών χαρακτηριστικών των ομάδων αυτών (κοινωνικά, πολιτιστικά, οικονομικά και άλλα χαρακτηριστικά)
- Προσδιορισμός του επιθυμητού «επικοινωνιακού μηνύματος» (communicational effect) για κάθε ομάδα πληθυσμού
- Οικονομικός προγραμματισμός και χρονοδιάγραμμα της καμπάνιας με ποσότητες και συχνότητες μηνυμάτων κατά ομάδα πληθυσμού (target group)
- Επιλογή των τελικών μηνυμάτων

-Επιλογή χορηγών

Η επιλογή των χορηγών οφείλει να ακολουθήσει τις παρακάτω βασικές αρχές και στάδια ενεργειών:

1. Καθορισμός των ομάδων υποψήφιων χορηγών. Τέτοιες ομάδες μπορεί να είναι:

- τοπικές επιχειρήσεις
- επιχειρήσεις πανελληνίας εμβέλειας
- ιδρύματα, τράπεζες κλπ. Οργανισμοί
- εύποροι ιδιώτες

Σε κάθε μια ομάδα θα περιλαμβάνονται 5-6 επιχειρήσεις ή άτομα

2. Σύνταξη επιστολής για κάθε ομάδα και για κάθε παραλήπτη χωριστά

3. Καθορισμός της βασικής στρατηγικής διαπραγμάτευσης με τους υποψήφιους χορηγούς (τι προσφέρει ο δήμος, τι ζητά). Είναι σαφές ότι το πρόγραμμα προώθησης- διάδοσης είναι βασικό διαπραγματευτικό στοιχείο και πρέπει να έχει νωρίτερα καταρτιστεί.

4. Αποστολή επιστολής και τηλεφωνική επικοινωνία στη συνέχεια για κλείσιμο ραντεβού

5. Προσωπική επίσκεψη στελεχών του Δήμου (μεσαία, ανώτερα ή και ανώτατα αναλόγως του υποψήφιου χορηγού) και τελική διαπραγμάτευση

Είναι σαφές ότι όπου απαιτηθεί παρουσία και βοήθεια ειδικών στην κατάρτιση του προγράμματος προώθησης, στην εξεύρεση χορηγών και στις σχετικές διαπραγματεύσεις αυτή μπορεί να αναζητηθεί από τον σύμβουλο υλοποίησης του αναπτυξιακού προγράμματος που προτείνεται σε χωριστό Τεχνικό Δελτίο παρακάτω.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Αύξηση της απασχόλησης
- Αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή

ΕΡΓΟ: ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην διαμόρφωση των χώρων γύρω από τον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Μεσσήνης. Αξίζει να σημειωθεί ότι η υλοποίηση του έργου είναι δυνατή μόνο σε συνεργασία με τον Δήμο Ιθώμης. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Σχεδιασμός και χωροθέτηση των παρεμβάσεων και των αναγκαίων διαμορφώσεων
- Διαμορφώσεις (χάραξη προσβάσεων στον αρχαιολογικό χώρο, σήμανση, χώροι ξεκούρασης, αναψυκτήριο, πάρκινγκ, κλπ.)
- Κατασκευή μικρού συνεδριακού κέντρου (200 θέσεων). Το συνεδριακό κέντρο είναι σκόπιμο να κατασκευαστεί στην Μεσσήνη. Ο σκοπός της ανέγερσης του είναι να φιλοξενήσει εκδηλώσεις όπως συνέδρια, ημερίδες και συναντήσεις με θέματα κυρίως σε σχέση με την Αρχαία Μεσσήνη.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα συντελέσει στην αύξηση της επισκεψιμότητας στα αρχαιολογικά χώρα
- Θα ενισχύσει την αναγνωρισιμότητα του Δήμου και θα προβάλει την εικόνα του στην Ελλάδα και στο εξωτερικό
- Θα βελτιώσει τις υποδομές του Δήμου

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 1000,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ	100,0
Έργα διαμόρφωσης, εγκαταστάσεις	200,0
Συνεδριακό κέντρο	7000,0
ΣΥΝΟΛΟ	1000,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση προτείνεται να γίνει μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έχει ως εξής:

	Φάση έργου	ΕΤΟΣ		
		2001	2002	2003
1	Σχεδιασμός ενεργειών και χωροθέτηση λειτουργιών			
2	Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ			
3	Διαμόρφωση χώρων και κατασκευαστικά έργα			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι διαδημοτικός (από κοινού οι δήμοι Μεσσήνης και Ιθώμης)

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Μελέτη σκοπιμότητας για την ίδρυση διαδημοτικού φορέα
- Επιλογή του τύπου του διαδημοτικού φορέα (νομική μορφή, συμμετοχή κάθε δήμου κλπ.)
- Προκήρυξη Μελετών (μελέτη ακουστικής του συνεδριακού κέντρου, μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, οικονομοτεχνική κλπ.)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση μελετών
- Προκήρυξη έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση έργων
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξίζει να σημειώσουμε ότι η ανέγερση ενός συνεδριακού κέντρου περιλαμβάνει μια σειρά από ειδικές μελέτες (ακουστική, περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αρχιτεκτονική) με σχετικό βαθμό δυσκολίας εξαιτίας του γεγονότος ότι οφείλουν να υπακούουν σε συγκεκριμένες προδιαγραφές. Οι προδιαγραφές αυτές εκπονούνται και είναι διαθέσιμες από τον ΕΟΤ.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της εικόνας και της αναγνωρισιμότητας του Δήμου
- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή, ειδικότερα επισκεπτών με υψηλή ροπή προς κατανάλωση.

ΕΡΓΟ: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΕΡΙΠΑΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην διαμόρφωση χώρων περιπάτου και χάραξης διαδρομών στις ημιορεινές περιοχές του Δήμου (Νεοχώρι κλπ.). Οι διαδρομές αυτές αναφέρονται σε σχεδίαση και διαμόρφωση πίστας mountain bike καθώς και σε διαδρομές πεζοπορίας. Περιλαμβάνονται επίσης υπαίθρια περίπτερα με χώρους ειδικά διαμορφωμένους για πικ νίκ. Είναι επιβεβλημένο οι διαδρομές αυτές να περιλαμβάνουν και τα ξεκλήσια της περιοχής καθώς επίσης και να συνδέονται με τα τοπικά πανηγύρια ιδιαίτερα τις περιόδους της άνοιξης και του καλοκαιριού. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Σχεδιασμός διαδρομών
- Διαμορφώσεις (χάραξη, σήμανση, χώροι ξεκούρασης)

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα αποτελέσει βασική υποδομή αναψυχής για τους κατοίκους, λειτουργώντας ως μέσο ενίσχυσης της παραμονής τους στην περιοχή
- Θα αποτελέσει πόλο έλξης, για παραθεριστές και διερχόμενους, συντελώντας στην σχετική αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής, είτε άμεσα (οδηγοί) είτε έμμεσα (σε παράλληλες και συμπληρωματικές δραστηριότητες)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 350,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ	50,0
Έργα διαμόρφωσης	300,0
ΣΥΝΟΛΟ	350,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση προτείνεται να γίνει μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έχει ως εξής

	Φάση έργου	ΕΤΟΣ		
		2001	2002	2003
1	Καθορισμός και επιλογή διαδρομών			
2	Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ			
3	Διαμόρφωση χώρων			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Προκήρυξη Μελετών (τεχνικών)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση

- Προκήρυξη επιλογή αναδόχων και ανάθεση έργων διαμόρφωσης και έργων κατασκευής (περίπτερα- κιόσκια κλπ.)
- Έναρξη εργασιών διαμόρφωσης
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Αύξηση της απασχόλησης
- Αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή

ΕΡΓΟ: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΜΙΣΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην διαμόρφωση των χώρων γύρω από τον Πάμισο σε χώρους περπατάου και αναψυχής. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Σχεδιασμός και χωροθέτηση
- Διαμορφώσεις (χάραξη, σήμανση, χώροι ξεκούρασης, πικνίκ, όχθες για βαρκάδα κλπ.)
- Καθορισμός και θεσμοθέτηση ετήσιων εκδηλώσεων

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους: ρ Βελτιώνει την σημερινή κατάσταση του ποταμού και των γύρω χώρων και συντελεί στην βελτίωση των συνθηκών και της εικόνας του περιβάλλοντος, μιας και αποτελεί την κύρια είσοδο του Δήμου και της πόλης της Μεσσήνης για όσους έρχονται από την Καλαμάτα.

- Αποτελεί βασική υποδομή αναψυχής για τους κατοίκους όχι μόνον του Δήμου αλλά και της ευρύτερης περιοχής, λειτουργώντας ως μέσο ενίσχυσης της παραμονής τους στην περιοχή
- Θα αποτελέσει πόλο έλξης, για παραθεριστές και διερχόμενους, συντελώντας στην σχετική αύξηση του εισοδήματος της περιοχής
- Θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής, είτε άμεσα είτε έμμεσα (σε παράλληλες και συμπληρωματικές δραστηριότητες)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 450,0 εκ. δρχ. αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ
Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ	50,0
Έργα διαμόρφωσης, εγκαταστάσεις	400,0
ΣΥΝΟΛΟ	450,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση προτείνεται να γίνει μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου ή του ΕΠΠΕΡ

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης έχει ως εξής

	Φάση έργου	ΕΤΟΣ		
		2001	2002	2003
1	Σχεδιασμός ενεργειών και χωροθέτηση λειτουργιών			
2	Μελέτες, σχέδια, άδειες κλπ			
3	Διαμόρφωση χώρων			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Στην περίπτωση που επιλεγεί η ένταξη στο ΕΠΠΕΡ για την υλοποίηση του έργου, τότε ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι το ΥΠΕΧΩΔΕ και φορέας υλοποίησης θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Εξέταση και ανάλυση του θεσμικού πλαισίου και του εύρους των δυνατοτήτων παρέμβασης μιας και η περιοχή είναι χαρακτηρισμένη ως Natura.
- Προκήρυξη Μελετών (περιβαλλοντικών, τεχνικών κλπ.)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση μελετών
- Προκήρυξη έργων διαμόρφωσης και βελτίωσης
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών διαμόρφωσης
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση των περιβαλλοντικών όρων και εξωραϊσμός της κύριας εισόδου της πόλεως
- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Εξέταση και ανάλυση του θεσμικού πλαισίου και του εύρους των δυνατοτήτων παρέμβασης μιας και η περιοχή είναι χαρακτηρισμένη ως Natura.
- Προκήρυξη Μελετών (περιβαλλοντικών, τεχνικών κλπ.)
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση μελετών
- Προκήρυξη έργων διαμόρφωσης και βελτίωσης
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών διαμόρφωσης

- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση των περιβαλλοντικών όρων και εξωραϊσμός της κύριας εισόδου της πόλεως.
- Αύξηση της ροής επισκεπτών (τακτικών και έκτακτων) στην περιοχή

ΤΟΜΕΑΣ: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΡΓΟ: ΣΧΕΔΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΠΑΜΙΣΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο στοχεύει στα εξής:

- αποκατάσταση της υδρολογικής ισορροπίας του ποταμού
- αποκατάσταση των υγροτοπικών λειτουργιών στην εκβολή και την παρόχθια ζώνη
- άρση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και περιορισμό της ρύπανσης
- κατανομή της διαθέσιμης ποσότητας νερού ανά χρήση, καθώς και
- μέτρα προστασίας και ανάδειξης της κοίτης.

Η αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας θα επιτρέψει την αναβάθμιση του περιβάλλοντος στην ευρύτερη ζώνη πλημμύρων του ποταμού, και θα επιτρέψει τον σχεδιασμό έργων περιβαλλοντικής αναψυχής.

Το έργο περιλαμβάνει:

- εκπόνηση Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης
- εκπόνηση μελέτης διαχείρισης υδατικού δυναμικού και πρόταση μοντέλου διαχείρισης νερού ανά χρήση
- σχεδιασμό και λειτουργία συστήματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης, το οποίο θα δράσει σαν εργαλείο αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης, και θα εξασφαλίσει τα απαραίτητα στοιχεία για την μελλοντική διαχείριση του
- εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων
- έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων
- επιλογή και εγκατάσταση θέσεων ανάπαυσης

- μέτρα ελέγχου της ρύπανσης και καθαρισμού της παρόχθιας ζώνης
- κατασκευή και λειτουργία ενημερωτικού περιπτέρου

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Ο Πάμισος με τις πηγές και την εκβολή του αποτελούν σημαντικά δείγματα του προϋπάρχοντος υδροτόπου. Οι πηγές στον Αγ.Φλώρο είναι από τις μεγαλύτερες στην Πελοπόννησο, ενώ ο ποταμός έχει κοίτη 16χλμ. μήκος (εγκιβωτισμένη) που ευνοεί την ανάπτυξη παραποτάμιου δάσους. Ενδιαφέρουσα θεωρείται η παρουσία ειδών χλωρίδας που απαιτούν προστασία διότι μειώνονται οι πληθυσμοί τους. Μία μακριά τροφική αλυσίδα συνδέεται με τους οικοτόπους της περιοχής. Από την πλευρά της πανίδας η ακτή της περιοχής παρουσιάζει ενδιαφέρον, λόγω της παρουσίας της θαλάσσιας χελώνας, είδος του Παρ.ΙΙ της Οδηγίας 92/43 ΕΟΚ. Η χελώνα σποραδικά ωτοκεί στην ακτή, ενώ συχνή είναι η παρουσία της στον Μεσσηνιακό κόλπο. Επίσης εμφανίζονται στην περιοχή άλλα είδη χερσαίων χελωνών που προστατεύονται από την Συνθήκη της Βέρνης και το ΠΔ 67/1981. Σπάνια είναι πλέον η εμφάνιση της βίδρας της οποίας η παρουσία δεικνύει την καλή διατήρηση του υδροτόπου. Ψάρια όπως η μενίδα, το τσιρώνι, το τυλινάρι, ο χαμοσούρτης, η γουρνάρα και το αγκαθερό, είναι επίσης παρόντα. Επιπλέον είδη βατράχων, σαυρών και φιδιών εμφανίζονται στην περιοχή. Η περιοχή έχει υποστεί τις επιπτώσεις μεγάλων αποστραγγιστικών έργων που κατασκευάστηκαν με σκοπό την αγροτική εκμετάλλευση, συνέβαλαν στην αποξήρανση του παλαιού εκτεταμένου υδροτόπου, στη θέση του οποίου δημιουργήθηκαν καλλιεργούμενες εκτάσεις. Σημαντικότερη ρύπανση θεωρείται αυτή που προέρχεται από τις γεωργικές δραστηριότητες καθώς και από την απόρριψη σκουπιδιών στα ρέματα και την εκβολή του Πάμισου.

Η αξία επομένως της περιοχής και οι πιέσεις που δέχεται δικαιολογεί τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προγράμματος ολοκληρωμένης διαχείρισης του ποταμού.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Συνολικό Κόστος	203.500.000 δραχμές
• εκπόνηση Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης	20.000.000
• εκπόνηση μελέτης διαχείρισης υδατικού δυναμικού και πρόταση μοντέλου διαχείρισης νερού ανά χρήση	60.000.000

- λειτουργία συστήματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης
15.000.000 ετήσιο λειτουργικό κόστος
- εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων
100.000 ανά πινακίδα
(x 10) =1.000.000
- έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων.
1.000-000 ανά φυλλάδιο
- επιλογή θέσεων ανάπαυσης
300.000 ανά θέση (x 5)
1.500.000
- μέτρα ελέγχου της ρύπανσης και καθαρισμού της παρόχθιας ζώνης
100.000.000
- κατασκευή και λειτουργία ενημερωτικού περιπτέρου
5.000.000

Υπόδειξη Προγράμματος Χρηματοδότησης:

ΕΠΠΕΡ και ΠΕΠ Πελοποννήσου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

ΕΡΓΑ / ΦΑΣΕΙΣ	Α'	Β'	Γ'	Δ'
• εκπόνηση ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης	*			
• εκπόνηση μελέτης διαχείρισης υδατικού δυναμικού και πρόταση μοντέλου διαχείρισης νερού ανά χρήση	*	*	*	*
• λειτουργία συστήματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης	*	*	*	*

παρακολούθησης

- εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων * *
- έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων * *
- επιλογή θέσεων ανάπτυξης * *
- μέτρα ελέγχου της ρύπανσης και καθαρισμού της παρόχθιας ζώνης * * * *
- κατασκευή και λειτουργία ενημερωτικού περιπτέρου * *

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης

ΥΠΕΧΩΔΕ και Δήμος

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Διαδικασίες ένταξης των προτάσεων στα ανάλογα προγράμματα:

Στα πλαίσια των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την προγραμματική περίοδο 2000 - 2006, τίθεται και:

- η διατήρηση, προστασία και βελτίωση του φυσικού και ιστορικο-πολιτιστικού περιβάλλοντος
- η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, της χλωρίδας και πανίδας
- η προστασία και διαφύλαξη της ποιότητας και ποσότητας του υδατικού δυναμικού της Περιφέρειας.

Οι μελέτες και έργα που προτείνονται πιο πάνω μπορούν να ενταχθούν στο εν λόγω πρόγραμμα για αυτό απαιτείται η συμπλήρωση του σχετικού τεχνικού δελτίου.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΕΠΠΕΡ) για την περίοδο 2000 - 2006 θα αποτελέσει τον κορμό μιας συνολικής παρέμβασης με στόχο την περιβαλλοντική αναβάθμιση της χώρας και την δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για την

υλοποίηση και εφαρμογή των αρχών της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης. Βασικοί στόχοι, είναι η προστασία, διαχείριση, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, η εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική και τις διεθνείς κατευθύνσεις και δεσμεύσεις. Στα πλαίσια του άξονα Υδατικό Περιβάλλον γενικός στόχος ορίζεται η ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, και ειδικοί στόχοι η εκπόνηση σχεδίων και η υλοποίηση μηχανισμών για την προστασία και βιώσιμη διαχείριση του νερού, η οργάνωση της απαραίτητης υποδομής, η κατάρτιση προγραμμάτων διαχείρισης και εξοικονόμησης υδατικών πόρων και άλλα.

Στα πλαίσια του άξονα προτεραιότητας Φυσικό περιβάλλον, γενικός στόχος είναι η συνολική και ολοκληρωμένη προστασία, διαχείριση και οργάνωση προστατευόμενων περιοχών του Εθνικού δικτύου NATURA 2000, καθώς και η ολοκληρωμένη διαχείριση προστατευόμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων. Σαν ειδικοί στόχοι για την περίοδο 2000 - 2006 καθορίζονται : η απεικόνιση της κατανομής ειδών και πληθυσμών, και η αξιολόγηση των οικοτόπων, η εκπόνηση ΕΠΜ, η εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων, η υλοποίηση έργων αποκατάστασης, διαχείρισης και αναβάθμισης, στις περιοχές του Εθνικού δικτύου NATURA 2000. Η εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων προστατευόμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων και εφαρμογή προγραμμάτων καταγραφής, προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας.

Για την ένταξη στο πιο πάνω πρόγραμμα απαιτείται η ύπαρξη σχετικής μελέτης και υποβολή της στην Γραμματεία παρακολούθησης του ΕΠΠΕΡ.

Επιλογή συνεργατών - προκήρυξη μελετών

Η διαδικασία προκήρυξης και ανάθεσης των προτεινόμενων μελετών διέπεται από τον Ν.716/77 και την Κοινοτική Οδηγία 92/50.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου/ Αναμενόμενα αποτελέσματα:

Ενεργή συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε θέματα προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος, απόκτηση εμπειρίας σε ειδικά θέματα, ενίσχυση των προϋποθέσεων δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας προβολή και ανάδειξη των φυσικών πόρων της περιοχής, συμβολή στην εκπαίδευση - ενημέρωση και τις εναλλακτικές δυνατότητες αναψυχής.

ΕΡΓΟ: ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΤΙΑΣ ΖΩΝΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο περιλαμβάνει:

- καταγραφή και αποτύπωση των ορίων σε χάρτες κατάλληλης κλίμακας, φυσικών περιοχών, όπως οι εκβολές ρεμάτων. Προώθηση νομικής ρύθμισης) την καθιέρωση της προστασίας τους. Σκοπός αυτής της δράσης είναι εμποδίσει τις διάφορες χρήσεις που αναπτύσσονται σε βάρος της έκτασης και το λειτουργιών των φυσικών περιοχών
- ενέργειες σήμανσης και ευαισθητοποίησης με εγκατάσταση πληροφοριακό πινακίδων και έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων. Στόχος αυτών των δράσεων είναι η ενημέρωση των ενδιαφερομένων και του κοινού για τα όρια και τη σημασία των φυσικών περιοχών.
- επιλογή θέσεων θέας και ξεκούρασης και εγκατάσταση κατάλληλων κατασκευών. Τα σημεία αυτά είναι σημεία ανάδειξης και αξιοποίησης των θέσεων με ενδιαφέρον για αναψυχή.
- μέτρα ελέγχου της ρύπανσης και καθαρισμού των ακτών. Σκοπός της δράσης αυτής είναι η αποφυγή φαινομένων συσσώρευσης απορριμμάτων και άλλων άχρηστων αντικειμένων στις ακτές.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η ακτή και οι χαρακτηριστικές, οικολογικά ευαίσθητες, περιοχές που συνδέονται με αυτή, αποτελούν φυσικό πόρο για προστασία και ανάδειξη στα όρια του Δήμου. Η προστασία αυτών των περιοχών είναι υποχρέωση της χώρας μας με βάση κοινοτικές οδηγίες και διεθνείς συμβάσεις, αλλά και την ελληνική νομοθεσία. Η οριοθέτηση είναι το πρώτο βήμα για την διατήρησή τους, διότι αποτυπώνει την σημερινή τους έκταση με οικολογικά κριτήρια, δηλαδή τα όρια των οικοτόπων που τις αποτελούν και τις διαφοροποιεί από γειτονικές χρήσεις που επεκτείνονται και τις απειλούν. Οι πιέσεις στην ζώνη της ακτής συνοψίζονται σε επεκτάσεις των καλλιεργειών και στην αυξανόμενη ζήτηση για αναψυχή και παραθεριστική κατοικία, στα έργα υποδομής που απαι-

τούνται για την ανάπτυξη του τουρισμού, καθώς επίσης και στον τεράστιο όγκο απορριμμάτων που καταλήγουν σε αυτές.

Παράλληλα με τις άλλες δράσεις οι ενέργειες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης είναι απαραίτητες για την ενεργή συμμετοχή του κοινού στις δράσεις διατήρησης και αναβάθμισης του περιβάλλοντος.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

• Συνολικό Κόστος	153.500.000 δρχ
• καταγραφή και αποτύπωση των ορίων	50.000.000
• εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων	100.000 ανά πινακίδα (x 10) = 1.000.000
• έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων.	1.000.000 ανά φυλλάδιο
• επιλογή θέσεων θέας και ξεκούρασης	300.000 ανά θέση(x5) = 1.500.000
• μέτρα ελέγχου της ρύπανσης και καθαρισμού των ακτών	100.000.000

Υπόδειξη Προγράμματος Χρηματοδότησης: ΕΠΠΕΡ και ΠΕΠ Πελοποννήσου

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

ΕΡΓΑ / ΦΑΣΕΙΣ	Α'	Β'	Γ'	Δ'
• καταγραφή και αποτύπωση των ορίων	*			
• εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων		*		
• έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων			*	
• επιλογή θέσεων θέας και ξεκούρασης		*	*	
• μέτρα ελέγχου της ρύπανσης	*	*	*	*

και καθαρισμού των ακτών

Φορέας Υλοποίησης και Χρηματοδότησης

ΥΠΕΧΩΔΕ και Δήμος

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας

Διαδικασίες ένταξης των προτάσεων στα ανάλογα προγράμματα:

Στα πλαίσια των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την προγραμματική περίοδο 2000-2006, τίθεται και:

- η διατήρηση, προστασία και βελτίωση του φυσικού και ιστορικο-πολιτιστικού περιβάλλοντος
- η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, της χλωρίδας και πανίδας
- η προστασία και διαφύλαξη της ποιότητας και ποσότητας του υδατικού δυναμικού της Περιφέρειας.

Οι μελέτες και έργα που προτείνονται πιο πάνω μπορούν να ενταχθούν στο εν λόγω πρόγραμμα για αυτό απαιτείται η συμπλήρωση του σχετικού τεχνικού δελτίου.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΕΠΠΕΡ) για την περίοδο 2000 -2006 θα αποτελέσει τον κορμό μιας συνολικής παρέμβασης με στόχο την περιβαλλοντική αναβάθμιση της χώρας και την δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για την υλοποίηση και εφαρμογή των αρχών της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης. Βασικοί στόχοι, είναι η προστασία, διαχείριση, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, η εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική και τις διεθνείς κατευθύνσεις και δεσμεύσεις.

Στα πλαίσια του Εθνικού Κτηματολογίου, είναι η συνέχιση της σύνταξης του και η λειτουργία δυναμικού και αξιόπιστου συστήματος πληροφορικής, για την εξυπηρέτηση δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, στην εφαρμογή αναπτυξιακών και επενδυτικών προγραμμάτων. Στους ειδικούς στόχους του Κτηματολογίου εντάσσεται η κάλυψη επί πλέον ΟΤΑ της χώρας, η βαθμιαία ανάπτυξη γραφείων εξυπηρέτησης πολιτών και

Γραφείων Κτηματολογίου, η υλοποίηση συστήματος πληροφορικής και η δημιουργία ψηφιακής χαρτογραφικής βάσης δεδομένων της χώρας. Στον άξονα αυτό μπορούν να ενταχθούν μελέτες και έργα οριοθέτησης των φυσικών περιοχών και της ακτής.

Στον άξονα προτεραιότητας Χωροταξία- Πολεοδομία- Αναπλάσεις, στόχος είναι και η προστασία παράκτιων ζωνών και περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Στον άξονα αυτό εντάσσονται οι ενέργειες και τα έργα ανάδειξης και ανάπτυξης των ακτών.

Για την ένταξη στο πιο πάνω πρόγραμμα απαιτείται η ύπαρξη σχετικής μελέτης και υποβολή της στην Γραμματεία παρακολούθησης του ΕΠΠΕΡ.

Επιλογή συνεργατών - προκήρυξη μελετών

Η διαδικασία προκήρυξης και ανάθεσης των προτεινόμενων μελετών διέπεται από τον Ν.716/77 και την Κοινοτική Οδηγία 92/50.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

Ενεργή συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε θέματα προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος, απόκτηση εμπειρίας σε ειδικά θέματα, ενίσχυση των προϋποθέσεων δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας προβολή και ανάδειξη των φυσικών πόρων της περιοχής, συμβολή στην εκπαίδευση - ενημέρωση και τις εναλλακτικές δυνατότητες αναψυχής.

Τομέας: Τεχνικές-Κοινωνικές Υποδομές

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ – ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ-ΚΟΡΩΝΗΣ

(τμήμα ΜΕΣΣΗΝΗ – ΒΕΛΙΚΑ)

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αφορά την κατασκευή του οδικού άξονα σύνδεσης των δήμων του δυτικού τόξου του μεσσηνιακού κόλπου και αποτελεί χρόνιο αίτημα της περιοχής. Στην πλήρη ανάπτυξη του θα αποτελεί μέρος του νομαρχιακού δικτύου και θα συμπληρώνει τέσσερις ακόμη μεγάλες οδικές συνδέσεις: Τον άξονα των ακτών του Ιονίου (Ιόνια Οδός) που σε πλήρη ανάπτυξη θα καταλήγει στη Μεθώνη, τον άξονα Καλαμάτα - Κυπαρισσία, τη σύνδεση Κορώνη - Μεθώνη και Πεταλίδι - Πύλος. Το έργο έχει νομαρχιακή και περιφερειακή σημασία και θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο διαδημοτικής συνεργασίας των εμπλεκόμενων δήμων. Το τμήμα του δρόμου εντός των ορίων του δήμου Μεσσήνης έχει μήκος οκτώ χιλιομέτρων περίπου και σε συνδυασμό με τον άξονα Καρτερόλι - Αβραμιό - Βελίκα θα συμπληρώσει το ενδοδημοτικό οδικό δίκτυο.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο είναι πρωτεύουσας σημασίας και έχει προταθεί στις αναπτυξιακές μελέτες της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του Νομού Μεσσηνίας. Οι λόγοι για τους οποίους κρίνεται εξόχως σημαντικό είναι:

- θα βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα των μετακινήσεων.
- θα συμβάλλει αποφασιστικά στην τουριστική ανάπτυξη και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.
- θα δημιουργήσει με τους υπόλοιπους οδικούς άξονες ένα πλήρες δίκτυο κυκλοφορίας για το νομό.
- θα συμβάλλει στην ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ των δήμων της περιοχής.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 10.770 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

	Κατηγορία	Προϋπολογισμός (χιλιάδες Δρχ.)
1	Μελέτες	270.000
2	Κατασκευή τμήματος Μεσσήνη - Βελίκα	3.000.000
3	Κατασκευή τμήματος Βελίκα – Πεταλίδι	1.500.000
4	Κατασκευή τμήματος Πεταλίδι - Λογγά	3.000.000
5	Κατασκευή τμήματος Λογγά - Κορώνι	3.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών μεταφορικών υποδομών», μέτρο 1.1 «υποδομές οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Με την παρούσα κατηγοριοποίηση του περιλαμβάνει έργα και δράσεις που αφορούν τις μεταφορικές υποδομές και ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές — προστασία περιβάλλοντος», μέτρο 3.5 «βελτίωση και ανάπτυξη οδικού δικτύου».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού θα αποτελέσει τον κυρίαρχο παράγοντα διαμόρφωσης του χωροταξικού πλαισίου ανάπτυξης του νέου δήμου. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το

χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		Χρόνος																
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008									
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■																
2	Μελέτες		■	■	■													
3	Κατασκευή σκέλους Μεσσήνη - Βελίκα				■	■												
4	Κατασκευή σκέλους Βελίκα - Πεταλίδι							■	■									
5	Κατασκευή σκέλους Πεταλίδι – Λογγά									■	■	■						
6	Κατασκευή σκέλους Λογγά - Κορώνι													■	■	■		

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει οι ενδιαφερόμενοι δήμοι να συστήσουν διαδημοτική επιχείρηση με σκοπό την ανάθεση και παρακολούθηση του έργου. Η επιχείρηση θα πρέπει να αναθέσει τη «Μελέτη οδικού άξονα Μεσσήνη - Κορώνη», με τη διαδικασία της πρό-

σκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (€)
1	Συγκοινωνιακών έργων	10	Δ	120.000.000
2	Τοπογραφικές	16	Γ ή Δ	40.000.000
3	Γεωλογικές	20	Γ ή Δ	25.000.000
4	Γεωτεχνικές	21	Γ ή Δ	35.000.000
5	Στατικές	8	Γ ή Δ	25.000.000
6	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	Γ ή Δ	15.000.000
7	Περιβαλλοντικές	27	Β ή Γ	10.000.000

Σύνολο αμοιβής
270.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν:

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση του χρόνου των μετακινήσεων.
- Προώθηση της οικονομικής και τουριστικής ανάπτυξης για ολόκληρη τη δυτική περιοχή του μεσσηνιακού κόλπου.

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΝΔΟΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα των μεταφορικών υποδομών στο γεωγραφικό χώρο του νέου δήμου Μεσσήνης, προέκυψε η ανάγκη να αντιμετωπιστεί η αναποτελεσματικότητα του κύριου οδικού δικτύου, που αφορά τη γεωμετρία και την ποιότητα κατασκευής του. Παρότι τα δημοτικά διαμερίσματα του νέου δήμου βρίσκονται γεωγραφικά σε σχετικά κοντινές αποστάσεις, η μέση χρονική απόσταση μεταξύ αυτών και της έδρας Μεσσήνης είναι μεγάλη. Ικανοποιητική είναι η κατάσταση για τα δημοτικά διαμερίσματα του άξονα Μεσσήνης - Μελιγαλά (Ππερίσα, Καρτερόλι, Τρίοδος), ενώ για τα νότια δημοτικά διαμερίσματα (Ανάληψη, Βελίκα) η κατάσταση αναμένεται να βελτιωθεί με την δημιουργία του άξονα Μεσσήνη- Πεταλιδι-Κορώνη. Το προτεινόμενο έργο αφορά την κατασκευή ενός νέου οδικού τόξου, που θα συνδέει τους άξονες Μεσσήνη-Μελιγαλάς και Μεσσήνη-Πεταλιδι, διατρέχοντας όλα τα βόρεια και δυτικά δημοτικά διαμερίσματα του δήμου. Ειδικότερα : Ξεκινώντας από το δρόμο Μεσσήνης Μελιγαλά στο ύψος του Καρτερολίου κατευθύνεται δυτικά προς την Πιλαλίστρα και έπειτα νότιο-δυτικά περνώντας ανάμεσα στο Λυκότραφο και τη Λευκοχώρα και εν συνεχεία ανάμεσα από το Αβραμιό και Νεοχώρι για να καταλήξει με κατεύθυνση νότια, στη Βελίκα και να συνδεθεί με το δρόμο Μεσσήνης-Πεταλιδίου. Ο άξονας (ή δακτύλιος) αυτός περιλαμβάνει και τις συνδέσεις του Σπιταλίου με την Πιλαλίστρα, της Μάδενας με το Λυκότραφο καθώς και του Αβραμιού απ' ευθείας με την Ανάληψη.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι λόγοι για τους οποίους το έργο κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητο δεν αφορούν μόνο την βελτίωση της ποιότητας των συγκοινωνιών (καλύτερη γεωμετρία, σήμανση, ποιότητα νέων υλικών), αλλά επιπλέον ο νέος οδικός δακτύλιος αναμένεται να:

- βελτιώσει σημαντικά τη μέση χρονική απόσταση των δημοτικών διαμερισμάτων μεταξύ τους και με την έδρα του δήμου.
- δημιουργήσει την αίσθηση της γεωγραφικής ενότητας στα διοικητικά όρια του νέου δήμου.
- βελτιώσει σημαντικά την κινητικότητα των κατοίκων και κατ' επέκταση τις κοι-

ωνικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ των δημοτικών διαμερισμάτων.

- συμβάλλει στην ενδυνάμωση του ρόλου των δημοτικών διαμερισμάτων ως τόπων εν δυνάμει περιαστικών με κύρια χρήση τη γενική κατοικία και της έδρας, ως του βασικού κέντρου των εξυπηρετήσεων για την περιοχή.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 4.320 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	120.000
2	Κατασκευή τμήματος Καρτερόλι - Αβραμιό	2.400.000
3	Κατασκευή τμήματος Αβραμιό - Βελίκα & Αβραμιό - Ανάληψη	1.800.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών μεταφορικών υποδομών», μέτρο 1.1 «υποδομές οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Με την παρούσα κατηγοριοποίηση του περιλαμβάνει έργα και δράσεις που αφορούν τις μεταφορικές υποδομές και ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος», μέτρο 3.5 «βελτίωση και ανάπτυξη οδικού δικτύου».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού θα αποτελέσει τον κυρίαρχο παράγοντα διαμόρφωσης του χωροταξικού πλαισίου ανάπτυξης του νέου δήμου. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιά-

γραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ					
		200 1	200 2	200 3	200 4	200 5	200 6
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■					
2	Μελέτες		■	■	■		
3	Κατασκευή σκέλους Καρτερόλι - Αβραμιό				■	■	
4	Κατασκευή σκέλους Αβραμιό – Βελίκα & Αβραμιό - Ανάληψη					■	■

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη ενδοδημοτικού οδικού άξονα», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες:

a/a	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Συγκοινωνιακών έργων	10	Γ ή Δ	50.000.000
2	Τοπογραφικές	16	Β ή Γ	20.000.000
3	Γεωλογικές	20	Β ή Γ	10.000.000
4	Γεωτεχνικές	21	Γ	20.000.000
5	Στατικές	δ	Γ	10.000.000
6	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	Β ή Γ	5.000.000
7	Περιβαλλοντικές	27	Α ή Β	5.000.000

Σύνολο αμοιβής

120.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση του χρόνου των μετακινήσεων
- Βελτίωση της συνεκτικότητας του νέου δήμου

ΕΡΓΟ : ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ << ΔΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ – ΒΕΛΙΚΑΣ>>τμήμα ΜΠΟΥΚΑ - ΒΕΛΙΚΑ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Η υφιστάμενη κατάσταση σε σχέση με την αξιοποίηση του φυσικού παραλιακού πλούτου του δήμου δείχνει ότι πολλές από τις παραλίες στην ακτίνα των οκτώ χιλιομέτρων μεσσηνιακού κόλπου που ανήκουν γεωγραφικά και διοικητικά στο δήμο Μεσσήνης, είναι ανεκμετάλλετες. Το έργο που προτείνεται δεν αφορά ένα δρόμο ταχείας κυκλοφορίας, αλλά μία διαδρομή ήπιας κυκλοφορίας οχημάτων συνδυασμένη με λωρίδα ποδηλάτου και πεζοδρόμια με φωτισμό και δενδροφύτευση, καθ' όλο το μήκος της παραλιακής ζώνης του δήμου. Στην πλήρη ανάπτυξη του, το έργο είναι διαδημοτικό και αφορά όλη τη παραλιακή ζώνη από τη δυτική παραλία της Καλαμάτας μέχρι τη Βελίκα. Μπορεί με αυτό τον τρόπο να επιτευχθεί η σύνδεση της Μαρίνας Καλαμάτας με της παραλίες του δήμου Μεσσήνης και να αναπτυχθούν εξυπηρετήσεις τουρισμού και αναψυχής σε όλο το μήκος της ανεκμετάλλετης έως σήμερα παραλιακής ζώνης δυτικά της Καλαμάτας.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι λόγοι για τους οποίους το έργο κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητο αφορούν:

- τη βελτίωση της αισθητικής ποιότητας της παραλιακής ζώνης.
- τη σύνδεση της δυτικής παραλίας και της Μαρίνας Καλαμάτας με την παραλιακή ζώνη της Μεσσήνης.
- την οικονομική ανάπτυξη και τουριστική ανάδειξη των παραλιών της Μεσσήνης.
- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 3.280 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	προϋπολογισμός
1	Μελέτες	80.000
2	Κατασκευή τμήματος δυτική παραλία Καλαμάτας - Μπούκα	1.600.000
3	Κατασκευή τμήματος Μπούκα - παραλία Βελίκας	1.600.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Το έργο όπως ήδη αναφέρθηκε αφορά στην πλήρη του ανάπτυξη τους δήμους Μεσσήνης και Καλαμάτας. Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών μεταφορικών υποδομών», μέτρο 1.1 «υποδομές οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Με την παρούσα κατηγοριοποίηση του περιλαμβάνει έργα και δράσεις που αφορούν τις μεταφορικές υποδομές και ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος», μέτρο 3.5 «βελτίωση και ανάπτυξη οδικού δικτύου».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού θα αποτελέσει τον κυρίαρχο παράγοντα διαμόρφωσης του χωροταξικού πλαισίου ανάπτυξης του νέου δήμου. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

	Φάση έργου	ΕΤΟΣ					
		2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■					
2	Μελέτες		■	■			
3	Κατασκευή σκέλους Καρτερόλι - Αβραμιό			■	■	■	
4	Κατασκευή σκέλους Αβραμιό - Βελίκα & Αβραμιό - Ανάληψη						■

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο δήμος Μεσσήνης σε συνεργασία με το δήμο Καλαμάτας να αναθέσει τη «Μελέτη παραλιακής οδού Καλαμάτα - Βελίκα», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δολ)
1	Συνκοινωνιακών έρευνων	10	Γ	35.000.000
2	Τοπογραφικές	16	Β	12.000.000
3	Γεωτεχνικές	21	ΑήΒ	12.000.000
4	Ειδικές Αρχιτεκτονικές	7	Γ	7.500.000
5	Στατικές	8	Γ	7.500.000
6	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	Β	3.000.000
7	Περιβαλλοντικές	27	ΑήΒ	3.000.000
Σύνολο αμοιβής				80.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση του χρόνου των μετακινήσεων
- Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης
- Τουριστική ανάδειξη της περιοχής

ΕΡΓΟ: ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ**Περιγραφή και ανάλυση του έργου:**

Εκτός από το κύριο οδικό δίκτυο του δήμου, για το οποίο προτείνεται η κατασκευή περιφερειακής οδού σύνδεσης των δημοτικών διαμερισμάτων μεταξύ τους και με την έδρα Μεσσήνη, πρόβλημα αντιμετωπίζει και το δευτερεύον δίκτυο (συνδέσεις μεταξύ των δημοτικών διαμερισμάτων και των οικισμών τους). Για να ολοκληρωθεί πλέγμα των συνδέσεων μεταξύ όλων των οικιστικών περιοχών του διευρυμένου δήμου, απαιτούνται εργασίες συντήρησης και βελτίωσης του δευτερεύοντος οδικού δικτύου. Το έργο προτείνει να γίνουν διαπλατύνσεις και ασφαλτοστρώσεις στα τμήματα «Λευκοχώρα - Μυρτοποταμιά» μήκους 3,00 χλμ., «Σπιτάλι Μυρτοποταμιά», μήκους 4,00 χλμ., «Καρτερόλι - Μοσχοχώρι» μήκους 1,00 χλμ., καθώς και του δρόμου από το Νεοχώρι Αριστομένους προς τον Αγ. Ιωάννη, μήκους 2,50 χλμ. Επισημαίνεται ότι οι άλλες συνδέσεις των οικισμών με τα δημοτικά διαμερίσματα αποκαθίστανται με την κατασκευή της περιφερειακής οδού (Αβραμιό - Δρακονέρι, Καρτερόλι — Μοσχοχώρι, Μαυρομμάτι - Μοσχοχώρι και Λυκότραφος - Μυρτοποταμιά).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι λόγοι για τους οποίους το έργο κρίνεται απαραίτητο αφορούν:

- τη βελτίωση του χρόνου των μετακινήσεων.
- την αποφυγή της αποξένωσης των μικρών οικισμών από το οικιστικό πλέγμα του διευρυμένου δήμου.
- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 159 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	24.000.000
2	Κατασκευή τμήματος «Λευκοχώρα — Μυρτοποταμιά»	40.000.000
3	Κατασκευή τμήματος «Σπιτάλι - Μυρτοποταμιά»	55.000.000
4	Κατασκευή τμήματος «Καρτερόλι -Μοσχοχώρι»	15.000.000
5	Κατασκευή τμήματος «Νεοχώρι Αριστομένους - Αγ. Ιωάννης»	25.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Το έργο όπως ήδη αναφέρθηκε αφορά στην πλήρη του ανάπτυξη, τους δήμους Μεσσήνης και Καλαμάτας. Για τη χρηματοδότηση του έργου υπάρχουν δύο βασικές εναλλακτικές λύσεις:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών μεταφορικών υποδομών», μέτρο 1.1 «υποδομές οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Με την παρούσα κατηγοριοποίηση του περιλαμβάνει έργα και δράσεις που αφορούν τις μεταφορικές υποδομές και ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος», μέτρο 3.5 «βελτίωση και ανάπτυξη οδικού δικτύου».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού θα αποτελέσει τον κυρίαρχο παράγοντα διαμόρφωσης του χωροταξικού πλαισίου ανάπτυξης του νέου δήμου. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Φάση έργου		ΕΤΟΣ					
		2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■					
2	Μελέτες		■	■			
3	Κατασκευή τμήματος Λευκοχώρα - Μυρτοποταμιά			■	■	■	
4	Κατασκευή τμήματος Σπιτάλι - Μυρτοποταμιά				■	■	■
5	Κατασκευή τμήματος Καρτερόλι - Μοσχώρι					■	
6	Κατασκευή τμήματος Νέοχώρι Αριστομένης - Αγ. Ιωάννης						■

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη βελτιώσεων δευτερεύοντος οδικού δικτύου», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περι-

γράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Συγκοινωνιακών έργων	10	B	12.000.000
2	Τοπογραφικές	16	A	4.000.000
3	Γεωτεχνικές	21	A ή B	4.000.000
4	Στατικές	S	A ή B	2.000.000
5	Περιβαλλοντικές	27	A	2.000.000
Σύνολο αμοιβής				24.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση του χρόνου των μετακινήσεων
- Βελτίωση της συνεκτικότητας του διευρυμένου δήμου.

ΕΡΓΟ: ΕΠΕΚΤΑΣΗ – ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης στον τομέα των τεχνικών υποδομών προκύπτει η αναγκαιότητα της επέκτασης του εσωτερικού δικτύου ύδρευσης σε εκείνα τα δημοτικά διαμερίσματα, στα οποία η κάλυψη δεν είναι καθολική. Πρόκειται για τμήματα των δημοτικών διαμερισμάτων Μεσσήνης (20%), Αναλήψεως (30%), Λευκοχώρας (10%), Λυκοτράφου (10%), Μαδένης (10%), Μαυρομματίου (10%), Νεοχωρίου (30%), Πιλαλίστρας (10%), Πιπερίτσας (10%) και Τριόδου (90%). Επιπλέον απαιτείται η αντικατάσταση των σωλήνων αμιαντοσιμέντου (υλικού επιβλαβούς για τη δημόσια υγεία) σε εκείνα τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί. Πρόκειται για το Αβραμιό (5.50 χλμ.), τη Βελίκα (15.00 χλμ.), το Καρτερόλι (3.00 χλμ.), τη Λευκοχώρα (1.50 χλμ.), τη Μάδενα (0.20 χλμ.), το Νεοχώρι (0.70 χλμ.), την Πιπερίτσα (7.00 χλμ.), το Σπιτάλι (1.00 χλμ.) και την Τρίοδο (1.00 χλμ.). Συνολικά το έργο απαιτεί την κατασκευή 15.00 περίπου χλμ. νέου εσωτερικού δικτύου ύδρευσης, καθώς και την αντικατάσταση 40.00 περίπου χλμ. σωλήνων αμιαντοσιμέντου από σωλήνες πλαστικού.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα απαραίτητο αφού αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων σε ένα τομέα που συνδέεται με την ικανοποίηση των βασικών τους αναγκών. Επιπλέον η ολοκλήρωση του δικτύου ύδρευσης, σε συνδυασμό με τη δημιουργία και των λοιπών δικτύων υποδομών, θα κάνει πιο ελκυστική τη μετακίνηση των κατοίκων και τη μόνιμη διαβίωση τους στα δημοτικά διαμερίσματα.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 175 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Αντικατάσταση σωλήνων αμιαντοσιμέντου - τοποθέτηση υδρομετρητών	130.000.000
2	Επέκταση εσωτερικού δικτύου	45.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 που αφορά την «προστασία του φυσικού και δομημένου (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος και την ορθολογικότερη διαχείριση των φυσικών πόρων», μέτρο 3.3 «διαχείριση υδάτινου δυναμικού».

- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος-ποιότητα ζωής», μέτρο 3.1 «βελτίωση και ανάπτυξη δικτύου ύδρευσης».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο είναι άμεσης προτεραιότητας αφού αφορά τη δημόσια υγεία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει τον καθορισμό του χρηματοδοτικού πλαισίου και την άμεση υλοποίηση των έργων. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής:

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου										
2	Αντικατάσταση σωλήνων αμιαντοσιμέντου – τοποθέτηση υδρομετρητών										
3	Επέκταση εσωτερικού δικτύου										

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Στις απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας περιλαμβάνονται η οριστικοποίηση των μελετών εφαρμογής (που ήδη εκπονούνται) και η έκδοση των τευχών δημοπράτησης των έργων. Μετά τις ενέργειες αυτές, ακολουθούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού και της ζωής των κατοίκων.
- Αποτελεσματικότερη διαχείριση των υδάτινων πόρων.
- Βελτίωση της τιμολογιακής πολιτικής του δήμου.

ΕΡΓΟ : ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα, πλην της έδρας Μεσσήνης, η κάλυψη των υποδομών αποχέτευσης ακαθάρτων πραγματοποιείται με στεγανείς δεξαμενές σε ποσοστό 100%. Το προτεινόμενο έργο περιλαμβάνει την κατασκευή συστήματος αποχέτευσης ακαθάρτων σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα και τη σύνδεση του με τη μονάδα Βιολογικού Καθαρισμού της Καλαμάτας.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι λόγοι για τους οποίους το έργο κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητο σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων στα δημοτικά διαμερίσματα, την ισόρροπη και αποτελεσματική πολιτική στον τομέα των απαραίτητων τεχνικών υποδομών και την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος του διευρυμένου δήμου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 732 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

ά/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	32.000.000
2	Κατασκευή αποχετευτικού συστήματος	700.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 που αφορά την «προστασία του φυσικού και δομημένου (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος και την ορθολογικότερη διαχείριση των φυσικών πόρων», μέτρο 3.2 «διαχείριση υγρών αποβλήτων».

- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος-ποιότητα ζωής», μέτρο 3.2 «βελτίωση και ανάπτυξη δικτύου αποχέτευσης».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής : Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Φάση έργου		ΕΤΟΣ								
		2001	2002	2003	2004	2005	2006			
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου									
2	Μελέτες									
3	Κατασκευή αποχετευτικού συστήματος									

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ) φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δή-

μος Μεσσηνίας να αναθέσει τη «Μελέτη αποχέτευσης δημοτικών διαμερισμάτων», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έ-τσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέ-τες :

α/ α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Υδραυλικών έργων	13	ΒήΓ	18.000.000
2	Χημικοτεχνικές	18	ΒήΓ	6.000.000
3	Τοπογραφικές	16	ΑήΒ	6.000.000
4	Περιβαλλοντικές	27	Α	2.000.000
Σύνολο αμοιβής				32.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελε-τών, ακολουθούν:

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ζωής των κατοίκων των δημοτικών διαμερισμάτων, αλλά και την αναβάθμι-ση του χώρου των οικισμών ως περιοχών κατοικίας.

ΕΡΓΟ : ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Σε ότι αφορά το δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων, στην έδρα Μεσσήνη έχει κατασκευασθεί τμήμα του δικτύου, μήκους 20 χλμ., που καλύπτει το 1/4 του συνόλου, με αποδέκτη την ανοιχτή θάλασσα. Η κάλυψη του δικτύου ομβρίων στα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα είναι 80% στο Αβραμιό, 40% στο Νεοχώρι Αριστομένους και από 10% στη Βελίκα και το Μαυρομμάτι Παμίσου. Η διάθεση τους είναι είτε επιφανειακή είτε διοχετεύονται δια μέσου ποταμών ή χειμάρρων. Στα υπόλοιπα Δ.Δ. δεν υπάρχει δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων, και διατίθενται όπως παραπάνω (ελεύθερα επιφανειακά ή μέσω ποταμών/ χειμάρρων). Το προτεινόμενο έργο αφορά την δημιουργία δικτύου αποχέτευσης ομβρίων υδάτων στο σύνολο των δημοτικών διαμερισμάτων του νέου δήμου. Πρόκειται συνολικά για 25.00 χλμ. δικτύου σε όλους τους οικισμούς.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων των οικισμών, καθώς και η προστασία του εδάφους από τη διάβρωση είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 114 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1.	Μελέτες	14.000.000
2	Κατασκευή συστήματος	100.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 που αφορά την «προστασία του φυσικού και δομημένου (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος και την ορθολογικότερη διαχείριση των φυσικών πόρων», μέτρο 3.2 «διαχείριση υγρών αποβλήτων».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος-ποιότητα ζωής», μέτρο 3.2 «βελτίωση και ανάπτυξη δικτύου αποχέτευσης».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ					
		2001	2002	2003	2004	2005	2006
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■					
2	ΜΕΛΕΤΕΣ		■	■			
3	Κατασκευή συστήματος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων				■	■	■

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη αποχέτευσης ομβρίων υδάτων δημοτικών διαμερισμάτων», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες:

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Υδραυλικών έργων	13	B	12.000.000 ι
2	Περιβαλλοντικές	27	A	2.000.000 ι

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν:

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ζωής των κατοίκων των δημοτικών διαμερισμάτων, αλλά και την αναβάθμιση του χώρου των οικισμών ως περιοχών κατοικίας.

ΕΡΓΟ : ΧΩΡΟΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Η διάθεση των απορριμμάτων του δήμου Μεσσήνης γίνεται σε ημιελεγχόμενο χώρο δυναμικότητας 5500 τμ/χρόνο και έκτασης 220 στρεμμάτων, με μόνες υποδομές την περίφραξη και την αντιπυρική ζώνη. Επιπλέον, δεν διαθέτει εγκεκριμένη άδεια χωροθέτησης, ενώ λόγω της υποδομής και της σύστασης του εδάφους (περατό), προκαλεί ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, της ατμόσφαιρας, αισθητική ρύπανση και υποβάθμιση του οικοσυστήματος. Ο Δήμος, προσβλέποντας στην οριστική διευθέτηση του θέματος των απορριμμάτων έχει προχωρήσει στις διαδικασίες δημιουργίας Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων, που αποτελεί έργο διαδημοτικής συνεργασίας και αναμένει την τελική απόφαση για τη χωροθέτηση του (η πιο πιθανή είναι η θέση «Βαλίτ» ανάμεσα στο Σπιτάλι και την Τρίοδο).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η οριστική λύση στο πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων, η μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων των οικισμών είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 280 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μ	100.000.000
2	Κατασκευή Χ.Υ.Τ.Α.	1.200.000.000
3	Εξοπλισμός	300.000.000
Σύνολο		1.600.000.000

ΕΠΤΑ) φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη Χ.Υ.Τ.Α.», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Υδραυλικών έργων	13	ΑήΒ	5.000.000
2	Περιβαλλοντικές	27	Γ	15.000.000
3	Στατικές	8	ΒήΓ	4.000.000
4	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	ΒήΓ	4.000.000
5	Τοπογραφικές	16	Α	2.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ζωής των κατοίκων της περιοχής.

ΕΡΓΟ :ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΩΡΟΥ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΡΙΜΜΑΤΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Η μέχρι σήμερα διάθεση των απορριμμάτων του δήμου Μεσσήνης γίνεται στη θέση «Λιμενικά», σε ημιελεγχόμενο χώρο έκτασης 220 στρεμμάτων που δεν διαθέτει εγκεκριμένη άδεια, με μόνες υποδομές την περίφραξη και την αντιπυρική ζώνη. Επιπλέον, λόγω της σύστασης του εδάφους (περατό), η διάθεση των απορριμμάτων προκαλεί ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, της ατμόσφαιρας, αισθητική ρύπανση και υποβάθμιση του οικοσυστήματος. Με τη δημιουργία Χ.Υ.Τ.Α. και την οριστική διευθέτηση του προβλήματος των απορριμμάτων, θα πρέπει να γίνει περιβαλλοντική αποκατάσταση και ανάπλαση της περιοχής.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων της περιοχής, είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 170 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	20.000.000
2	Κατασκευή έργου	150.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 που αφορά την «προστασία του φυσικού και δομημένου (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος και την ορθολογικότερη διαχείριση των φυσικών πόρων», μέτρο 3.1 «διαχείριση στερεών απορριμμάτων».

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 που αφορά την «προστασία του φυσικού και δομημένου (ανθρωπογενούς) περιβάλλοντος και την ορθολογικότερη διαχείριση των φυσικών πόρων», μέτρο 3.1 «διαχείριση στερεών απορριμμάτων».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος-ποιότητα ζωής», μέτρο 3.3 «βελτίωση και ανάπτυξη Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου										
2	Μελέτες										
3	Κατασκευή Χ.Υ.Τ.Α.										

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΤΑΠ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 3 «τεχνικές υποδομές - προστασία περιβάλλοντος-ποιότητα ζωής», μέτρο 3.8 «αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων και λοιπές αισθητικές παρεμβάσεις».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός ωστόσο του έργου περιλαμβάνει και την οριστική διευθέτηση του προβλήματος του Χ.Υ.Τ.Α. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου										
2	Μελέτες										
3	Αποκατάσταση χώρου <<Λιμενικά>>										

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη περιβαλλοντικής αποκατάστασης και ανάπτυξης χώρου

‘Λιμενικά’», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου)περιλαμβάνει τις εξής μελέτες:

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (€)
1	Περιβαλλοντικές	27	A	2.000.000
2	Ειδικές Αρχιτεκτονικές	7	Γ	8.000.000
3	Στατικές	8	B	4.000.000
4	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A ή B	2.000.000
5	Τοπογραφικές	16	A	2.000.000

Μετά την επιλογή των μελετητών, την ανάθεση και την οριστικοποίηση των μελετών, ακολουθούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων τον έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ζωής των κατοίκων της περιοχής.

ΕΡΓΟ : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Τα προβλήματα που παρουσιάζει ο τομέας της υγείας, στο χώρο του διευρυμένου δήμου Μεσσήνης εντοπίζονται κυρίως στα δημοτικά διαμερίσματα. Η ιατρική περίθαλψη παρέχεται σε αυτά με τη μορφή «κινητής» υπηρεσίας και με συχνότητα 1 φορά ανά εβδομάδα ή ανά 15 ημέρες. Επίσης υπάρχουν δημοτικά διαμερίσματα στα οποία η υπηρεσία δεν παρέχεται καθόλου, θεωρείται επιτακτική ανάγκη η παροχή των υπηρεσιών υγείας σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα τουλάχιστον με τακτικότητα μία φορά την εβδομάδα. Επιπλέον, υπάρχει πρόβλημα κτιριακής υποδομής και υλικού εξοπλισμού. Τα ιατρεία που υπάρχουν στα Δημοτικά Διαμερίσματα στεγάζονται σε αίθουσες των κοινοτικών καταστημάτων όπου οι συνθήκες στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι ακατάλληλες. Διαθέτουν μόνο ένα εξεταστικό κρεβάτι ενώ πολλές φορές δεν υπάρχει θέρμανση. Με το έργο προτείνεται η βελτίωση της ποιότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων (επισκευές, προμήθεια κλιματιστικών), καθώς και προμήθεια εξοπλισμού, όπου κρίνεται απαραίτητο.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων στα δημοτικά διαμερίσματα είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 30 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Επισκευές	10.000.000
2	Προμήθεια εξοπλισμού	20.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών κοινωνικών υποδομών», μέτρο «υποδομές υγείας-πρόνοιας»
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.2 «βελτίωση ανάπτυξη του κοινωνικού εξοπλισμού, πρόγραμμα και δράσεις κοινωνικ πολιτικής».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού σχετίζεται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργων περιλαμβάνει τον καθορισμό και την επιλογή του χρηματοδοτικού πλαισίου και τη άμεση υλοποίηση των επισκευών και την προμήθεια του εξοπλισμού. Με βάση το παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου										
2	Επισκευές										
3	Προμήθεια εξοπλισμού										

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν την αναλυτική καταγραφή των εργασιών επέμβασης που πρέπει να γίνουν σε κάθε κτίριο ή αίθουσα που στεγάζεται αγροτικό ιατρείο, καθώς και η λεπτομερής παρουσίαση και ανάλυση του προτεινόμενου υλικού εξοπλισμού. Την εργασία αυτή μπορούν να αναλάβουν οι υπηρεσίες του δήμου σε συνεργασία με το Κ.Υ. ή τα Π.Ι. στα οποία ανήκουν τα αγροτικά ιατρεία. Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Προκήρυξη Προμηθειών
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης για τους κατοίκους της περιοχής.

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΡΤΕΡΟΛΙΟΥ - ΑΒΡΑΜΙΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Όσον αφορά τις υπηρεσίες πρόνοιας, το πρόβλημα εστιάζεται στην συγκέντρωση το παιδικών σταθμών στην έδρα του δήμου με αποτέλεσμα την ανάγκη καθημερινής μετακίνησης των μικρών παιδιών από τα άλλα δημοτικά διαμερίσματα στη Μεσσήνη ή του αποκλεισμού τους από τέτοιου είδους κοινωνικές παροχές. Στα πλαίσια τη χωροταξικής στρατηγικής του δήμου, που περιλαμβάνει την επέκταση του κοινωνικού εξοπλισμού στην περιφέρεια του νέου δήμου, το έργο προτείνει τη κατασκευή δύο κτιρίων παιδικών σταθμών στα δημοτικά διαμερίσματα του Καρτερολίου (που θα εξυπηρετεί τα βόρεια Δ.Δ. - Τρίοδος, Πιπερίτσα, Μαυρομμάτι Πιλαλίστρα, Σπιτάλι) και του Αβραμιού (που θα εξυπηρετεί τα δυτικά Δ.Δ. - Λευκοχώρα, Λυκότραφος, Μάδενα, Νεοχώρι, Βελίκα, Ανάληψη).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου είναι η βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών πρόνοιας μέσω της ορθολογικής χωροταξικής κατανομής των μονάδων παιδικών σταθμών, η αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων των εξυπηρετούμενων κατοίκων προς την έδρα του δήμου, καθώς και η διευκόλυνση εισόδου στην αγορά εργασίας του γυναικείου πληθυσμού της περιφέρειας.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 44 εκατομμύρια δρχ., αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	4.000.000
2	Κατασκευή παιδικού σταθμού Καρτερολίου	20.000.000
3	Κατασκευή παιδικού σταθμού Αβραμιού	20.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών κοινωνικών υποδομών», μέτρο 1.3 «υποδομές υγείας - πρόνοιας».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.2 «βελτίωση και ανάπτυξη του κοινωνικού εξοπλισμού, πρόγραμμα και δράσεις κοινωνικής πολιτικής».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση των υπηρεσιών πρόνοιας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■									
2	Μελέτες		■	■							
3	Κατασκευή παιδικών σταθμών			■	■	■					

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ),

φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη κατασκευής παιδικών σταθμών», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες:

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δov)
1	Κτιριακών έργων	6	A	2.000.000
2	Στατικές	8	A	1.000.000
3	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A	1.000.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών πρόνοιας, την αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων των ενδιαφερομένων κατοίκων προς την έδρα και τη διευκόλυνση εισόδου του γυναικείου πληθυσμού των δημοτικών διαμερισμάτων στην αγορά εργασίας.

ΕΡΓΟ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΩΡΩΝ ΑΘΛΗΣΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Από την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης στον τομέα της εκπαίδευσης, της ποιότητας των εκπαιδευτικών μονάδων όλων των κατηγοριών και της χωροταξικής τους κατανομής τα κύρια συμπεράσματα είναι δύο:

1. Το πρώτο έχει σχέση με τις εγκαταστάσεις και την υλικοτεχνική υποδομή, των οποίων η βελτίωση και αναβάθμιση κρίνεται απαραίτητη και άμεση.
2. Το δεύτερο έχει σχέση με τη χωροταξική κατανομή των εκπαιδευτικών μονάδων στη γεωγραφική περιφέρεια του δήμου και εμπλέκει όλες τις παραμέτρους ανάπτυξης των δημοτικών διαμερισμάτων, βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων, και ορθολογικής διαχείρισης των τοπικών πόρων.

Το προτεινόμενο έργο αναλαμβάνει να καλύψει τις ανάγκες συντήρησης των κτιρίων και αναβάθμισης της υλικοτεχνικής υποδομής. Πιο συγκεκριμένα :

1. Δημοτικό σχολείο Καρτερολίου-1^ο Μεσσήνης : Συντήρηση. (για το 1^ο δημοτικό Μεσσήνης, αντικατάσταση της συσκευής προβολών).
2. Δημοτικά σχολεία Ανάληψης - Αβραμιού-Λευκοχώρας-3^ο Μεσσήνης: Συντήρηση και μικροεπισκευές.
3. Δημοτικό σχολείο Βελίκας : Εξωτερικό βάψιμο, προσθήκη στεγάστρου, ολοκλήρωση της περιφράξης, περιποίηση του προαύλιου χώρου και της παιδικής χαράς.
4. 2ο και 4ο Δημοτικό σχολείο Μεσσήνης : Επισκευή των 2 αιθουσών που είναι εκτός λειτουργίας. Οι αίθουσες αυτές είναι προσθήκη στο βασικό κτίριο. Η κατασκευή τους δεν έχει γίνει σωστά με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν προβλήματα διαρροών. Επιπλέον δεν έχουν φωτισμό και θέρμανση.

Πρέπει να τονισθεί ότι η πλειοψηφία των παραπάνω σχολείων δε διαθέτει σύγχρονο εκπαιδευτικό εξοπλισμό (φωτοτυπικό μηχάνημα, συσκευές τηλεόρασης, video, προβολών, όργανα πειραμάτων Φυσικής - Χημείας). Στα σχολεία εκτός της έδρας απαραίτητη κρίνεται και η δημιουργία χώρων άθλησης.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και η αναβάθμιση της ποιότητας μαθητείας των νεαρών κατοίκων στα δημοτικά διαμερίσματα είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 70 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Επισκευές	15.000.000
2	Προμήθεια εξοπλισμού	35.000.000
3	Κατασκευή χώρων άθλησης	20.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών κοινωνικών υποδομών», μέτρο 1.4 «υποδομές εκπαίδευσης».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ: Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.6 «βελτίωση, επέκταση ή κατασκευή εκπαιδευτικής υποδομής».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού σχετίζεται με τη βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης των μαθητών της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει τον καθορισμό και την επιλογή του χρηματοδοτικού πλαισίου και την άμεση υλοποίηση των επισκευών, την προμήθεια του εξοπλισμού και την κατασκευή των χώρων άθλησης. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής:

Φάση έργου	ΕΤΟΣ					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου						
2 Επισκευές						
3 Προμήθεια εξοπλισμού						
4 Κατασκευή χώρων άθλησης						

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν την αναλυτική καταγραφή των εργασιών επέμβασης που πρέπει να γίνουν σε κάθε κτίριο ή αίθουσα των εκπαιδευτικών μονάδων, καθώς και η λεπτομερής παρουσίαση και ανάλυση του προτεινόμενου υλικού εξοπλισμού. Την εργασία αυτή μπορούν να αναλάβουν οι υπηρεσίες του δήμου σε συνεργασία με τις διευθύνσεις των κατηγοριών της εκπαίδευσης. Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Προκήρυξη Προμηθειών
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών

- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης για τους μαθητές της περιοχής.

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΤΗΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΒΡΑΜΙΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αφορά το δεύτερο σκέλος των αναγκών των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης στο γεωγραφικό χώρο του νέου δήμου, αυτό της ορθολογικής και γονιμότερης χωροταξικής κατανομής των σχολικών μονάδων. Κύριο συμπέρασμα της ανάλυσης στο επίπεδο της διαμόρφωσης του οικιστικού δικτύου και στόχος για την χωροταξική στρατηγική και αναπτυξιακή πολιτική του δήμου, είναι η δημιουργία ενός δεύτερου πόλου ανάπτυξης στο γεωγραφικό χώρο του δήμου, στο δημοτικό διαμέρισμα του Αβραμιού. Ένα δεύτερο ημι-αστικό κέντρο ήσσονος σημασίας που θα συγκεντρώνει βασικές εξυπηρετήσεις για τους κατοίκων των δυτικών δημοτικών διαμερισμάτων (Λευκοχώρα, Λυκότραφος, Μάδενα, Νεοχώρι, Βελίκα, Ανάληψη). Στις εξυπηρετήσεις αυτές περιλαμβάνεται εκτός από τον παιδικό σταθμό και το μικρό αθλητικό κέντρο, η δημιουργία μιας μονάδας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των μαθητών της περιοχής ενδιαφέροντος (δυτικά Δ.Δ.) και την αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων προς την έδρα των ίδιων και των οικογενειών τους.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου είναι η βελτιστοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης μέσω της ορθολογικής χωροταξικής κατανομής των εκπαιδευτικών μονάδων, η αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων των εξυπηρετούμενων κατοίκων προς την έδρα του δήμου, καθώς και η συμβολή στην ορθολογικότερη χωροταξική και οικιστική στρατηγική του δήμου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 87 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	7.000.000
2	Κατασκευή Γυμνασίου - Λυκείου Αβραμιού	80.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΠΕΠ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 1 που αφορά την «ενίσχυση και βελτίωση των βασικών κοινωνικών υποδομών», μέτρο 1.4 «υποδομές εκπαίδευσης».
- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.6 «βελτίωση, επέκταση κατασκευή εκπαιδευτικής υποδομής».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής:

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■									
2	Μελέτες		■	■							
3	Κατασκευή κτιρίου Γυμνασίου - λυκείου			■	■	■					

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε οποιαδήποτε μορφή χρηματοδότησης ενταχθεί τελικώς το έργο (Π.Ε.Π ή ΤΑΠ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΕΠΤΑ), φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη κατασκευής κτιρίου Γυμνασίου - Λυκείου», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Κτιριακών έργων	6	A	4.000.000
2	Στατικές	8	AήB	2.000.000
3	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A	1.000.000
Σύνολο αμοιβής				7.000.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, την αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων των ενδιαφερομένων κατοίκων προς την έδρα και τη ορθολογικότερη κατανομή των σχολικών μονάδων στο δήμο.

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Τα προβλήματα στον τομέα του αθλητισμού εντοπίζονται κυρίως στην έλλειψη εκείνων των υποδομών, που επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών των κατοίκων του δήμου. Στη Μεσσήνη, ενώ υπάρχουν οι δυνατότητες για την ανάπτυξη των αθλημάτων πισίνας δεν υπάρχει ο κατάλληλος χώρος, με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι να μετακινούνται στην Καλαμάτα. Το προτεινόμενο έργο έχει σκοπό να καλύψει το υπάρχον κενό και να ικανοποιήσει ένα χρόνιο αίτημα των κατοίκων της περιοχής.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου είναι η ικανοποίηση των κατοίκων της περιοχής σε σχέση με της αθλητικές υποδομές και η αποφυγή των μετακινήσεων των εξυπηρετούμενων αθλητών προς την έδρα του νομού.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 54 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	Μελέτες	4.000.000
2	Κατασκευή κολυμβητηρίου	50.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.3 «βελτίωση και ανάπτυξη αθλητικής υποδομής, προγράμματα και δράσεις αθλητισμού».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση της αθλητικής υποδομής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής:

Φάση έργου		ΕΤΟΣ											
		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■											
2	Μελέτες		■	■									
3	Κατασκευή Κολυμβητηρίου				■	■	■						

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ, φορέας χρηματοδότησης είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη κατασκευής κολυμβητηρίου», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής με-

λέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Κτιριακών έργων	6	A	2.000.00
2	Στατικές	8	A	1.000.000
3	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A	1.000.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση των εξυπηρετήσεων άθλησης, την ανάπτυξη των αθλημάτων πισίνας στο δήμο και την αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων των ενδιαφερομένων κατοίκων προς την έδρα του νομού.

ΕΡΓΟ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΒΡΑΜΙΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Οι προτάσεις για τον αθλητισμό, όπως και για τους υπόλοιπους τομείς του κοινωνικού εξοπλισμού, αφορούν το επίπεδο της βελτίωσης και αναβάθμισης των υπαρχόντων αθλητικών εγκαταστάσεων και εκείνο της σωστής χωροθέτησής τους για την ορθολογικότερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των κατοίκων. Το πρόβλημα και σε αυτή την περίπτωση έχει σχέση με την κακή κατάσταση των υπαρχόντων υποδομών καθώς και με την ανάγκη μετακίνησης στην έδρα του δήμου για την βέλτιστη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων άθλησης. Η ανάγκη για τη δημιουργία ενός δεύτερου μικρού αλλά άρτια εξοπλισμένου αθλητικού κέντρου στο χώρο της περιφέρειας του δήμου είναι επιβεβλημένη. Σύμφωνα με τη αυτή λογική προτείνεται να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο, μικρού μεγέθους αθλητικό κέντρο στο Αβραμιά, που θα περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου (αναβάθμιση του υπάρχοντος) και κατασκευή κλειστού γυμναστηρίου για την εξυπηρέτηση των αθλημάτων σάλας, με όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό μιας τέτοιας εγκατάστασης. Το γυμναστήριο προβλέπεται να εξυπηρετήσει όλα τα γειτονικά δημοτικά διαμερίσματα, ενώ οι διάφοροι σύλλογοι θα μπορούν να επωφεληθούν από τις άρτιες εγκαταστάσεις μέσα από την ορθολογική κατανομή του χρόνου εξυπηρέτησης του καθενός από αυτούς.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η αποφυγή των μετακινήσεων των εξυπηρετούμενων αθλητών προς την έδρα του δήμου, καθώς και η ορθολογικότερη κατανομή των υποδομών αθλητισμού στο γεωγραφικό χώρο του δήμου, είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	μελέτες	7.500.000
2	κατασκευή αθλητικού κέντρου	100.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.3 «βελτίωση και ανάπτυξη αθλητικής υποδομής, προγράμματα και δράσεις αθλητισμού».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση της αθλητικής υποδομής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου										
2	Μελέτες										
3	Κατασκευή αθλητικού κέντρου										

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ, φορέας χρηματοδότησης είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη κατασκευής αθλητικού κέντρου», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετιών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (€οχ)
1	Κτιριακών έργων	6	A	3.500.000
2	Στατικές	8	AήB	2.500.000
3	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	AήB	1.500.000
Σύνολο αμοιβής				7.500.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση των εξυπηρετήσεων άθλησης, την ορθολογική κατανομή των υποδομών στο δήμο και την αποφυγή των καθημερινών μετακινήσεων των ενδιαφερομένων κατοίκων προς τη Μεσσήνη.

ΕΡΓΟ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση της ενέργειας:

Ο δήμος Μεσσήνης διαθέτει μία και μοναδική βιβλιοθήκη στην έδρα, η οποία σήμερα υπολειτουργεί. Το προτεινόμενο έργο αφορά την αισθητική αναβάθμιση του χώρου της υπάρχουσας βιβλιοθήκης μέσω αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων και την προμήθεια σύγχρονης υλικοτεχνικής υποδομής προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των κατοίκων της περιοχής.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Επειδή ο θεσμός των βιβλιοθηκών είναι απαραίτητος για την προώθηση της πολιτιστικής και πνευματικής ζωής του τόπου η βελτίωση των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού της υπάρχουσας υποδομής κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητη.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 43 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	μελέτες	3.000.000
2	προμήθεια εξοπλισμού	20.000.000
3	βελτίωση εγκαταστάσεων βιβλιοθήκης	20.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.4 «βελτίωση και ανάπτυξη πολιτιστικής υποδομής, προγράμματα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση της πνευματικής και πολιτιστικής δραστηριότητας των κατοίκων της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση

των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ								
		2001	2002	2003	2004	2005	2006			
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου									
2	Μελέτες									
3	Βελτίωση των εγκαταστάσεων βιβλιοθήκης									

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ, φορέας χρηματοδότησης είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Βελτίωση εγκαταστάσεων βιβλιοθήκης», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (€ρχ)
1	Ειδικές Αρχιτεκτονικές	7	ΑήΒ	2.500.000
2	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A	500.000
Σύνολο αμοιβής				3.000.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών και την αναβάθμιση της πνευματικής ζωής των κατοίκων.

ΕΡΓΟ: ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΕ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Η περιοχή του δήμου Μεσσήνης είναι πλούσια σε παράδοση καθώς και πολιτιστικό και λαογραφικό υλικό. Η συγκέντρωση και η προβολή του υλικού αυτού είναι απαραίτητη προκειμένου να παρουσιαστεί η πολιτιστική κληρονομιά του δήμου στον τομέα της λαογραφίας και να αναβαθμιστεί πολιτιστικά και τουριστικά η περιοχή. Με δεδομένη την ανάγκη της αξιοποίησης των κτιρίων των δημοτικών σχολείων των οικισμών, των οποίων η λειτουργία έχει ανασταλεί, το έργο προτείνει τη μετατροπή ενός από τα κτίρια αυτά σε μουσείο πολιτιστικής ιστορίας και λαογραφίας της περιοχής, (πρόκειται για τα δημοτικά σχολεία της Μάδενας, του Μαυρομματίου, του Νεοχωρίου, της Πιλαλίστρας, του Σπιταλίου και της Τριόδου).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η συγκέντρωση και προστασία του λαογραφικού υλικού και η προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του δήμου είναι οι σημαντικότεροι λόγοι με τους οποίους τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 39 εκατομμύρια δρχ., που αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	μελέτες	4.000.000
2	κατασκευή λαογραφικού μουσείου	35.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.4 «βελτίωση και ανάπτυξη πολιτιστικής υποδομής, προγράμματα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής:

Φάση έργου		ΕΤΟΣ							
		2001	2002	2003	2004	2005	2006		
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου								
2	Μελέτες								
3	Κατασκευή λαογραφικού μουσείου								

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ, φορέας χρηματοδότησης είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη μετατροπής κτιρίου δημοτικού σχολείου σε λαογραφικό μουσείο», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/ α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Μελετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (δρχ)
1	Ειδικές Αρχιτεκτονικές	7	ΑήΒ	2.500.000
2	Στατικές	δ	A	1.000.000
3	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A	500.000
Σύνολο αμοιβής				4.000.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών, και την τουριστική και πολιτιστική προβολή της περιοχής.

ΕΡΓΟ: ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Η έλλειψη πολιτιστικών υποδομών από τα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου και ανάγκη της αξιοποίησης των κτιρίων των δημοτικών σχολείων των οικισμών, η οποία η λειτουργία έχει ανασταλεί, καθιστά αναγκαία την προσπάθεια, μέσω 1 μετατροπής και αλλαγής χρήσης των κτιρίων, δημιουργίας αιθουσών συγκέντρωσης και ψυχαγωγίας των κατοίκων των δημοτικών διαμερισμάτων.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η προσπάθεια αναβάθμισης της πολιτιστικής και κοινωνικής ζωής των κατοίκων των δημοτικών διαμερισμάτων είναι ο σημαντικότερος λόγος με τον οποίο τεκμηριώνει η σκοπιμότητα του συγκεκριμένου έργου.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 68 εκατομμύρια δρχ., π(αναλύονται ως ακολούθως:

α/α	Κατηγορία	Προϋπολογισμός
1	μελέτες	8.000.000
2	κατασκευή πνευματικών κέντρων	60.000.000

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση του έργου προβλέπονται:

- Χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ : Ειδικότερα το υποπρόγραμμα 4 «κοινωνικές, πολιτιστικές και λοιπές υποδομές και πολιτικές», μέτρο 4.4 «βελτίωση και ανάπτυξη πολιτιστικής υποδομής, προγράμματα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης».

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο θεωρείται άμεσης προτεραιότητας αφού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής της περιοχής. Ο προγραμματισμός του έργου περιλαμβάνει την οριστικοποίηση των μελετών και την άμεση υλοποίηση της κατασκευής. Με βάση τα παραπάνω, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης διαμορφώνεται ως εξής :

Φάση έργου		ΕΤΟΣ									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006				
1	Καθορισμός και επιλογή χρηματοδοτικού πλαισίου	■									
2	Μελέτες		■	■							
3	Κατασκευή πνευματικών κέντρων			■	■	■					

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Για τη χρηματοδότηση μέσω του ΕΠΤΑ, φορέας χρηματοδότησης είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και φορέας υλοποίησης του έργου είναι ο Δήμος Μεσσήνης.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας αφορούν τις προβλεπόμενες μελέτες για την προκήρυξη και κατασκευή του έργου. Για το λόγο αυτό θα πρέπει ο Δήμος Μεσσήνης να αναθέσει τη «Μελέτη μετατροπής κτιρίων δημοτικών σχολείων σε πνευματικά κέντρα», με τη διαδικασία της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε ενδιαφερόμενους μελετητές εγγεγραμμένους στο ισχύον Μητρώο Μελετητών. Το αντικείμενο της μελέτης έτσι όπως περιγράφεται (βλ. περιγραφή-ανάλυση έργου) περιλαμβάνει τις εξής μελέτες :

α/α	Επιμέρους Μελέτες	Κατηγορία Με- λετών	Απαιτούμενη τάξη πτυχίου	Προεκτιμώμενη αμοιβή (€)
1	Κτιριακών έργων	6	ΑήΒ	5.000.000
2	Στατικές	8	ΑήΒ	2.000.000
3	Ηλεκτρομηχανολογικές	9	A	1.000.000
Σύνολο αμοιβής				8.000.000

Οι επόμενες ενέργειες αφορούν :

- Προκήρυξη Έργων
- Επιλογή αναδόχων και ανάθεση
- Έναρξη εργασιών
- Παραλαβή έργου

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου αφορούν τη βελτίωση των πολιτιστικών υποδομών, και της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής.

Υποπρόγραμμα 2: Υποστήριξη της τοπικής οικονομίας

Τομέας: Ανθρώπινο Δυναμικό

ΕΡΓΟ: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην στήριξη της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού του δήμου Μεσσήνης. Το έργο αυτό προτείνεται να το αναλάβει η υφιστάμενη Δημοτική Αναπτυξιακή Επιχείρηση. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης με ενέργειες που θα αφορούν:
 - Νέα Γεωργία (Βιολογικές καλλιέργειες)
 - Τουρισμό
 - Ενίσχυση επιχειρηματικότητας

Οι παραπάνω ενέργειες επιμόρφωσης αναλύονται σε ειδικά χωριστά τεχνικά δελτία, το καθένα στον αντίστοιχο τομέα που αφορά.

- διάγνωση της αγοράς εργασίας παρακολούθηση και καταγραφή των προβλημάτων στην τοπική αγορά εργασίας που θα περιλαμβάνει:
 - ελλείπουσες ειδικότητες
 - ζητούμενες ειδικότητες
 - εντοπισμός ειδικών ομάδων πληθυσμού (γυναίκες, νέοι, ΑΜΕΑ, τσιγγάνοι κλπ.)
 - τήρηση στοιχείων που αφορούν στην κατάσταση της απασχόλησης στην επικράτεια του Δήμου
- ενημέρωση των κατοίκων για θέματα επιμόρφωσης και ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού και προβολή των σχετικών θεμάτων
- δημιουργία πληροφοριακής υποδομής (data bank) : Ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της Αναπτυξιακής επιχείρησης του θα είναι σε θέση να τηρεί αυτό το μηχανογραφικό σύστημα, να συνδέεται με αντίστοιχα ελληνικά και ευρωπαϊκά συστή-

ματα και με βάση αυτό να σχεδιάζει δράσεις, να επεξεργάζεται πολιτικές και να πληροφορεί τους κατοίκους του Δήμου για τα σχετικά θέματα.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα βελτιώσει την δυνατότητα συγκέντρωσης και επεξεργασίας των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής
- Θα συμβάλει στον καλύτερο σχεδιασμό και προγραμματισμό των έργων που σχετίζονται με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
- Θα δώσει την δυνατότητα άμεσης και αξιόπιστης παροχής πληροφοριών προς τους δημότες ή τους τυχόν ενδιαφερόμενους επενδυτές

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 100,0 εκ. δρχ. για την πενταετία 2001-2006 και αναλύονται σε 20,0 εκ. δρχ. ανά έτος εφαρμογής του προγράμματος:

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση θα γίνει από το ΠΕΠ Πελοποννήσου και από την κοινοτική πρωτοβουλία Equal (Υπουργείο Εργασίας).

Τα Μέτρα στα οποία διαρθρώνεται το Υποπρόγραμμα του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, είναι τα εξής:

Μέτρο 6.1: Υποδομές Εκπαίδευσης (14 Δις 56,3 %)

Μέτρο 6.2: Ανάπτυξη - βελτίωση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού (3 Δις 12,5%)

Μέτρο 6.3 : Ολοκληρωμένες δράσεις υπέρ των ανέργων σε θυλάκους ανεργίας (3 Δις 12,5%)

Μέτρο 6.4: Ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών υποστήριξης (4 Δις 16,7 %)

Ο κεντρικός στόχος της κοινοτικής πρωτοβουλίας Equal είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν άδικες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. άνεργοι, νέοι, γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ.), για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Ως επιλέξιμοι φορείς θεωρούνται εκείνοι που έχουν γεωγραφική ή τομεακή αρμοδιότητα, ανάλογα με τους στόχους και το περιεχόμενο των προτεινόμενων προγραμμάτων.

Τέτοιοι φορείς μπορεί να είναι η τοπική και νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, η περιφερειακή διοίκηση, ιδιωτικές επιχειρήσεις, συλλογικές οργανώσεις, οργανώσεις εκπροσώπησης των ομάδων του πληθυσμού που εντάσσονται στο πρόγραμμα κλπ. Σε κάθε περίπτωση οι φορείς αυτοί πρέπει να συστήσουν μία Αναπτυξιακή Σύμπραξη, να σχεδιάσουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης και να συνάψουν διακρατική συνεργασία με αντίστοιχους φορείς τουλάχιστον ενός άλλου Κράτους -Μέλους. Δυνατή, υπό προϋποθέσεις, είναι και η συμμετοχή και μη κοινοτικών Κρατών - Μελών. Οι επιλέξιμες ενέργειες ορίζονται στα παρακάτω θεματικά πεδία:

- Απασχολησιμότητα
- Ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος
- Προσαρμοστικότητα
- Ίσες ευκαιρίες

Οι ειδικότερες επιλέξιμες ενέργειες είναι:

- Επαγγελματική κατάρτιση
- Ενισχύσεις στην απασχόληση
- Δημιουργία θέσεων απασχόλησης
- Δημιουργία δομών και συστημάτων υποστήριξης
- Συνοδευτικές ενέργειες
- Πληροφόρηση - Ευαισθητοποίηση

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της Αναπτυξιακής του Επιχείρησης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου και το Υπουργείο Εργασίας κατά περίπτωση.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Επιχείρησης
- Μελέτη της τοπικής αγοράς εργασίας
- Μελέτη μηχανογραφικής υποστήριξης του πληροφοριακού συστήματος
- Επιλογή στελεχών που θα υλοποιήσουν το έργο (εκτιμάται ότι δύο άτομα είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του έργου)
- Επιλογή ενεργειών για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
- Κατάρτιση προγράμματος ενημέρωσης και προβολής
- Υποβολή πρότασης

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα προσδιορίζονται ως εξής:

- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού
- Αύξηση της απασχόλησης στον Δήμο Μεσσήνης
- Ενίσχυση των εισοδημάτων των κατοίκων του Δήμου

Τομέας: Γεωργία-Κτηνοτροφία

ΕΡΓΟ: ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΕΥΟΝΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αφορά την υλοποίηση ενεργειών που στοχεύουν στην αξιολόγηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των κύριων αγροτικών προϊόντων της περιοχής του Δήμου Μεσσήνης (ελαιόλαδο, επιτραπέζιες ελιές, σταφίδες, κρασί, ξερά σύκα, ορισμένα εσπεριδοειδή, πατάτες, κρέας και γαλακτομικά προϊόντα, κλπ.), την ανάδειξη τους μέσω συντονισμένων ενεργειών προώθησης και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την αποτελεσματική προβολή τους τόσο σε τοπικό (Νομός Μεσσηνίας) όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Μέχρι στιγμής δεν έχει πραγματοποιηθεί καμιά σχετική ενέργεια για την βελτίωση της θέσεως των τοπικών αγροτικών προϊόντων στην τοπική ή την εθνική αγορά. Τα προϊόντα διατίθενται στο σύνολο τους σχεδόν χύμα, χωρίς καμιά τυποποίηση και με πλήρη απουσία διαδικασιών προβολής και προώθησης.

β. Η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων της Μεσσήνης είναι ιδιαίτερα περιορισμένη, παρόλο που τα περισσότερα εξ' αυτών είναι πολύ καλής ποιότητας (ελαιόλαδο, σταφίδες, σύκα, εσπεριδοειδή, κηπευτικά, πατάτες, τυροκομικά, κλπ.) και θα μπορούσαν να έχουν κυρίαρχη θέση ειδικά στην τοπική αγορά.

γ. Τα υφιστάμενα αλλά και τα προσεχή χρηματοδοτικά πλαίσια δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη ανάλογων πρωτοβουλιών, ώστε να βελτιωθεί τόσο το εισόδημα των παραγωγών όσο και οι σχετικές διαδικασίες μεταποίησης και τυποποίησης με στόχο την διακίνηση επώνυμων αγροτικών προϊόντων ποιότητας.

δ. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις τοπικών αγροτικών προϊόντων με μεγάλη σημασία για το εισόδημα των γεωργών, οι οποίες πρέπει να αξιοποιηθούν μέσω διαδικασιών προβολής και προώθησης, είναι το ελαιόλαδο, οι επιτραπέζιες ελιές, τα αποξηραμένα σύκα, η σταφίδα, οι πατάτες Μεσσήνης, κλπ.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 200 έως 800 εκατομμύρια, αναλόγως της κλίμακας και του είδους των σχετικών παρεμβάσεων και

σύμφωνα με τα πορίσματα σχετικής μελέτης που θα υποδείξει τις ανάγκες λεπτομερώς ανά δραστηριότητα και γεωργικό προϊόν.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

Άξονας παρέμβασης "Ενέργειες υποστήριξης του γεωργικού τομέα", Δράσεις:

α. Προώθηση - προβολή αγροτικών προϊόντων.

β. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός δομών και υποδομών για βελτίωση της ποιότητας προϊόντων και διασφάλισης της δημόσιας υγείας.

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

Πρόγραμμα LEADER (Υπουργείο Γεωργίας) για ενέργειες αγροτικής καινοτομίας, τεχνικής-μηχανολογικής υποστήριξης, αξιοποίησης και εμπορίας γεωργικής παραγωγής και βιολογικών προϊόντων, διατήρησης και βελτίωσης του περιβάλλοντος, κλπ.
Πρόγραμμα Προώθησης και Σήμανσης Προϊόντων Ποιότητας (Υπουργείο Γεωργίας, Καν. 2081/92 ΕΟΚ).

Καθεστώς ενισχύσεων για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (Καν. 951/97 ΕΚ).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		Χρόνος υλοποίησης		
		2001	2002	2003
1	Εκπόνηση μελέτης ανά προϊόν ή δράση Επιλογή παρεμβάσεων προτεραιότητας προς χρηματοδότηση	< >		
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Δήμος Μεσσήνης, Ομάδες Παραγωγών, Συνεταιρισμοί, κλπ.

Υπουργείο Γεωργίας και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικών μελετών.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές στην ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσήνης αφού καλύπτεται ένα σημαντικό κενό στις δραστηριότητες που σχετίζονται με 1 γεωργικό τομέα (προβολή και προώθηση αγροτικών προϊόντων), διευκολύνεται ομαλή απορρόφηση των γεωργικών προϊόντων ποιότητας και δημιουργούνται προϋποθέσεις για την αύξηση της ζήτησης τους από την αγορά και άρα βελτίωσης των τιμών που επιτυγχάνουν. Επίσης δίνεται μεσοπρόθεσμα η δυνατότητα απορρόφησης πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού και επιλύονται σημαντικά προβλήματα διάθεσης των γεωργικών προϊόντων και αύξησης του εισοδήματος των παραγωγών στο Δήμο Μεσσήνης.

ΕΡΓΟ: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ - ΦΟΡΕΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το προτεινόμενο έργο περιλαμβάνει την αναβάθμιση των υποδομών και την ενίσχυση της λειτουργίας των ιδρυμάτων και των φορέων γεωργικής έρευνας και εκπαίδευσης που δραστηριοποιούνται στην περιοχή Μεσσηνίας και είναι σε θέση να υποστηρίξουν τις προτεραιότητες που θέτει ο Δήμος Μεσσήνης για την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα. Αναμένεται κατ' αυτόν τον τρόπο να υποστηριχθούν δράσεις όπως η διαχείριση των αποβλήτων ελαιοτριβείων και η αξιοποίηση τους, προώθηση εφαρμογών και μεθοδολογίας βιολογικής καλλιέργειας δενδρωδών και κηπευτικών, βελτίωση της ποιότητας γεωργικών προϊόντων και διασφάλιση της δημόσιας υγείας, προστασία περιβάλλοντος και διαφύλαξη φυσικών πόρων, ανάπτυξη τεχνικών ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, κλπ. Παράλληλα θα ενισχυθούν οι υποδομές για την εκπαίδευση και πληροφόρηση των αγροτών τόσο στα προαναφερθέντα ζητήματα όσο και στους υπόλοιπους τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι αγρότες της περιοχής αλλά και σε εκείνους που προωθούνται ως προσοδοφόροι και δυναμικοί. Επίσης στο πλαίσιο των ενεργειών εκπαίδευσης προβλέπεται να δημιουργηθούν πιλοτικά-επιδεικτικά έργα στα οποία θα συμμετέχουν οι ενδιαφερόμενοι αγρότες ώστε να εξασφαλίζεται η απόκτηση γνώσης και εμπειριών που θα μπορούν να τύχουν άμεσης εφαρμογής στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Κρίνεται ως απολύτως απαραίτητη η διασύνδεση της γεωργικής έρευνας με τις εφαρμογές στους αγρούς και με την υποστήριξη των αγροτών στην περιοχή του Δήμου Μεσσήνης.

β. Μέχρι στιγμής, παρόλο που σε μικρή απόσταση από τη Μεσσήνη (Καλαμάτα) εδρεύει και δραστηριοποιείται με επιτυχία το Ινστιτούτο Ελαίας & Οπίων (Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας) δεν έχει σημειωθεί κανενός τύπου συνεργασία μεταξύ αυτού και παραγωγικών φορέων της περιοχής.

γ. Οι ερευνητικές προτεραιότητες του Ινστιτούτου Ελαίας & Οπ/κων συνάδουν με τα αναπτυξιακά σχέδια του Δήμου Μεσσήνης στον πρωτογενή τομέα και τα αποτελέσματα από τις σχετικές δραστηριότητες του μπορούν να υποστηρίξουν άμεσα και αποτελεσματικά τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις της περιοχής.

δ. Σημειώνεται ως ιδιαίτερα πλημμελής έως ανύπαρκτη η πληροφόρηση - εκπαίδευση των αγροτών σχετικά με τις νέες εξελίξεις στη σύγχρονη γεωργία, τις νέες αποδοτικές μεθοδολογίες καλλιέργειας, την δυναμική νέων προσοδοφόρων καλλιεργειών, τεχνικές αναδιάρθρωσης υφιστάμενων καλλιεργειών με χαμηλή παραγωγικότητα, την περιβαλλοντικά φιλική άσκηση της γεωργίας με την εφαρμογή μεθόδων ολοκληρωμένης καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών, κλπ. Συνεπώς η αναγκαιότητα δημιουργίας υποδομών εκπαίδευσης (κτιριακά, επιδεικτικά έργα, κλπ.) είναι ιδιαίτερα σημαντική.

ε. Οι επενδύσεις που προτείνονται να εφαρμοστούν (όπως π.χ. βελτίωση των εργαστηριακών και άλλων υποδομών των ερευνητικών κέντρων, δημιουργία επιδεικτικών αγροκτημάτων, υλοποίηση προσανατολισμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κλπ.) εμπίπτουν πλήρως στους στόχους χρηματοδοτικών πλαισίων και είναι σχετικά χαμηλού ύψους δαπάνης με μεγάλη ανταποδοτικότητα.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 600 έως 1 εκατομμύρια, αναλόγως της έκτασης που θα λάβουν οι προτεινόμενες παρεμβάσεις κατόπιν σχετικής μελέτης που θα τις υποδείξει λεπτομερώς.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

1. Άξονας Παρέμβασης «Ενέργειες υποστήριξης του γεωργικού τομέα», Δράσεις

α. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός δομών και υποδομών για βελτίωση ποιότητας προϊόντων και διασφάλισης της δημόσιας υγείας.

β. Ανάπτυξη δεδομένων για την εφαρμογή μεθόδων ταχείας διάγνωσης-

καταπολέμησης εχθρών, ασθενειών και ζιζανίων. Ανάπτυξη δικτύου πληροφόρησης σε θέματα φυτοπροστασίας.

γ. Κατασκευές, επεκτάσεις, βελτιώσεις, εκσυγχρονισμοί κτιριακών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων (Ιδρυμάτων, Σταθμών, Κέντρων κλ.π..) για εφαρμογή οδηγιών και κανονισμών της Ενιαίας Κοινοτικής Αγοράς.

δ. Ενίσχυση προγραμμάτων και υποδομών για την έρευνα.

2 Άξονας Παρέμβασης "Παρεμβάσεις στον ανθρώπινο παράγοντα", Δράσεις: Αναβάθμιση εκπαίδευσης - Επέκταση του δικτύου των τεχνικών εκπαιδευτηρίων και ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης τους.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		Χρόνος υλοποίησης		
		2001	2002	2003
1	Εκπόνηση μελέτης Επιλογή παρεμβάσεων προτεραιότητας προς χρηματοδότηση	< >		
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Δήμος Μεσσήνης - Ινστιτούτο Ελαίας & Οπ/κων Καλαμάτας και Διεύθυνση Γεωργίας Μεσσηνίας.

Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για το Δήμο Μεσσήνης, αφού πρόκειται να δημιουργηθούν οι απαραίτητες και αναγκαίες ερευνητικές και εκπαιδευτικές υποδομές, οι οποίες θα υποστηρίξουν την υλοποίηση πειραματικών έργων προσαρμοσμένων στις γεωργικές ανάγκες της περιοχής επιδεικτικών αγρών και θερμοκηπίων, μέσων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, κλπ. Κατ' αυτόν τον τρόπο αναμένεται να εξασφαλιστεί η υποστήριξη ερευνητικών και επιστημονικών ομάδων στα έργα προτεραιότητας του Δήμου στον γεωργικό τομέα, θ(επιτευχθεί η διασύνδεση γεωργικής έρευνας με τις εφαρμογές στον αγρό, ένα παράλληλα θα καταστεί εφικτή η εκπαίδευση και η ενημέρωση του αγρότη μέσα σεμιναρίων και επιδεικτικών έργων. Μεσοπρόθεσμα αναμένεται αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των προϊόντων, βελτίωση και διαφύλαξη των φυσικών πόρων και αύξηση των νέων επενδύσεων σε δυναμικές-προσοδοφόρες καλλιέργειες, κλπ.

ΕΡΓΟ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ - ΠΑΡΚΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το συγκεκριμένο έργο έχει προταθεί και υποστηριχθεί στο παρελθόν από την νυν Δημοτική Αρχή. Η συγκεκριμένη πρόταση παρουσιάζει άριστες προοπτικές υλοποίησης και αναμένεται να συμβάλει ως εξής:

α. Υποστήριξη επιμέρους δράσεων στον πρωτογενή τομέα (συμβολή στην τυποποίηση και προώθηση επιλεγμένων γεωργικών προϊόντων, επιδεικτικά-πilotικά έργα, ενίσχυση ιδιωτικών και συνεταιριστικών επενδύσεων-δραστηριοτήτων, δημιουργία κέντρων σύνδεσης της αγροτικής εκπαίδευσης-ενημέρωσης με την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, κλπ.).

β. Ανάπτυξη ευέλικτων σχημάτων για την ενημέρωση ιδιωτών και συνεταιριστικών φορέων για τις επενδυτικές δυνατότητες και τις εξελίξεις σε τομείς προτεραιότητας για την τοπική οικονομία.

γ. Προώθηση και προβολή των πρωτευόντων αγροτικών προϊόντων της περιοχής Μεσσηνίας.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Υπάρχει σημαντική έλλειψη ενός Φορέα-Κέντρου στην ευρύτερη περιοχή το οποίο θα έχει ως στόχο μεταξύ άλλων την υποστήριξη των πάσης φύσεως πρωτοβουλιών στο αγροτικό τομέα (πρωτογενή και δευτερογενή).

β. Ειδικά για τον Δήμο Μεσσηνίας όπου υπάρχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης του γεωργικού τομέα, θεωρείται αποφασιστικής σημασίας η ύπαρξη ενός Κέντρου που θα αναλάβει την προώθηση επιλεγμένων γεωργικών προϊόντων, την ενίσχυση επιδεικτικών-πilotικών έργων, θα ενισχύσει ποικιλοτρόπως ιδιωτικές και συνεταιριστικές επενδύσεις-δραστηριότητες, θα συμβάλει στη δημιουργία κέντρων διασύνδεσης της αγροτικής εκπαίδευσης-ενημέρωσης με την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, κλπ.

γ. Έχει διαπιστωθεί πως μία από τις σημαντικότερες αδυναμίες στον γεωργικό

τομέα είναι η πλημμελής (και πολλές φορές ανύπαρκτη) ενημέρωση των Ομάδων Παραγωγών ή μεμονωμένων καλλιεργητών με αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με τις επενδυτικές δυνατότητες που υπάρχουν.

δ. Ένας κεντρικός δημοτικός φορέας θα μπορούσε επίσης να συμβάλει ουσιαστικά προς την κατεύθυνση της προώθησης-προβολής των τοπικών γεωργικών προϊόντων ποιότητας μέσω της διοργάνωσης ενδεδειγμένων εκδηλώσεων ή ανάληψης των κατάλληλων πρωτοβουλιών σε εθνικό ή και διεθνές επίπεδο.

ε. Επιπλέον, σημαντική χαρακτηρίζεται η ανάγκη δημιουργίας πιλοτικών-επιδεικτικών εγκαταστάσεων (εντός του συγκεκριμένου Κέντρου ή Γεωργικού Πάρκου) τόσο στον πρωτογενή όσο και στον δευτερογενή τομέα της γεωργίας που θα βοηθήσει στην εξοικείωση και εκπαίδευση των αγροτών με νέες δυναμικές καλλιέργειες και τις ενδεδειγμένες μορφές μεταποίησης των προϊόντων τους.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 800 έως 1600 εκατομμύρια, αναλόγως της έκτασης που θα λάβουν οι προτεινόμενες παρεμβάσεις και κατόπιν σχετικής μελέτης που θα τις υποδείξει λεπτομερώς.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

1. Άξονας Παρέμβασης «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο αγροτικής εκμετάλλευσης», Δράση:

Δημιουργία υπηρεσιών οργάνωσης διαχείρισης και αντικατάστασης για την προώθηση της οικονομίας, της ποιότητας ζωής και εργασίας, στον αγροτικό χώρο

- 2 Άξονας Παρέμβασης "Ενημέρωση, πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση του πληθυσμού", Δράσεις.

α. Δημιουργία Κέντρων σύνδεσης της αγροτικής εκπαίδευσης με απασχόληση και ενημέρωση στον πρωτογενή τομέα.

β. Παραγωγή ενημερωτικού - εκπαιδευτικού υλικού

3 Άξονας Παρέμβασης "Ενέργειες υποστήριξης του τομέα", Δράσεις:

α. Ενίσχυση συλλογικών Οργανωτικών σχημάτων,

β. Προώθηση - προβολή αγροτικών προϊόντων.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		2001	2002	2003
		1	Εκπόνηση μελέτης	< >
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης

Δήμος Μεσσήνης και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσήνης, καθώς μεσοπρόθεσμα αναμένεται αύξηση επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ενθάρρυνση της πολυαπασχόλησης εντός της εκμετάλλευσης, διαφύλαξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής και των επιπέδων καλής διαβίωσης, κλπ. Επίσης αναμένεται αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των προϊόντων, την βελτίωση και διαφύλαξη των εδαφικών και υδάτινων πόρων, την αύξηση του γεωργικού εισοδήματος, τη δημιουργία προϋποθέσεων για νέες επενδύσεις σε δυναμικές-προσοδοφόρες καλλιέργειες, κλπ.

Τομέας: Μεταποίηση Εμπόριο

ΕΡΓΟ: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην υποστήριξη της ανάπτυξης του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας στο Δήμο Μεσσήνης. Το έργο αυτό προτείνεται να το αναλάβει η υφιστάμενη Δημοτική Αναπτυξιακή Επιχείρηση. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- συνεχής ενημέρωση ιδιωτών για τα κίνητρα και τις δυνατότητες επενδύσεων
- διοργάνωση σεμιναρίων ημερίδων συναντήσεων για τις δυνατότητες αξιοποίησης- μεταποίησης και εμπορίας των τοπικών προϊόντων, την τεχνολογική επάρκεια, το ηλεκτρονικό εμπόριο, το ευρώ κλπ.
- παρακολούθηση και καταγραφή των προβλημάτων της μεταποίησης και του εμπορίου στο δήμο
- προβολή των τοπικών προϊόντων
- υποστήριξη τοπικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Ενισχύει την επιχειρηματικότητα των Δημοτών
- Ενισχύει την εμπιστοσύνη των δημοτών στον Δήμο
- Βελτιώνει την απασχόληση και το εισόδημα των κατοίκων

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 50,0 εκ. δρχ. για την πενταετία 2001-2006 και αναλύονται σε 10,0 εκ. δρχ. ανά έτος εφαρμογής του προγράμματος.

Πρόγραμμα χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση θα γίνει είτε από το πρόγραμμα EQUAL, είτε από το ΠΕΠ Πελο-
ΤΑΠ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ποννήσου.

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της Αναπτυξιακής του Επιχείρησης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου ή το Υπουργείο Εργασίας.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Επιχείρησης
- Επιλογή στελεχών που θα υλοποιήσουν το έργο (εκτιμάται ότι δύο άτομα είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του έργου)
- Επιλογή ενεργειών
- Κατάρτιση προγράμματος ενημέρωσης και προβολής
- Υποβολή πρότασης για χρηματοδότηση

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα προσδιορίζονται ως εξής:

- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος ανάπτυξης μεταποίησης εμπορίου και της προβολής των τοπικών προϊόντων
- Ενίσχυση των εισοδημάτων των κατοίκων του Δήμου
- Αύξηση της απασχόλησης στον Δήμο Μεσσήνης

ΕΡΓΟ: ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην υλοποίηση προγράμματος κατάρτισης με στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των κατοίκων της περιοχής και στην ενθάρρυνσή τους για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Ο κεντρικός στόχος είναι η δημιουργία μικρών επιχειρήσεων όπου οι ενδιαφερόμενοι θα αυτοαπασχολούνται και όπου αναμένεται να απασχοληθούν σε δεύτερη φάση και επιπλέον άτομα από την περιοχή. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Αναλυτική διατύπωση του προγράμματος κατάρτισης

Το πρόγραμμα κατάρτισης περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός επενδυτικών ευκαιριών
 - Χρηματοδοτικό πλαίσιο
 - Υποβολή φακέλου υποψηφιότητας της επένδυσης για χρηματοδότηση
Η ίδρυση μιας επιχείρησης (από νομικής, φορολογικής και οργανωτικής πλευράς)
 - θέματα μάρκετινγκ και πωλήσεων
 - θέματα οικονομικής διαχείρισης και διοίκησης της επιχείρησης
- Επιλογή εισηγητών και καταρτιζομένων
 - Υλοποίηση και αξιολόγηση της κατάρτισης

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- θα αποτελέσει το πρώτο στάδιο για την ενεργοποίηση των κατοίκων της Μεσσηνίας στην κατεύθυνση της ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (βραχυπρόθεσμα)

- θα συντελέσει στην αύξηση της απασχόλησης (μεσοπρόθεσμα)
- θα αυξήσει το εισόδημα των κατοίκων (μεσοπρόθεσμα)
- θα συντελέσει στην ανάπτυξη του Δήμου (μακροπρόθεσμα)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 10,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ
Προετοιμασία προγράμματος και παρακολούθηση του	4,0
Αμοιβές (εισηγητές, καταρτιζόμενοι κλπ)	4,0
Δαπάνες υλοποίησης (ενοίκια αίθουσας, σημειώσεις κλπ)	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	10,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η υλοποίηση του παραπάνω έργου μπορεί να γίνει μέσω του προγράμματος Equal. Η υλοποίηση αυτή προϋποθέτει τη συνεργασία του Δήμου Μεσσήνης με τους λοιπούς δήμους του Νομού Μεσσηνίας. Στα πλαίσια αυτά ο Δήμος Μεσσήνης προτείνει πρόγραμμα κατάρτισης στην θεματική ενότητα «επιχειρηματικότητα» και εντάσσει την δράση αυτή ως άξονα στο συνολικό πρόγραμμα που θα υποβληθεί. Επίσης το πρόγραμμα κατάρτισης μπορεί να χρηματοδοτηθεί μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου και να υλοποιηθεί από ένα αναγνωρισμένο και πιστοποιημένο ΚΕΚ της περιοχής.

Οι δικαιούχοι θα είναι άτομα που ανήκουν σε ειδικές ομάδες πληθυσμού όπως άνεργοι, νέοι γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες κλπ.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Προετοιμασία και υποβολή πρότασης			
2	Υλοποίηση κατάρτισης			
3	Αξιολόγηση κατάρτισης			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης θα είναι η ΔΕΑΔΗΜ σε ότι αφορά τον Δήμο Μεσσήνης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι το Υπουργείο Εργασίας ή η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι ενέργειες προετοιμασίας που απαιτούνται είναι οι ακόλουθες:

- Συνεννόηση και συμφωνία κοινής δράσης με άλλους Δήμους και φορείς (π.χ ΚΕΚ)
- Επιλογή συμβούλου σχεδιασμού και υλοποίησης της κατάρτισης
- Προώθηση και ενθάρρυνση της συμμετοχής των κατοίκων

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι ακόλουθες:

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των κατοίκων (μεσοπρόθεσμα)
- Ενθάρρυνση ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από μέρους τους (μεσοπρόθεσμα)
- Ανάπτυξη της περιοχής, με αύξηση των εισοδημάτων και δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης (μακροπρόθεσμα)

Τομέας: Τουρισμός

ΕΡΓΟ: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην υλοποίηση της τουριστικής ανάπτυξης και προβολής Δήμου Μεσσήνης. Το έργο αυτό προτείνεται να το αναλάβει η υφιστάμενη Δημοτική Αναπτυξιακή Επιχείρηση διότι κατ' αυτό τον τρόπο (μία ενιαία οργανωτική μονάδα θα βελτιωθεί η διαδικασία συλλογής, επεξεργασίας και διάδοσης των σχετικών πληροφοριών, καθώς και ο συντονισμός των αντίστοιχων ενεργειών με συνέπεια καλύτερη ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- προγραμματισμός ενεργειών τουριστικής ανάπτυξης (συνεχής ενημέρωση ιδιωτών για τα κίνητρα και τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, διοργάνωσης συνεδρίων ημερίδων συναντήσεων, επιστασία και φύλαξη εγκαταστάσεων κλπ
- προγραμματισμός ενεργειών προβολής (έντυπα, καταχωρίσεις, εκδηλώσεις κλπ
- ίδρυση γραφείου τουριστικής οργάνωσης, προβολής και πληροφόρησης

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- θα βελτιώσει την δυνατότητα προσέλκυσης ξένων επισκεπτών (ελλήνων αλλοδαπών) στο Δήμο
- θα συμβάλει στην βελτίωση της ενημέρωσης των κατοίκων του δήμου για ενδεχόμενες επενδυτικές ευκαιρίες και θα τους ευαισθητοποιήσει στην κατεύθυνση μιας συμβατής με το περιβάλλον τουριστικής ανάπτυξης

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 50,0 εκ. δρχ. συνολικά για την πενταετία 2001-2006 τα οποία αντιστοιχούν σε 10,0 εκ. δρχ. ανά έτος εφαρμογής του προγράμματος.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση θα γίνει από το ΠΕΠ Πελοποννήσου (Υποπρόγραμμα Τουριστικής Προβολής)

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της Αναπτυξιακής του Επιχείρησης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου,

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Επιχείρησης
- Επιλογή στελεχών που θα υλοποιήσουν το έργο (εκτιμάται ότι δύο άτομα είναι απαραίτητα για την υλοποίηση του έργου
- Επιλογή ενεργειών
- Κατάρτιση προγράμματος ενημέρωσης και προβολής
- Υποβολή πρότασης για χρηματοδότηση

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εκπόνηση της μελέτης και την εφαρμογή των προτάσεων που αυτή θα περιλαμβάνει προσδιορίζονται ως εξής:

- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος τουριστικής ανάπτυξης και προβολής
- Ενίσχυση των εισοδημάτων των κατοίκων του Δήμου
- Αύξηση της απασχόλησης στον Δήμο Μεσσήνης

ΕΡΓΟ: ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην υλοποίηση προγράμματος κατάρτισης με στόχο τα ενίσχυση των δεξιοτήτων και ίων γνώσεων των κατοίκων της περιοχής που είτε εργάζονται είτε προτίθενται να εργαστούν στον τομέα του Τουρισμού. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Διατύπωση του προγράμματος κατάρτισης

Το πρόγραμμα κατάρτισης αφορά σε νέες ειδικότητες όπως ξενοδοχοϋπάλληλοι οδηγοί και συνοδοί διαδρομών, ναυαγοσώστες κλπ. και θα στοχεύει στην κάλυψη των αναγκών σε απασχολούμενους που θα προκύψουν από την υλοποίηση των υπόλοιπων έργων του δήμου. Επίσης το πρόγραμμα κατάρτισης αφορά και την ίδρυση μικρών οικογενειακών καταλυμάτων (αγροτουρισμός) με στόχο την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στον τομέα του τουρισμού.

- Επιλογή εισηγητών και καταρτιζομένων
- Υλοποίηση και αξιολόγηση της κατάρτισης

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα αποτελέσει το πρώτο στάδιο για την ενεργοποίηση των κατοίκων της Μεσσηνίας στην κατεύθυνση της ανάληψης δραστηριοτήτων στον τουριστικό τομέα (βραχυπρόθεσμα)
- Θα συντελέσει στην αύξηση της απασχόλησης (μεσοπρόθεσμα)
- Θα αυξήσει το εισόδημα των κατοίκων (μεσοπρόθεσμα)
- Θα συντελέσει στην ανάπτυξη του Δήμου (μακροπρόθεσμα)

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 10,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ
Προετοιμασία προγράμματος και παρακολούθηση του	4,0
Αμοιβές (εισηγητές, καταρτιζόμενοι κλπ)	4,0
Δαπάνες υλοποίησης (ενοίκια αίθουσας, σημειώσεις κλπ)	2,0
ΣΥΝΟΛΟ	10,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση του εν λόγω έργου μπορεί να γίνει είτε μέσω του προγράμματος Equal είτε μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου . Η υλοποίηση του θα γίνει από αναγνωρισμένο και πιστοποιημένο ΚΕΚ της ευρύτερης περιοχής σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές του Υπουργείου Εργασίας, Η ένταξη στο Equal προϋποθέτει τη συνεργασία του Δήμου Μεσσήνης με τους λοιπούς δήμους του Νομού Μεσσηνίας. Στα πλαίσια αυτά ο Δήμος Μεσσήνης προτείνει πρόγραμμα κατάρτισης στην θεματική ενότητα «επιμόρφωση στον τομέα του τουρισμού» και εντάσσει την δράση αυτή ως άξονα στο συνολικό πρόγραμμα που θα υποβληθεί.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Προετοιμασία και υποβολή πρότασης			
2	Υλοποίηση κατάρτισης			
3	Αξιολόγηση κατάρτισης			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης θα είναι η ΔΕΑΔΗΜ σε ότι αφορά τον Δήμο Μεσσήνης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι το Υπουργείο Εργασίας ή στην περίπτωση χρηματοδότησης από το ΠΕΠ η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι ενέργειες προετοιμασίας που απαιτούνται είναι οι ακόλουθες:

- Συνεννόηση και συμφωνία κοινής δράσης με άλλους Δήμους και φορείς (π.χ. ΚΕΚ)
- Επιλογή συμβούλου σχεδιασμού και υλοποίησης της κατάρτισης
- Προώθηση και ενθάρρυνση της συμμετοχής των κατοίκων

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι ακόλουθες:

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των κατοίκων (μεσοπρόθεσμα)
- Ενθάρρυνση ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από μέρους τους (μεσοπρόθεσμα)
- Ανάπτυξη της περιοχής, με αύξηση των εισοδημάτων και δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης (μακροπρόθεσμα)

Τομέας: Περιβάλλον

ΕΡΓΟ : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Η ενημέρωση περιλαμβάνει θέματα προστασίας περιβάλλοντος θα λειτουργήσει σαν πλατειά ενημέρωση μεγάλου αριθμού ατόμων, και την σε βάθος ενημέρωση συγκεκριμένων ομάδων στόχων. Η πλατειά ενημέρωση εφαρμόζεται μέσω ενός μεγάλου αριθμού ενημερωτικών εντύπων, αφισών και φυλλαδίων. Το στάδιο αυτό της ενημέρωσης θα περιλαμβάνει και κατάλληλα επεξεργασμένο οπτικό-ακουστικό υλικό.

Η σε βάθος ενημέρωση εφαρμόζεται σε τοπικούς φορείς, περιβαλλοντικές οργανώσεις ή / και ευαισθητοποιημένα άτομα που έχοντας κατ' αρχήν λάβει και επεξεργαστεί την πρώτη πληροφορία, είναι σε θέση να μεταδώσουν περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το θέμα της διατήρησης και αναβάθμισης του περιβάλλοντος.

Η ενημέρωση αυτή των ομάδων περιλαμβάνει συναντήσεις, συζητήσεις, σεμινάρια ώστε να τους μεταδοθεί όλη η αναγκαία πληροφόρηση που θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν πρωτοβουλίες.

Η δράση πραγματοποιείται από το Δήμο σε συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες ή και περιβαλλοντικές οργανώσεις. Περιλαμβάνει την παραγωγή ενημερωτικού υλικού για το οποίο απαιτείται συγγραφή κειμένων, συλλογή φωτογραφιών, λήψη εικόνων video, και τη διοργάνωση συνεδρίων και σεμιναρίων. Η παραγωγή ενημερωτικού υλικού περιλαμβάνει επομένως: οπτικό-ακουστικό υλικό 1.σειρά διαφανειών, 2. video

- Αφίσες
- φυλλάδιο

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Η διατήρηση αποκατάσταση και αναβάθμιση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, εκτός από τα έργα και τις μελέτες που καλύπτουν ειδικά θέματα και αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα προβλήματα, στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στην ενημέρωση, πληροφόρηση και συμμετοχή των κατοίκων, των επισκεπτών και των φορέων της περιοχής,

Η παραγωγή και η διάχυση ενημερωτικού υλικού αποτελεί το εργαλείο για την ενεργοποίηση όλων προς την κατεύθυνση της διατήρησης και αποκατάστασης του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα στο Δήμο Μεσσήνης έχει εντοπιστεί πρόβλημα ρύπανσης από ελαιοτριβεία. Στον τομέα αυτό ο Δήμος μπορεί να δραστηριοποιηθεί διοργανώνοντας ενημερωτικές ημερίδες και συνέδρια σχετικά με το θέμα της επεξεργασίας των αποβλήτων των ελαιοτριβείων, διερεύνηση των χρηματοδοτικών μέσων για την εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επεξεργασίας αποβλήτων και πληροφόρηση των ενδιαφερομένων κλπ.

Φορέας Υλοποίησης και Χρηματοδότησης:

ΥΠΕΧΩΔΕ και Δήμος

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας

Διαδικασίες ένταξης των προτάσεων στα ανάλογα προγράμματα:

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΕΠΠΕΡ) για την περίοδο 2000 2006 θα αποτελέσει τον κορμό μιας συνολικής παρέμβασης με στόχο την περιβαλλοντική αναβάθμιση της χώρας και την δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για την υλοποίηση και εφαρμογή των αρχών της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης. Βασικοί στόχοι, είναι η προστασία, διαχείριση, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, η εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική και τις διεθνείς κατευθύνσεις και δεσμεύσεις.

Στα πλαίσια του άξονα Έδαφος, υπέδαφος, στερεά και επικίνδυνα απόβλητα οι γενικοί στόχοι αφορούν κύρια την ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για τη συλλογή, μεταφορά, επεξεργασία και διάθεση των απορριμμάτων και γενικά των στερεών και μη επικίνδυνων αποβλήτων. Στους γενικούς στόχους συμπεριλαμβάνονται επίσης η αποκατάσταση των ρυπασμένων περιοχών, αλλά και ευαισθητοποίηση των πολιτών και των φορέων εκπροσώπησης τους. Στον συγκεκριμένο άξονα προτεραιότητας περιλαμβάνονται μέτρα, δράσεις και παρεμβάσεις που σχετίζονται με:

- την ανάληψη κατάλληλων μέτρων πολιτικής για την βελτίωση του συστήματος συλλογής, μεταφοράς, διαχείρισης και διάθεση στερεών αποβλήτων μέσω της δημιουργίας του κατάλληλου θεσμικού, οργανωτικού

και διαχειριστικού πλαισίου

- την δημιουργία υποδομής για την παρακολούθηση και ορθολογική διαχείριση επικίνδυνων και ειδικών αποβλήτων μέσω της εκπόνησης και εφαρμογής ειδικών προγραμμάτων επεξεργασίας και διάθεσης
- της επιλεκτικής δημιουργίας εγκαταστάσεων επεξεργασίας, την αποκατάσταση παλαιών ή ακατάλληλων χώρων διάθεσης απορριμμάτων και αποβλήτων καθώς και χώρων παλαιάς εξορυκτικής δραστηριότητας.

Για την ένταξη στο πιο πάνω πρόγραμμα απαιτείται η ύπαρξη σχετικής μελέτης και υποβολή της στην Γραμματεία παρακολούθησης του ΕΠΠΕΡ.

Επιλογή συνεργατών - προκήρυξη μελετών

Η διαδικασία προκήρυξης και ανάθεσης των προτεινόμενων μελετών διέπεται από τον Ν.716/77 και την Κοινοτική Οδηγία 92/50.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου. Αναμενόμενα αποτελέσματα:

Ενεργή συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε θέματα προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος, απόκτηση εμπειρίας σε ειδικά θέματα, ενίσχυση των προϋποθέσεων δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, προβολή και ανάδειξη των φυσικών πόρων της περιοχής, συμβολή στην εκπαίδευση - ενημέρωση και τις εναλλακτικές δυνατότητες αναψυχής. Αναμένεται ότι η παραγωγή ενημερωτικού υλικού θα συμβάλλει στην διαδικασία συμμετοχής των πολιτών στις δράσεις προστασίας περιβάλλοντος. Η διοργάνωση ημερίδων και συνεδρίων θα δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την επίλυση προβλημάτων ρύπανσης που συνδέονται με την παραγωγική δραστηριότητα.

Πρόγραμμα 2: Ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας

Τομέας: Γεωργία – Κτηνοτροφία

ΕΡΓΟ: ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΩΝ ΕΙΔΩΝ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και εισαγωγή νέων ειδών με κριτήρια την υψηλή προσαρμοστικότητα, ποιότητα και ζήτηση από την αγορά.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Οι υφιστάμενες καλλιέργειες οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν και ως παραδοσιακές (ελιές, αμπέλια, συκιές, εσπεριδοειδή, αροτραίες) καταλαμβάνουν σχεδόν όλη την γεωργική έκταση του Δήμου Μεσσήνης, και καθορίζουν σχεδόν κατά αποκλειστικότητα το ύψος του γεωργικού εισοδήματος.

β. Η προαναφερθείσα διαπίστωση δηλώνει την εξάρτηση των παραγωγών από τις τιμές των συγκεκριμένων γεωργικών προϊόντων για τα οποία η αγορά είναι συνήθως κορεσμένη, δείχνει έντονα σημεία κόπωσης και προσφέρει χαμηλές κατά κανόνα τιμές.

γ. Είναι φανερή η αναγκαιότητα αναπροσανατολισμού των περισσότερων καλλιεργειών (π.χ. εσπεριδοειδή, ορισμένες αροτραίες, οινάμπελοι, νωπά σύκα, κηπευτικά) με τη βοήθεια νέων πιο αποδοτικών ποικιλιών που παράγουν καλύτερα ποιοτικώς προϊόντα, με αυξημένη ζήτηση στην αγορά.

δ. Οι λύσεις που πρόκειται να εφαρμοστούν δεν είναι σημαντικού ύψους δαπάνης, μπορούν στις περισσότερες των περιπτώσεων να τύχουν άμεσης εφαρμογής (ιδιαίτερα σε ετήσιες καλλιέργειες), και σπάνια συνοδεύονται με εκτεταμένες αναδιάρθρωσεις του υφιστάμενου φυτικού κεφαλαίου (π.χ. νέες εγκαταστάσεις οινάμπελων, αντικατάσταση δενδρωδών καλλιεργειών με θερμοκηπιακές καλλιέργειες κηπευτικών ή ανθοκομικών

ε. Τα μέτρα που προτείνονται στοχεύουν στην παραγωγή προστιθέμενης αξίας και στην αύξηση της απασχόλησης στον γεωργικό τομέα (πρωτογενής και δευτερογενής).

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 200 έως 1300 εκατομμύρια σε ένα πρώτο στάδιο, το οποίο συμπεριλαμβάνει περιορισμένης σχετικά έκτασης αναδιάρθρωσεις του φυτικού κεφαλαίου με φύτευση νέων προωθούμενων ποικιλιών δενδρωδών, την εγκατάλειψη ελαιώνων ή σταφιδάμπελων με χαμηλή παραγωγικότητα και είτε την αντικατάστασή τους με δυναμικές ετήσιες ή πολυετείς καλλιέργειες ή την ένταξή τους σε σχήματα βιολογικής γεωργίας, και τέλος την εγκατάσταση νέων θερμοκηπιακών καλλιεργειών στη θέση ασύμφορων οικονομικά γεωργικών γαιών. Η κλίμακα των προτεινόμενων παρεμβάσεων θα καθοριστεί σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς κατόπιν σχετικής μελέτης που θα τις υποδείξει λεπτομερώς.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

1. Άξονας Παρέμβασης «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο αγροτικής εκμετάλλευσης». Δράση:

Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (για μείωση κόστους, βελτίωση ποιότητας, βελτίωση και αναπροσανατολισμός της παραγωγής, ενθάρρυνση της πολυαπασχόλησης εντός της εκμετάλλευσης, ιδίως σε περιοχές πληθυσμιακής ύφεσης και απουσίας εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, διαφύλαξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής και των επιπέδων καλής διαβίωσης).

2. Άξονας Παρέμβασης "Παρεμβάσεις στο γεωργικό προϊόν", Δράση:

Αναδιάρθρωση και επέκταση ειδών και ποικιλιών και βελτίωση της ποιότητας με ορθολογικές παρεμβάσεις. Ενίσχυση καλλιέργειας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

ΕΠΠΕ - Τμήμα Εγγυήσεων (αναδιάρθρωσεις υφιστάμενων καλλιεργειών, π.χ. εκρίζωση και αναφύτευση αμπελώνων, Καν. 2201/96 ΕΟΚ)

Οικονομικές ενισχύσεις σε επενδύσεις γεωργικού χαρακτήρα (γεωργικές υποδομές

και εξοπλισμός, φυτικό και κτηνοτροφικό κεφάλαιο, Καν. 950/97 ΕΚ) - Σχέδια Βελτίωσης (Υπουργείο Γεωργίας - Νομαρχιακές Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		2001	2002	2004
		1	Εκπόνηση μελέτης Επιλογή παρεμβάσεων προτεραιότητας προς χρηματοδότηση	< >
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Συνεταιρισμοί, Ομάδες Παραγωγών, ιδιώτες, μεμονωμένοι παραγωγοί.
Υπουργείο Γεωργίας και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσήνης. αφού πρόκειται να βελτιωθεί σημαντικά η παραγωγικότητα των υφιστάμενων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, θα αντικατασταθούν ασύμφωρες οικονομικά καλλιέργειες με νέες δυναμικές, θα δημιουργηθούν σύγχρονες γεωργικές εκμεταλλεύσεις οι οποίες θα συμβάλουν ουσιαστικά στην αύξηση της ποιότητας των προϊόντων, επιπλέον αναμένεται αύξηση του γεωργικού εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής, θα προωθηθεί η προστασία των φυσικών πόρων, ενώ θα δημιουργηθούν προϋποθέσεις για νέες επενδύσεις σε δυναμικές-προσοδοφόρες καλλιέργειες, κλπ.

ΕΡΓΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα της γεωργίας (προώθηση θερμοκηπιακών καλλιεργειών, εναλλακτικοί μέθοδοι ολοκληρωμένης καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών, δημιουργία πρότυπων εκτροφών παραγωγής οικολογικών και ειδικών προϊόντων ποιότητας, κλπ.).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Έχει διαπιστωθεί πως υπάρχει σημαντική υστέρηση στην περιοχή του Δήμου, Μεσσήνης όσον αφορά την επέκταση δυναμικών και προσοδοφόρων τύπων καλλιεργειών.

β. Η συγκεκριμένη περιοχή συγκεντρώνει όλο εκείνα τα πλεονεκτήματα θέσης (γεωγραφία-χωροταξία, γεωκλιματικούς παράγοντες, έμπυχο δυναμικό, κλπ.) για την ανάπτυξη καινοτόμων δράσεων στον τομέα της γεωργίας.

γ. Οι δυνατότητες μέσα από το υφιστάμενο χρηματοδοτικό πλαίσιο αλλά και από τα προδιαγραφόμενα μελλοντικά προγράμματα, είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την προώθηση τέτοιου τύπου ενεργειών.

δ. Υπάρχουν ήδη σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με την υφιστάμενη διάρθρωση του πρωτογενούς τομέα της γεωργίας στην παραγωγή, λόγω της σχεδόν μονοκαλλιέργειας της ελιάς, αλλά και με τις φθίνουσες εκμεταλλεύσεις με σταφίδες, συκιές και ορισμένες αροτραίες καλλιέργειες.

ε. Σημειώνεται ολοένα μεγαλύτερη αυξητική τάση για την προώθηση στην αγορά επωνύμων προϊόντων ποιότητας με αυστηρές προδιαγραφές κατά την παραγωγή, τυποποίηση και εμπορία τους.

στ. Υπάρχει πλέον ιδιαίτερη ευαισθησία στην κοινή γνώμη για την αναγκαιότητα, προστασία και διαφύλαξη των φυσικών πόρων και παραγωγής αγροτικών προϊό-

ντων με ελαχιστοποίηση των συνθετικών (και ιδιαίτερα των επιβλαβών για την υγεία του ανθρώπου) εισροών μέσω της ανάπτυξης μεθοδολογιών ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, ή εναλλακτικών μέσων παροχής ενέργειας για αγροτικές εκμεταλλεύσεις, κλπ.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 500 έως 250 εκατομμύρια, αναλόγως του αριθμού των αγροτικών επιχειρήσεων ή των μεμονωμένων καλλιεργητών που θα εκδηλώσουν την πρόθεση να χρηματοδοτηθούν μέσω των ενδεδειγμένων προγραμμάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου ή του Υπουργείου Γεωργίας.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης:

1. Άξονας Παρέμβασης «Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε επίπεδο αγροτική εκμετάλλευσης». Δράση:

Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (για μείωση κόστους, βελτίωση ποιότητας, βελτίωση και αναπροσανατολισμός της παραγωγής, ενθάρρυνση της πολυαπασχόλησης εντός της εκμετάλλευσης, ιδίως σε περιοχές πληθυσμιακής ύφεσης και απουσίας εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, διαφύλαξη και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, των συνθηκών υγιεινής και των επιπέδου καλής διαβίωσης).

2. Άξονας παρέμβασης "Παρεμβάσεις στο γεωργικό προϊόν", Δράσεις:

α. Αναδιάρθρωση και επέκταση ειδών και ποικιλιών και βελτίωση της ποιότητας με ορθολογικές παρεμβάσεις. Ενίσχυση καλλιέργειας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.

β. Καινοτόμες δράσεις (εναλλακτικοί μέθοδοι ολοκληρωμένης καταπολέμησης εχθρών και ασθενειών, δημιουργία πρότυπων εκτροφών παραγωγής οικολογικών και ειδικών προϊόντων ποιότητας-κρέας, γάλα- τροποποιημένο, γενετικά προϊόντα, άλλα βιολογικά προϊόντα, βιολογικές, οικολογικές και λοιπές καλλιέργειες της κατηγορίας αυτής κ.λ.π.)

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

Πρόγραμμα LEADER (Υπουργείο Γεωργίας) για ενέργειες αγροτικής καινοτομίας τεχνικής μηχανολογικής υποστήριξης, αξιοποίησης και εμπορίας γεωργικής παραγωγής και βιολογικών προϊόντων, διατήρησης και βελτίωσης του περιβάλλοντος, κλπ.

Προγράμματα Βιολογικής Γεωργίας (Υπουργείο Γεωργίας, Καν. 2092/91 & 2078/92 ΕΟΚ).

Πρόγραμμα Προώθησης και Σήμανσης Προϊόντων Ποιότητας (Υπουργείο Γεωργίας, Καν. 2081/92 ΕΟΚ).

Καθεστώς ενισχύσεων για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (Καν. 951/97 ΕΚ).

Οικονομικές ενισχύσεις σε επενδύσεις γεωργικού χαρακτήρα (γεωργικές υποδομές και εξοπλισμός, φυτικό και κτηνοτροφικό κεφάλαιο. Καν. 950/97 ΕΚ) " Σχέδια Βελτίωσης (Υπουργείο Γεωργίας - Νομαρχιακές Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		2001	2002	2003
1	Εκπόνηση επί μέρους μελετών (χρηματοδότηση καθ' όλη την διάρκεια του προγράμματος	< >		
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ομάδες Παραγωγών, αγροτικές επιχειρήσεις, μεμονωμένοι γεωργοί, κλπ. και Δήμος Μεσσήνης.

Περιφέρεια Πελοποννήσου και Υπουργείο Γεωργίας

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικών μελετών.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσηνίας αφού πρόκειται να δημιουργηθούν σύγχρονες γεωργικές εκμεταλλεύσεις οι οποίες θα συμβάλουν ουσιαστικά στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των προϊόντων, στην αύξηση του γεωργικού εισοδήματος, στην προστασία των φυσικών πόρων, κλπ.

ΕΡΓΟ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Δημιουργία νέων μονάδων και εκσυγχρονισμός-συμπλήρωση αναγκών σε μονάδες μεταποίησης – τυποποίησης - συσκευασίας (ελαιόλαδο, ελιές, σύκα, εσπεριδοειδή, κηπευτικά, πατάτα) και ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης-τυποποίησης, εμπορίας προϊόντων ποιότητας (νέα προϊόντα, ονομασία προέλευσης, πιστοποιημένα κ.λ.π.).

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Η υφιστάμενη κατάσταση εντός των ορίων του νέου Δήμου Μεσσήνης όσον αφορά την ύπαρξη και λειτουργία εγκαταστάσεων μεταποίησης - τυποποίησης-συσκευασίας γεωργικών προϊόντων είναι απογοητευτική και άκρως περιοριστική για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου τομέα στην περιοχή.

β. Υπάρχει μεγάλη έλλειψη κατάλληλων εγκαταστάσεων μεταποίησης, τυποποίησης, συσκευασίας καθώς και αποθηκευτικών χώρων με ή χωρίς ψυκτικές εγκαταστάσεις, ξηραντηρίων, κλπ.

γ. Η σημασία που έχει σήμερα η τυποποίηση αγροτικών προϊόντων ποιότητας είναι ιδιαίτερα μεγάλη και αποτελεί μονόδρομο για την εξασφάλιση εισοδήματος τόσο στους παραγωγούς όσο και στους μεταποιητές.

δ. Ειδικά τα τοπικά γεωργικά προϊόντα της περιοχής Μεσσήνης δεν έχουν τύχει καμίας προσοχής όσον αφορά την τυποποίηση τους, με αποτέλεσμα να διακινούνται στο σύνολο τους χύμα και ανώνυμα. Οι συνέπειες είναι τεράστιες καθώς οι τιμές που εξασφαλίζουν είναι συγκριτικά χαμηλότερες των ομοειδών τυποποιημένων προϊόντων, ενώ ακόμη και στις αγορές που κατά παράδοση διακινούνται είναι άγνωστα.

ε. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις που πρέπει να αξιοποιηθούν για την εξασφάλιση της προστιθέμενης αξίας που τους παρέχεται μέσω διαδικασιών πιστοποίησης, είναι το ελαιόλαδο (Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης, (Π.Ο.Π.)), οι επιτρα-
ΤΑΠ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ ΣΩΜΑΡΑΚΗΣ

πέζιες ελιές Καλαμών), τα αποξηραμένα σύκα (Καλαμών), η σταφίδα, οι πατάτες Μεσσήνης, κλπ. Επιπλέον τα βιολογικά προϊόντα της περιοχής μπορούν και πρέπει να διακινηθούν ως τυποποιημένα για να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα της διαδικασίας παραγωγής και πιστοποίησης.

Προϋπολογισμός:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου αναμένεται να κυμανθεί από 400 έως 1800 εκατομμύρια, αναλόγως του αριθμού των μεταποιητικών-τυποποιητικών μονάδων που θα δημιουργηθούν ή θα ανακαινιστούν. Επιβεβλημένες κρίνονται σχετικές ενέργειες για το ελαιόλαδο (τουλάχιστον 1 ή 2 σύγχρονες μονάδες με τους ενδεδειγμένους αποθηκευτικούς χώρους), τα βιολογικά προϊόντα, τα κτηνοτροφικά και γαλακτομικά προϊόντα, τα κηπευτικά (επιβάλλεται η λειτουργία ενός τουλάχιστον συσκευαστηρίου, κυρίως για την πατάτα), οινοποιητική μονάδα, κλπ, και σύμφωνα με τα πορίσματα σχετικής μελέτης που θα υποδείξει τις ανάγκες λεπτομερώς ανά δραστηριότητα και γεωργικό προϊόν.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

3^ο Κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης:

1. Άξονας Παρέμβασης "Παρεμβάσεις στο επίπεδο μεταποίησης και εμπορίας του πρωτογενούς γεωργικού και δασικού προϊόντος". Δράσεις:
 - α. Εκσυγχρονισμός, συμπλήρωση αναγκών σε μονάδες μεταποίησης - τυποποίησης-συσκευασίας.
 - β. Ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης – τυποποίησης - εμπορίας προϊόντων ποιότητας (νέα προϊόντα, νέες μορφές, ονομασία προέλευσης, πιστοποιημένα κ.λ.π.).
 - γ. Βελτίωση, εκσυγχρονισμός και ίδρυση αποθηκευτικών χώρων με ή χωρίς ψυκτικές εγκαταστάσεις, ξηραντήρια, κ.λ.π.
2. Άξονας παρέμβασης "Ενέργειες υποστήριξης του γεωργικού τομέα", Δράσεις:
 - α. Προώθηση - προβολή αγροτικών προϊόντων.

β. Δημιουργία και εκσυγχρονισμός δομών και υποδομών για βελτίωση της ποιότητας προϊόντων και διασφάλισης της δημόσιας υγείας.

Επιμέρους σχετικά Προγράμματα:

Καθεστώς ενισχύσεων για τη βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων (Καν. 951/97 ΕΚ.).

Οικονομικές ενισχύσεις σε επενδύσεις γεωργικού χαρακτήρα (γεωργικές υποδομές και εξοπλισμός, φυτικό και κτηνοτροφικό κεφάλαιο, Καν. 950/97 ΕΚ). Σχέδια Βελτίωσης (Υπουργείο Γεωργίας - Νομαρχιακές Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης).

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		Χρόνος υλοποίησης		
		2001	2002	2004
1	Εκπόνηση μελέτης ανά προϊόν ή δράση Επιλογή παρεμβάσεων προτεραιότητας προς χρηματοδότηση	< >		
2	Υλοποίηση έργων		<	>

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Συνεταιρισμοί, Ομάδες παραγωγών, ιδιώτες, μεμονωμένοι γεωργοί, κλπ.

Υπουργείο Γεωργίας και Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Εκπόνηση οικονομοτεχνικών μελετών.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις των προτεινόμενων παρεμβάσεων κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη του αγροτικού (πρωτογενή και δευτερογενή) τομέα στο Δήμο Μεσσηνίας.

σήνης, αφού καλύπτεται ένα σημαντικό κενό στις δραστηριότητες που σχετίζονται με τον γεωργικό τομέα (μεταποίηση, τυποποίηση), εξασφαλίζεται η ομαλή απορρόφηση των γεωργικών προϊόντων ποιότητας και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την προώθηση τους στην αγορά. Επίσης δημιουργούνται οι υποδομές για την ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα που σχετίζεται με τη γεωργία, δίνεται η δυνατότητα απορρόφησης πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού και επιλύονται σημαντικά προβλήματα διάθεσης των γεωργικών προϊόντων ή/και βελτίωσης των τιμών τους και άρα του εισοδήματος των παραγωγών στο Δήμο Μεσσήνης.

Τομέας: Μεταποίηση - Εμπόριο

ΕΡΓΟ: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΙΔΙΩΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Από την πρώτη φάση της εκπόνησης της μελέτης διαπιστώθηκε η ανάγκη και η δυνατότητα για επενδύσεις που αφορούν στην μεταποίηση και εμπορία των τοπικών προϊόντων.

Οι επενδύσεις αυτές αφορούν:

- ίδρυση νέων επιχειρήσεων
- εκσυγχρονισμό υφιστάμενων επιχειρήσεων (μηχανολογικό, παραγωγής, τεχνολογικό, πιστοποίηση διαδικασιών, μάρκετινγκ και πωλήσεις κλπ.)

Το έργο αναφέρεται στην επεξεργασία σχεδίων για λογαριασμό των κατοίκων του Δήμου, οι οποίοι θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον για την υλοποίηση επενδύσεων που θα αφορούν είτε στην μεταποίηση και τυποποίηση τοπικών προϊόντων (π.χ. ελαίων, ελαιολάδου, πατάτας κλπ.) είτε στην επέκταση και βελτίωση υφιστάμενων βιοτεχνιών. Η βοήθεια που καλείται να παράσχει ο Δήμος στους Δημότες του θα υλοποιηθεί από το γραφείο γεωργικής ανάπτυξης και αυτό της βιοτεχνικής ανάπτυξης του Δήμου, θα χρειαστούν γι' αυτό από δύο περίπου άτομα για κάθε γραφείο (γεωπρόνομοι και οικονομολόγοι). Σχετική πρόβλεψη υπάρχει και θα εφαρμοστεί στα πλαίσια της οργάνωσης του Δήμου. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Διατύπωση ενός ορθού τεχνικά και οικονομικά επιχειρηματικού σχεδίου
- Εκπόνηση της σχετικής μελέτης σκοπιμότητας
- Υποβολή του σχετικού φακέλου προς χρηματοδότηση σε αντίστοιχους φορείς και γενική υποστήριξη του επενδυτή.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τον παρακάτω λόγο:

θα συμβάλει στην υλοποίηση ορθών επιχειρηματικά και σκόπιμων οικονομικά επεν-

δυτικών σχεδίων που θα είναι βιώσιμα και θα συντελούν στην ανάπτυξη της περιοχής.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου εξαρτάται από τις επιθυμίες και τις οικονομικές δυνατότητες του εκάστοτε ιδιώτη επενδυτή. Σε κάθε περίπτωση ένα λογικό ύψος επένδυσης θα κυμαίνεται από 60 - 300 εκ. δρχ. Εκτιμάται ότι περίπου 10 περίπου τέτοια επενδυτικά σχέδια θα υλοποιηθούν στην διάρκεια της πενταετίας με μέσο εκτιμώμενο κόστος περίπου 1.500 εκ. δρχ.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Τα βασικά χρηματοδοτικά προγράμματα είναι:

Ο αναπτυξιακός νόμος 2601/98 (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας)

Ο Ν. 866 στην αναθεωρημένη του μορφή.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Ένα τυπικό επενδυτικό σχέδιο διέρχεται αναγκαστικά από τις παρακάτω φάσεις:

Φάση έργου		Μήνες							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	Διατύπωση επιχειρηματικού σχεδίου	■	■						
2	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και υποβολή της			■					
3	Απόφαση έγκρισης ή απόρριψης								
4	Έναρξη υλοποίησης (το νωρίτερο)								

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης είναι ο εκάστοτε ιδιώτης επενδυτής, και ο φορέας χρηματοδότησης κατά περίπτωση το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και το Υπουργείο Γεωργίας.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας μέχρι την έναρξη υλοποίησης της επένδυσης είναι:

- Υποστήριξη των ιδιωτών από τον Δήμο τόσο με ενημέρωση όσο και με βοήθεια για την επιλογή του ορθού επιχειρηματικού σχεδίου καθώς και την εκπόνηση του
- Καθορισμός του ακριβούς ύψους της επένδυσης (επιλογή μηχανημάτων και λοιπών παγίων στοιχείων)
- Συλλογή προσφορών και λοιπών δικαιολογητικών
- Σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας
- Υποβολή φακέλου
- Έναρξη εργασιών υλοποίησης της επένδυσης

Οι προδιαγραφές των προς εκπόνηση σχετικών μελετών σκοπιμότητας (τεχνοοικονομικές μελέτες) έχουν ως ακολούθως:

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

1.1 Αντικείμενο της Επένδυσης

1.2 Βαθμός κάλυψης των αναγκών της Επιχείρησης

1.3 Αναμενόμενα αποτελέσματα

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ

2.1 Παρουσίαση των Εταίρων και της Επιχείρησης

- 2.2 Διοικητική Διάρθρωση της Επιχείρησης - Οργανόγραμμα
- 2.3 Διαδικασίες παραγωγής
- 2.4 Δίκτυο Πωλήσεων & όροι πωλήσεων
- 2.5 Οικονομικά στοιχεία & αποτελέσματα
3. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΓΟΡΑΣ
 - 3.1 Εξέλιξη της Φαινόμενης Ζήτησης
 - 3.2 Στοιχεία Ανταγωνισμού
 - 3.3 Προβλέψεις Πωλήσεων (Ποσότητες και Αξίες)
4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ
5. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ
6. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ
7. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΕΤΗΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ
8. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΝΕΚΡΟ ΣΗΜΕΙΟ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΕ ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ
9. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΘΑΡΑ ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ
10. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ
11. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΔΩΝ, ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ
12. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (IRR) ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥΣ (NPV)
- 13 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου στην ανάπτυξη του Δήμου αναμένεται να είναι οι ακόλουθες:

- Βελτίωση της εφικτότητας των επιχειρηματικών σχεδίων λόγω της υποστήριξης των ιδιωτών από τον Δήμο.
- Ενίσχυση της εμπιστοσύνης των Δημοτών στον Δήμο
- Αύξηση της απασχόλησης (βραχυπρόθεσμα)
- Αύξηση εισοδήματος (επενδυτή, Δήμου, απασχολούμενων δημοτών) (μεσοπρόθεσμα)
- Βελτίωση της σύνδεσης μεταποίησης – αγροτικού τομέα (μακροπρόθεσμα)

Τομέας: Τουρισμός

ΕΡΓΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΜΟΝΑΔΑ Η/ΚΑΙ ΚΑΜΠΙΝΓΚ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην υλοποίηση επενδύσεων από ιδιώτες που αφορούν στην κατασκευή ξενοδοχειακής μονάδας ή/και κάμπινγκ. Η αναγκαιότητα για την περιοχή σε συνδυασμό με τα προβλεπόμενα έργα προσδιορίζει, την ύπαρξη μιας καλού επιπέδου (4*) ξενοδοχειακής μονάδας παραθερισμού δυναμικότητας περίπου 50 κλινών, και ενός κάμπινγκ παρόμοιου επιπέδου δυναμικότητας 100 περίπου θέσεων τα οποία θα βρίσκονται κοντά στην παραλία (Μπούκα). Η περίπτωση κατασκευής ξενοδοχειακής μονάδας πόλεως είναι παρακινδυνευμένη λόγω της εγγύτητας της πόλης της Καλαμάτας, η οποία διαθέτει τέτοιου τύπου ξενοδοχεία.

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- θα αποτελέσει βασική υποδομή παραθερισμού και διαμονής
- θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης για τους κατοίκους της περιοχής

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων εξαρτάται από τις επιθυμίες και τις οικονομικές δυνατότητες του επενδυτή. Πάντως ένα λογικό ύψος επένδυσης ανέρχεται σε 200 - 500 εκ. δρχ για το ξενοδοχείο και σε 100- 200 εκ. δρχ. για το κάμπινγκ.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση προτείνεται να γίνει μέσω του αναπτυξιακού νόμου 2601/98.

Η Μεσσηνία κατατάσσεται στην Τρίτη ζώνη των κινήτρων του Νόμου.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Ένα τυπικό επενδυτικό σχέδιο διέρχεται αναγκαστικά από τις παρακάτω φάσεις

Φάση έργου		Μήνες						
		1	2	3	4	5	6	7
1	Διατύπωση επιχειρηματικού σχεδίου							
2	Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και υποβολή της							
3	Απόφαση έγκρισης ή απόρριψης							
4	Έναρξη υλοποίησης (το νωρίτερο)							

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Σε ότι αφορά την ξενοδοχειακή μονάδα φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο κατά περίπτωση ιδιώτης (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου. Σε ότι αφορά το κάμπινγκ προτείνεται να ιδρυθεί Δημοτική επιχείρηση με σκοπό την εκμετάλλευσή του.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας μέχρι την έναρξη υλοποίησης της επένδυσης είναι:

- Καθορισμός του ακριβούς ύψους της επένδυσης (επιλογή εξοπλισμού, εγκαταστάσεων και λοιπών παγίων στοιχείων)
- Συλλογή προσφορών και λοιπών δικαιολογητικών
- Σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας
- Υποβολή φακέλου

- Έναρξη εργασιών υλοποίησης της επένδυσης

Για την περίπτωση του κάμπινγκ και την διαχείριση του από Δημοτική επιχείρηση, η εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας και βιωσιμότητας του εν λόγω φορέα είναι η ίδια με την μελέτη σκοπιμότητας της επένδυσης.

Οι προδιαγραφές των προς εκπόνηση σχετικών μελετών σκοπιμότητας έχουν ως ακολούθως:

14. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

1.1 Αντικείμενο της Επένδυσης

1.2 Βαθμός κάλυψης των αναγκών της Επιχείρησης

1.3 Αναμενόμενα αποτελέσματα

15. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ

2.1 Παρουσίαση των Εταίρων και της Επιχείρησης

2.2 Διοικητική Διάρθρωση της Επιχείρησης – Οργανόγραμμα

2.3 Διαδικασίες παραγωγής

2.4 Δίκτυο Πωλήσεων & όροι πωλήσεων

2.5 Οικονομικά στοιχεία & αποτελέσματα

16. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

3.1 Εξέλιξη της Φαινόμενης Ζήτησης

3.2 Στοιχεία Ανταγωνισμού

3.3 Προβλέψεις Πωλήσεων (Ποσότητες και Αξίες)

17. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ

18. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ

19. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΪΤΑ

20. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΕΤΗΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ

21. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΝΕΚΡΟ ΣΗΜΕΙΟ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΕ ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ

22. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΘΑΡΑ ΤΑΜΕΙΑΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ

23. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ

24. ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΔΩΝ, ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ 5ΕΤΙΑ

25. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (IRR) ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΥΣ (NPV)

26. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι εξής:

- Βελτίωση των τουριστικών υποδομών του Δήμου
- Αύξηση της απασχόλησης
- Αύξηση του εισοδήματος της περιοχής

Πρόγραμμα 3: Οργάνωση του Δήμου

ΕΡΓΟ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην βελτιστοποίηση του οργανωτικού επιπέδου του Δήμου με την εκπόνηση σχετικής οργανωτικής μελέτης. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Αναλυτική Διάγνωση της υφιστάμενη κατάστασης
- Αναλυτική Οργανωτική πρόταση βελτίωσης των ασθενών σημείων
- Εφαρμογή της οργανωτικής πρότασης

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- θα βελτιώσει την εικόνα του Δήμου και την εμπιστοσύνη των δημοτών στις υπηρεσίες του
- θα ενισχύσει την δυνατότητα του Δήμου να παράγει επιτελικό έργο και να προγραμματίζει με οικονομικό τρόπο τα έργα του
- θα βελτιώσει την εσωτερική συνοχή των εργαζομένων στο Δήμο
- θα ενισχύσει συνολικά την αποτελεσματικότητα του Δήμου

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 15,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ
Μελέτη Διάγνωσης - Οργάνωσης	12,0
Εφαρμογή οργανωτικών προτάσεων	3,0
ΣΥΝΟΛΟ	15,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Το παραπάνω έργο μπορεί να χρηματοδοτηθεί από ίδιους πόρους του Δήμου Μεσσήνης.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Φάση έργου		Έτος		
		2001	2002	2003
		1	Εκπόνηση Μελέτης Διάγνωσης	
2	Εκπόνηση Μελέτης Οργάνωσης			
3	Εφαρμογή οργανωτικών προτάσεων			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας χρηματοδότησης και υλοποίησης θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης με τη βοήθεια του σχετικού συμβούλου που θα αναλάβει τις μελέτες και την εφαρμογή των οργανωτικών προτάσεων.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας μέχρι τη στιγμή της έναρξης του έργου

- Εκπόνηση προδιαγραφών της μελέτης
- Προκήρυξη για την επιλογή αναδόχου
- Επιλογή και ανάθεση του έργου

Η τυπική προδιαγραφή μιας μελέτης οργάνωσης περιλαμβάνει:

1. Αναλυτική διάγνωση της υφιστάμενης διοικητικής οργάνωσης ανά δραστηριότητα, λειτουργία, διεύθυνση και τμήμα με ποσοτικές και ποιοτικές παραμέτρους.

2. Αναλυτική οργανωτική πρόταση που θα περιλαμβάνει:

- διοικητική οργάνωση (Δήμου και Δημοτικών Διαμερισμάτων)
- περιγραφή θέσεων και αρμοδιοτήτων
- εσωτερικές διαδικασίες και έντυπα
- ροή πληροφοριών και μηχανοργάνωση (σύνδεση με Δημοτικά Διαμερίσματα)
- πληροφοριακό σύστημα ενημέρωσης της Δημοτικής Αρχής
- επεξεργασία προτάσεων για ειδικά θέματα στρατηγικής (π.χ. Δημοσίων σχέσεων)
- μέθοδο προσδιορισμού της βέλτιστης στρατηγικής σε όλα τα επίπεδα
- μέθοδο βέλτιστοι) προγραμματισμού σε όλα τα επίπεδα
- σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης και οικονομικής αυτοδυναμίας των ΝΠΔΔ και των Δημοτικών Επιχειρήσεων

3. Η Πιστοποίηση Ποιότητας Διαδικασιών οφείλει να γίνει από εγκεκριμένο Φορέα (π.χ. ΕΛΟΤ)

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Η υλοποίηση της οργανωτικής αναβάθμισης του Δήμου Μεσσήνης:

- θα βελτιώσει την εικόνα του Δήμου και την εμπιστοσύνη των δημοτών στις υπηρεσίες του
- θα ενισχύσει την δυνατότητα του Δήμου να παράγει επιτελικό έργο και να προγραμματίζει με οικονομικό τρόπο τα έργα του
- θα βελτιώσει την εσωτερική συνοχή των εργαζομένων στο Δήμο
- θα ενισχύσει συνολικά την αποτελεσματικότητα του Δήμου
- θα υποστηρίζει επιστημονικά και θα τεκμηριώνει την λήψη πολιτικών αποφάσεων
- θα βοηθήσει στον γενικότερο συντονισμό του έργου του Δήμου και θα βελτιώσει τη δικτύωση του με άλλες υπηρεσίες και φορείς
- θα βοηθήσει στην επίτευξη ενδοδημοτικής ισορροπίας μέσω της βελτίωσης της κατανομής των υπηρεσιών στους οικισμούς του Δήμου.

Τα παραπάνω αναμενόμενα αποτελέσματα θα αποτελέσουν απαραίτητα ενισχυτική υποδομή στην προσπάθεια τόσο του Δήμου όσο και των δημοτών για την ανάπτυξη της περιοχής τους, διότι θα ενισχύσουν την δυνατότητα τους για άμεση και ασφαλή επιλογή των κατάλληλων μέτρων ανάπτυξης και υποστήριξης καθώς θα βασίζονται στην απρόσκοπτη ροή επεξεργασμένων πληροφοριών προς και από τον Δήμο.

ΕΡΓΟ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στον προσδιορισμό της άριστης τιμής των υπηρεσιών που προσφέρει ο Δήμος Μεσσήνης στους Δημότες του (και της βέλτιστης διακύμανσης τους), με σκοπό την σωστή κάλυψη των αναγκών των κατοίκων χωρίς οικονομική ζημία του Δήμου. Οι επιμέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Αναλυτική Διάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης
- Αναλυτική πρόταση βελτίωσης της οικονομικής διαχείρισης

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- Θα συμβάλει στον ασφαλέστερο καταλογισμό των δαπανών
- Θα συμβάλει στον δικαιότερο καταλογισμό των εσόδων
- Θα βελτιώσει την ταχύτητα είσπραξης των εσόδων

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 5,0 εκ. δρχ. που αναλύονται ως ακολούθως:

Κατηγορία	Εκ. Δρχ.
Μελέτη Βελτίωσης της οικονομικής διαχείρισης	5,0
ΣΥΝΟΛΟ	5,0

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Το παραπάνω έργο μπορεί να χρηματοδοτηθεί από ίδιους πόρους του Δήμου.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Διάγνωση			
2	Εκπόνηση Μελέτης			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας χρηματοδότησης και υλοποίησης θα είναι ο Δήμος Μεσσήνης με τη βοήθεια του σχετικού συμβούλου που θα αναλάβει την μελέτη.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας μέχρι τη στιγμή της έναρξης του έργου είναι:

- Εκπόνηση προδιαγραφών της μελέτης
- Προκήρυξη για την επιλογή αναδόχου
- Επιλογή και ανάθεση του έργου

Οι προδιαγραφές της υπό υλοποίηση μελέτης είναι οι ακόλουθες:

Η παραπάνω μελέτη αφορά στον προσδιορισμό της άριστης τιμής των υπηρεσιών και ιδιαίτερα των υπηρεσιών καθαριότητας που προσφέρει ο Δήμος στους Δημότες του (και της βέλτιστης διακύμανσης τους), με σκοπό την σωστή κάλυψη των αναγκών των κατοίκων χωρίς οικονομική ζημία του Δήμου.

Η μελέτη θα εκπονηθεί σε δύο φάσεις:

Α' ΦΑΣΗ

Στη διάρκεια της πρώτης φάσης θα γίνουν:

- Καταγραφή, διατύπωση και ιεράρχηση των υπηρεσιών για τις οποίες θα προσδιοριστεί η βέλτιστη τιμή, και
- Συλλογή στοιχείων

Η καταγραφή των παραπάνω προβλημάτων και η συνακόλουθη συλλογή στοιχείων, έχουν σαν στόχο την ποσοτικοποίηση και οικονομική τεκμηρίωση τους

Για παράδειγμα, εάν τεθεί ανάγκη για τον προσδιορισμό της άριστης τιμής των υπηρεσιών καθαριότητας θα συλλεχθούν στοιχεία που θα αφορούν σε:

- ειδική αποτύπωση της κατάστασης στα εξυπηρετούμενα Δημοτικά Διαμερίσματα (πληθυσμός βάσει στοιχείων του Δήμου, μέση παραγωγή απορριμμάτων, είδη απορριμμάτων, απόσταση οικισμών από τον χώρο απόρριψης και από την βάση εκκίνησης, υφιστάμενο πρόγραμμα διαδρομών και εξυπηρέτησης, αριθμός οχημάτων, άλλα χρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία, αριθμός προσωπικού, ενδεχόμενες μελλοντικές επενδύσεις σε εξοπλισμό κλπ.)
- υφιστάμενη τιμολογιακή πολιτική (απόλυτες και μέσες τιμές, κριτήρια διαφοροποίησης τιμών - π.χ. γεωγραφική θέση, είδος σκουπιδιών, δραστηριότητα του εξυπηρετούμενου κ.α.- διακύμανση τιμών κλπ.)
- έσοδα - έξοδα προηγούμενων χρήσεων

Στη διάρκεια αυτής της φάσης εκπόνησης της μελέτης θα υπάρχει συνεχής επικοινωνία και επαφή με τους υπεύθυνους και τα στελέχη του Δήμου.

Β΄ΦΑΣΗ

Στη διάρκεια της δεύτερης φάσης θα γίνουν:

- Επεξεργασία στοιχείων
- Οικονομοτεχνική ανάλυση προσδιορισμού της «άριστης τιμής» και πρόταση τιμολόγησης (πλήρης αιτιολόγηση αύξησης, διατήρησης ή μείωσης τιμών)

Από τις παραπάνω επεξεργασίες και οικονομικές αναλύσεις θα προσδιοριστούν :

- η άριστη τιμή της υπηρεσίας για κάθε Δημοτικό Διαμέρισμα
- η βέλτιστη διακύμανση της (περιθώρια διακύμανσης τιμών)
- ενδεχόμενες τροποποιήσεις στα βασικά στοιχεία παροχής υπηρεσιών που έχουν χαρακτήρα κέντρων κόστους (π.χ. καθορισμός βέλτιστων δρομολογίων κλπ.)
- ενδεχόμενες τροποποιήσεις στην τιμολογιακή πολιτική και στα κριτήρια διαφοροποίησης των τιμών
- η προβλεπόμενη επίδραση των νέων τιμών στα αναμενόμενα έσοδα και έξοδα του Δήμου για τα επόμενα 5 έτη
- η δυνατότητα πραγματοποίησης ενδεχόμενων επενδύσεων ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού και το βέλτιστο χρηματοδοτικό σχήμα
- το γενικό πλαίσιο παρεμβάσεων για την αριστοποίηση των διαδικασιών πολιτικής – σχεδιασμού – προγραμματισμού - εκτέλεσης του προϋπολογισμού (ανάπτυξη των εσόδων και μείωση των δαπανών)
- υπολογισμός του Νεκρού Σημείου
- υπολογισμός του Ταμειακού Προγράμματος
- ανάλυση ευαισθησίας Νεκρού Σημείου και Ταμειακού Προγράμματος με βάση τρία ενδεχόμενα σενάρια εξέλιξης των τιμών (χαμηλό, μεσαίο, υψηλό)

Για παράδειγμα, στην περίπτωση των υπηρεσιών καθαριότητας, είναι ενδεχόμενο εκτός από την διαφοροποίηση της τιμολογιακής πολιτικής να προκύψει ανάγκη για ορθολογικότερο πρόγραμμα δρομολογίων τόσο χρονικά όσο και γεωγραφικά. δομέ-νου ότι ο αριθμός, η πυκνότητα δρομολογίων, η μέση διανυόμενη χιλιομετρική από-σταση και άλλες παράμετροι αποτελούν ουσιώδη στοιχεία κόστους, εκτιμηθεί το δικό τους άριστο μέγεθος και η διακύμανση τους καθώς και η σχετική τους επίδραση στην διαμόρφωση της τελικής τιμής της υπηρεσίας. Αυτό βέβαια θα γίνει με γνώμονα την διατήρηση του επιθυμητού επιπέδου προσφοράς υπηρεσιών χωρίς ταυτόχρονη οι-κονομική ζημία του Δήμου.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από την εκπόνηση της μελέτης και την εφαρμογή των προτάσεων που αυτή θα περιλαμβάνει προσδιορίζονται ως εξής:

- **Ισοσκελίση εσόδων – εξόδων**
 - Ανάπτυξη του σκέλους των εσόδων
 - Μείωση των Δαπανών
- **Αποτελεσματικότητα και ασφάλεια στον**
 - καθορισμό της πολιτικής
 - οικονομικό προγραμματισμό
 - έλεγχο της υλοποίησης του προϋπολογισμού
- **Αιτιολογημένη αύξηση (ή μείωση) των εσόδων κατά πηγή**
- **Διαφάνεια των οικονομικών του Δήμου**

ΕΡΓΟ: ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην εκπόνηση και σχεδιασμό καθώς και στην παρακολούθηση και αξιολόγηση ενός προγράμματος συνεχούς επιμόρφωσης και κατάρτισης με στόχο την επικαιροποίηση των δεξιοτήτων και των γνώσεων των στελεχών του Δήμου. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Διατύπωση του προγράμματος κατάρτισης
- Το πρόγραμμα κατάρτισης αφορά σε όλα τα στελέχη του Δήμου και σε όλες τις ειδικότητες, περιλαμβάνει δε πρόγραμμα σεμιναρίων επιμόρφωσης και κατάρτισης. Ο προγραμματισμός και το περιεχόμενο των σεμιναρίων αυτών θα αφορά:
 - τακτικά σεμινάρια (π.χ. μία φορά το χρόνο»)
 - έκτακτα σεμινάρια (όποτε κριθεί απαραίτητο)
 - γενικά σεμινάρια (σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος όπως π.χ, το νέο θεσμικό πλαίσιο των Δήμων, οι σχέσεις μ& τον πολίτη και η εξυπηρέτηση των Δημοτών, εκμάθηση ξένων γλωσσών κλπ.)
 - ειδικά σεμινάρια (σε θέματα ειδικού ενδιαφέροντος που αφορούν συγκεκριμένες διευθύνσεις και τμήματα του Δήμου όπως μηχανογράφηση, Δημόσιες Σχέσεις, Δελτία τύπου, συστήματα πρόσληψης και διοίκησης προσωπικού, οικονομικές καταστάσεις και προϋπολογισμοί- απολογισμοί)
- Χρονοδιάγραμμα επιμόρφωσης για κάθε διοικητικό τμήμα και εργαζόμενο χωριστά
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση της επιμόρφωσης

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- θα συντελέσει στην ικανοποίηση των στελεχών και υπαλλήλων του Δήμου με

άμεση συνέπεια την αναβάθμιση του παρεχόμενου απτ' αυτούς έργου

- Θα βελτιώσει το επίπεδο παροχής υπηρεσιών του Δήμου προς τους Δημότες και θα διευκολύνει τον επιχειρούμενο ι:κ παραλλήλου οργανωτικό εκσυγχρονισμό του Δήμου
- Θα αυξήσει την εσωτερική συνοχή των εργαζομένων του Δήμου

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 10,0 εκ. δρχ. κατ' έτος και συνολικά σε 50,0 (κ. δρχ για την επόμενη πενταετία 2001-2006.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση του εν λόγω έργου μπορεί να γίνει από ίδιους πόρους του Δήμου.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση έργου	Χρονικός προσδιορισμός
1	Προετοιμασία και κατάρτιση προγράμματος επιμόρφωσης	Στο τέλος κάθε έτους για όλη την επόμενη χρονιά
2	Υλοποίηση επιμόρφωσης	Διάσπαρτη και τουλάχιστον μία φορά το χρόνο για κάθε στέλεχος και υπάλληλο
3	Παρακολούθηση και αξιολόγηση επιμόρφωσης	Συνεχής

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας χρηματοδότησης και υλοποίησης θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης (Δ/ση Προσωπικού).

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας και υλοποίησης:

Οι ενέργειες που απαιτούνται είναι οι ακόλουθες:

- Συνεννόηση και συμφωνία με τους εργαζόμενους για τα αντικείμενα, την χρονική διάρκεια και τις ημερομηνίες υλοποίησης της επιμόρφωσης και κατάρτιση του τελικού προγράμματος
- Παρακολούθηση, ενδεχόμενες διορθώσεις και αναπροσαρμογές του προγράμματος
- Αξιολόγηση του προγράμματος

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου είναι οι ακόλουθες:

- Βελτίωση του παρεχόμενου έργου από την Δημοτική Αρχή
- Ενίσχυση της συνοχής και αποτελεσματικότερη εφαρμογή των οργανωτικών αλλαγών

ΕΡΓΟ: ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ (ISO)

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην εκπόνηση και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαδικασιών οι οποίες θα διασφαλίζουν σταθερή και απρόσκοπτη ποιότητα στις παρεχόμενες από τον δήμο υπηρεσίες. Το σύστημα αυτό των διαδικασιών θα καταρτιστεί με βάση τα διεθνή πρότυπα ISO και θα πιστοποιηθεί από έναν αναγνωρισμένο φορέα όπως π.χ. τον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης (ΕΛΟΤ). Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται, στα εξής:

- Διάγνωση των υφιστάμενων διαδικασιών και αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης (auditing)
- Διατύπωση των νέων διαδικασιών
- Εφαρμογή, παρακολούθηση και
- Πιστοποίηση συστήματος διαδικασιών

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- συντελέσει στην αναβάθμιση του Δήμου απέναντι στους Δημότες και στους συνεργαζόμενους με αυτόν εθνικούς και διεθνείς φορείς και οργανισμούς
- θα βελτιώσει το επίπεδο παροχής υπηρεσιών του Δήμου προς τους Δημότες και θα διευκολύνει τον επιχειρούμενο εκ παραλλήλου οργανωτικό εκσυγχρονισμό του Δήμου

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 5,0 εκ. δρχ.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση του εν λόγω έργου μπορεί να γίνει από ίδιους πόρους του Δήμου.

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

	Φάση έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Προετοιμασία και επιλογή βάσει προκήρυξης			
2	Υλοποίηση έργου			
3	Πιστοποίηση			

Το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα τοποθετείται αμέσως μετά την ολοκλήρωση της οργάνωσης του Δήμου καθόσον συνδέεται άμεσα με το παραπάνω έργο.

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας χρηματοδότησης και υλοποίησης θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης (Δ/ση Προσωπικού ή ένα νέο τμήμα ειδικά επιφορτισμένο με το έργο όπως είναι η διεθνής πρακτική) με τη βοήθεια του επιλεγέντος συμβούλου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας και υλοποίησης:

Οι ενέργειες που απαιτούνται είναι οι ακόλουθες:

- Προκήρυξη για την επιλογή συμβούλου που θα προετοιμάσει τον Δήμο για την πιστοποίηση
- Επιλογή συμβούλου
- Διενέργεια auditing (εσωτερικού ελέγχου) από τον σύμβουλο
- Πρόταση συμβούλου (μελέτη)
- Πιστοποίηση από εγκεκριμένο φορέα (accredited)

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη τον νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι οι ακόλουθες:

- Βελτίωση του παρεχόμενου έργου από την Δημοτική Αρχή
- Ενίσχυση της συνοχής και αποτελεσματικότερη εφαρμογή των οργανωτικών αλλαγών

ΕΡΓΟ: ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΑΜ (ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ)

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Από την πρώτη φάση της εκπόνησης της μελέτης διαπιστώθηκε η ανάγκη και η δυνατότητα για ένταξη στη ΔΕΥΑΜ και των νέων Δημοτικών Διαμερισμάτων που περιλαμβάνονται πλέον στο διευρυμένο Δήμο Μεσσήνης. Προκύπτει έτσι η επέκταση της ΔΕΥΑΜ και η ανάγκη εκτίμησης της βιωσιμότητας και της σκοπιμότητας γι' αυτό. Το έργο αναφέρεται στην επεξεργασία του πλήρους επενδυτικού σχεδίου για λογαριασμό της νέας ΔΕΥΑΜ για την σύσταση της την εύρυθμη λειτουργία της καθώς και την εκτίμηση της βέλτιστης τιμολογιακής πολιτικής ώστε αυτή να είναι αυτοδύναμη οικονομικά και πλήρως βιώσιμη.

Επιπλέον απαιτείται ο προσδιορισμός της άριστης οργανωτικής της στελέχωσης και ο καθορισμός του εσωτερικού κανονισμού υπηρεσιών της, ώστε να παρέχει αξιόπιστα στο έργο επ' ωφελεία των κατοίκων του Δήμου. Οι επί μέρους δράσεις αναφέρονται στα εξής:

- Διατύπωση ενός ορθού τεχνικά και οικονομικά επιχειρηματικού σχεδίου
- Εκπόνηση της σχετικής μελέτης σκοπιμότητας

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τον παρακάτω λόγο:

θα συμβάλει στην ίδρυση της διευρυμένης ΔΕΥΑΜ με στόχο την οικονομική της αυτοδυναμία και την βελτίωση των παρεχόμενων απ' αυτήν υπηρεσιών.

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου (μελέτη σύστασης της νέας ΔΕΥΑΜ) ανέρχεται σε 5,0 εκ. δρχ

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση θα γίνει από ίδιους πόρους του Δήμου Μεσσήνης

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κατά φάσεις:

Το έργο διέρχεται αναγκαστικά από τις παρακάτω φάσεις

	Φάση έργου	Έτος		
		2001	2002	2003
1	Προσδιορισμός του ακριβούς επενδυτικού σχεδίου			
2	Εκπόνηση Μελέτης σκοπιμότητας			

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας χρηματοδότησης είναι ο Δήμος Μεσσήνης (ΔΕΥΑΜ) και ο φορέας υλοποίησης είναι η διευρυμένη ΔΕΥΑΜ βάσει της μελέτης που θα συντάξει ο σύμβουλος που θα επιλεγεί.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας μέχρι την έναρξη υλοποίησης της επένδυσης είναι:

- Καθορισμός του ακριβούς ύψους της επένδυσης (επιλογή μηχανημάτων και λοιπών παγίων στοιχείων)
- Σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας

Η τεchnοοικονομική μελέτη πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Φορείς συστημάτων ύδρευσης αποχέτευσης

- Γενικά στοιχεία της περιοχής
 - Εξέλιξη της κατανάλωσης νερού
2. Υφιστάμενη κατάσταση
 - Δίκτυα ύδρευσης αποχέτευσης
 - Τιμολογιακή πολιτική
 3. Προτεινόμενη οργανωτική Δομή, στελέχωση και λειτουργία της ΔΕΥΑΜ
 4. Ανάλυση δαπανών για την περίοδο 2001-2006
 5. Έσοδα για την περίοδο 2001-2006
 6. Συμπεράσματα

Επίσης η παραπάνω μελέτη πρέπει να περιλαμβάνει τον προτεινόμενο κανονισμό λειτουργίας ύδρευσης και αποχέτευσης, καθώς και τον Οργανισμό εσωτερικής Υπηρεσίας της ΔΕΥΑΜ.

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Οι επιπτώσεις του έργου στην ανάπτυξη του Δήμου αναμένεται να είναι οι ακόλουθες:

- Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης του Δήμου
- Αντικειμενικός καθορισμός της σχετικής τιμολογιακής πολιτικής

ΕΡΓΟ: ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Περιγραφή και ανάλυση του έργου:

Το έργο αναφέρεται στην επιλογή συμβούλου υποστήριξης της υλοποίησης όλου του αναπτυξιακού προγράμματος του δήμου Μεσσήνης. Ο σύμβουλος προτείνεται να παρέχει τεχνική βοήθεια στο Δήμο και ειδικότερα στην Δημοτική Αναπτυξιακή Επιχείρηση. Οι επί μέρους δράσεις υποστήριξης αναφέρονται στα εξής:

- συνολικός σχεδιασμός του αναπτυξιακού προγράμματος, και συγκεκριμένα:
 - ιεράρχηση προτεραιοτήτων σε ότι αφορά τα υπό εκτέλεση έργα
 - προγραμματισμός έργων και απαραίτητων για την υλοποίηση τους ενεργειών
 - σύνδεση έργων για την επίτευξη της μέγιστης συνέργιας και σχεδιασμός των απαιτούμενων συνεργασιών με άλλους φορείς
 - οργάνωση της ομάδας παρακολούθησης της υλοποίησης
 - σχεδιασμός των απαραίτητων ενεργειών για την μηχανογραφική υποστήριξη του αναπτυξιακού προγράμματος
 - σχεδιασμός των ενεργειών προώθησης στα κατά περίπτωση έργα
 - σχεδιασμός του συστήματος αξιολόγησης του αναπτυξιακού προγράμματος
- Λειτουργική υποστήριξη της υλοποίησης του αναπτυξιακού προγράμματος, που θα αφορά συγκεκριμένα:
 - Εκπόνηση των απαιτούμενων προδιαγραφών για τα κατά περίπτωση έργα και ενέργειες (μελέτες, τεχνικά έργα, επενδύσεις κλπ.) Δημιουργία και τήρηση αρχείου σε γραπτή και ηλεκτρονική μορφή για το σύνολο των έργων
 - Παρακολούθηση της υλοποίησης
 - Επαφές με τους κατά περίπτωση συνεργαζόμενους φορείς, τους φορείς υ-

λοποίησης και χρηματοδότησης

- Αξιολόγηση της εφαρμογής του αναπτυξιακού προγράμματος (τακτική και έκτακτη)

Τεκμηρίωση της σκοπιμότητας:

Το έργο κρίνεται ως ιδιαίτερα σκόπιμο για τους παρακάτω λόγους:

- θα συμβάλλει στην ασφαλέστερη και ταχύτερη υλοποίηση του προγράμματος ανάπτυξης του δήμου Μεσσήνης
- θα συμβάλλει στην οικονομικότερη υλοποίηση των έργων
- θα βελτιώσει την δυνατότητα ελέγχου των αποτελεσμάτων και την εφαρμογή διορθωτικών ενεργειών όταν και όποτε χρειαστεί
- θα ενεργοποιήσει αποτελεσματικά την Δημοτική αναπτυξιακή εταιρεία
- θα μεταφέρει τεχνογνωσία απαραίτητη για την υλοποίηση οποιωνδήποτε παρόμοιων ή μη προγραμμάτων από τον ίδιο τον Δήμο

Ανάλυση Προϋπολογισμού:

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 50,0 εκ. δρχ. για την πενταετία 2001-2006 και αναλύονται σε 10,0 εκ. δρχ. ανά έτος εφαρμογής του προγράμματος.

Πρόγραμμα Χρηματοδότησης:

Η χρηματοδότηση προτείνεται να γίνει μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου

Φορέας υλοποίησης και χρηματοδότησης:

Ο φορέας υλοποίησης του έργου θα είναι ο ίδιος ο Δήμος Μεσσήνης μέσω της Αναπτυξιακής του Επιχείρησης και ο φορέας χρηματοδότησης θα είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Απαιτούμενες ενέργειες προετοιμασίας:

Οι απαιτούμενες ενέργειες είναι οι ακόλουθες:

- Προκήρυξη για την επιλογή συμβούλου υλοποίησης
- Επιλογή συμβούλου και ανάθεση
- Ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Επιχείρησης

Αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην ανάπτυξη του νέου Δήμου:

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα προσδιορίζονται ως εξής:

- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος ανάπτυξης
- Ενεργοποίηση της Αναπτυξιακής Επιχείρησης
- Απόκτηση τεχνογνωσίας και επομένως αυτοδυναμίας για την εκτέλεση πάσης φύσεως προγραμμάτων στο μέλλον

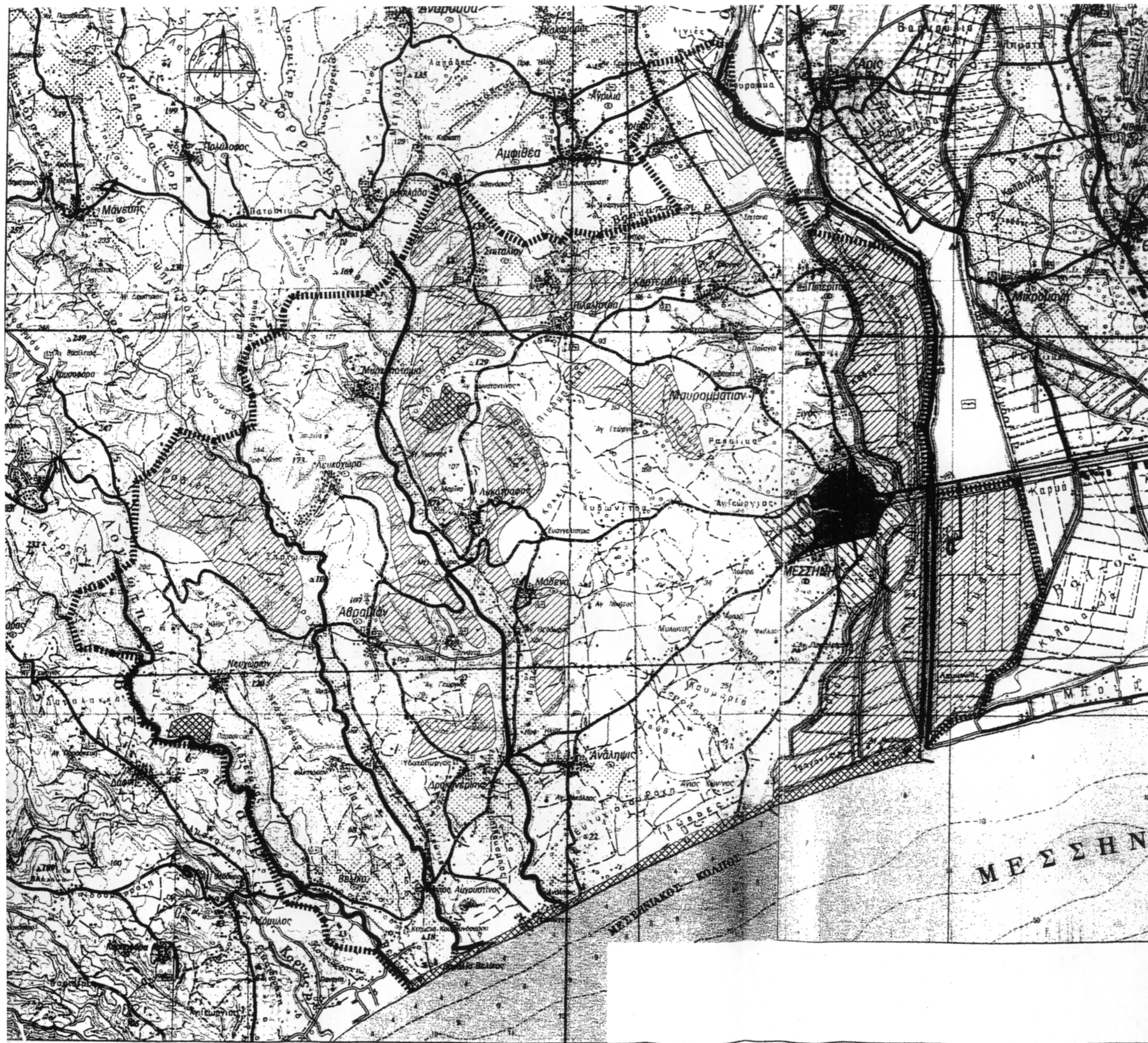
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1. Στοιχεία από Υπηρεσίες του Δήμου Μεσσήνης
(Τεχνική Υπηρεσία, Υπηρεσία Καθαριότητας, Οικονομική Υπηρεσία, Διοικητικών Υπηρεσιών, ΔΕΥΑΜ κλπ)
2. Αποτελέσματα απογραφής : 1991 (ΕΣΥΕ)
3. Τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα Συνδέσμου Μεσσήνης και Κοινοτήτων περιοχής : 1992
4. Τοπικό αναπτυξιακό πρόγραμμα Δήμου Μεσσήνης : 2000
5. Στατιστικά τουρισμού Χρήσης γης :ΕΣΥΕ

ΤΟΠΙΚΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

ΧΑΡΤΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ - ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΚΛΙΜΑΚΑ: 1:50.000

ΑΘΗΝΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2000

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΟΡΙΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
- ΠΟΤΑΜΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΘΙΑ ΒΛΑΣΤΗΣΗ
- ΕΝΤΟΝΗ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (οικισμοί, αεροδρόμια, βιομ. περιοχές)
- ΑΡΔΕΥΟΜΕΝΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ
- ΑΛΛΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ελακόνες, αμπέλια, άλλα συστήματα καλλιεργειών)
- ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΓΗ ΜΕ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ
- ΑΜΜΩΔΗΣ ΑΚΤΗ
- ΔΑΣΗ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΩΝ
- ΣΚΛΗΡΟΦΥΛΛΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ

Πηγή : CORINE Land Cover
Επεξεργασία παρούσας μελέτης

Υπεύθυνος θέματος : Α.ΓΚΑΤΖΕΛΙΑ